

НОТАРСКА КОМОРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

број | 27

НОТАРСКА КОМОРА
CHAMBRE DES NOTAIRES
DE LA RÉPUBLIQUE DE MACÉDOINE
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

НОТАРИУС

CHAMBRE DES NOTAIRES DE LA RÉPUBLIQUE DE MACÉDOINE

Издавач:
НОТАРСКА КОМОРА НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Главен и одговорен уредник:
Нотар МАТИЛДА БАБИК

Редакциски одбор (по азбучен ред):
Нотар АНИТА АДАМЧЕСКА,

Проф. Д-р АРСЕН ЈАНЕВСКИ,
Нотар АРИФ НЕЗИРИ,

Нотар АНАСТАСИЈА ПЕТРЕСКА,

ДАНИЦА РИСТЕВА

Претседател на Апелационен суд Битола

ЉИЉАНА ШОПОВА ИВАНОВСКА

вд. Претседател на Апелационен суд Скопје

СТОЈАНЧЕ РИБАРЕВ

Претседател на Апелационен суд Штип

ХАЈДАРИ Е. ШЕФАЈЕТ

Претседател на Апелационен суд Гостивар

Адреса:

НОТАРСКА КОМОРА НА РМ

бул. „8 Септември“ бр. 2/1, 1000 Скопје,

Тел.: 02 3115 816; 02 3214 448

Факс: 02 3239 150

Секретар: 078 219 867

e-mail: nkrm@t-home.mk

www.nkrm.org.mk

Даночен број: МК 4030998346127

Жиро сметка: 240010000006382

УНИ БАНКА АД Скопје

Лектор:

ДАНИЕЛ МЕДАРОСКИ

Графички дизајн и техничко уредување:

СТУДИО КРУГ Скопје

Печати: **МАРИНГ** Скопје

Тираж: **350** примероци

Изнесените ставови и мислења и презентираниите факти во трудовите објавени во Нотариус се на авторите и не секогаш ги одразуваат ставовите и мислењата на Издавачот

Дел од терминологијата која се користи во текстовите, специфична за проблематиката на темите во весникот, е оставена онака како што мислеа авторите, без поголема лекторска анализа.

Од лекторот

НОТАРИУС

број | 27

СОДРЖИНА

ГЛАВА I АКТУЕЛНИ ТЕМИ	5
НОТАРИЈАТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗНАЧАЕН СТОЛБ НА ПРАВНАТА СИГУРНОСТ, г-дин Михајло Маневски	7
АНАЛИЗА НА СУДСКАТА И ОБВИНИТЕЛСКАТА ПРАКСА ВО ВРСКА СО КРИВИЧНИТЕ ДЕЛИКТИ СТОРЕНИ ОД НОТАРИ ВО ПЕРИОДОТ ОД 2007 ГОДИНА ДО 30 ЈУНИ 2014 ГОДИНА	39
НАЦРТ ЗАКОН ЗА НОТАРИЈАТОТ (декември 2012 година), д-р Арсен Јаневски, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје .	75
ЕКСПЕРТСКО МИСЛЕЊЕ ЗА АКТУЕЛНИТЕ ЗАКЛУЧОЦИ НА ВЛАДАТА ВО ОДНОС НА НАЦРТ-ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ ВО МАКЕДОНИЈА, проф. д-р Енес Биќиќ, Универзитет во Зеница, Правен факултет	87
ГЛАВА II СТРУЧНИ ТЕМИ	95
„ПРАВНИ ЛЕКОВИПРОТИВ РЕШЕНИЕ СО КОЕ СЕ ДОЗВОЛУВА ИЗВРШУВАЊЕ ВРЗ ОСНОВА НА ВЕРОДОСТОЈНА ИСПРАВА ДОНЕСЕНО ОД НОТАР“, д-р Арсен Јаневски, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје .	97
-НОТАРИТЕ ИЛИ СУДОВИТЕ СЕ НАДЛЕЖНИ ДА ОДЛУЧУВААТ ВО ПРВ СТЕПЕН ПО ПРЕДЛОЗИТЕ ЗА ВРАЌАЊЕ ВО ПОРАНЕШНА СОСТОЈБА И ПРЕДЛОЗИТЕ ЗА ПОВТОРУВАЊЕ НА ПОСТАПКАТА ПОДНЕСЕНИ ПРОТИВ НОТАРСКИТЕ ПЛАТНИ НАЛОЗИ	119
д-р Фиданчо Стоев, судија во пензија	
ОДРЖУВАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНИОТ МИР И БЕЗБЕДНОСТ ПРЕКУ СПРОВЕДУВАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНИТЕ РЕСТРИКТИВНИ МЕРКИ (САНКЦИИ) И ОБВРСКА НА НОТАРИТЕ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА КЛИЕНТИТЕ Доц. Д-р Ивица Симоновски	128
ПРАВНО МИСЛЕЊЕ ВО ВРСКА СО ПРАШАЊЕТО “ДАЛИ Е МОЖНО ДИРЕКТНО СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРИ И ДРУГИ ПРАВНИ РАБОТИ ПОМЕЃУ ДВЕ ИЛИ ПОВЕЌЕ ДРУШТВА СО ОГРАНИЧЕНА ОДГОВОРНОСТ ОД ЕДНО ЛИЦЕ (ДООЕЛ) ВО КОИШТО ЕДИНСТВЕНИОТ СОДРУЖНИК – ФИЗИЧКО ЛИЦЕ Е ИСТОВРЕМЕНО И УПРАВИТЕЛ ВО ТИЕ ДООЕЛ – И?” д-р Горан Коевски, редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје .	141
ГЛАВА III ИНФОРМАЦИИ ОД ОРГАНИ И ТЕЛА НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ	159

СОДРЖИНА

ИЗВЕШТАЈ ОД 2 – ТА РЕДОВНА СЕДНИЦА НА КОМИСИЈАТА, ЗА МАНДАТНИОТ ПЕРИОД 2014-2016 одржана во Барселона, Шпанија на 21 и 22 ноември 2014 година	161
ИНФОРМАЦИЈА ЗА СЕМИНАР ВО СОФИЈА И ВО ДРАЧ	173
ЗАКЛУЧОЦИ ОД НОТАРСКИ ДЕНОВИ, 18 И 19 ОКТОМВРИ 2014, ОХРИД, ХОТЕЛ ИНЕКС ГОРИЦА	184
ПРАВНИ МИСЛЕЊА И ЗАКЛУЧОЦИ	191
ГЛАВА IV ИНФОРМАЦИИ ЗА НОТАРИ	205
ИМЕНИК НА НОТАРИ	207
ИМЕНИК НА ПОМОШНИЦИ НОТАРИ	229
СПИСОК НА НОТАРИ НА КОИ ИМ ПРЕСТАНАЛА СЛУЖБАТА	232

Глава I

АКТУЕЛНИ ТЕМИ

НОТАРИЈАТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗНАЧАЕН СТОЛБ НА ПРАВНАТА СИГУРНОСТ

Михајло Маневски
Скопје, 3 февруари 2015 година

ВОВЕДНИ НАПОМЕНИ

Во единствениот судски систем во Република Македонија, според Законот за судовите донесен во јули 1995 година, судската власт ја вршат основни, апелациони и Врховниот суд на Република Македонија. До донесувањето на овој закон во сила беше Законот за редовните судови од 1976 година, кој беше десетина пати изменуван и дополнуван. Со влегувањето во сила на Законот за судовите, кој отпочна да се применува на 1 јули 1996 година, престанаа да важат Законот за редовните судови и Законот за судовите за прекршоци. Се укинаа Стопанскиот суд на Македонија, Републичкиот суд за прекршоци, окружните стопански судови и општинските судови за прекршоци кои престанаа со работа на 30 јули 1996 година. Со законот се предвиде траен мандат и генерален реизбор на судиите што се изврши пред примената на Законот.

На **основните судови** со Законот им беше дадена целокупната првостепена надлежност за сите видови кривични, граѓански и стопански предмети, стечај, присилно порамнување и ликвидација, извршување, обезбедување и заверување тапи и водење интабулациски регистри, вонпроцесни, прекршочни и други видови предмети.

Основните судови станаа готово исклучително првостепени судови надлежни за сите видови предмети. Дали овие судови можеа да го понесат тој огромен товар и успешно да ја извршуваат целокупната првостепена надлежност, не се направија потребните анализи за капацитетот и оспособеноста на овие судови за да го добиеме одговорот на ова прашање. Судиите во основните судови без неопходното искуство и потребната едукација се соочија со решавање специфични предмети на стопански спорови, стечај, ликвидација и присилно порамнување во време кога се вршеа најголемите процеси на приватизација и кога под стечај паднаа огромен број стопански субјекти. Основните судови беа преоптоварени и немаше ниту теоретска можност сето тоа што беше ставено во нивна надлежност успешно да се реши. Тоа во натамошниот период доведе до доста тешки последици на планот на вла-

деење на правото, на ажурноста, ефикасноста и квалитетот на работата и на правично судење во разумен рок. Состојбите станаа исклучително сложени и мораше да се бараат излезни решенија. Овие состојби беа карактеристични и за некои други држави членки на Советот на Европа.

1. ПРЕПОРАКА НА КОМИТЕТОТ НА МИНИСТРИТЕ НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА

број 11(80) 12 од 16 септември 1986 година

Тргувајќи од преоптовареноста и неефикасноста на судскиот систем во земјите членки, Комитетот на министрите на Советот на Европа ја усвои Препораката број 11(80) 12 од 16 септември 1986 година за мерките за превенција и намалување на преоптовареноста на судовите. Комитетот на министрите **препорачува да се избегне** зголемувањето на обемот на **вонсудските задачи** доверени на судиите и да се пристапи кон нивно **постепено намалување** со доверување на други лица или органи. Во основа значајни беа две појдовни точки: растоварување на судовите од многу обемените неспорни правни работи во нивна надлежност и зголемување на ефикасноста на судовите со намалување на времетраењето на постапките по спорните кривични, граѓански, стопански и други видови спорни предмети.

2. ЛЕГИСЛАТИВНА РАМКА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Република Македонија постапувајќи согласно наведената препорака на Советот на Европа и други ратификувани меѓународни конвенции и договори пристапи кон усогласување на своето законодавство со стандардите содржани во меѓународната легислатива, со тоа што донесе повеќе нови закони или темелно ги измени или дополни постојните. Во врска со наведената препорака, посебно ќе се задржиме на релевантните закони за намалување на обемот на вонсудските задачи на судиите и нивно постепено намалување со доверување на нотарите или на други лица и органи.

2.1. Закон за вршење на нотарските работи

Првиот чекор во Република Македонија за растоварување на судовите од неспорни правни работи кои успешно можат да се решаваат од други субјекти се направи на 16 октомври 1996 година кога е донесен **Законот за вршење на нотарските работи**. Законот отпочна да се применува од 01.10.1997 година. Нотаријатот се дефинира како самостојна,

независна јавна служба во која се вршат работи од видот на јавни овластувања врз основа на закон по барање на граѓаните, државните органи, правните лица и други заинтересирани институции. Нотарот под одредени услови пропишани во Законот се именува со решение на министерот за правда врз основа на конкурс за одредено подрачје. Нотарот својата служба ја врши како основно занимање за времето за кое е именуван и не смее да врши друга професионална дејност или јавна функција. Нотарот не смее истовремено да работи и како адвокат.

Со Законот се утврдени основните начела на вршење на нотарските работи како гаранција за законито вршење на работите, диспозиција и неспорност на правниот однос, надзор над законитоста во вршењето на нотарските работи, одговорност за причинетата штета и надоместок за извршената работа. Нотарот нотарските работи ги врши слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно врз основа на Уставот, законот, ратификуваните меѓународни договори и други прописи и општи акти засновани врз закон.

Нотарските исправи и нивните преписи издадени согласно со Законот имаат сила на јавна исправа. Нотарскиот акт е извршна исправа ако во него е утврдена определена обврска за чинење за која странките можат да се договорат и ако содржи изјава на обврзникот за тоа дека врз основа на тој акт може заради остварување на чинењето по пристигнувањето на обврската непосредно да спроведе присилно извршување. Јавниот нотарски акт е потребен особено за правна важност на договори за уредување на имотните односи меѓу брачните другари и меѓу лицата кои живеат во вонбрачна заедница, договори за подарок на подвижен и недвижен имот, како и договори за подарок без предавање на предметот во владеење на даропримачот, секој акт за основање, организирање, престанок, статусни и други промени на правните лица кои вршат стопанска дејност, институции, фондации и други органи.

2.2. Позитивни искуства од примената на Законот за вршење на нотарските работи

Донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи со кој се основа нотаријатот во Република Македонија беше **крупен чекор и доста позитивно** се одрази во функционирањето на правниот систем. Судовите се ослободија од еден голем баласт на неспорни правни работи. Нотарите презедоа голем број работи што беа во судска надлежност, како што се потврдување на фактите и изјавите, заверка на преписи, заверка на исправи од трговски и деловни книги, заверка на договори и преводи, заверка на потписи и потврдување заклучоци од седници на органи на правни лица и други органи, протест на меница,

издавање изводи, потврди, преземање исправи, пари и хартии од вредност заради чување и предавање и многу други неспорни правни работи. Со именувањето на првите нотари и основањето на органите на нотаријатот во прво време Генералното собрание, Главниот совет и подрачните нотарски комори, односно Нотарската комора на Република Македонија, Нотарите од 01.10.1997 година отпочнаа со извршување на законските овластувања и надлежности.

3. НАТАМОШНИ ЗАКОНСКИ МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА НЕСПОРНИТЕ ПРАВНИ РАБОТИ НА СУДОВИТЕ И ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОВЛАСТУВАЊАТА НА НОТАРИТЕ

По донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи, во Република Македонија скоро 10 години не беа преземени законски мерки и средства за поефикасен судски систем. Тоа доведе до сериозни последици. Долго време имаше една крајно неповолна состојба во функционирањето на судскиот систем во целина. Пренатрупани и неефикасни судови, застарени и нефункционални закони, долги постапки кои во голем број предмети траеја со децении, недостаток и неприменета информатичка технологија. Системот на едукација и обука на судиите беше сведен на симболична форма. Судието во разумен рок беше суштински неприменета одредба. Извршувањето на судските одлуки беше готово симболично. Долги години извршните предмети само се трупаша во судските шкафови и судските подруми и достигнаа фантастична бројка од над 460.000 нерешени извршни предмети. Судството се најде во крајно незавидна положба со многу елементи на крајно неефикасен судски систем.

Судскиот систем беше исправен пред темелни реформи согласно Стратегијата за судските реформи од 2004 година, со која беше предвидена интервенција во Уставот на Република Македонија со уставни амандмани во делот за судскиот систем, темелна ревизија на постојните и донесување на многу нови закони од областа на судството.

3.1. Закон за извршување

Вториот чекор по донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи беше направен со донесувањето на **Законот за извршување**. На 5 мај 2005 година е донесен Законот за извршување, кој отпочна да се применува по една година, со кој **извршувањето** од судот премина кај **приватните извршители**. Извршувањето е поставено на сосема поинакви основи, отколку што тоа беше уредено со **Законот за извршната постапка**, кој беше кочница за ефикасна извршна постапка.

Тој закон предвидуваше голем број приговори, тужби и оспорување на извршувањето, враќање во поранешна состојба и слично, што извршната постапка ја чинеше многу спора и неефикасна.

Со Законот за извршување се уредуваат правилата за постапување на извршителите заради присилно извршување **судска одлука** која гласи на исполнување **обврска**, освен ако со друг закон поинаку не е определено присилно извршување одлука донесена во **управна постапка** која гласи на исполнување **парична обврска**, присилно извршување **нотарски исправи** и други извршни исправи предвидени со закон и **извршувањето** на брод или воздухоплов. Извршителот е лице кое **врши јавни овластувања** утврдени со закон именувано од министерот за правда согласно со одредбите на законот. Извршителот е должен спроведувањето на извршните дејствија да го врши **совесно, чесно и непристрасно**, во согласност со Уставот и законите и да ги штити интересите на странките.

Во времето од 2005 до 2012 г. во спроведувањето на Стратегијата за реформите во судскиот систем, се донесоа голем број нови закони или значајно се изменија и дополнија постојните со вградување највисоки стандарди и решенија што произлегоа од ратификуваните меѓународни конвенции и договори. Ќе се задржиме на најзначајните од аспект на темата која се обработува.

3.2. Закон за нотаријатот

Новиот **Закон за нотаријатот** Собранието на Република Македонија го донесе на 20 април 2007 година, како резултат на позитивните искуства од примена на Законот за вршење на нотарските работи, заради натамошно пренесување на одредени овластувања од судовите на нотаријатот, јакнење на обврските и одговорностите на нотарите и за надминување одредени слабости и недостатоци забележани при примената на Законот за вршење на нотарските работи.

Со Законот за нотаријатот, нотарите добија и **нови овластувања** како повереници на судот да ја спроведуваат **оставинската постапка**. Овластувањата на нотарите за расправање на оставината се утврдуваат со законот кој ја уредува таа постапка. Доколку во текот на оставинската постапка се појави спор меѓу наследниците, нотарот ги прекинува сите натамошни дејствија и предметот му го доставува на судот кој му го доверил спроведувањето на оставинската постапка. На нотарот како повереник на судот на соодветен начин се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која му е доверено вршењето определени работи, особено правилата за изземање, за достава, за барање правна за помош, податоци и друго. Надзорот над работењето на нотарот како повереник на судот за спроведување на оставинската постапка го врши

судот. Судот е овластен да му нареди на нотарот да ги предаде актите и по службена должност присилно да го изврши таквиот налог. Нотарот одговара за штетата која како повереник на судот или друг орган им ја направил на странките. По извршувањето определено службено дејствие, нотарот е должен без одлагање да му поднесе извештај на органот кој му ја доверил работата и правосилно завршениот оставински предмет да му го врати на судот.

Со Законот за нотаријатот, покрај новите овластувања на нотарите за спроведување на оставинската постапка, се предвдуваат нови обврски и одговорности на нотаријатот при вршење на нотарските работи. Во членот 26 од Законот се уредува службената должност на нотарот нотарските службени дејствија да ги врши **совесно, чесно и непристрасно**, во согласност со Уставот и законите на Република Македонија, ратификуваните меѓународни договори и да ги заштитува интересите на странките. По правило, нотарот не смее без оправдани причини да одбие преземање службени дејствија. Но, во членот 28 од Законот се предвидува дека нотарот **не смее да презема никакви службени дејствија** со лице **за кое знае или мора да знае** дека постои законска причина поради која лицето е неспособно да презема или да склучи определена правна работа. Нотарот е **должен да одбие** службено дејствие кое е спротивно на законот, јавниот ред и мир и Кодексот на професионалната етика и морал. Нотарот **не смее да посредува при склучување правни работи** или во врска со нив да даде гаранција или да даде друго обезбедување за странката. Одредбата од овој став се однесува и на лицата кои се вработени кај него и тој е должен да се грижи тие да не вршат такви работи. Нотарот е **должен** пред започнувањето со работа **да се осигура** од одговорност за штета која би можела да им ја причини на трети лица при вршењето на нотарската служба. Најнискиот износ на осигурување на нотарот изнесува 50.000 евра во денарска противвредност.

Попрецизно се уредуваат обврските на нотарите и Нотарската комора предвидени во Законот за нотаријатот, Законот за спречување на перење пари и други приноси од казнено дело и финансирање тероризам и во други закони, кои имаат пред сè нагласена **превентивна функција** за спречување на извршување корупциски кривични дела, кривичното дело перење пари или други приноси од казнено дело, противзаконито посредување или други казнени дела или дисциплински мерки. Задолжителното пријавување корупција претставува значајна обврска на нотарот, која има за цел спречување корупција преку преземање службено дејствие за кое нотарот има сознание дека се работи за корупција и е должен случајот да го пријави на надлежниот орган. Задолжителното пријавување корупција се однесува на коруп-

циските кривични дела предвидени во Кривичниот законик, во Законот за спречување на корупцијата и во други закони.

Се зајакнуваат мерките на дисциплинска одговорност за повреда на одредбите од Законот и за постапување спротивно на Кодексот на професионалната етика на нотарите со што се нарушува **честа и угледот** на нотарската служба, се доведува во прашање **довербата** на нотарската служба или се повредува нотарската должност со **незаконито, нестручно или несовесно постапување**. Во зависност од тежината на повредата на обврските се предвидени и соодветни мерки на казнена, дисциплинска или материјална одговорност. **Нестручно** постапување е повреда на законот, со кое во вршењето на нотарските работи нотарот им предизвикува повреда на правата на странките или на трети лица, а **несовесно постапување** е постапување спротивно на етичките норми, професионалните стандарди и правила на нотарската служба. Нотарот одговара дисциплински за незаконито, нестручно или несовесно постапување сторено со умисла или од небрежност.

Доколку нотарот не ја почитува ова законска одредба за задолжително пријавување корупција, според членот 127 од Законот, спрема нотарот ќе се изрече дисциплинската мерка **трајно одземање на правото на вршење нотарска служба** или парична казна во висина од три до шест плати на претседател на основен суд со проширена надлежност, како и за повреда на законот со што сериозно се загрозува довербата во непристрасност на нотарот и во исправите кои ги составува, особено ако презема службено дејствие за работа која според законот не е дозволена.

3.3. Закон за изменување и дополнување на Законот за извршување

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување донесен на 29 јуни 2009 година е направен **најкрупниот чекор** што се однесува на издавањето и извршувањето на нотарските исправи. Според членот 1 став (3) од Законот, одредбите на Законот за извршување се применуваат и врз присилно извршување нотарски исправи и други извршни исправи предвидени со закон. Со овој закон нотарите добија законско овластување да издаваат платен налог врз основа на веродостојна исправа.

Решението донесено од нотар со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа **станува извршна исправа** со ставање потврда за правосилност и извршност од нотарот. Во членот 16-а е уредена постапката за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Предлог за донесување ре-

шение за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа доверителот поднесува до нотарот по свој избор на чие подрачје е живеалиштето, односно престојувалиштето на должникот - физичкото лице, односно седиштето на должникот - правното лице. Предлог за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа се поднесува за пристигнато парично побарување кое се докажува со веродостојна исправа приложена кон предлогот во оригинал или во заверен препис кај нотар.

Во Законот се определува што се подразбира под веродостојна исправа. Веродостојни исправи се фактура, меница и чек со протести со повратна сметка, кога е тоа потребно за засновање на побарување, јавна исправа, извод од заверени деловни книги, законски заверена приватна исправа и исправи кои според посебни прописи имаат значење на јавна исправа. Како фактура се смета и пресметката на камата. Во решението со кое се задолжува должникот да плати и со кое се дозволува извршувањето врз основа на веродостојна исправа треба да се назначат доверителот, должникот, видот и обемот на побарувањето и времето на исполнување на обврската. Ако нотарот оцени дека предлогот за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа е допуштен и основан, ќе донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа и ќе го достави до странките. Но, ако нотарот оцени дека предлогот за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа не е допуштен или основан, ќе го препрати предметот до надлежниот суд за натамошно постапување и одлучување како да е поднесена тужба. Ако нотарот оцени дека предлогот за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа не е уреден, ќе го врати на доверителот да го уреди според дадените насоки во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето. Ако доверителот не го достави предлогот во определениот рок, предлогот ќе се смета за повлечен.

Должникот може да поднесе приговор против решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа до нотарот кој го донел решението, во рок од осум дена од денот на приемот на решението. Нотарот на кој му е поднесен приговор по истекот на рокот за поднесување приговор или приговорот е поднесен од неовластено лице или лице кое нема правен интерес за поднесување приговор, ако приговорот не е јасен, не е потпишан и без можност да се определи за кое решение се работи, ќе донесе решение за отфрлање на таквиот приговор. Нотарот кај кој е поднесен навремен и допуштен приговор против решението кое го донел, ќе ги достави списите до основниот суд на чие подрачје е седиштето на нотарот.

Во преодната одредба на овој закон се предвидува дека доверителите што започнале постапка за извршување **пред судовите до 26 мај 2006 година** и по кои е донесено правосилно решение за извршување во судот, се должни во рок од **шест месеци** од денот на примената на овој закон да поднесат изјава до судот пред кој се води извршната постапка, на кој извршител да се достави предметот и во кој обем е намирено побарувањето, за да може извршителот да го продолжи извршувањето. Овој закон имаше одложна примена две години и започна да се применува од 1 јули 2011 година, кога започна трансферот на огромниот број на окулу 460.000 извршни предмети од судовите кај извршителите.

3.4. Закон за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка

Со **Законот за изменување и дополнување на Законот за парничната постапка од 24 август 2010 година**, кој отпочна да се применува по една година од неговото донесување, парничната постапка е поставена на сосема нови основи со цел за обезбедување поголема ефикасност. Се прецизираат основите за издавање платен налог за парично побарување врз основа на веродостојна исправа. Кога побарувањето се однесува на пристигнато побарување во пари кое се докажува со веродостојна исправа, но должникот **приговорил пред нотар** во постапка за извршување врз основа на веродостојна исправа согласно со Законот за извршување, судот ќе издаде платен налог ако тужителот го сторил веројатно постоењето правен интерес за издавање платен налог. Ако тужителот не го стори веројатно постоењето на правниот интерес или **не побарал од нотар** да донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, судот ќе ја отфрли тужбата.

4. ВИДОВИ НА УПИСНИЦИ, КНИГИ И ИМЕНИЦИ НА НОТАРИТЕ

Согласно Законот за нотаријатот и Правилникот за видот, содржината, формата, начинот на водењето и чувањето на актите, уписниците, книгите и имениците на нотарот, начинот на примање и чување на нотарските исправи и предметите од вредност, нотарот ги води Општиот деловен уписник - ОДУ, Уписникот за заверки и потврди - УЗП, Уписникот за примени предлози за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа - УПДР, Уписникот за доверени работи - УДР, Уписникот за протести - УП и други уписници и именици протпишани со Законот и Правилникот на министерот за правда. Нотарот е должен уредно да ги води уписниците, книгите и имениците.

5. ОБЕМ НА РАБОТА, ЕФИКАСНОСТ И КВАЛИТЕТ ВО РАБОТАТА НА НОТАРИТЕ

Новите овластувања на нотаријатот во законите во времето од 2007 до 2011 година во суштина носеа и нови одговорности за нотарите и Нотарската комора успешно да одговори на новите предизвици и да се оправда довербата за успешно извршување на овластувањата. Примената на одредбите од Законот за нотаријатот и ефектите од неговата примена треба да се гледаат во контекст на вкупните реформи на судскиот систем. Во изминатите неколку години во кои се спроведуваа доста интензивни реформи во правосудната област, се донесоа околу 100 нови закони или се изменија и дополнија постојните со нови стандарди и нови решенија, како што се Законот за судовите, Законот за судскиот совет, Законот за процена, Законот за договорен залог, Законот за вештачење, Законот за парничната постапка, Законот за вон-парничната постапка, Законот за нотаријатот, Законот за извршување, Законот за платите на судиите, Законот за судската служба и многу други закони. Се вовеле системот АКМИС за електронско водење на судската евиденција и статистика и следење на работата, тонско снимање на рочиштата и електронска достава на писмената.

Со примената на новите закони, кои повеќето имаа одложна примена со цел да се извршат добри подготовки, значително се променија состојбите во правосудниот систем во многу сегменти. Завладеа една нова позитивна состојба на зголемена дисциплина и одговорност во вршењето на работите, на судската функција и поефикасно спроведување на судските постапки, како и вршење на пренесените овластувања и надлежности на нотарите и извршителите. Нема повеќе стотици странки, како митинг, пред шалтерите на судските писарници да се завери исправа, копија или договор или да се заврши друга неспорна работа. Нотарите како повереници на судот ја спроведуваат оставинската постапка, издаваат решенија за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа кои имаат својство на извршна исправа, а извршителите го спроведуваат извршувањето.

Со сите овие реформски решенија во законите, судовите во Република Македонија се растоварија со од 600.000 до 650.000 илјади предмети од кои најголемиот број, околу 460.000, биле извршни предмети, голем број платни налози, оставински и други предмети.

Тоа најдобро може да се види од статистичките податоци за работа на судовите. На крајот на 2009 година во судовите останале нерешени 959.294 предмети од сите видови, додека на крајот на 2013 година во судовите останале нерешени 179.835 или неколку пати помалку или

намалување за дури 779.459 предмети. Во 2010 година, заедно со нерешените предмети пренесени од 2009 година, судовите имале рекордни **1.640.445** предмети. Просто зачудувачки и неверојатно. Во 2013 година судовите имале вкупно предмети во работа **681.238** или 959.207 предмети помалку или 2,5 пати.

Со сите овие законски мерки и средства се направи целосен пресврт во работата на судскиот систем. Напорите што ги вложија судовите, нотаријатот, извршителите и други субјекти за правна помош ги даваат очекуваните резултати. Во сето тоа доста значајни се мерките што ги спроведоа нотарите и Нотарската комора да се одговори на предизвикот на извршување на новите законски овластувања и одговорности и ефикасно да се постапува за да се совлада тој обем на работа.

6. РАБОТАТА НА НОТАРИЈАТОТ ВО 2014 ГОДИНА ВО СПОРЕДБА СО 2012 И СО 2013 ГОДИНА

6.1. Општ деловен уписник

Во Општиот деловен уписник - ОДУ се заведуваат сите нотарски акти и потврдени приватни исправи – солемнизација за купопродажба на недвижности, хипотека, договори за подарок, размена, физичка делба, договор за доживотна издршка и други записници за потврди и докази, записници за преземање пари, исправи и хартии од вредност, поединечните дејствија поврзани со реализацијата на залог (сите записници, нотарски и други акти) за преземени дејствија во постапка за известување на доспеаност на обезбеденото побарување и реализација на залог, како и други нотарски дејствија.

6.2. Преглед на нотарските акти заведени во општиот деловен уписник

година	2012	2013	2014
нотарски акти	103.574	117.715	121.646

Од податоците може да се констатира постојано зголемување на бројот на нотарските акти и потврдени приватни исправи - солемнизации за купопродажба на недвижности, продажба на движни ствари, хипотека, договори за подарок, размена, физичка делба, договор за доживотна издршка и други нотарски акти заведени во општиот уписник. Тоа зголемување во 2013 година во однос на 2012 г. изнесува 13,65%, а во 2014 г. во однос на претходната 2013 година изнесува 3,32%.

Во **2012 година** од вкупно 103.574 нотарски акти и солемнизации во 26 службени седишта на нотарите во Република Македонија, најголем број 39.900 нотарски акти се составени и солемнизирани приватни исправи на подрачјето на град Скопје или 38,50% од вкупниот број.

Од другите нотарски седишта, Куманово учествува со 8,50%, Струмица 5,70%, Тетово 5,50%, Битола 5,30% и Гостивар 4,90%. Тоа се нотарски службени седишта со од 5 до 9 илјади нотарски акти и солемнизации. Градот Скопје и овие 6 нотарски службени седишта во вкупниот број нотарски акти и солемнизации учествуваат со 63,20%.

Нотарските службени седишта со од 3 до 5 илјади нотарски акти и солемнизации се во Прилеп, во Велес и во Штип, а од 1 до 3 илјади нотарски акти и солемнизации се во нотарските седишта во Охрид, во Гевгелија, во Делчево, во Кичево, во Кочани, во Кавадарци, во Берово, во Ресен и во Струга. Под илјада нотарски акти и солемнизации се нотарските седишта Винаца, Дебар, Крушево, Кратово, Крива Паланка, Неготино, Радовиш и Свети Николе.

Во **2013 година** од вкупно 117.715 нотарски акти и потврдени приватни исправи - солемнизации за купопродажба на недвижности и движни ствари, хипотека и други договори и акти, најголем број 42.849 или 36,44% се од службено нотарско седиште на подрачјето на град Скопје, потоа Куманово со 9,57%, Струмица со 6,90%, Тетово со 5,40%, Гостивар со 5,20% и Битола со 5,10%. Тоа се нотарски подрачја со од 5 до 11 илјади нотарски акти и солемнизации. Градот Скопје и овие 6 нотарски службени седишта (Скопје, Куманово, Струмица, Тетово, Битола и Гостивар) во вкупниот број нотарски акти и солемнизации учествуваат со 60,60%, наспрема 63,20% во претходната година.

Нотарските службени седишта со од 3 до 5 илјади нотарски акти и солемнизации се Прилеп, Велес, Охрид и Штип, а од 1 до 3 илјади нотарски акти се нотарските седишта во Берово, во Винаца, во Гевгелија, во Дебар, во Делчево, во Кичево, во Кочани, во Кавадарци, во Радовиш, во Ресен и во Струга. Под илјада нотарски акти и солемнизации се нотарските седишта Крушево, Кратово, Крива Паланка, Неготино и Свети Николе.

Од овие податоци може да се види дека за едно нотарско седиште (Охрид) се зголемил бројот на составени нотарски акти и солемнизации од 3 до 5 илјади, за 2 нотарски седишта (Берово и Ресен) се зголемил бројот на нотарски акти и солемнизации од 1 до 3 илјади, а за 3 места се намалил бројот на нотарските седишта (Винаца, Дебар и Радовиш) кои составиле нотарски акти и солемнизации под илјада.

Во **2014 година** од вкупно 121.646 нотарски акти и потврдени приватни исправи - солемнизации за продажба на недвижности и движни ствари, хипотека и други договори и нотарски акти, најголем број 45.703

или 37,60% се од службеното нотарско седиште на подрачјето на град Скопје, потоа Куманово со 9,00%, Струмица со 6,60%, Тетово со 5,30%, Гостивар со 5,30% и Битола со 5,20%. Тоа се нотарски подрачја со од 5 до 11 илјади нотарски акти и солемнизации. Градот Скопје и овие 6 нотарски службени седишта (Скопје, Куманово, Струмица, Тетово, Гостивар и Битола) во вкупниот број нотарски акти и солемнизации учествуваат со 68,60% наспрема 60,60%, во претходната година.

Нотарските службени седишта со од 3 до 5 илјади нотарски акти и солемнизации се Прилеп, Велес, Охрид, и Штип, а од 1 до 3 илјади нотарски акти и солемнизации се нотарските седишта во Берово, во Гевгелија, во Дебар, во Делчево, во Кичево, во Кочани, во Кавадарци, во Радовиш и во Ресен. Под илјада нотарски акти и солемнизации се нотарските седишта Веница, Крушево, Кратово, Крива Паланка, Неготино и Свети Николе.

Од анализата на овие податоци може да се **заклучи**:

1. Континуирано зголемување на правниот промет во последните три години, по стагнацијата во времето на должничката и економската криза од 2008 година, како значаен индикатор на вкупниот општествен и економски развој на земјата;

2. Состојбите се променија во најголемиот број нотарски подрачја и во поголемите и во помалите, каде се забележува напредок на правниот промет во врска со потврдување приватни исправи - солемнизација на договори за купопродажба на недвижност, хипотека, договори за подарок, размена, физичка делба, записници за потврди и докази, записници за преземање пари, исправи и хартии од вредност и други нотарски акти;

3. Зголемениот број нотарски акти од страна на нотарите доста позитивно се одразува на ефикасноста во остварување на правниот промет, а зголемениот број нотарски акти не се скоро никаква причина за покренување судска постапка за нивно оспорување, реализација и извршување на истите, што го покажува квалитетот на работата на нотарите во примена на законите.

7. ЗАВЕРКИ И ПОТВРДИ

Во упусникот УЗП се заведува заверката на потврди, заверката на препис, заверката на превод, заверката на потпис или ракознак на физичко лице, заверката на потпис на правно лице, заверката на потпис на странско лице, утврдувањето на идентитетот на учесникот, издавањето потврди (за живот, предочување исправи, овластување, извод од трговската книга и слично), каде се запишува видот на потврдата и исправата за што се дава потврдата. **Уписник за заверките и потврдите**

е најобемниот уписник на нотарите во кој се бележат голем број нотарски дејствија.

7.1. Преглед на заверки и потврди

година	2012	2013	2014
заверки и поврди	1.210.043	1.246.879	1.120.709

Од прегледот може да се види дека во секоја од овие три години бројот на заверките и поврдите од страна на нотарите изнесувал над 1,2 милиони, со извесно зголемување во 2013 година.

Во **2012 година** најголем број заверки и потврди се извршени во скопското нотарско подрачје кое учествува со 514.843 или 42,50% од вкупниот број, потоа Тетово со 7,20%, Битола со 6,20%, Куманово со 5,30%, Прилеп со 4,40%, Охрид со 3,60% и Струмица со 3,50%. Ова се нотарски подрачја со од 40 до 90 илјади заверки и потврди.

Во **2013 година** најголем број заверки и потврди се извршени во скопското нотарско подрачје кое учествува со 538.776 или 43,20% од вкупниот број, потоа Тетово со 7,50%, Битола со 5,50%, Куманово со 4,90%, Прилеп со 4,70%, Гостивар со 3,40%, Струмица со 3,70% и Охрид со 3,50%. Ова се нотарски подрачја со од 40 до 100 илјади заверки и потврди.

Во **2014 година** најголем број заверки и потврди се извршени во скопското нотарско подрачје кое учествува со 508.540 или 42,00% од вкупниот број, потоа Тетово со 6,70%, Битола со 5,70%, Куманово со 5,30%, Прилеп со 4,40%, Струмица со 4,20%, Охрид со 3,70% и Штип со 3,30%. Ова се нотарските подрачја со од 40 до 90 илјади заверки и потврди.

1. Од анализата и на овие податоци може да се **заклучи** дека се потврдуваат изнесените заклучоци за континуирано зголемување на правниот промет во последните три години, по стагнацијата забележана пред овој временски период.

2. Позитивно е тоа што состојбите се променија во најголемиот број нотарски подрачја, каде се забележува напредок во врска со заверката и потврдата на различни видови нотарски дејствија, како заверка на препис, превод, потпис на физички и правни лица и други дејствија што се во функција за унапредување на правниот промет.

3. Зголемениот број заверки и потврди од страна на нотарите доста позитивно се одразува на ефикасноста во остварување на правниот промет, а тие не се никаква причина за покренување судска постапка за нивно оспорување. Тоа се неспорни правни работи што се во функција на задоволување на потребите на правните и физичките лица, за остварување или реализација на нотарски акти или за други потреби.

8. СПРОВЕДУВАЊЕ ОСТАВИНСКА ПОСТАПКА

Со Законот за нотаријатот, нотарите како повереници на судот се овластени да спроведуваат **оставинска постапка**. Овластувањата на нотарите за расправање на оставината се уредуваат со законот со кој се уредува таа постапка. Доколку во текот на оставинската постапка се појави спор меѓу наследниците, нотарот ги прекинува сите натамошни дејствија и предметот го доставува на судот кој му го доверил спроведувањето на оставинската постапка. На нотарот како повереник на судот на соодветен начин се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која му е доверено вршењето определени работи. Надзор над работењето на нотарот како повереник на судот за спроведување на оставинската постапка го врши судот. Нотарот одговара за штетата која како повереник на судот или друг орган им ја направил на странките. По спроведување на оставинската постапка, нотарот е должен без одлагање да му поднесе извештај на судот кој му ја доверил работата и правосилно завршениот оставински предмет да му го врати на судот.

8.1. Ефикасност во спроведување на оставинската постапка

Во текот на 2012 година нотарите примиле од судовите 16.675 оставински предмети, во 2013 година 21.337 и во 2014 година 19.700 предмети. Податоците покажуваат зголемување на бројот на доверените оставински предмети од страна на судовите на нотарите во 2013 и во 2014 во однос на 2012 година.

8.2. Преглед на примени и решени предмети

Оставински предмети

година	2012	2013	2014
примени предмети	16.675	21.337	19.700
правосилно завршени	11.615 (69,65%)	13.894 (65,54%)	12.004 (61,30%)

Од изнесените податоци се гледа дека оставинската постапка многу поефикасно се спроведува од нотарите, отколку што тоа беше во судовите. Во судовите на годишно ниво се спроведуваа оставински постапки од 20 до 25% од предметите примени во текот на годината, додека од

страна на нотарите скоро 3 пати е поголем бројот на правосилно решените оставински предмети. Во одредени апелациони подрачја тој број е поголем од просечниот на ниво на државата од 69,65% во 2012 г. и 65,54% во 2013 година и 61,30% во 2014 година. Така, на пример, во 2012 г. правосилно биле завршени 73,23% од оставинските предмети од апелационото подрачје Скопје и 71,08% на апелационото подрачје Гостивар.

8.3. Квалитет на оставинската постапка

Оставинската постапка спроведена од нотарите има исклучително висок квалитет, што се потврдува од бројот на поднесените приговори против решенијата на нотарите.

8.4. Преглед на поднесените приговори

Оставински предмети

година	2012	2013	2014
поднесени приговори	0 (0%)	75 (0,5%)	67 (0,6%)

Од вкупно решените 13.894 предмети во 2013 година, биле поднесени само 75 приговори или 0,5%, а во 2014 година од вкупно решените 12.004 предмети, биле поднесени само 67 приговори или 0,6%. Овие податоци за симболичен број и процент на поднесени приговори против оставинските решенија говорат за исклучително висок квалитет во работата на нотарите во спроведувањето на оставинската постапка.

Од анализата на податоците може да се **заклучи** дека:

Оставинската постапка што ја спроведуваат нотарите како повереници на судот е доста ефикасна и исклучително квалитетна, со што во целост е оправдана законската определба оставинската постапка да им се довери на нотарите.

9. Издавање платен налог врз основа на веродостојна исправа

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување, нотарите добија законско овластување да издаваат решенија со кои се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Одредбите на Законот за извршување се применуваат и врз присилно извршување нотарски исправи. Решението донесено од нотар со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа **станува извршна исправа** со ставање потврда за правосилност и извршност од нотарот.

Нотарот води посебен уписник УПДР за примени предлози за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Во 2012, во 2013 и во 2014 година значителен е бројот на платните налози што доверителите им ги доставија до нотарите за издавање платен налог.

9.1. Преглед на издадени платни налози од нотарите по барање на доверителите

година	2012	2013	2014
примени барања од доверители	243.254	241.966	205.259
донесени решенија за дозвола за извршување	216.753 (89,00%)	204.310 (84,40%)	175.760 (85,60%)
решенија кои станале правосилни и извршни	120.396 (55,54%)	115.027 (56,30%)	101.003 (57,46%)
поднесени приговори	13.061 (6,02%)	8.610 (4,21%)	7.406 (4,21%)
поднесени жалби	158 (0,07%)	181 (0,09%)	140 (0,08%)
укината клаузула на правосилност	82 (0,03%)	116 (0,04%)	112 (0,05%)

Од прегледот може да се види дека нотарите од доверителите примиле доста голем број предлози за издавање решенија со кои се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа.

Од податоците може да се заклучи дека веќе се намалуваат барањата на доверителите за издавање решенија со кои се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа за 21,30 % во 2014 година во однос на 2012 г., а тоа е првата година откако нотарите ја добија оваа надлежност. Од ова може да се заклучи дека се подобрува односот на должниците спрема доверителите и јакне јавната свест за доброволно, а не за присилно извршување на побарувањата.

Нотарите издале решенија за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа по предлог на доверителите во од 84% до 89% од примените барања, што е исклучително голема ефикасност во постапувањето на нотарите.

Од донесените решенија, 55,54% станале правосилни и извршни во 2012 година, 56,30% во 2013 г. и 57,46% во 2014 година, а на годишно ниво тоа е половината од донесените решенија.

9.2. Приговори против решенијата и квалитет на донесените решенија од нотарите

Квалитетот на донесените решенија од нотарите може да се оценува по бројот на поднесените приговори против решенијата. Во 2012 година биле поднесени 13.061 приговори или **6,02%** од вкупниот број донесени решенија, во 2013 година биле поднесени 8.610 приговори или **4,21%** и во 2014 година биле поднесени 7.406 приговори или **4,21%**. Овие податоци покажуваат висок квалитет во постапувањето на нотарите при донесувањето на решенијата, бидејќи бројот на поднесените приговори во 2013 и во 2014 г. е под 4% на годишно ниво. Бројот на поднесените приговори до судовите кога тие ги издаваа платните налози бил од 4 до 5 пати поголем отколку сега.

Бројот на поднесените жалби на годишно ниво во врска со донесените решенија е готово симболичен и изнесува од 0,06% до 0,08% на годишно ниво. Тоа исто така најдобро говори за квалитетот на постапувањето на нотарите.

9.3. Доверени извршни предмети - платни налози на нотарите од страна на судовите

Во преодниот период од примената на Законот со кој нотарите се овластени за издавање платен налог врз основа на веродостојна исправа, од големиот број заостанати стари предмети во судовите, судовите им довериле извршни предмети-платни налози на нотарите, и тоа:

9.4. Преглед на доверени извршни предмети-платни налози од судовите на нотарите

Оставински предмети

година	2012	2013	2014
доверени предмети	36.971	3.853	788
правосилни и извршни	2.066 (5,60%)	801 (20,70%)	484 (25,80%)

Овие стари предмети со години не биле правосилно завршени во судовите и не биле уредно доставувани до должниците за да можат да го користат правото да поднесат приговор. Најголем број 36.971 од овие

предмети биле доставени до нотарите во 2012 година - првата година од примената на законот, потоа 3.853 предмети во 2013 г. и 788 предмети во 2014 година. Од 36.971 предмети во 2012 г., во 2014 година биле доставени само 788 предмети.

Со оглед на карактерот на овие стари предмети нерешени со години, во 2012 година само еден помал број од 5,60% од примените решенија станале правосилни и извршни, во 2013 година 20,70% и во 2014 година 45,16%. Се очекува веќе во 2015 година повеќе да нема од овие предмети во судовите и да биде надминат овој проблем.

10. СУМИРАНИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ВКУПНИОТ ОБЕМ НА РАБОТА НА НОТАРИЈАТОТ ВО 2014 ГОДИНА ВО СПОРЕДБА СО 2012 И СО 2013 ГОДИНА

Вкупниот обем на работа на нотарите по сите видови нотарски акти и нотарски службени дејствија - солемнизација на договори, купопродажба и други договори за подарок, размена, доживотна издршка, физичка делба и други нотарски акти, заверка на потписи, преписи и преводи и други заверки, платни налози и изворни извршни предмети, оставински предмети и други видови предмети, може да се види од следниот преглед:

година	2012	2013	2014
нотарски акти и солемнизација на договори за купопродажба и други договори и нот. акти уписник ОДУ	103.574	117.715	121.646
заверки на потписи преписи, преводи и други уписник УЗП	1.210.843	1.246.879	1.210.709
платни налози - изворни извршни предмети уп. УПДР	243.254	244.745	205.259
оставински предмети и доверени предмети од судовите уписник УДР	54.081	26.812	20.580
број на уписи во други писници	199	609	261
Вкупно	1.611.951	1.636.760	1.558.455

Од прегледот може да се види дека вкупниот обем на работа се зголемил во 2013 г. во однос на претходната година, но се намалил за 78.305

или 4,80% во 2014 г. во однос на претходната година. Позначително се намалил бројот на платните налози за 39.495 или 16,10% во 2014 г. во однос на претходната година и доверените предмети од судовите за 33.501 или 61,90% во 2014 г. во однос на 2012 година и за 6.232 или 23,24% во 2014 г. во однос на 2013 година. Намалувањето на платните налози се должи на подобрување на плаќањата уредно и доброволно, а не за присилно и на доверените предмети од судовите претежно за многу стари предмети кои не се завршиле долго време поради правни и фактички причини и тие предмети се очекува во 2015 година целосно да бидат разрешени.

Од сето ова може да се **заклучи** дека Нотаријатот во Република Македонија успеал да изврши голем број нотарски работи од различни видови и со тоа се потврди во практиката како почитувана јавна служба која остварила ефикасно и квалитетно извршување на доверените овластувања.

11. НОТАРСКА ТАРИФА

Нотарот има право на награда за работата и надоместок на трошоците во вршењето на службените дејствија во согласност со Нотарската тарифа која ја донесува министерот за правда по претходно прибавено мислење од Нотарската комора и **согласност од Владата на Република Македонија**. Наградата на нотарот се определува според критериуми за вредноста, сложеноста и видот на нотарската исправа и според времето и местото потребно за подготовка и вршење определени службени дејствија. Проценетата пазарна вредност на недвижниот имот претставува основ за определување на наградата за нотарските дејствија, особено за составување нотарски акт и потврдување приватна исправа (солемнизација). Ако пазарната вредност на недвижниот имот не може да се процени, истата се определува врз основа на прометната вредност на недвижниот имот.

За дејствијата за кои не може да се определи награда врз основа на наведените критериуми, наградата се определува во паушален износ, без оглед на вредноста или времето потребно за преземање определени службени дејствија. Трошоците на нотарот за извршените службени дејствија се определуваат според реално направените трошоци за изработка на одделни нотарски исправи, трошоците за службените дејствија преземени надвор од нотарската канцеларија и трошоците за превоз.

Согласност на Владата на Република Македонија за донесување на Нотарската тарифа е **ново решение** предвидено со измените и дополнувањата на Законот за нотаријатот од септември 2011 година. Тоа

значи дека Владата на тој начин има клучно влијание при донесување на тарифата за работа на нотарите. Тоа решение произлегува од природата на вршењето на нотарските работи како пренесени јавни овластувања. Во 2011 година Нотарската тарифа е намалена за околу 25%, како што беше намалена и тарифата за работа на извршителите и намалување за 20% на судските такси со изменување и дополнување на Законот за судските такси.

11.1. Споредбени податоци за износот на нотарската тарифа во РМ со други држави

Нотарската тарифа за работа на нотарите во Република Македонија е една од **најниските тарифи** во споредба со државите од поблиското опкружување и државите членки на ЕУ, што може да се види од споредбениот преглед за износот на нотарската награда во РМ со повеќе држави, поголеми и помали за исти видови нотарски работи.

Споредбен преглед за износот на нотарската награда

	Нотарски акт за недвижности или хипотека	Заверка на препис	Заверка на потпис	Оставинска постапка	Постапка за донесување решение за извршување
Република Македонија					
Минимална награда	800 ден. 13 евра	100 ден. 1,6 евра	100 ден. 1,6 евра	480 ден. 7,8 евра	500 ден. 8,1 евра
Максимална награда	60.000 ден. 973 евра	160 ден. 2,6 евра	100 ден. 1,6 евра	9.600 ден. 156 евра	18.000 ден. 292 евра
Република Хрватска					
Минимална награда	250 куни 33 евра	30 куни 4 евра	30 куни 4 евра	30 куни 4 евра	80 куни 10,5 евра
Максимална награда	40.000 куни 5.279 евра	40 куни 5 евра	30 куни 4 евра	2.500 куни 330 евра	5.000 ден. 660 евра
Република Албанија					
Минимална награда	7.000 леки 50 евра	4.500 леки 32,4 евра	1.000 леки 7,2 евра	немаат таква надлежност	немаат таква надлежност
Максимална награда	150.000 леки 1.079 евра	4.500 леки 32,4 евра	1.000 леки 7,2 евра	немаат таква надлежност	немаат таква надлежност

	Нотарски акт за недвижности или хипотека	Заверка на препис	Заверка на потпис	Оставинска постапка	Постапка за донесување решение за извршување
Република Црна Гора					
Минимална награда	70 евра	2,5 евра	2,5 евра	немаат таква надлежност	немаат таква надлежност
Максимална награда	5.000 евра	3,75 евра	2,50 евра	немаат таква надлежност	немаат таква надлежност
Република Бугарија					
Минимална награда	30 лева 15,3 евра	15 лева 7,76 евра	5 лева 2,55 евра	немаат таква надлежност	немаат таква надлежност
Максимална награда	6.000 лева 3.068 евра	15 лева 7,76 евра	900 лева 466 евра	немаат таква надлежност	немаат таква надлежност
Федерација Босна и Херцеговина					
Минимална награда	60 БАМ 31 евра	3 БАМ 1,5 евра	3,5 БАМ 1,8 евра	немаат таква надлежност	немаат таква надлежност
Максимална награда	2.000 БАМ 1.025 евра	4,5 БАМ 2,3 евра	3,5 БАМ 1,8 евра	немаат таква надлежност	немаат таква надлежност
Франција					
Минимална награда	за вредност до 60.000 евра 3% од вредноста	бесплатно	-	0,4% од вредност на оставината	-
Максимална награда	за вредност до 60.000 евра 0,8% од вредноста	бесплатно	150 евра	0,55% од вредност на оставината	-
Шпанија					
Минимална награда	90,15 евра	3,05 евра	6 евра	90,15 евра	немаат таква надлежност
Максимална награда	од 0,45% до 0,03% од вредноста	3,05 евра	9,05 евра	од 0,45% до 0,03% од вредноста	-
Австрија					
Минимална награда	9,20 евра	1,80 евра	2,10 евра	13,10 евра	5,10 евра
Максимална награда	12.131,70 евра	1,80 евра	134,90 евра	23.268,90 евра	8.509,70 евра

	Нотарски акт за недвижности или хипотека	Заверка на препис	Заверка на потпис	Оставинска постапка	Постапка за донесување решение за извршување
Литванија					
Минимална награда	100 ЛТЛ 28,96 евра	30 ЛТЛ 8,69 евра	3 ЛТЛ 0,87 евра	немаат таква надлежност	немаат таква надлежност
Максимална награда	20.000 ЛТЛ 5.792,50 евра	30 ЛТЛ 8,69 евра	3 ЛТЛ 0,87 евра	немаат таква надлежност	немаат таква надлежност

Од изнесените споредбени податоци за нотарската награда предвидена во нотарските тарифи на повеќе држави од југоисточна Европа и повеќе европски држави членки на ЕУ, може да се констатира дека Република Македонија има неспоредливо и неколкукратно пониска тарифа за награда за работа на нотарите за вршење на нотарските работи. Така, на пример, максималната награда за составување договор за купопродажба на недвижност, договор за подарок, договор за доживотна издршка и други договори во форма на нотарски акти, нотарската награда во Република Македонија изнесува максимум 963 евра, а доколку такви договори како приватни исправи се потврдуваат (солемнизираат) од страна на нотар, нотарската награда е за 50% помала од таа што е предвидена за составување нотарски акти. Во другите земји нотарската награда за составување нотарски акти е: Хрватска 5.279 евра, Албанија 1.070 евра, Црна Гора 5.000 евра, Бугарија 3.068 евра, Австрија 12.231 евра, Франција за вредност над 60.000 евра 0,8% од вредноста и Литванија 5.792 евра. Ако се спореди тарифата за спроведување на оставинската постапка, максималната награда на нотарот во Република Македонија изнесува 9.600 денари или 156 евра, во Австрија 23.268 евра, во Хрватска 339 евра и во Франција 0,4% од вредноста на оставината.

Споредбените податоци се изнесуваат само како сознание за тоа дека Нотарската тарифа за награда на нотарите е најниска во Република Македонија, а не како иницијатива или барање за нејзино зголемување. Нотарската комора секогаш имала разбирање за состојбите, потребите и објективните можности во општеството и настојувала да го даде својот придонес.

Во врска со примената на Законот за отпишување неподмирени долгови на социјално ранливите групи за комунални услуги за неплатена струја, вода, радиодифузна такса и други видови долгови, 115 нотари потпишале договори со Министерството за финансии за еднократно откажување од нотарската награда, како придонес на нотаријатот во спроведување на законот.

12. НАГРАДА ЗА РАБОТАТА НА НОТАРИТЕ

Нотарот има право на награда за работата во вршењето на службените дејствија во согласност со Нотарската тарифа. За вкупно извршените нотарски работи во 2012 година нотарите оствариле **брuto**-награда од **910.188.700** денари и во 2013 година од **986.512.768** денари. Податоците за 2014 година се во обработка и согласно член 109 од Законот за нотаријатот, Нотарската комора треба да ги достави до Министерството за правда **во март** во тековната година. Со оглед на обемот на работата на нотаријатот во 2014 година, не се очекува намалување на бруто-наградата на нотарите и на трошоците за работа.

12.1. Трошоци за работењето на нотарите

Нотарите имаат право на надоместок на трошоците сторени во вршењето на нотарската работа и преземањето на нотарските службени дејствија. Трошоците за работа на нотарите опфаќаат средства за плати и придонеси за здравствено и пензиско осигурување на вработените во нотарската канцеларија, на нотарите, надоместок на трошоците за закупнина, плаќање комунални услуги и други услуги, набавка на канцелариски материјал, патни трошоци, стручна литература и други остварени трошоци во врска со вршењето на службените нотарски дејствија. Во 2012 година од бруто наплатените средства, трошоците изнесувале **439.096.694** денари, а во 2013 година **494.580.261** денари. Во 2014 година се очекува зголемување на трошоците, посебно за плати на 30 нови вработени административни работници или 12,40%. Нето-средствата за работата на нотарите во 2012 година изнесувале **471.109.096** денари, во 2013 година **491.932.507** денари, а во 2014 година може да се очекува извесно намалување на износот на тие средства. Од нето-средствата што претставуваат добивка од работата, нотарите ги сносат трошоците за набавка на нова опрема за нотарската канцеларија, набавка на информатичка технологија - скенери, печатачи, компјутери, сигурносни уреди и друга опрема, бидејќи тие средства на нотарите не им се признаваат како трошоци на работењето.

12.2. Судска такса уплатена од нотарите во буџетот на РМ

За вршење определени службени дејствија и нотарски работи за кои законски е предвидено плаќање судска такса согласно Законот за судските такси, нотарите извршиле наплата на судска такса од странките и наплатените средства ги уплатувале на сметката на буџетот на РМ.

Преглед на наплатената судска такса од нотарите
и уплатена на сметка на буџетот на РМ

Износот на средствата на наплатената судска такса бележи зголемување во 2012 и во 2013 г., што може да се види од изнесените податоци во прегледот.

година	2012	2013	2014
наплатена			
судска такса	137.709.841,00 ден.	145.979.267,00 ден.	-
уплатена во буџетот на РМ	2.225.300,00 евра	2.354.500,00 евра	-

Судската такса се зголемувала паралелно со зголемување на обемот на работата на нотарите. Во 2012 година нотарите уплатиле судска такса во буџетот на РМ над **2,22 милиони евра** и над **2,35 милиони евра** судска такса во 2013 година. Во 2014 година се очекува на име на судска такса да бидат уплатени во буџетот над **2,5 милиони евра**. На годишно ниво судската такса што нотарите ја уплатувале на сметката на буџетот на РМ постојано се зголемувала. Во буџетот на РМ на име судска такса нотарите уплатиле **над 7 милиони евра** за овие три години.

12.3. Персонален данок уплатен од нотарите во буџетот на РМ

На остварената нето-добивка, нотарите платиле персонален данок, кој изнесува:

Преглед на платен персонален данок

година	2012	2013	2014
износ на	52.475.292,00 ден.	54.659.113,00 ден.	-
платен данок	846.376,00 евра	881.598,00 евра	-

Секоја наредна година се зголемувал и износот на платениот персонален данок од страна на нотарите. Во 2014 година се очекува персоналниот данок да биде зголемен и да изнесува **над 1 милион евра**.

За овие 3 години нотарите на име **персонален данок** уплатиле **окулу 2,72 милиони евра** или заедно со **судската такса**, нотарите за овие три години уплатиле како приход во буџетот на РМ окулу **10 милиони евра**. Тоа е значителен износ на средства што нотарите од своето работење ги уплатиле во буџетот.

13. ФИНАНСИРАЊЕ НА НОТАРИЈАТОТ

Нотаријатот во Република Македонија никогаш не барал и не добил, а ниту во иднина нема намера да бара финансиска поддршка од буџетот на РМ. Нотарската комора и нотаријатот се финансираат од средства од месечна членарина што ја уплаќаат нотарите во висина од 2% од остварената добивка, од кои средства се финансираат платите на вработените во Нотарската комора, се реализираат програмираните активности на Управниот одбор на Комората за едукација на нотарите за актуелни прашања во врска со унапредување на работата на нотарите од областа на стопанството, финансиите, перењето пари и други актуелни теми, за работата на Стручниот совет и одржување на **нотарските денови**, за издавање на гласилото на нотарите **НОТАРИУС**, кое редовно излегува со актуелни теми и судска пракса, за меѓународна соработка на нотарите и учество во работата на **Меѓународната асоцијација на латинскиот нотаријат**, во кои тела учествуваат и нотари од РМ и бројни други активности.

Нотаријатот со сопствени средства и финансиско задолжување, кое редовно го сервисира, на доста успешен начин го реши прашањето за купување деловен простор за работата на Управниот одбор на Нотарската комора, стручните тела и вработените во Комората.

14. НОТАРСКИ КАНЦЕЛАРИИ ЗА ВРШЕЊЕ НА НОТАРСКАТА СЛУЖБА

Со посебениот Правилник за утврдување на опремата и просториите за вршење на нотарската служба се уредени и пропишани условите за вршење на нотарската служба. Во Правилникот се пропишува дека нотарската канцеларија се сместува во простории примерни за угледот на нотарската служба и опремени на начин кој овозможува непречено и квалитетно вршење на нотарската служба. Нотарската канцеларија треба да има најмалку една работна просторија, чекалница и тоалет и да претставува една градежна целина со вкупна површина која не може да биде помала од 30м². Пред да започне нотарот со работа, проверката на просториите и опремата на нотарската канцеларија ја врши овластена комисија од министерот за правда. Нотарската канцеларија мора да биде обезбедена со огноотпорни метални ормани со полици, со сигурносни брави за сместување на архивата и огноотпорна метална каса за сместување скапоцености, исправи, пари и хартии од вредност дадени на чување. Нотарската канцеларија е снабдена со потребна канцелариска опрема, биро, потребен број столчиња за странките во ра-

ботната соба и во чекалницата, компјутер, машина за пишување и други технички средства и друг потребен канцелариски материјал.

Објективните состојби покажуваат дека повеќето нотари работат во **изнајмени** деловни простории, а помал дел во сопствени деловни простории. Површината на повеќе нотарски канцеларии изнесува **од 40 до 80 м²**, а одделни нотарски канцеларии се со површина од 100 до 130м². Ако просечната површина на една нотарска канцеларија изнесува околу **45м²**, тоа значи дека 185 нотари во Република Македонија, колку што биле на почетокот на 2014 година, со **сопствени средства** уредиле, опремиле со канцелариски мебел, информатичка и друга техничка опрема **над 8.000 м²** деловен простор во кој ја вршат нотарската служба. Тоа е деловен простор колку **2 поголеми судски згради**. Нотарските канцеларии според Правилникот мора да бидат уредни и чисти и на тој начин да не се доведува во прашање угледот на нотарската служба.

15. НОТАРИ, ПОМОШНИЦИ-НОТАРИ, СТРУЧНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ РАБОТНИЦИ

Во нотаријатот во Република Македонија со состојба на 1 јануари 2014 година нотарската служба ја вршеле 185 нотари. Во текот на годината, поради исполнување услови за старосна пензија, на 8 нотари им престанала службата, така што податоците за работењето на нотарите за 2014 година се однесуваат на 177 нотари. Во времето од 2006 до 2015 година повеќе од 2,5 пати е зголемен бројот на нотарите и нотарските стручни и административни работници.

Преглед на вработените во нотарските канцеларии

Во нотаријатот во Република Македонија во 2014 година работеле вкупно 589 нотарски стручни и административни работници, што може да се види од прегледот споредбено со 2013 година.

Структура на вработени	2013	2014
помошници нотари	41	55
нотарски стручни соработници	149	146
нотарски приправници	118	117
административни работници	241	271
Се вкупно	549	589

Од прегледот се гледа дека во 2014 година во однос на 2013 година бројот на стручните и административните работници во нотарските

канцеларии се зголемил за 40 лица или за **7,30%**. Се зголемил бројот за 14 помошници-нотари и 30 административни работници. Во структурата на вработените во нотаријатот претежно се лица со завршено високо образование. Така, на пример, во 2014 година од вкупно 589 вработени лица, 318 или лица или 54,00% се со високо образование, а 271 лице или 46,00% се со средно или вишо образование.

Од вкупниот број 185 нотари на почетокот на 2014 година, 127 нотари или **68,60%** покрај специјалистичкиот **нотарски испит**, имаат **положено и правосуден испит**. Тоа го покажува стручниот капацитет на нотарите за законито и ефикасно работење и за правилна примена на законите.

16. ДИСЦИПЛИНСКА ОДГОВОРНОСТ НА НОТАРИТЕ

Надзор над **законитоста** на работењето на нотарот врши министерот за правда. Министерот за правда врши надзор и над **законитоста и ефикасноста** на работата на Нотарската комора. Надзор над **работата** на нотарите врши и Нотарската комора врз основа на годишен план кој го донесува Управниот одбор на Комората. Тоа значи дека со Законот е обезбеден **двоен надзор** над **законитоста** во работата на нотарите и надзор над **работата** на нотарите што го врши Нотарската комора. Нотарот е должен нотарската служба да ја врши законито, стручно, совесно и одговорно. Нотарот лично е одговорен за вршењето на нотарската служба. За повреда на законот, на Кодексот на професионалната етика на нотарите и на актите на Комората нотарот одговара дисциплински. Нотарот одговара дисциплински ако со своето однесување во вршењето на службата ги нарушува честа и угледот на нотарската служба, ја доведува во прашање довербата на нотарската служба или ако ја повреди нотарската должност со незаконито, нестручно или несовесно постапување сторено со умисла или од небрежност.

Дисциплинска постапка се поведува по предлог на министерот за правда, на претседателот на основниот суд на чиешто подрачје е седиштето на нотарот и на претседателот на Нотарската комора. Дисциплинската постапка против нотарот ја спроведува Дисциплинскиот совет при Комората. Со Законот за измените и дополнувањата на Законот за нотаријатот од септември 2011 година е изменет членот 106 став (1), така што се определува нов состав на Дисциплинскиот совет. Дисциплинскиот совет е составен од **пет члена** и нивни заменици со мандат од две години, без право на повторен избор. Два члена и нивни заменици **избира Владата на Република Македонија**, еден судија и негов заменик по предлог на Судскиот совет на Република Македонија и два члена и нивни заменици ги избира Собранието на Нотарската

комора на Република Македонија. Покрај предвидената согласност на Владата за донесување на Нотарската тарифа, со изборот на два члена на Дисциплинскиот совет, Владата обезбедува **поголема грижа** за законито, стручно и совесно работење на нотарите.

За сторена дисциплинска повреда спрема нотарот може да се изречат дисциплински мерки, и тоа писмена или јавна опомена, парична казна, привремено одземање на правото на вршење нотарска служба и трајно одземање на правото на вршење нотарска служба. При изрекување на дисциплинските мерки се земаат предвид тежината на повредата на службената должност, последиците, степенот на одговорноста на нотарот и други олеснителни и отежнителни околности. Со изменувањето и дополнувањето на членот 126 од Законот од септември 2011 година, дополнета е оваа одредба со уште 7 нови алинеи со кои се предвидени дисциплински повреди за кои може да се изрече парична казна или **привремено одземање на правото** на вршење на нотарската служба во траење **од една до пет години**, како што се непридржување кон законските одредби од кои зависи важноста на нотарската исправа, **вршење** на некоја постојана или **приватна служба за награда**, вршење занимање што не е во согласност со **угледот, честа** и независноста на нотарот, **застапување политичко уверување** во вршењето на нотарската служба и други повреди.

За сторени дисциплински повреди констатирани при надзорот над работата на нотарите биле поднесувани предлози за примена на дисциплински мерки.

Преглед на поднесени предлози за дисциплински повреди

Подносител на предлогот	2012	2013	2014
поднесени предлози			
од министерот за правда	4	33	38
поднесени предлози			
од претседателот на НК	1	0	1
Правосилно решени предлози	5	31	32

Преглед на изречени дисциплински мерки

Дисциплинска мерка	2012	2013	2014
јавна опомена	1	12	16
писмена опомена	-	1	2
парична казна	-	12	8
ослободени од одговорност	3	6	6
нерешени	1	2	12
Се вкупно	4	31	32

Од прегледите може да се види дека во 2013 и во 2024 година се поднесени поголем број предлози за поведување дисциплинска постапка против нотари за сторени одредени дисциплински повреди. Тоа секако се должи на заострените критериуми и јакнење на надзорот над работата на нотарите. Најголемиот број изречени дисциплински мерки се **јавни опомени** 38,70% во 2013 г. и 50,00% во 2014 година и 38,70% во 2013 г. и 50,00% и **парични казни** 38,70% во 2013 г. и 25,00% во 2014 година. Тоа покажува дека предлозите се однесувале на дисциплински престапи од полесна природа од категоријата на дисциплински неуредности. Во овој временски период **не е изречена** дисциплинска мерка од потежок вид, како што се **привремено одземање** на правото на вршење нотарска служба или **трајно одземање** на правото на вршење нотарска служба.

До Нотарската комора во 2012 година биле поднесени 59 претставки, од кои 55 биле отфрлени како неосновани, во 2013 година 66 претставки, од кои 54 биле отфрлени како неосновани и во 2014 година 86 претставки, од кои 54 биле отфрлени како неосновани. По една претставка од претседателот на Комората е поднесен предлог за поведување дисциплинска постапка.

Покрај на дисциплинска одговорност, нотар може да биде повикан и на **кривична одговорност** за сторено кривично дело во врска со вршење на службата, како што е кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од членот 353 од Кривичниот законик или други кривични дела сторени во врска со вршење на нотарската служба што се гонат по службена должност.

Од 2006 година, кога беа откриени неколку случаи и беше спроведена кривична постапка против неколку нотари во познатите случаи **Бачило и Изгрев**, до денес за изминатите 8 години **не е донесена ниту една правосилна пресуда** против нотар за сторено кривично дело во врска со вршењето на нотарската служба. Мерките што ги презема Нотарската комора на планот на едукација на нотарите и надзорот над работата на нотарите очигледно имаат позитивно влијание.

СТАТУС НА НОТАРОТ

Според Законот за нотаријатот, нотарот врши јавни овластувања што му се доверени со закон. Државата која им ги доверила тие овластувања обезбедува соодветни инструменти и надзор за стручно, совесно, квалитетно и навремено извршување на пренесените овластувања.

Нотарите ги именува министерот за правда врз основа на јавен оглас. Тарифата за награда на нотарите ја донесува министерот за правда по прибавено мислење од Нотарската комора и **согласност** на Владата на

РМ. Практично, без согласност на Владата на РМ, не може да се донесе Нотарската тарифа.

Во Дисциплинскиот совет учествуваат два члена што ги избира Владата.

Нотарите со правилник имаат пропишано работно време исто како и државните органи од 08:30 до 16:30 часот и не смеат да работат по определеното работно време, освен во случаи кога треба да се заврши итна неодложна работа. Непочитувањето на работното време претставува дисциплинска повреда за која против нотарот може да се изрече дисциплинска мерка.

Нотарите не смеат да вршат некоја постојана или приватна служба за награда.

Нотарите не смеат да застапуваат политичко уверување во вршењето на нотарската служба.

На нотарите кога ќе наполнат 64 години им престанува нотарската работа и се разрешуваат поради исполнување услови за старосна пензија. Тие не можат да работат како нотари со наполнети 70 или 80 години, како што е тоа случај кај некои други институции.

Сето ова погоренаведено значи поширок општествен надзор над работата на нотарите, со што се определува и нивниот статус во општеството. Нотарите не вршат „**приватна работа**“, туку одговорна службена работа во угледна јавна служба.

Нотарите кои вршат јавни овластувања пренесени со закон, во поглед на правата и обврските во врска со работата, скоро со ништо не се разликуваат од судиите, извршителите и други именувани лица во органите на државната власт и јавните претпријатија и установи.

ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

Нотаријатот во Република Македонија со својата работа со ефикасно, законито, стручно и совесно извршување на нотарските работи се потврди како **ЗНАЧАЕН СТОЛБ НА ПРАВНАТА СИГУРНОСТ** на правните и физичките лица и заштита на општествените интереси. Најголема потврда за правната сигурност се ефикасноста на нотаријатот и квалитетот на извршената работа на нотарските акти и нотарските службени дејствија.

Нотаријатот доста успешно ги извршува своите надлежности, обврски и одговорности и на зголемените надлежностите и овластувањата **позитивно одговори** на тој предизвик и бележеше сè подобри резултати. Новите овластувања, во суштина, носеа и нови одговорности за нотарите и за Нотарската комора, да се оправда довербата и успешно да се одговори на новите предизвици. Нотарите успешно одговорија и

ефикасно и квалитетно извршуваат голем обем на работа што како јавни овластувања им се доверени со закон.

Со макотрпна работа, со грижата за континуирана едукација на нотарите од страна на Управниот одбор на Нотарската комора, со надзорот над работата на нотарите и преземените дисциплински мерки, **чекор по чекор, камче по камче е изграден цврст бедем на законитост и правна сигурност.**

Нотаријатот израсна во незаменлив почитуван фактор во правниот систем на Република Македонија. Нотаријатот немаше вака успешно да се развива, ако пред сè не се водеше сметка за градење нови односи во рамките на овластувањата на Министерството за правда надлежно за спроведување на надзорот над примената на законот и Нотарската комора.

Досегашното работење на нотаријатот во изминатите 17 години и стекнатите искуства претставуваат **силна гаранција** за натамошен развој и за постигнување уште поефикасни резултати во работата на нотарите и за надминување одредени недостатоци во вршењето на нотарските работи во интерес на општеството и на граѓаните, на правните и на физичките лица.

Програмираните активности на Нотарската комора на планот на континуираната едукација на нотарите претставува клучен фактор за поефикасно, поквалитетно и поуспешно работење.

Нотарската комора особено ја цени поддршката на Владата и на надлежните министерства и органи за електронското поврзување и пристапот на нотарите до базата на податоци на Агенцијата за катастарот на недвижностите за добивање имотен лист од нотарската канцеларија, на кој начин значително се олесни работата на нотарите и на граѓаните, кои не треба повеќе да се чекаат пред шалтерите на Агенцијата.

Неопходни се натамошни напори за јакнење на соработката и особено за електронски пристап на нотарите до база на податоци што се од интерес за нивната работа, соработка со Министерството за правда, со Министерството за финансии, со Министерството за информатичко општество и администрација и со други министерства, со Управата за јавни приходи, со Комисијата за хартии од вредност, со Централниот регистар и со други државни органи.

Соработката на Нотарската комора со државните и со други органи и организации, со судовите, со Комората на извршителите и со Адвокатската комора и со здруженија и со континуирано информирање на јавноста сè повеќе ќе го јакне кредибилитетот на нотаријатот и довербата во неговата работа во наредниот период.

АНАЛИЗА НА СУДСКАТА И ОБВИНЕТЕЛСКАТА ПРАКСА ВО ВРСКА СО КРИВИЧНИТЕ ДЕЛИКТИ СТОРЕНИ ОД НОТАРИ ВО ПЕРИОДОТ ОД 2007 ГОДИНА ДО 30 ЈУНИ 2014 ГОДИНА

проф. д-р Никола Тупанчески
основен јавен обвинител, Гордана Гешкоска
заменик-претседател на Врховниот суд, м-р Фаик Арслани

Во текот на 2014 година, Нотарската комора на Република Македонија организира повеќе советувања и тркалезни маси на коишто фокусот беше ставен врз негативниот контекст во работењето на нотарите, како лица коишто вршат работи од јавен интерес. Имено, Кеј Поинт (Key Point) во проактивниот стручен дискурс меѓу референтите од една страна и нотарите, од друга страна, беше назначувањето и етаблирањето на системот на одговорност во несвесното, незаконско или нестручно постапување при вршењето на својата дејност. Во таа насока во анализата на феноменологијата на одговорноста посебно беше акцентирана казненоправната форма како *ultima ratio* во санкционирањето на најтешките повреди во вршењето на нотарската дејност. Основниот критериум при одредувањето на временската рамка е периодот од донесувањето на Законот за нотаријатот (Сл. весник на РМ бр. 55 од 04.05.2007), од 2007 година, па сè до 30-ти јуни 2014 година.

Inter alia, структурирањето и композицијата на извештајот се состои од три сегменти: 1) *шабеларен приказ на доднесени кривични пријави*; 2) *опис и куса анализа на поединечни предметии*; и 3) *заклучни согледувања и препораки*. Посебно треба да се истакне дека систематизирањето на фактографскиот материјал е направено по календарски години. Главната хипотеза на којашто оваа анализа треба да даде аргументиран одговор е квантитетот и квалитетот на неправото, динамиката и обемот на противправното однесување на нотарите при вршењето на нивната дејност. *Argumentum a fortiori* во таа смисла треба да се анулираат или верификуваат различните (јавни, стручни или паушални) мислења за оваа појава, коишто често во зависност од општествениот контекст (или пристап) ѝ даваат квазијуриспрудентна текстура. Со други зборови, ова истражување е пионерски чекор во констатирањето на *ipso jure* состојбите во оваа сфера, при што ќе се направи обид да се дадат одредени детерминанти кои би имале и прагматичен карактер во разликувањето од другите форми на одговорност (посебно дисциплинската).

1. Табеларен приказ на поднесени пријави

Овој сегмент од анализата содржи шест одделни табели на поднесени пријави, и тоа во:

а) Основното јавно обвинителство Скопје; б) други јавни обвинителства на подрачјето на Вишото јавно обвинителство Скопје (Гевгелија, Куманово, Велес, Кавадарци, Крива Паланка); в) Вишото јавно обвинителство Битола (Битола, Прилеп, Охрид, Струга); г) Вишото јавно обвинителство Штип (Радовиш, Делчево, Струмица, Берово, Кочани); д) Вишото јавно обвинителство Гостивар (Тетово, Гостивар, Кичево, Дебар); и ѓ) табела на вкупно поднесени пријави.

За потребите на ова истражување, табелите се скицирани во шест колони бидејќи како релевантни земени се шест критериуми: а) календарската година; б) подносителот на кривичната пријава; в) видот на кривичното дело; г) бројот на пријавени лица (нотари); д) обвинителната одлука; и ѓ) пресуда (првостепена/ второстепена).

**ТАБЕЛА НА ПОДНЕСЕНИ ПРИЈАВИ ВО
ОСНОВНОТО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО СКОПЈЕ**

Год	Подносител			Кривични дела	Број на пријавени нотари	Обвинителна одлука	Пресуда	
	МВР	Физички лица	други				Првостепена	Второстепена
2007	1	4	/	чл. 353 ст. 3 од КЗ, чл. 353 ст. 4 вв ст. 3 и ст. 1 од КЗ, чл. 361 ст. 1 од КЗ, чл. 353 од КЗ, чл. 260 од КЗ, чл. 258 од КЗ, чл. 379 од КЗ, чл. 380 од КЗ, чл. 361 од КЗ, чл. 247 од КЗ, чл. 364 од КЗ, чл. 365 од КЗ, чл. 368 од КЗ, чл. 367 од КЗ	5	Решение за отфрлање - 4 Изјава за откажување од гонење - 1		
2008	1	7	/	чл. 353 ст. 4 вв ст. 3 и ст. 1 од КЗ, чл. 353 ст. 1 од КЗ, чл. 353 ст. 3 вв со чл. 22 од КЗ, чл. 353 ст. 2 од КЗ, чл. 353-в ст. 2 од КЗ, чл. 353 ст. 4 вв ст. 2 и ст. 1 од КЗ, чл. 353 ст. 2 вв ст. 1 од КЗ	9	Решение за отфрлање - 8 Обвинителен акт - 1	Осудителна - 1	

2009	2	5	/	чл. 353 ст. 3 вв ст. 1 од КЗ, чл. 247 ст. 4 вв ст. 1 и чл. 22 од КЗ, чл. 378 ст. 3 од КЗ, чл. чл. 366-а ст. 1 од КЗ, чл. 361 ст. 1 од КЗ, чл. 353 ст. 3 вв ст. 1 вв со чл. 45 од КЗ, чл. 353 ст. 1 од КЗ, чл. 247 од КЗ и чл. 143 од КЗ	7	Решение за отфрлање - 6 Обвинителен акт - 1		
2010	/	3	3	чл. 353 ст. 4 вв 3 и 1 од КЗ, чл. 353 ст. 2 од КЗ, чл. 353 ст. 1, чл. 353 ст. 2 од КЗ, чл. 361 ст. 2 вв со ст. 1 од КЗ, чл. 353 ст. 4 вв ст. 2 и 1 од КЗ, чл. 353-в ст. 4 вв ст. 2 и 1 од КЗ	5	Решение за отфрлање - 5		
2011	1	3	2	чл. 353 ст. 1 од КЗ, чл. 353 ст. 4 вв со ст. 3 и 1 од КЗ, чл. 378 ст. 3 вв ст. 1 од КЗ, чл. 353-в ст. 4 вв ст. 3 и 1 од КЗ, чл. 353 ст. 3 вв ст. 1 од КЗ	7	Решение за отфрлање - 7		
2012	1	9	3	чл. 353 ст. 3 вв ст. 1 од КЗ, чл. 353-в ст. 4 вв ст. 3 и 1 од КЗ, чл. 361 ст. 1 од КЗ, чл. 353 ст. 4 вв ст. 1 од КЗ, чл. 247 ст. 4 вв ст. 1 од КЗ, чл. 257 ст. 3 вв ст. 1, чл. 280 од КЗ, чл. 353 ст. 4 вв со ст. 2 и 1 од КЗ, чл. 269 ст. 1 од КЗ, чл. 258 ст.1 од КЗ, чл. 353 ст. 4 вв ст. 3 и 1 од КЗ	15	Решение за отфрлање - 14 Изјава за откажување од гонење-1	Осудителна - 1	
2013	/	1	/	чл. 353 од КЗ	1	Решение за отфрлање - 1		

2014	/	1	/	чл. 353-в ст. 4 вв ст. 1 и чл. 22 од КЗ	1	Реше- ние за от- фрлање - 1	Осу- ди- телна - 1	
вкупно	6	33	8	/	50	Реше- ние за от- фрлање - 46 Изјава за откажу- вање од гонење - 1 Обвини- телен акт - 1	Осу- ди- телна - 1	

**ТАБЕЛА НА ПОДНЕСЕНИ ПРИЈАВИ ВО ДРУГИТЕ
ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛСТВА НА ПОДРАЧЈЕТО НА
ВИШОТО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО СКОПЈЕ**

ОСНОВНО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛ- СТВО	Број на пријавени нотари	Кривични дела	Обвинителна од- лука	Пресуда	
				Прво- степенa	Второ- степенa
ГЕВГЕЛИЈА	4	чл. 353 ст. 2 вв ст. 1 од КЗ, чл. 353 ст. 1 од КЗ	Барање за спрове- дување истрага - 1 (запрена од Криви- чен совет) Решение за от- фрлање - 3	/	/
КУМАНОВО	10	чл. 353 ст. 2 од КЗ чл. 353 ст. 1 од КЗ	Решение за от- фрлање - 5 Изјава за откажу- вање од гонење - 1 Обвинение - 4	Ослобо- дителна - 1 Одбиена - 3	/
ВЕЛЕС	11	чл. 353 од КЗ	Решение за от- фрлање - 7 Обвинителен акт - 2 Наредба - 2	Осуди- телна - 1	По- тврдена

КАВАДАРЦИ	7	чл. 353 ст. 1 од КЗ, чл. 353 ст. 4 вв ст. 3 и ст.1 од КЗ, чл. 247 ст. 1 од КЗ, чл. 260 ст. 1 од КЗ	Решение за отфрлање - 6 Обвинителен предлог - 1	Осудителна - 1	Потврдена
КРИВА ПАЛАНКА	3	чл. 353 ст. 2 од КЗ, чл. 379 ст. 1 од КЗ	Решение за отфрлање - 3		
ВКУПНО	35		Решение за отфрлање - 24 Барање за спроведување истрага - 1 Обвинение - 7 Наредба - 2 Изјава за откажување од гонење - 1	Осудителна - 2 Ослободителна - 1 Одбиена - 3	Потврдена - 2

ТАБЕЛА НА ПОДНЕСЕНИ ПРИЈАВИ НА ПОДРАЧЈЕТО НА ВИШОТО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО БИТОЛА

ОСНОВНО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО	Број на пријавени нотари	Кривични дела	Обвинителна одлука	Пресуда	
				Првостепена	Второстепена
БИТОЛА	8	чл. 353 ст. 2 од КЗ, чл. 353 ст. 3 од КЗ, чл. 353 ст. 1 од КЗ	Решение за отфрлање - 8	/	/
ПРИЛЕП	5	чл. 353 ст. 4 вв ст. 3 и ст. 1 од КЗ, чл. 378 ст. 1 од КЗ, чл. 353-в ст. 4 од КЗ	Решение за отфрлање - 5	/	/
ОХРИД	5	чл. 353 ст. 1 од КЗ и чл. 286 од КЗ	Решение за отфрлање - 5	/	/
СТРУГА	1	чл. 353 ст. 1 од КЗ	Решение за отфрлање - 1	/	/
ВКУПНО	19	чл. 353 ст. 1 од КЗ	Решение за отфрлање - 19	/	/

**ТАБЕЛА НА ПОДНЕСЕНИ ПРИЈАВИ НА
ПОДРАЧЈЕТО НА ВИШОТО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО ШТИП**

ОСНОВНО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛ- СТВО	Број на пријавени нотари	Кривични дела	Обвинителна од- лука	Пресуда	
				Прво- степенна	Второ- степенна
РАДОВИШ	2	чл. 353 ст. 4 вв ст. 2 од КЗ	Решение за от- фрлање - 2	/	/
ДЕЛЧЕВО	2	чл. 353 ст. 4 вв ст. 2 и ст. 1 од КЗ, чл. 353 ст. 1 од КЗ	Обвинителен предлог - 1 Обвинителен акт - 1	Осуди- телна - 1	/
СТРУМИЦА	12	чл. 353 ст. 1 од КЗ чл. 353-в ст. 1 од КЗ, чл. 247 од КЗ, чл. 378 од КЗ, чл. 353 ст. 4 в.в. ст. 3 и 1 од КЗ	Решение за от- фрлање - 11 Изјава за откажу- вање од гонење - 1	/	/
БЕРОВО	2	чл. 353 ст. 1 од КЗ, чл. 149 ст. 1 од КЗ	Решение за от- фрлање - 2	/	/
КОЧАНИ	6	чл. 353 ст. 3 од КЗ чл. 353-в од КЗ, чл. 280 од КЗ, чл. 361 ст. 3 од КЗ	Решение за от- фрлање - 5 Обвинителен акт - 1	/	/
ВКУПНО	24		Решение за от- фрлање - 20 Изјава за откажу- вање од гонење - 1 Обвинителен предлог - 1 Обвинителен акт - 2	Осуди- телна - 1	/

**ТАБЕЛА НА ПОДНЕСЕНИ ПРИЈАВИ НА
ПОДРАЧЈЕТО НА ВИШОТО ЈАВНО ОБВИНТЕЛСТВО ГОСТИВАР**

ОСНОВНО ЈАВНО ОБВИНТЕЛ- СТВО	Број на пријавени нотари	Кривични дела	Обвинителна од- лука	Пресуда	
				Првосте- пена	Второ- степенa
ТЕТОВО	20	чл. 353 ст. 4 в.в. ст. 3 и 1 од КЗ, чл. 353 ст. 1 од КЗ, чл. 378 ст. 1 од КЗ, чл. 247 ст. 1 од КЗ, чл. 361 ст. 1 од КЗ, чл. 239 од КЗ	Осудителна - 4 Одбиена-1 Ослободителна - 2	/	/
ГОСТИВАР	2	чл. 353 ст. 3 од КЗ, чл. 378 и 379 од КЗ	Решение за отфрлање - 1 Обвинителен акт - 1	Осуди- телна - 1	/
КИЧЕВО	5	чл. 353 ст. 3 од КЗ чл. 361 ст. 1 од КЗ, чл.247 ст. 3 од КЗ	Решение за от- фрлање - 2 Обвинителен акт - 3	Осуди- телна - 2 Одбиена - 1	/
ДЕБАР	1	чл. 353-в ст. 4 в.в. ст. 1 од КЗ	Обвинение - 1	Осуди- телна - 1	/
ВКУПНО	28		Решение за от- фрлање - 15 Обвинение - 12 Изјава за откажу- вање од гонење - 1	Осуди- телна - 8 Одбиена - 2 Ослобо- дителна - 2	/

ТАБЕЛА НА ВКУПНО ПОДНЕСЕНИ ПРИЈАВИ

Број на пријавени нотари	Кривични дела	Обвинителна одлука	Пресуда	
			Првосте- пена	Второсте- пена
156	чл. 353 ст. 4 вв ст. 2 од КЗ, чл. 353 ст. 1 од КЗ, чл. 378 ст. 1 од КЗ, чл. 247 ст. 1 од КЗ, чл. 361 ст. 1 од КЗ, чл. 353-в ст. 4 од КЗ, чл. 353 ст. 1 од КЗ, чл. 378 и 379 од КЗ, чл. 353 ст. 1 од КЗ чл. 361 ст. 1 од КЗ, чл. 247 од КЗ	Решение за отфрлање - 124 Изјава за откажување од гонење - 5 Барање за спроведу- вање истрага - 1 Наредба - 2 Обвинение - 24	Осуди- телни - 12 Ослободи- телни - 3 Одбиени - 5	По- тврдени осуди- телни - 2

Напомена:

Вкупниот број пријавени нотари (156) во табеларниот приказ не значи дека против толкав број различни нотари се поднесени кривични пријави затоа што против одреден број нотари поднесени се по две или повеќе кривични пријави. Првостепените пресуди (осудителни, одбиени и ослободителни) и второстепените пресуди се однесуваат само на пријавени нотари.

2. ОПИС И КУСА АНАЛИЗА НА СЕКОЈ ПОЕДИНЕЧЕН СЛУЧАЈ

Во овој дел од анализата изготвен е правен и фактички извадок на секој предмет одделно и притоа консеквентно се следи обработувањето на поднесената кривична пријава. Во тој контекст и натаму се задржува основниот критериум: систематизација врз календарската година. **Напомена:** станува збор за предмети во надлежно постапување на Основното јавно обвинителство Скопје.

2007 ГОДИНА

Случај 1

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ. Дејствието за кое се пријавува нотарот преземено е во 2002 година, а се однесува на заверка на три фалсификувани исправи, кои пред нотарот биле презентирани во копија, а на кои по наводите во кривичната пријава биле вршени преправки, па пријавениот нотар без да изврши увид во оригиналните примероци од исправите, извршил заверка на копии од истите како да се верни на оригиналот, односно дека претставуваат препис на изворна исправа.

По извршени проверки, кривичната пријава **е ошфрлена поради настапување застареност на кривичното гонење.**

Случај 2

Кривична пријава поднесена против две физички лица и еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 3 од КЗ. Дејствието за кое се пријавува нотарот е преземено во 2005 година, а истото се однесува на правење нотарски акт врз основа на фалсификувано полномошно. Во врска со кривичната пријава во овој случај било поднесено барање за спроведување истрага против пријавениот нотар, а по завршување на истрагата, јавниот обвинител донел **изјава за ошкажување од зонење** поради **немање докази** дека нотарот го сторил кривичното дело. Против другите две пријавени лица

бил поднесен **обвиниџелен ѱредлоѳ** за кривичното дело фалсификување исправа од чл. 378 ст. 1 в.в. со чл. 22 од КЗ.

Случај 3

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ и против други лица.

Во самата кривична пријава не се наведени конкретни дејствија на пријавениот нотар, а наводите во истата се генерално дадени за сите пријавени лица при што се наведува дека сите пријавени, вклучувајќи го и нотарот, на нелегален начин и со измама на едно физичко лице му одзеле дел од станбена куќа по пат на купопродажба која била фалсификат. Во врска со кривичната пријава јавниот обвинител извршил увид во друг предмет на Основното јавно обвинителство Скопје, а на едно извршил увид и во судски предмет.

По извршениот увид во списите на двата предмети, кривичната пријава **е оѱфрлена** поради **непостоење основи на сомнение** дека нотарот и другите пријавени лица ги сториле кривичните дела за кои се пријавуваат. Во решението се наведува дека не произлегува дека биле преземени недозволени дејствија во кривично-правна смисла по однос на извршената купопродажба на недвижност.

Случај 4

Кривична пријава поднесена против три физички лица и против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 од КЗ. Дејствието за кое се пријавува нотарот е преземено во 2005 година, а се однесува на заверка на една исправа за која во пријавата се тврди дека не постоела и дека била фалсификувана.

Кривичната пријава по извршени проверки и прибавена документација **е оѱфрлена** бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**.

Случај 5

Кривична пријава поднесена против едно физичко лице и против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 од КЗ. Дејствието за кое се пријавува нотарот е преземено во 2004 година, а се однесува на заверка на договор за заем во кој била предвидена незаконска камата.

По извршени проверки, кривичната пријава **е оѱфрлена** поради **непостоење основи на сомнение** дека пријавениот нотар и другото пријавено лице ги сториле кривичните дела за кои се пријавуваат. По однос на договорот за заем се наведува дека во истиот не бил наведен

паричен износ на име камата што значи дека не била предвидена не-сразмерна имотна корист.

Случај 6

Кривична пријава поднесена против едно физичко лице и против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 1 и 2 од КЗ. Кривичната пријава е **ошфрлена**, а пријавителот до судот поднел **супсидијарен обвинителен акт**, по кој не е познат исходот, бидејќи списите на обвинителниот предмет не се вратени од судот.

Заклучок: *Ситите предметни заведени во Основното јавно обвинителство Скопје во 2007 година се во врска со Законот за вршење нотарски работи кој беше во примена до месец мај 2007 година.*

2008 ГОДИНА

Случај 1

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело - злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ од продолжен вид и против други лица. Дејствијата за кои се пријавува нотарот се преземени во 2005 и во 2006 година, а се однесуваат на воспоставување хипотека на недвижен имот без знаење и согласност на подносителот на пријавата.

Во врска со пријавата, по извршени проверки и прибавена документација, донесено е **решение за ошфрлање** на истата, бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност.**

Случај 2

Кривична пријава поднесена против едно физичко лице и против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст.1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец декември 2006 година, а истите се однесуваат на правење нотарски акт и заверка на договор за заем на парични средства без проверка по однос на тоа дали другото пријавено лице имало овластување за потпишување на договорот.

По извршени проверки и прибавување на документација, кривичната пријава е **ошфрлена** поради **непостоење основи на сомнение** дека пријавениот нотар и другото пријавено лице ги сториле кривичните дела за кои е поднесена кривичната пријава. По однос на нотарот во решението за отфрлање на кривичната пријава се наведува дека дејствијата на составување нотарски акт и заверка на договорот за заем нотарот ги извршил согласно законот и овластувањата по пре-

тходно извршен увид во потребната документација.

Случај 3

Кривична пријава поднесена против две физички лица и еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст.3 вв. со чл. 22 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на месец ноември 2007 година, а се однесуваат на незаконита солемнизација на договор.

По извршени проверки и прибавена документација, донесено е **решение за оџфрлање** на кривичната пријава поради **непостоење основи на сомнение** дека пријавените го сториле кривичното дело за кое се пријавуваат. По отфрлање на кривичната пријава бил поднесен супсидијарен обвинителен акт. Исходот по супсидијарниот обвинителен акт за јавното обвинителство не е познат.

Случај 4

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот се преземени во текот на 2005 година и месец февруари 2006 година, а се однесуваат на солемнизација на договори за купопродажба без приложување доказ за сопственост.

По извршените проверки, а врз основа на прибавената документација, кривичната пријава **е оџфрлена** бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**, а тоа е така со оглед на околноста дека пријавениот нотар во конкретниот случај постапувал согласно законот.

Случај 5

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 2 в.в. со ст. 1 од КЗ и кривичното дело несовесно работење во службата од чл. 353-в ст. 2 в.в. со ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на 2003 година, а се однесуваат на незаконита солемнизација на договор за купопродажба на недвижен имот.

Кривичната пријава без претходни проверки **е оџфрлена** бидејќи **пријавените дела не се кривични дела за кои се гони по службена должност**.

Случај 6

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 2 и 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот се преземени

во текот на 2005 и 2006 година, а се однесуваат на нотарски акт - договор за залог врз недвижен имот и нотарски акт - записник за стекнување со сопственост врз заложената недвижност. Во врска со кривичната пријава, истражен судија спровел истрага, а по завршување на истрагата против нотарот бил поднесен **обвиниџелен акт** за кривичното дело несовесно работење во службата од чл. 353-в ст. 2 в.в. со ст. 1 од КЗ. По обвинителниот акт прво е донесена **ослободиџелна џресуда**, која **џо жалба** поднесена од Основното јавно обвинителство Скопје била **укинаџа**, а потоа донесена е **осудиџелна џресуда**, по која **сџ уџиџе не е донесена вџторосџејена џресуда** по поднесената жалба.

Со обвинителниот акт на обвинетиот нотар му се става на товар дека очигледно несовесно постапил во вршење на своите овластувања и должности со што предизвикал поголема имотна штета на едно физичко лице, на начин што во текот на месец февруари 2005 година составил нотарски акт - договор за залог врз недвижен имот од прв ред со својство на извршна исправа, а дека потоа составил и нотарски акт - записник за стекнување сосопственост врз заложената недвижност наместо исплата на обезбеденото побарување, а дека и двата нотарски акти ги составил и покрај тоа што недвижноста предмет на истите, не била сопственост на лицето Н.Н., кое нешто можело да се види од поседовниот лист за недвижноста, приложен пред составувањето на нотарските акти, а на кој поседовен лист имало забелешка дека се работи за неприватизирано земјиште во градежен реон. Натаму се наведува дека обвинетиот нотар притоа постапил спротивно на чл. 4 ст. 1 од Законот за приватизација и закуп на градежно земјиште во државна сопственост (Сл. весник на РМ бр. 4/05), согласно кој само сопственикот на градежното земјиште кое е приватизирано има право да располага со него, дека постапил спротивно и на чл. 10 ст. 1 од Законот за договорен залог (Сл. весник на РМ бр. 5/03 и бр. 4/05), согласно која одредба предметот на залогот мора да е во сопственост на заложниот должник и да е во правен промет, па со оглед на тоа дека не ги испочитувал овие законски одредби при составувањето на нотарските акти, која обврска произлегувала од чл. 44-а ст. 1 од Законот за вршење на нотарските работи, со решение од месец јануари 2007 година на Секторот за премер и катастар Скопје, барањето на подносителот на пријавата за промена на корисничкото право на предметното земјиште од дотогашниот корисник Н.Н. било одбиено како неосновано.

Случај 7

Кривична пријава поднесена против едно физичко лице и против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 2 в.в. со ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се

пријавува нотарот преземени се во текот на месец март 2007 година, а се однесуваат на овозможување заверка на потписи при склучување договор за купопродажба на моторно возило без присуство и изјавена волја за согласност за отуѓување од сопственикот на возилото на кое се однесувал договорот.

По извршените проверки и прибавените докази, кривичната пријава **е оџфрлена** бидејќи по однос на пријавениот нотар **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**, а по однос на другото пријавено лице поради постоење околност што го исклучува кривичното гонење - **засџареносџ на кривичноџо џонење**.

Случај 8

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело фалсификување исправа од чл. 378 ст. 3 од КЗ и против уште еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување по чл. 353 ст. 2 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува првиот нотар преземени се во текот на месец февруари 2004 година и во текот на месец март 2006 година, а се однесуваат на изготвување лажна исправа - договор за подарок на подвижен имот и употреба на таквиот договор во текот на месец март 2006 година. Дејствијата за кои се пријавува вториот нотар преземени се во текот на месец март 2004 година, а се однесуваат на заверка на претходно наведениот договор за подарок спротивно на чл. 47 од Законот за вршење на нотарските работи, без утврдување на идентитетот на страните наведени во договорот.

Јавниот обвинител, ценејќи ги наводите од кривичната пријава и доказите приложени кон истата, **ја оџфрлил кривичнаџа џријава џоради насџаџување засџареносџ** на кривичното гонење и за двете кривични дела, затоа што утврдил дека во конкретниот случај станува збор за облиците од ст. 1 од истите, а за кои облици на извршување на двете кривични дела, согласно чл. 107 ст. 1 т. 5 од КЗ, настапила застапеност на гонењето.

2009 ГОДИНА

Случај 1

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 3 и 1 од КЗ и против други две лица за кривичното дело измама од чл. 247 ст. 4 в.в. со ст. 1 и чл. 22 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во периодот од месец септември заклучно со месец ноември 2006 година, а се однесуваат на изготвување и заверка на нотарски акти, со кои по наводите во кривичната пријава биле повредени правата

на едно физичко лице. Кривичната пријава без претходни проверки е **оџфрлена**, бидејќи не постоеле основи на сомнение дека пријавениот нотар и другите две пријавени лица ги сториле кривичните дела, ниту пак дека сториле кое било друго кривично дело за кое се гони по службена должност.

Случај 2

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 3 од КЗ и за кривично дело фалсификување исправа од чл. 378 ст. 3 од КЗ и против други две лица за истите кривични дела. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на месец јануари во 2003 година, а се однесуваат на заверка на договор за подарок на недвижен имот со ставање како прв сведок во врска со заверката на договорот лице кое воопшто не знаело за договорот, ниту пак дека во врска со тоа било дадено полномошно од друго лице, при што лицето што било ставено како прв сведок воопшто не се потпишало во уписникот за заверки и потврди УЗП. Наедно нотарот се пријавува и за заверка на изјава за согласност за склучување на наведениот договор, иако лицето наведено во изјавата не ја потпишало истата, ниту пак се потпишало во уписникот за заверки и потврди УЗП.

Кривичната пријава е **оџфрлена**, и тоа по однос на кривичното дело фалсификување исправа од чл. 378 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ, бидејќи согласно чл. 107 ст. 1 т. 4 од КЗ **настапила застареност на кривичното гонење**, а по однос на кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ, **бидејќи не постојат основи на сомнение** дека пријавениот нотар и другите две пријавени лица сториле кривично дело кое се гони по службена должност. Ова е така затоа што од две вештачења на потписот на изјавата за кои се пријавата се тврди дека е фалсификуван, произлегува дека не е така, туку дека тој потпис е идентичен со потписот на лицето што ја дало и потпишало изјавата за согласност.

Случај 3

Кривична пријава поднесена против еден нотар и уште едно друго лице за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на месец јануари 2001 година, а се однесуваат на солемнизација на договор за купопродажба на недвижен имот – стан, иако недвижниот имот, предмет на договорот, не смеел да се продава/ отуѓува бидејќи бил во постапка на откуп како општествена сопственост. Во тој контекст, во пријавата се наведува дека

пријавениот нотар констатирал дека продавачот е сопственик на недвижниот имот, без притоа да побара да биде презентирани доказ од претходниот продавач - МВР на РМ дека станот е отплатен во целост и дека е дозволено да се продава. Натаму се наведува дека пријавениот нотар во врска со солемнизацијата на договорот, во име на продавачот, прифатил полномошник со неуредно полномошно во кое не била наведена цената за евентуална продажба на станот, ниту пак лицето со кое треба да се склучи договорот.

По извршените проверки и прибавената писмена документација, кривичната пријава *е оџфрлена* поради **непостоење основи на сомнение** дека пријавените го сториле кривичното дело. Ова е така од причина што од прибавената документација се потврдило дека недвижниот имот, предмет на договорот, бил целосно отплатен и дека полномошникот при солемнизацијата на договорот пред пријавениот нотар се легитимирал со уредно заверено полномошно од страна на друг нотар.

Случај 4

Кривична пријава поднесена против еден нотар и уште едно друго лице за кривичното дело поднесување лажни докази од чл. 366-а ст. 1 од КЗ и кривичното дело фалсификување службена исправа од чл. 361 ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на месец март 2006 година и месец јануари 2007 година, а се однесуваат на составување и потпишување негативна наследничка изјава и едно полномошно, без присуство и јасна изразена волја на подносителот на кривичната пријава, кои потоа другото пријавено лице ги употребило во оставинска постапка.

По извршените проверки и прибавената писмена документација, кривичната пријава *е оџфрлена* бидејќи **пријавените дела не се кривични дела за кои се гони по службена должност**. Ова е така затоа што се утврдило дека изјавата и полномошното кои биле употребени во оставинската постапка биле потпишани од подносителот на кривичната пријава и неговиот брат.

Случај 5

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ и против други две лица за кривичното дело фалсификување исправа од чл. 378 ст. 1 в.в. со чл. 22 од КЗ. Во врска со кривичната пријава *сѝроведена е и сѝпрага*, по завршувањето на истрагата поднесен е **обвинишелен акт** против нотарот и против другите две лица. Со обвинителниот акт на нотарот му се става на товар дека во текот на 2007

година, во два наврати со пречекорување на границите на своето службено овластување, со умисла за другите две обвинети лица прибавил имотна корист од значителна вредност, а на оштетениот му нанел штета на начин што спротивно на чл. 63 од Законот за нотаријатот, без присуство и легитимирање на оштетениот, извршил заверка на потписи на две исправи - изјави за преземени дејствија и една одлука за зголемување на основачки влог. **По обвиниџелниоџ акџи во џшек е одржување џлавен џреџрес.**

Случај 6

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 1 од КЗ и против уште едно друго лице. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец август 2009 година, а се однесуваат на заверка на лажна, фалсификувана исправа - потврда без пријавениот нотар со сигурност да го утврди идентитетот на лицето кое ја потпишало потврдата.

По однос на пријавениот нотар донесено е **решение за оџфрлање** на кривичната пријава поради **непостоење основи на сомнение** дека го сторил кривичното дело, а против другото пријавено лице поднесен е **обвиниџелен џредлоџ** за кривичното дело фалсификување исправа од чл. 378 ст. 1 од КЗ. По обвинителниот предлог донесена е **џравосилна џресуда** со која тоа лице е огласено за виновно и му е изречена **алџер-наџивна мерка - условна осуда**.

Случај 7

Кривична пријава поднесена против еден нотар и уште едно друго лице за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 од КЗ, кривичното дело измама од чл. 247 од КЗ и кривичното дело малтретирање во вршење на службата од чл. 143 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на месец ноември 2009 година, истите се однесуваат на изготвување записник на седницата на собранието на акционерите на едно акционерско друштво, во кој не биле внесени битни настани од собранието, а биле внесени субјективни и пристрасни настани, односно била внесена неvistинита содржина.

По извршените проверки, кривичната пријава **е оџфрлена** бидејќи **пријавените дела не се кривични дела за кои се гони по службена должност**. Ова е така затоа што се утврдило дека пријавениот нотар во предметниот записник го констатирал реалниот тек на собранието на акционерите.

2010 ГОДИНА

Случај 1

Кривична пријава поднесена против еден нотар и други две лица за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ и против уште едно лице за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 в.в. со чл. 23 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец септември 2007 година, а се однесуваат на изготвување нотарски акт за купопродажба на градежно неизградено земјиште спротивно на Законот.

По извршените проверки, кривичната пријава **е оџфрлена** бидејќи **пријавените дела не се кривични дела за кои се гони по службена должност**. Ова е така затоа што од извршените проверки произлегло дека пријавениот нотар постапувал во рамките на законските овластувања, а дека предметната купопродажба била извршена согласно Законот.

Случај 2

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 2 од КЗ и против други две лица за кривичното дело давање лажен исказ од чл. 367 ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на месец јуни 2008 година, а се однесуваат на изготвување полномошно во име на лице кое не било деловно способно, со кое полномошно ќерката на деловно неспособното лице се ополномоштува во негово име и за негова сметка да презема дејствија за отповикување договор за дар и развод на брак. Во пријавата се наведува дека при сочинувањето на полномошното, пријавениот нотар спротивно на Законот за нотаријатот и Кодексот за вршење професионална етика, овозможил заверка на писмено, верификувајќи го ракознакот на властодавецот и потписот на сведоците, со што потешко биле повредени правата на едно физичко лице.

Јавниот обвинител, раководејќи се од наводите во пријавата и прилозите кон истата, кривичната пријава ја **оџфрлил**, и тоа против нотарот поради **непостоење основи на сомнение** дека го сторил кривичното дело, а по однос на другите две пријавени лица, бидејќи пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност. Ова е така затоа што од доказите приложени кон пријавата и содржината на истата не произлегувало дека наведената состојба по однос на деловно неспособното лице му била предочена на пријавениот нотар,

кој немал каков било релевантен доказ по однос на здравствената состојба на тоа лице, кое како давател на полномошно било во нотарската канцеларија. Наедно не произлегувало дека на кој било начин посредно или непосредно пријавениот нотар би можел да се посомнева дека станува збор за такво лице за да го одбие преземањето на бараното дејствие, кое нешто пак не го потврдувало заклучокот дека пријавениот нотар свесно постапил спротивно на службата со намера за себе или за друг да прибави корист, да нанесе штета или потешко да ги повреди правата на одредено лице. Дополнително на тоа упатувал и фактот што присутните сведоци - другите две пријавени лица не укажале на наведените околности по однос на здравствената состојба на деловно неспособното лице.

Случај 3

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на месец јуни 2007 година, а се однесуваат на недоставување заверен препис од договор за купопродажба на деловен простор до ДЗГР Скопје заради евиденција на промена на сопственоста на недвижноста, која поради тоа подоцна на јавно наддавање била продадена од страна на извршител.

По извршени проверки, кривичната пријава **е оиџрлена** бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Ова е така затоа што со недоставување заверен препис од договорот не настапува штетна последица бидејќи со доставување заверен препис до Катастарот од страна на нотарот не доаѓа до промена во катастарската евиденција затоа што согласно Законот за катастарот на недвижности уписот на правото на сопствениот е обврска на стекнувачот на тоа право, а услов за инкриминација на предметното кривично дело е пријавениот да има субјективен однос спрема кривичното дело и спрема последиците на истото.

Случај 4

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичните дела злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ и фалсификување службена исправа од чл. 361 ст. 2 в.в. со ст. 1 од КЗ и против едно друго лице. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на месец декември 2009 година, а се однесуваат на правење службена исправа - полномошно со негова заверка во уписникот УЗП, во кое полномошно нотарот внел неистинити податоци, а истото го заверил без да го утврди идентитетот на лицето кое го дало полномошното, при што потврдил дека тоа

лице во негово присуство го потпишало полномошното и дека неговиот идентитет го утврдил врз основа на лична карта на негово име.

По извршените проверки по однос на пријавениот нотар, кривичната пријава **е ошфрлена** поради **непостоење основи на сомнение** дека ги сторил кривичните дела. По однос на другото пријавено лице, било поднесено барање за спроведување истрага за кривичното дело фалсификување исправа од чл. 378 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ, а по завршената истрага, поднесен е обвинителен акт против ова лице, по кој во тек е одржување главен претрес.

Случај 5

Кривична пријава поднесена против еден нотар и против други физички и правни лица. По однос на нотарот пријавата е за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 2 и 1 од КЗ и за кривичното дело несовесно работење во службата од чл. 353-в ст. 4 в.в. со ст. 2 и 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на месеците септември и октомври 2010 година, а се однесуваат на составување записници во форма на нотарски акт за одржани собранија на акционерите на едно правно лице. Поконкретно, како дејствие на нотарот се наведува неконстатирање во записниците присуство на акционери според акционерската книга на друштвото со што на група акционери им било овозможено да донесат повеќе одлуки за неодобрување на работата на актуелните членови на надзорниот и на управниот одбор на друштвото.

По извршените проверки и прибавената документација, кривичната пријава **е ошфрлена** бидејќи **пријавените дела не се кривични дела за кои се гони по службена должност**. Ова е така затоа што по однос на пријавениот нотар не се констатирали никакви неправилности, ниту повреди на чл. 73 и чл. 74 од Законот за нотаријатот, бидејќи во нотарските акти за одржаните собранија пријавениот нотар констатирал дека се присутни определен број акционери согласно верификуваниот список на акционери.

2011 ГОДИНА

Случај 1

Кривична пријава поднесена против еден нотар и против други три лица за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец септември 2007 година, а се однесуваат на изготвување нотарски акт за купопродажба на градежно неизградено земјиште спротивно на Законот.

По извршените проверки, кривичната пријава **е оџфрлена** бидејќи **пријавените дела не се кривични дела за кои се гони по службена должност**. Ова е така затоа што од извршените проверки произлегло дека пријавениот нотар постапувал во рамките на законските овластувања, а дека предметната купопродажба била извршена согласно Законот.

Случај 2

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ и против уште едно лице за кривичното дело фалсификување исправа од чл. 378 ст. 3 в.в. ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец септември 2010 година, а се однесуваат на заверка на потпис на исправа - полномошно кое издавачот на истото не го потпишал во присуство на пријавениот нотар како резултат на што другото пријавено лице таквото полномошно го употребило пред брокерска куќа за продажба на обврзници за денационализација во значителен износ, а врз основа на што била извршена продажба на обврзниците и на трансакциската сметка на тоа пријавено лице бил префрлен паричен износ од значителна вредност.

Јавното обвинителство, постапувајќи по кривичната пријава, против пријавениот нотар до судот поднел **џредлоџ за џреземање оџределени истражни дејствија** за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 1 од КЗ, а против другото пријавено лице, барање за **сџроведување истраџа** за кривичното дело измама од чл. 247 ст. 4 в.в. со ст. 1 од КЗ. По враќањето на списите од судот, против другото пријавено лице поднесен е обвинителен акт за кривичното дело за кое била спроведена истрага, а по однос на пријавениот нотар, донесено е **решение за оџфрлање на** кривичната пријава. Во решението, помеѓу другото, се наведува дека на пријавениот нотар му се ставало на товар дека на 07.09.2010 година, со неизвршување на службената должност, прибавил некаква корист за другото пријавено лице на начин што спротивно на чл. 63 од Законот за нотаријатот ја пропуштил обврската со потврдување лично присуство на странка да завери потпис на полномошно со тоа што без лично присуство на оштетениот, како давател на полномошно и без негов своерачен потпис во уписникот УЗП, евидентирал и со свој службен штембил извршил заверка на потпис на полномошно наводно дадено и своерачно потпишано од оштетениот, чијшто потпис во уписникот УЗП со имитирање бил фалсификуван. Натаму во образложението на решението се наведува дека од доказите прибавени во текот на истрагата и постапката по определени истражни дејствија не може да се потврди дека пријавениот нотар

свесно пристапил кон заверка на лажно полномошно кое било доставено од лице кое според личните податоци објективно не било лицето давател на полномошното, а кое реално со имитирање на потписот се запишало во книгата на заверки. Ова е така затоа што не постојат докази кои основано би укажале на каков било свесен, објективен и однос по своја волја и евентуално познанство со друго лице, кое лично пристапило во нотарската канцеларија, па фактот што се работело за повозрасно лице според наводите во одбраната, кое неспорно приложило лична карта во оригинал со исти податоци како во полномошното, во случај да не може да се претпостави или исклучи физичка сличност со присутното лице и лицето кое објективно се јавува како оштетен, произлегува дека во дејствијата на пријавениот нотар **не постојат основи на сомнение** дека го сторил кривичното дело со неизвршување на својата службена должност со преземените дејствија на нечинење како своевидно неправо кое му се ставало на товар во постапката. Во врска со обвинителниот акт против другото лице, донесена е првостепена пресуда со која тоа лице е огласено за виновно и му е изречена алтернативна мерка - условна осуда, така што му е утврдена казна затвор во траење од две години и е определено дека така утврдената казна затвор нема да се изврши доколку во рок од четири години не стори ново кривично дело. Во постапката против другото лице по поднесеното обвинение, пријавениот нотар е сослушан како сведок.

Случај 3

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец април 2008 година, а се однесуваат на составување нотарски акт - договор за отстапување на побарување помеѓу две физички лица со споредбено заложно право на недвижен имот - земјиште сопственост на РМ, на кое е изградена барака и дворно место кое припаѓа на бараката.

Кривичната пријава **е ошфрлена** бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека пријавениот нотар постапил согласно законската регулатива.

Случај 4

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело несовесно работење во службата од чл. 353-в ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец јули 2010 година, а се однесуваат на оставинска постапка во врска со која пријавениот нотар предлогот за поведување оставинска постапка го

отфрлил како правосилно решена работа, иако знаел дека се работи за спорно наследство, поради што по наводите во пријавата бил должен да поведе оставинска постапка, истата да ја прекине и подносителите на пријавата да ги упати да поведат парнична постапка.

Јавното обвинителство по извршените проверки, кривичната пријава ја **оџфрлило** бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека пријавениот нотар во конкретниот случај постапувал согласно законските овластувања од Законот за вонпарнична постапка и Законот за нотаријатот, како и дека не презел дејствија спротивни на овластувањата, а кои би претставувале несовесно работење во службата. Наедно се наведува и дека по донесеното решение за отфрлање на предлогот за поведување оставинска постапка, доколку подносителите на кривичната пријава сметале дека се оштетени и дека им е повредено некое право, имале право на приговор против решението, меѓутоа истите се откажале од правото на приговор и немале никакви забелешки.

Случај 5

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 3 в.в. ст. 1 од КЗ и кривично дело фалсификување исправа од чл. 378 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ и против уште еден нотар за кривичното дело фалсификување исправа од чл. 378 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ и кривичното дело употреба на исправа со неистинита содржина од чл. 380 ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавуваат двајцата нотари преземени се во месец декември 2010 година, а се однесуваат на заверка на полномошно за располагање со сопственост на недвижен имот - куќа, кое нешто по наводите во пријавата било извршено спротивно на правилата на нотарската јавна служба без овластување и без присуство на оштетениот, како и на употреба на таквото полномошно во врска со продажба на недвижниот имот.

Кривичната пријава по извршените проверки **е оџфрлена** бидејќи **пријавените дела не се кривични дела за кои се гони по службена должност**. Во образложението на решението се наведува дека било извршено вештачење на потписот во полномошното и потписите во уписникот УЗП кај нотарот кој го заверил полномошното, дека со вештачењето е потврдено дека полномошното е потпишано од оштетениот, што значи пријавениот нотар при заверка на полномошното постапил согласно своите овластувања и надлежности, како и дека од негова страна не била направена лажна јавна исправа-полномошно. По однос на другиот пријавен нотар се наведува дека истиот не учествувал во

правење на полномошното и дека со приложување на предметното полномошно во врска со продажба на недвижниот имот не е сторено кривичното дело употреба на исправа со неvistинита содржина од чл. 380 ст. 1 од КЗ, бидејќи било употребено вистинито и валидно полномошно потпишано од давателот на истото.

Случај 6

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец септември 2010 година, а се однесуваат на потврдување - солемнизација на договор за подзакуп, кој по наводите во пријавата, пријавениот нотар не смеел да го солемнизира, бидејќи подзакупувачот никогаш не презентирал договор за закуп од причина што таков договор никогаш не бил склучен.

Кривичната пријава, без проверки, врз основа на наводите во истата и приложените докази со пријавата, **е отфрлена** бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Во образложението на решението се наведува дека пријавениот нотар навистина извршил потврдување-солемнизација на договор за подзакуп бидејќи претходно за недвижниот имот, предмет на подзакуп бил склучен договор за закуп и анекс кон истиот. Воедно се наведува и дека пријавениот нотар при солемнизацијата на договорот за подзакуп постапил согласно одредбите од Законот за нотаријатот, а дека доколку оштетениот смета дека на било кој начин е оштетен со дејствијата преземени од страна на пријавениот нотар, своето право може да го остварува во граѓанска постапка, чиј што евентуален исход е од ирелевантно значење по однос на одлуката на јавното обвинителство за отфрлање на кривичната пријава.

2012 ГОДИНА

Случај 1

Кривична пријава поднесена против еден нотар и против друго лице за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ, кривичното дело несовесно работење во службата од чл. 353-в ст. 4 в.в. ст. 3 и 1 од КЗ и кривичното дело фалсификување службена исправа од чл. 361 ст. 1 од КЗ.

Кривичната пријава **е отфрлена**, по кое подносителот на истата, до Основниот суд Скопје 1 поднел супсидијарен обвинителен акт, за чиј исход јавното обвинителство нема податоци. Предметот сè уште се наоѓа во судот, бидејќи е побаран на увид.

Случај 2

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во текот на 2011 година, а се однесуваат на сомневање дека истиот водел оставинска постапка спротивно на Законот.

Кривичната пријава по извршени проверки **е офрлена** бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Во решението, помеѓу другото, се наведува дека пријавениот нотар во конкретниот случај постапувал како повереник на судот - лице на кое му било доверено расправање на оставина, дека не постојат оправдани сомневања дека пријавениот нотар не ја извршил својата службена должност затоа што од подносителот на пријавата зел наследничка изјава - составил нотарски акт, доставил покани за рочиште до другите учесници-наследници, од кои примил барање за одложување на оставинската постапка, за што составил и записник, а со оглед на изразеното сомневање по однос на тоа дали недвижен имот - стан влегува во оставинската постапка на покојниот донел решение за прекинување на истата. Натаму се наведува дека пријавениот нотар со таквите негови дејствија не му причинил штета на подносителот на пријавата, бидејќи истиот дал позитивна наследничка изјава, со која би бил огласен за наследник заедно со другите наследници.

Случај 3

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец септември 2009 година, а се однесуваат на правење изјава во форма на нотарски акт со неистинита содржина без присуство и знаење на подносителот на пријавата во која пријавениот нотар навел дека подносителот на пријавата бил запознат со склучениот договор за заем помеѓу неговиот брачен другар и друго лице и дека се согласува по однос на враќањето на паричните средства во определениот рок и солидарно да одговара со стекнатиот имот во брак, дека таквата изјава има карактер на извршна исправа, иако подносителот на пријавата не бил во нотарската канцеларија, ниту ја потпишал таквата изјава, ниту пак се потпишал во каква било книга во нотарската канцеларија.

Кривичната пријава по извршени проверки **е оифрлена** бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека пријавениот нотар постапил согласно Законот, бидејќи под-

носителот на пријавата бил во нотарската канцеларија на пријавениот и ја потпишал предметната изјава, а во врска со која се потпишал и во уписникот УЗП.

Случај 4

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело несовесно работење во службата од чл. 353-в ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец јуни 2004 година, а се однесуваат на правење нотарски акт - договор за продажба на недвижен имот стекнат во брак без согласност на едниот брачен другар, по однос на кој подоцна во парнична постапка била донесена пресуда со која е утврдена ништавност на договорот за продажба, а којашто пресуда во месец февруари 2010 година станала правосилна.

Кривичната пријава без извршени проверки **е оиџфрлена** бидејќи **настапила застареност на кривичното гонење**. Имено, во решението, помеѓу другото, се наведува дека во конкретниот случај поаѓајќи од вредноста на имотот, се работи за кривичното дело несовесно работење во службата од чл. 353-в ст. 4 в.в. ст. 2 и 1 од КЗ за кое е пропишана казна затвор од шест месеци до пет години, а за кое кривично дело согласно чл. 107 ст. 1 т. 4 од КЗ кривичното гонење не може да се преземе, бидејќи од денот кога е извршена солемнизација на договорот за продажба до поднесувањето на кривичната пријава минати се повеќе од пет години.

Случај 5

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ и против други две лица за кривичното дело измама од чл. 247 ст. 4 в.в. со ст. 1 в.в. чл. 22 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец август 2011 година, а се однесуваат на водење оставинска постапка од страна на пријавениот нотар, кој не спровел постапка со огласување и повикување на сите заинтересирани лица кои имаат право за наследување на оставината на покојниот, со што оневозможил како законски наследници да бидат огласени подносителот на пријавата и неговата мајка.

Кривичната пријава по извршени проверки **е оиџфрлена** бидејќи **пријавените дела не се кривични дела за кои се гони по службена должност**. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека пријавениот нотар во конкретниот случај постапувал врз основа на приложените докази во оставинската постапка, како и дека во неговите дејствија отсутствува намера за прибавување корист или нанесување штета.

Случај 6

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ. Дејствијата за кои се пријавува нотарот преземени се во месец септември 2010 година, а се однесуваат на солемнизација на договор за подзакуп согласно кој подзакуподавачот на подзакупецот му предава на користење недвижен имот-плац, сопственост на РМ, со која солемнизација според пријавителот, пријавениот нотар ги пречекорил своите службени овластувања, бидејќи предмет на подзакуп е недвижност во сопственост на РМ.

Кривичната пријава со решение *е ошфрлена* бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека во конкретниот случај пријавениот нотар во врска со солемнизацијата на договорот ја разгледал целокупната документација, побарал дополнително да му се достави важечки договор за да го легитимира подзакуподавачот како страна во договорот за подзакуп, па откако го добил бараниот документ, го потврдил договорот и во согласност со подносителот на пријавата ставил извршна клаузула. Во сите овие дејствија учествувал и подносителот на пријавата, па така доколку знаел за непостоење законски основ за солемнизирање на договорот, бил должен тоа да му го посочи на пријавениот нотар. Според јавното обвинителство, во моментот на потврдувањето на договорот и подносителот на пријавата и другата страна не знаеле дали постои забранетост на ваквиот договор. Од друга страна, ниту една околност не укажува на тоа дека на страна на пријавениот нотар постои волја за такво дејствие, кој пак ги испочитувал вообичаените процедури за потврда на договорот.

Случај 7

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичните дела злоупотреба на службена положба и овластување од чл. 353 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ, измама од чл. 247 ст. 4 в.в. ст. 1 од КЗ, оштетување или повластување доверители од чл. 257 ст. 3 в.в. со ст. 1 од КЗ и фалсификување или уништување деловни книги од чл. 280 ст. 1 од КЗ, против друг нотар за истите кривични дела, против трет нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 2 в.в. ст. 1 од КЗ и против уште едно лице. Дејствијата за кои се пријавува првиот нотар преземени се во месец декември 2000 година, а се однесуваат на потврдување - солемнизација на фалсификуван договор за отстапување на побарување. Дејствијата за кои се пријавува вториот нотар преземени се во месец јануари 2003 година, а се однесуваат на потврдување - солемнизација на фалсификуван договор за продажба на побарување.

рување. Дејствијата за кои се пријавува третиот нотар преземени се во месец март 2004 година, а се однесуваат на составување нотарски акт - записник за извршена продажба на заложена недвижност, како и нотарски акт за прво јавно наддавање со што на заложниот доверител му овозможил да се стекне со право на сопственост врз имотот на едно акционерско друштво во стечај, иако знаел дека заложниот доверител со тој имот се стекнал врз основа на фалсификуван договор за продажба на побарување кој во незаконита постапка го солемнизирал вториот пријавен нотар.

Кривичната пријава со решение *е оџфрлена*, и тоа по однос на првиот нотар бидејќи уште пред поднесување на кривичната пријава **настапила застареност на кривичното гонење**, по однос на вториот нотар бидејќи за кривичното дело фалсификување или уништување деловни киниги од чл. 280 ст. 1 од КЗ **настапила застареност на кривичното гонење**, а за другите кривични дела бидејќи **не постојат основи на сомневање** дека ги сторил тоа, а пак по однос на третиот нотар бидејќи **не постојат основи на сомневање** дека го сторил пријавеното кривично дело и против другото лице бидејќи настапила застареност на кривичното гонење. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека вториот и третиот нотар во конкретниот случај постапиле согласно Законот за вршење на нотарските работи, а наедно и дека не постоеле никакви законски пречки да ги потврдат наведените исправи - договори.

Случај 8

Кривична пријава поднесена против истите нотари за истите кривични дела, како во претходниот случај, со тоа што оваа кривична пријава е поднесена и против други шест физички лица. По однос на пријавените нотари, наводите во оваа кривична пријава се исти како и во претходната. Оваа кривична пријава *е оџфрлена* од истите причини како и претходната. Јавниот обвинител во образложението на решението се повикува на одлуката по пријавата од претходниот случај.

Случај 9

Се работи за обвинителски предмет оформен во врска со судски парничен предмет од 2011 година. Овој предмет има третман на кривична пријава против нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 2 и 1 од КЗ. Во конкретниот случај се работи за полномошно кое наводно било заверено од нотарот, а кое потоа било употребено од страна на друго лице.

Јавното обвинителство постапувајќи по овој предмет поднело барање за собирање потребни известувања до СВР Скопје, по кое барање доставен е посебен извештај со прилози кон истиот. По доставувањето

на посебниот извештај, јавното обвинителство донело решение со кое **е оифрлена** кривичната пријава поради **непостоење основи на сомнение** дека нотарот го сторил кривичното дело. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека предметното полномошно не било заверено во канцеларијата на нотарот, бидејќи под бројот на заверка што стоел на полномошното во уписникот УЗП на нотарот не е заведено такво полномошно.

Случај 10

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело фалсификување хартии од вредност од чл. 269 ст. 1 од КЗ и кривичното дело изнуда од чл. 258 ст. 1 од КЗ, против едно лице-извршител и против правно лице. Во кривичната пријава се наведува дека пред пријавениот нотар биле употребени лажни хартии од вредност, а дека пријавениот нотар истите ги прибавил како лажни со намера да ги пушти во оптек како вистински, на начин што врз основа на решение дозволил да биде спроведено извршување врз основа на веродостојна исправа на име парично побарување по основ на издадени фактури, врз основа на која одлука-решение заведено под УПДР број во месец април 2012 година, кое е правосилно и извршено, пријавениот извршител наложил да се спроведе извршување.

По проучувањето на наводите во кривичната пријава и прилозите кон истата, јавното обвинителство донело решение со кое ја **оифрлило** кривичната пријава бидејќи **не постојат основи на сомнение** дека пријавениот нотар и извршител ги сториле кривичните дела. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека содржината на кривичната пријава не кореспондира со приложените докази кон истата, како и дека кривичната пријава не содржи јасен опис со обележја на противправност на инкриминирани дејствија и разграничување на евентуално постоење казниви дејствија од аспект на утврдување на постоење основано сомнение дека е сторено кривично дело.

Случај 11

Кривична пријава поднесена против двајца нотари за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ.

По однос на првиот нотар во кривичната пријава се наведува дека направил заверен препис на договор за заем од месец септември 2008 година, дека во преписот договорот за заем го именувал како договор за закуп, а наедно навел дека е составен дел на нотарски акт-договор за залог со својство на извршна исправа, со кој се потврдува дека лицето М.Т., како заемопримател и лицето К.С., како заемодавач го склучиле

наведениот договор за заем. Натаму се наведува дека овој нотар, иако бил должен да ги испита странките дали се способни и овластени за преземање на работите, да им ја објасни целта и последиците и да се увери во нивната вистинска и сериозна волја, тоа не го сторил, туку само го констатирал во нотарскиот акт со што му нанел ненадонаместлива штета на подносителите на пријавата.

По однос на вториот нотар се наведува дека истиот во месец април 2011 година издал потврда на приватна исправа-договор за откуп на побарување-цесија склучен во месец ноември 2009 година помеѓу лицето К.С., како отстапувач и едно правно лице, како примач, согласно кој отстапувачот на денот на потпишувањето на овој договор е доверител врз основа на договорот за заем од месец септември 2008 година, при што во договорот за откуп на побарување било наведено дека истиот е направен врз основа на нотарскиот акт-договор за залог-хипотека составен од првиот нотар, при што идентитетот на откупувачот на побарувањето го утврдил од тековна состојба издадена од Централниот регистар на РМ во која статусот на правното лице бил неактивен, поради што во пријавата се наведува дека било неспособно да откупи какво било побарување. Натаму се наведува дека вториот нотар воопшто не извршил проверка на исправата чијашто потврда ја издал.

По проучувањето во наводите во кривичната пријава и прилозите кон истата донесено е решение со кое кривичната пријава **е оиџрлена** бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека пријавените нотари сите дејствија ги презеле во рамките на своите законски овластувања постапувајќи согласно одредбите од Законот за нотаријатот.

Случај 12

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 1 од КЗ. Во кривичната пријава се наведува дека пријавениот нотар, постапувајќи по предлог за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, во месец март 2012 година донел решение со кое го дозволил предложеното извршување и истото го огласил за правосилно, иако не биле исполнети условите за огласување на правосилност бидејќи решението не му било доставено на должникот, со што должникот бил лишен од правото да се изјасни за барањата и наводите на спротивната странка со поднесување приговор, а поради што врз основа на така донесеното решение било спроведено извршување и неосновано бил наплатен паричен износ од сметката на оштетениот.

По извршени проверки кривичната пријава *е оџфрлена* бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека пријавениот нотар преку доставна служба вршел достава на предметното решение, дека на доставниците е наведено дека при обид да се изврши достава никој не бил најден, дека нотарот постапил согласно чл. 128 од ЗПП и одредбите од Законот за извршување, бидејќи по два направени обиди за доставување се обратил до Основниот суд Скопје 2 за да се изврши доставата преку објава на огласна табла во судот и на веб-страницата на судот, со што се смета дека доставата е уредно извршена по истекот на осум дена од денот на објавувањето на писменото на огласната табла и на веб-страницата на судот. Од претходнонаведеното, во решението се заклучува дека кај пријавениот нотар недостасувал субјективниот елемент на кривичното дело, бидејќи станува збор за умислено кривично дело за кое сторителот треба да биде свесен дека ја искористува својата службена положба или овластување, дека ги пречекорува границите на овластувањето или дека не ја врши службената должност.

Случај 13

Кривична пријава поднесена против еден нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 од КЗ и против друго лице за кривичното дело употреба на исправа со невината содржина од чл. 380 од КЗ. Јавното обвинителство, постапувајќи по кривичната пријава, до истражен судија при Основниот суд Скопје 1 поднел барање за спроведување истрага против двете пријавени лица, и тоа против нотарот за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 од КЗ, а против другото лице за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 4 в.в. со ст. 3 и 1 и в.в. со чл. 24 од КЗ.

Со *барањето за спроведување истрага*, на нотарот му се става на товар дека со искористување на својата службена положба, со умисла поттикнат од другото пријавено лице, за истото прибавил имотна корист во значителен износ на штета на оштетениот Б.М., на начин што на 21.05.2009 година во неговата канцеларија солемнизирал договор за физичка делба, а потоа на 17.06.2009 година составил нотарски акт-договор за продажба на недвижен имот врз основа на полномошно заверено под УЗП број од 30.10.2006 година со кое другото пријавено лице било овластено од негов близок роднина, кој починал на 16.07.2008 година, да го застапува во постапки кои не ја менуваат имотната состојба и во постапки во редовното работење, кое во моментот на солемнизи-

рање на договорот за физичка делба и составувањето на нотарскиот акт не произведувало правно дејство бидејќи властодателот бил починат.

По *сироведената истрага* по однос на пријавениот нотар, донесена е *изјава за откажување од зонење* бидејќи делото што му се ставаше на товар не е кривично дело за кое се гони по службена должност. Во изјавата, помеѓу другото, се наведува дека од доказите прибавени во текот на истрагата произлегува дека нотарот постапувал согласно Законот за нотаријатот и Законот за облигациските односи, а тоа со оглед да при составувањето на наведените нотарски исправи предметното полномошно го прифатил како правно валидно, бидејќи сторените располагања од страна на другото пријавено лице биле дадени во границите на овластувањата од полномошното. Во врска со дадената изјава за откажување од гонење, истражен судија донел решение со кое истрагата е запрена. Од друга страна, пак, против другото пријавено лице по завршената истрага до Основниот суд Скопје 1 поднесен е *обвинителен акт* за кривичното дело измама од чл. 247 ст. 4 в.в. со ст. 1 од КЗ, по кој обвинителен акт сè уште не е донесена првостепена пресуда.

2013 ГОДИНА

Кривична пријава поднесена против нотар за кривичното дело злоупотреба на службената положба и овластување од чл. 353 ст. 1 од КЗ. Во кривичната пријава се наведува дека пријавениот нотар во месец јуни 2011 година заверил и потпишал решение за наследување, со кое овозможил братот на подносителот на кривичната пријава да се стекне со сопственост врз недвижен имот-куќа, без притоа како доказ да прибави потребна документација за да утврди дали има и други наследници, а дека неговиот брат пред пријавениот нотар се претставил како единствен наследник.

По извршените проверки и прибавувањето релевантна документација, кривичната пријава е *оифрлена* бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека е точно дека пријавениот нотар постапувал во оставински предмет, но дека притоа дејствијата што ги презел во оставинската постапка и одлуката што ја донел во истата не се во спротивност со законот, бидејќи одлуката ја донел врз основа на смртовница и изјава на лицето Б.Н. дека е единствен наследник на имотот на починатиот, при што во текот на оваа постапка бил приложен и извод од матичната книга на умрените за сопругата на починатиот.

2014 ГОДИНА

Кривична пријава поднесена против еден нотар, еден адвокат и против уште едно лице, претседател на заедница на сопственици на станбена зграда, за кривичното дело несовесно работење во службата од чл. 353-в ст. 4 в.в. со ст. 1 и чл. 22 од КЗ. Во кривичната пријава се наведува дека пријавениот нотар и другите две пријавени лица од извршител А.Е. издејствувале издавање незаконит налог за извршување од 2013 година, врз основа на кој налог на подносителот на кривичната пријава му била ставена забрана на пензија и наплатена прва рата во определен износ.

По извршените проверки и прибавувањето релевантна документација, кривичната **пријава е отфрлена** бидејќи **пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност**. Во образложението на решението, помеѓу другото, се наведува дека во конкретниот случај пријавениот нотар во август 2013 година донел решение за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа по претходно поднесен предлог за донесување на такво решение против должникот-подносителот на пријавата, поради пристигнато парично побарување за тековни и режиски трошоци за одржување и заштита на станбената зграда во која живее. Притоа пријавениот нотар постапувал согласно Законот и не презел дејствие спротивно на Законот.

3. ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА И ПРЕПОРАКИ

Од табелите може да се заклучи дека вкупниот број на поднесени кривични пријави, по обвинителства, од 2007 година до 30-ти јуни 2014 година е следен:

а) *Основно јавно обвинителство Скопје*: број на поднесени кривични пријави: МВР - 6, физички лица - 33 и други - 8; број на пријавени нотари за овој период е 50; обвинителна одлука: решение за отфрлање - 46; изјава за откажување од гонење - 2 и обвинителни акти - 2; **пресуди-првостејена - 1 нејравосилна**;

б) Други јавни обвинителства на подрачјето на *Вишото јавно обвинителство Скопје*: број на пријавени нотари - 35; обвинителна одлука: решение за отфрлање - 24; барање за спроведување истрага - 1; наредба - 2; изјава за откажување од гонење - 1; обвиненија - 7, **пресуди осудителни (второстејени) - 2, една првостејена ослободителна и три првостејени одбиени**;

в) *Вишо јавно обвинителство Бишопла*: број на пријавени нотари - 19; обвинителна одлука: решение за отфрлање - 19;

g) *Вишо јавно обвиништелство Штип*: број на пријавени нотари - 24; обвинителна одлука: решение за отфрлање - 20; изјава за откажување од гонење - 1, обвиненија - 3; **осудителна првостејена пресуда - 1, правосилна;**

ѓ) *Вишо јавно обвиништелство Гостивар*: број на пријавени нотари - 28; обвинителна одлука: решение за отфрлање - 15; обвиненија - 12; изјава за откажување од гонење - 1; **пресуди првостејени: ослободителна - 2, одбиени - 3, осудителни - 8; второстејена НЕМА;**

е) *Во РМ*: број на пријавени нотари - 156; обвинителна одлука: решение за отфрлање - 124; обвинение - 24; изјава за откажување од гонење - 5; барање за спроведување истрага - 1 (истрагата е запрена со одлука на кривичен совет); наредба - 2; **првостејени пресуди: осудителни - 12; ослободителни - 3; одбиени - 5; осудителни (второстејени) - 2.**

Според поднесените кривични пријави најчеста инкриминација под која се супсумираат нотарските нерегуларности е одредбата од чл. 353, ст. 1, ст. 2 и ст. 3 во врска со ст. 4 од КЗ на РМ (Злоупотреба на службената положба и овластување). Само во ОЈО Скопје, од вкупно 50 пријавени нотари, 35-те пријави се по овој правен основ. Во некои основни јавни обвинителства, како на пример во: Гевгелија, Куманово, Велес, Охрид, Струга, Радовиш, Делчево, Кочани сите поднесени пријави се однесуваат на чл. 353 од КЗ на РМ. Во корпусот на нотарски инкриминации уште влегува чл. 353-в - несовесно работење во службата, така што од вкупно 156 пријавени нотари во РМ, 12 пријави се однесуваат на оваа инкриминација. Во овој контекст посебно може да се спомене ОЈО Дебар каде што единствената поднесена кривична пријава за осум години анализиран период е токму по овој член и за истата има правна завршница - првостепена осудителна пресуда. Исто така, пријави по овој член има и во: Скопје, Прилеп, Струмица, Кочани. Од другите инкриминации, македонската судска практика, врз основа на анализираните податоци како дел од нотарските деликти ги препознава: чл. 244 - оштетување туѓи права; чл. 258 - изнуда; чл. 260 - лихварство; чл. 247 - измама; чл. 269 - фалсификување хартии од вредност; чл. 286 - повреда на правото од пријавен или заштитен пронајдок и топографија на интегрални кола; чл. 361 - фалсификување исправа; чл. 364 - непријавување кривично дело или сторител; чл. 365 - помагање сторител по извршено кривично дело; чл. 366-а - поднесување лажни докази; чл. 367 - давање лажен исказ; чл. 368 - спречување на докажување; чл. 378 - фалсификување исправа; чл. 379 - посебни случаи на фалсификување исправи; чл. 380 - употреба на исправа со невестинита содржина. Доколку се земе предвид анализираниот период, феноменологијата на нотарските инкриминации се сведува на 18 различни кривични дела, каде што доминантен карактер имаат одредбите од чл. 353 и чл. 353-в. Изне-

надува фактот што меѓу поднесените пријави ги нема кривичните дела каде што на посреден или непосреден начин се потенцира статусот на нотарот-извршител на кривично дело, како на пример чл. 150 од КЗ - неовластено откривање тајна, чл. 273 од КЗ - перење пари и други приноси од казниво дело итн.

Интересен момент во оваа анализа е прашањето поврзано со субјектот кој се јавува како подносител на пријавата. Според податоците на ОЈО Скопје, од вкупно поднесените 47 кривични пријави, за период од осум години, 33 се поднесени од страна на „физички лица“, 6 од МВР и 8 од други лица. Мора да се потенцира дека оваа пропорција е мал куриозитет, со оглед на фактот дека во најчест случај за сузбивање на оваа форма на криминалитет, не е МВР, туку незадоволните граѓани се јавуваат во улога на подносител на пријава.

*Најдобар и единствен барометар за состојаноста, обемот, но и динамиката на секој облик на криминалитет, а во тој контекст и на протививршните поведенија поврзани со вршењето на нотарската дејност, е бројот на res judicata предмет. Во тоа смисла, во периодот од осум години (од 2007 година, кога е донесен Законот за нотаријатот до јуни 2014 година) врз основа на анализираниот предмет може да се заклучи дека на територијата на РМ има **шири правосилни пресуди!** Од вкупниот број правосилни осудителни пресуди, 8 се на одрачјето на ВЈО Госпитар, една е на одрачјето на ВЈО Штип и три на одрачјето на ВЈО Скопје. Се разбира дека кога станува збор за овие пресуди треба да се има предвид дека не може да се зборува за конечно правно перфектуирање на сите споменатите предмет (случаи). Од нив само 3 се правосилни, и тоа 2 на одрачјето на ВЈО Скопје и 1 на одрачјето на ВЈО Штип. За да биде комилетна информацијата, треба да се додаде дека во вкупниот број пресуди, 5 се одбигнени и 3 ослободителни.*

Од ширите правосилни пресуди, две се по чл. 353, ст. 4 - злоупотреба на службената положба и овластување и една е по чл. 353-в - несовесно работење во службата. Со две од нив изречена е алтернативна мерка УСЛОВНА ОСУДА (чл. 353 и чл. 353-в), а со третата е изречена ПАРИЧНА КАЗНА (чл. 353, ст. 4). Инаку, во еднаш пресуда со изречената алтернативна мерка-условна осуда е утврдена казна зашвор во траење од 6 месеци која нема да биде извршена доколку обвинетиот во временски период од една година не стораи ново кривично дело, а во другата пресуда, со изречената алтернативна мерка-условна осуда е утврдена казна зашвор во траење од 6 месеци која нема да биде извршена доколку обвинетиот во времето од една година и шест месеци не стори ново кривично дело! Во едниот случај Апелационскиот суд жалбата ја отфрла како неоснована, а во другиот како недозволена. Што се однесува до пресудата со која е изречена парична казна, нејзиниот износ е 10 дневни глоби, сме-

ијано по 10 евра за дневна глоба или вкупно 6.150,00 денари.

Одлучувањето за казнена полица за нотарскиот казнен дел на територијата на РМ, во периодот од 8 години (2007 г.-2014 г.) е дека и покрај сериозните санкции во македонскиот КЗ пропишани и за чл. 353 и за чл. 353-в, со две изреченија алтернативни мерки - условна осуда и паричната казна од 100 евра, судот инклинара кон посебно законски минимум. Со други зборови, ако се земе како основен критериум казнена полица на судовите во РМ, воопшто не е тешко да се заклучи дека овој облик на криминалитет не зазема голем процент во општеството статистика на криминалитетот во РМ.

Инаку, главна карактеристика на анализираниите случаи е дека најчесто користена обвинителска одлука по поднесените кривични пријави е „решението за отфрлање“. Имено, за вкупно 156 пријавени нотари, донесени се 124 решенија за отфрлање на пријавата. Во овој контекст напменуваме дека дел од поднесените пријави се однесуваат на повеќе лица. Се покажува дека правниот филтер на јавните обвинителства во РМ, кога се работи за оваа форма на криминал, е прилично строг така што консеквентно на тоа, од првично поднесениот број на кривични пријави уште во оваа фаза од кривичната постапка сериозен е процентот на случаи на неповедување кривична постапка по поднесените кривични пријави. Веројатно за тоа придонесува и бланкетниот карактер на најчесто применуваните инкриминации (чл. 353 и чл. 353-в) - не се подведуваат секогаш со голем успех нотарските неправилности во понудените *modus operandi* на овие казнене дела од КЗ на РМ. Се разбира, релевантен карактер во оваа насока имаат и проширените надлежности на нотарите.

Во насока на подобрување на превенцијата и сузбивањето на овој облик на криминалитет, врз основа на добиените податоци посебно треба да се потенцира следното:

а) Прашањето за правниот статус на нотарите е дали тие и натаму остануваат „лица кои вршат работи од јавен интерес“ (чл. 122 ст. 9 од КЗ) или евентуално со оглед на нивните овластувања би можеле да бидат дел од легалната дефиниција на поимот „службено лице“. Така, на пример, во Хрватска нотарот е службено лице. Ова е особено важно зашто од статусот на субјектот ќе зависи дали се исполнети сите конститутивни елементи на законското битие на казненото дело. Сега засега, нема некој посериозен проблем дека речиси во сите инкриминации во КЗ на РМ се става знак на „равенство“ меѓу овие два термини. Но тоа не значи дека и во иднина (засекогаш) лицата кои вршат работи од јавен интерес ќе бидат екстензија на поимот „службено лице“;

б) Од истражувањето се гледа дека посебно внимание во иднина треба да ѝ се посвети на запознавањето на вонкривичната материја

(Законот за нотаријатот) - без таа регулатива, незамислива е примената на одредбите од чл. 353 и 353-в од КЗ на РМ. Градацијата на неправото е на прв план. Треба да се направи прецизна дистинкција меѓу различните повреди при нотарското работење. Се разбира, дека дисциплинската одговорност секогаш ќе биде резервирана за полесните прекршувања на законот, иако некои казни за дисциплински повреди се построги и од санкциите во КЗ (на пример: трајна забрана за вршење дејност). Проблем секогаш ќе постои кога едно поведење ќе ги има обележјата и на дисциплинска (тешка) повреда и на казнено дело. Многу лесно може да се случи една иста противправна активност да ги има елементите на тешка дисциплинска повреда, несовесно работење во службата, но и на злоупотреба на службената положба и овластување. Во такви ситуации (кои можат да бидат и чести), субјектите кои го применуваат правото ќе мора да имаат големо професионално чувство, перфектно познавање на сите финеси на нотарското работење, но и потесна специјализација во примената на кривичните дела против службената должност. Во таа насока би можела да следи и евентуална препорака дека и во МВР, во обвинителствата, но и во судовите нема да штети доколку би имало благо насочување на правораздавачите. Во оваа смисла не би требало да се запостави улогата на Нотарската комора (Стручниот совет), која би можела да биде од сериозна помош во надминување на одредени недоречености. Инаку, посебни потешкотии при утврдувањето на казнената одговорност создаваат и самите одредби од КЗ на РМ, посебно се мисли на злоупотреба на службена положба и овластување (чл. 353), несовесно работење во службата (чл. 353-в), давање награда за противзаконито влијание (чл. 358-а), примање награда за противзаконито влијание (чл. 359) итн., кои во голем дел се преклопуваат, се неконзистентни и без оглед на тежината на неправото, имаат недозволено идентични казни. Редовно ќе мора да се демонстрира сериозна умешност во примената на правото, затоа што секоја фактичка ситуација *per se* во оваа сфера знае да има комплексен карактер и еден можеби наизглед неважен момент, да даде различна тежина на констатираното неправо.

НАЦРТ-ЗАКОН ЗА НОТАРИЈАТОТ (ДЕКЕМВРИ 2012)

д-р Арсен Јаневски,
редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“
при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј,“ во Скопје

ВОВЕДУВАЊЕ НА НОТАРИЈАТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Нотаријатот во Република Македонија за прв пат е воведен со донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи во 1996 година.¹ Законот за вршење на нотарските работи е донесен на 16 октомври 1996 година, а почна да се применува на 01.10.1997 година. Истиот закон беше менуван и дополнуван во 1998 година непосредно пред да започнат со работа првите нотари, а потоа и во 2002 и во 2006 година. Првите нотари започнаа со работа на 15 јуни 1998 година. По започнувањето со работа на првите нотари, набргу потоа, во месец август, истата година, на 15.08.1998 г., беше основана и Нотарската комора на Република Македонија и другите органи и тела. Македонските нотари се вклучени во системот на Латинскиот нотаријат, што беше потврдено со приемот на Нотарската комора на Република Македонија во Унијата на Латинскиот нотаријат на Конгресот во Атина одржан на 29 и 30 септември 2001 година.

Во 2007 година беше донесен Законот за нотаријатот кој стапи во сила на 12.05.2007 година,² кој е менуван и дополнуван во 2008, во 2009 и во 2011 година, кој и денес е во сила. Со стапувањето во сила на Законот за нотаријатот во 2007 година, престана да важи Законот за вршење на нотарските работи од 1996 година.

ЛАТИНСКИ ТИП НА НОТАРИЈАТ И НАЧЕЛА ВРЗ КОИ Е ОРГАНИЗИРАН НОТАРИЈАТОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Законот за вршење на нотарските работи, како и Законот за нотаријатот, по примерот на многу земји во Европа и пошироко, а посебно по примерот на Законот за нотаријатот на Република Хрватска и Законот за нотаријатот на Република Словенија, ги прифати принципите на т.н. слободен латински нотаријат и ги има сите обележја на латинскиот нотаријат. **Слободниот латински нотаријат подразбира одвое-**

¹ Законот за вршење на нотарските работи е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ број 59/1996; 25/1998; 6/2002 и 66/2006.

² Законот за нотаријатот е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2007, 86/2008, 139/2009 и 135/2011.

ност и самостојност на работата на нотарите од работата на адвокатите. Искуствата на земјите кои го имаат усвоено слободниот латински нотаријат, укажуваат на предностите на така усвоениот нотаријат.

Според Законот за вршење на нотарските работи, како и според Законот за нотаријатот, нотарот ги врши нотарските работи слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно во вид на основно занимање врз основа на Закон, други прописи и општи акти засновани врз закон.

Законот го дефинира нотаријатот како самостојна, независна јавна служба во која се вршат работи од видот на јавни овластувања, врз основа на закон.

Нотарските работи, според законот, нотарот ги врши согласно начелото на законитост, одговорност за причинета штета во вршењето на работите, диспозиција и неспорност на правниот однос, надзор над законитоста во вршењето на работите и надомест за извршената работа.

Слободниот латински нотаријат, кој е прифатен во Република Македонија, може да се означи како функционално оптимален компромис помеѓу јавниот карактер на таа служба и нејзиното вршење од страна на слободни висококвалификувани лица кои сами го поднесуваат деловниот ризик на својата работа, како и организациската форма со посебно висока содржина и државно значење. **Пристапувањето во оваа јавна служба, службеното седиште и подрачјето, како и самата работа на нотарите се повеќекратно зависни од државата, односно од нејзината контрола. Покрај контролата што ја врши Нотарската комора, единствено државата е таа која преку Министерството за правда и нејзините државни органи - судовите може да врши контрола над работата на нотарите. Во спротивно се губат смислата, целите и независноста на нотаријатот утврдени во Законот за нотаријатот кој во целост ги прифатил принципите на латинскиот нотаријат. Поради карактерот на службата - јавниот карактер на работата, нотарите по правило се непристрасни повереници на странките. Поради ова, нотаријатот не може и не смее да се изедначува со другите слободни професии, посебно со адвокатурата. Усвоениот концепт на латинскиот нотаријат во Република Македонија има свои карактеристични обележја на слободна професија, и тоа: непостоење одредена клиентела, можност за (ограничена) конкуренција, право директно да се наплати наградата и да ги надоместуваат трошоците од странките, сами да ги поднесуваат трошоците поврзани со нотарската канцеларија, плаќање штета ако на странката ѝ е причинета и слично.**

Јавниот карактер на нотарската служба и нејзината улога во склопот на превентивната правна заштита влијае и на дефинирањето на положбата на носителите на таа служба. на начин кој има доста сличности со судискиот статус. **Нотарите се непристрасни повереници на странките. Тие својата дејност ја вршат на барање на странките, преземаат службени дејствија независно од нивната волја, односно дејствуваат по службена должност, а не врз основа на налог, како на пример адвокатите. Помеѓу другото, и поради ова нотарите не можат да бидат и адвокати, ниту пак да вршат некоја друга служба, односно да имаат друго вработување. Дејноста на нотарите е основно занимање за време додека ја вршат истата.**

На нотарите им се гарантира (релативна) функционална и персонална независност во однос на државата и странките. Во вршењето на нивната служба тие се подложни на Уставот и законите и во начело никој не може да им дава упатства или налози за вршење на нивната служба. Условите за нивното именување, разрешување и дисциплинската одговорност со закон се утврдени и загарантирани, што им е судска заштита на нивниот статус. Можноста за пребарување во нивните канцеларии и изрекување на мерката притвор законски битно е ограничена.

СОДРЖИНА НА НОТАРСКАТА ДЕЈНОСТ ВО РМ

Содржината на нотарската дејност на почетокот беше уредена со Законот за вршење на нотарските работи, а денес е уредена со Законот за нотаријатот и со други закони. Согласно Законот, делокругот на работите кои ги вршат нотарите межеме да го групираме во следниве групи на работи, и тоа: 1) составување нотарски исправи за правни работи и изјави (нотарски акти – нормативно-сертификациска функција, односно регулациско-сертификациска функција), како и за факти на кои се засноваат права (записничко-сертификациска функција, односно протоколарно-сертификациска функција); 2) службено заверување и потврдување приватни исправи (легализациско-сертификациска функција); 3) примање на чување исправи, пари и хартии од вредност, заради нивно предавање на други лица или надлежни органи (депозитна функција); 4) вршење работи (преземање службени дејствија) по барање на судовите или други органи и тела предвидени со закон (доверени работи - комесаријална функција); 5) со оглед на карактерот на работата што ја вршат и грижата за лицата кои учествуваат во составувањето на нотарските исправи, како и фактот дека нотарот е повереник на странките, нотарите имаат и советодавна функција (конзилијарно-мониторна функција).

Со Законот за договорен залог во надлежност на нотарите е реализацијата на залозите (продажба на подвижни предмети и продажба на недвижности врз кои е заснована хипотека). Исто така, и според Законот за обезбедување на побарувањата нотарите имаат овластување во засновањето на обезбедувањето и реализацијата на побарувањата на доверителите. Според Законот за измени и дополнувања на Законот за извршување кој е донесен во 2009 година, нотарите се надлежни да донесуваат решенија со кои се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Со донесувањето на Законот за задолжница во 2012 година, надлежностите на нотарите се проширија така што и според овој закон нотарите имаат одредена надлежност во постапката за издавање на задолжницата. Нотарите имаат одредена надлежност и според Законот за трговските друштва.

Проширувањето на надлежностите на нотарите е резултат на добро етаблираната нотарска служба и на високото професионално ниво на стручност, доверба и углед кој нотарите го стекнаа кај државата, институциите, граѓаните и правните лица во периодот од 16-годишното нивно работење, од една страна, а од друга страна и од потребата за растоварување на судовите од неспорните работи.

Во надлежност на нотарите, а со цел да се растоварат судовите од вонпарнични работи кои не се спорни и не се правораздавање (судење во вистинска смисла на зборот), со донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи во 1996 година, се пренесоа составувањето и потврдувањето исправи, заверката на потписи, преписи и ракописи, а беше дадена и законска можност определени работи судот да може да му ги довери на нотар. Така со донесувањето на Законот за вонпарнична постапка во 2008 година се создаде правен основ и законска можност претседателот на основниот суд да може предметите за расправање на оставина да ги довери на постапување на нотар. Во овие предмети нотарот е повереник на судот и овие работи спаѓаат во кругот на доверени работи (комесаријална функција на нотарот). Во постапката за расправање на оставината како доверена работа нотарот постапува само ако нема спор ни за фактите ни за примена на правото. Со Законот за вонпарничната постапка од 2008 година дадена е можност нотарот да изврши делба на заеднички предмет или имот кога нема спор за начинот и условите за делба.

Според Законот за парничната постапка, парничниот суд може да му го довери доставувањето писмена на странка, по барање на странката која се согласува на нотарот да му ги надомести трошоците и наградата кои се предизвикани со доставувањето.

Дали се исполнија очекувањата на законодавецот со воведувањето на латинскиот тип на нотаријат во Република Македонија?

Одговорот на ова прашање е позитивен. Сите сомнежи кои постоеа при воведувањето на нотаријатот во Република Македонија се покажаа дека биле без основа. Латинскиот тип на нотаријат во Република Македонија профункционира онака како што и најголемите оптимисти тоа не го очекуваа. Слободно може да се каже дека овој законски проект на Република Македонија е еден од најуспешните проекти. За ова секако најголема заслуга имаат нотарите кои со својата стручност и односот кон работата кој им беше доверен, а посебно Министерството за правда, откако се увери дека нотарската служба може да се носи со надлежностите кои ѝ беа дадени, интервенира во неколку закони со кои овозможи нотаријатот да профункционира така како што треба и како што се очекуваше. Тука, пред сè, треба да се напомене дека донесувањето на Законот за нотаријатот во 2007 година во голема мера придонесе да се редактираат низа нови одредби за одредени прашања поврзани со работењето на нотарите со кои се разрешија некои нејаснотии од Законот за вршење на нотарските работи. Меѓу другото, се предвидоа одредби со кои се регулира одредена материја која дотогаш не беше регулирана со Законот за вршење на нотарските работи.

Кои се придобивките од воведувањето на латинскиот нотаријат во Република Македонија?

Воведувањето на нотаријатот во Република Македонија позитивно се одрази врз целокупното функционирање на правниот систем во државата. Оваа нова јавна служба го олесни правниот промет, овозможи давање на некои правни услуги кои порано не беа давани, а што е посебно значајно, според нашето мислење, тоа влијаеше врз унапредувањето на т.н. превентивна правна заштита, затоа што со своето дејствување придонесе за зголемување на правната сигурност и одбегнувањето спорови. Имено, стручноста на нотарите, нивната законска обврска да им укажуваат на странките на правните последици за правните работи што сакаат да ги преземат и грижата за тоа да се утврди нивната вистинска волја, придонесуваат квалитетот на актот што го составува нотарот да биде доведен до перфекција, со што се намалува бројот на можните спорови при толкувањето на тој акт во поглед на правата и обврските на учесниците во правниот однос што се уредува со него.

Посебната форма и стручно дефинираната содржина на нотарската исправа, како и нејзиното својство на јавна исправа, во голема мера ја олеснува работата на судовите и другите органи и служби, односно ја намалува потребата од интервенција во процесот на давање правна заштита. Нотарите, уште при склучувањето на правната работа и де-

финирањето на односот помеѓу странките, ја обезбедуваат онаа правна заштита што судовите можат да ја дадат дури при решавањето на спорот.

Со воведувањето на нотаријатот во голема мера се олесни докажувањето, односно остварувањето на правата во одредени спорови, а во некои случаи се елиминира потребата од водење парници. Од една страна се растоварија судовите и управните органи за оние работи кои преминаа во надлежност на нотарите, а од друга страна граѓаните и правните лица многу побрзо, со помали трошаци и поедноставно ги остваруваат правата. Добро организираната нотарска служба овозможи граѓаните и правните лица без никакво чекање, брзо и квалитетно да ги остваруваат нивните права.

Воведувањето на нотаријатот ја зголеми правната сигурност. Со признавањето нотарските исправи да имаат својство на јавни исправи, а особено во случаите кога нотарската исправа има својство на извршна исправа, избегнато е водењето парнична постапка и директно може да се бара извршување, со што е овозможена брза, сигурна, лесна и економична заштита на правата на граѓаните и другите правни субјекти. Ова претставува огромна придобивка за граѓаните и другите правни субјекти, во заштитата на правата.

Воведувањето на нотаријатот во Република Македонија има посебно значење и за меѓународно-правните односи. Ова е така од причина што под услови на реципроцитет нотарските исправи составени во странство имаат иста правна важност, како да се издадени согласно Законот за нотаријатот. Со ова се добива многу, затоа што се забрзува правниот промет и се избегнуваат цели постапки кои би требало да се водат во странство, се добива во време и се избегнуваат многу големи трошоци.

ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ ОД 2007 ГОДИНА

Законот за нотаријатот од 2007 година со неговите подоцнежни измени и дополнувања во целост го потврди концептот на латинскиот тип на нотаријат кој беше востановен со донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи во 1996 година и неговите подоцнежни измени и дополнувања. Со неговото донесување се разрешија низа нејаснотии од Законот за вршење на нотарските работи за одредени прашања поврзани со работењето на нотарите, но и се предвидоа нови одредби со кои се уреди дел од материјата која дотогаш не беше уредена.

Донесувањето на Законот за нотаријатот во 2007 година значеше натамошно доградување и спроведување на современите достигнувања во работењето на нотарите, земајќи ги предвид споредбе-

ните искуства и европските стандарди вградени во законодавствата на земјите кои го имаат прифатено латинскиот модел на нотаријат.

Со Законот за нотаријатот не само што се зголеми правната сигурност на граѓаните и правните субјекти, туку тој ја зголеми и одговорноста на нотарите, а посебен акцент се стави на одредбите кои го уредуваат надзорот над работењето на нотарите и нотарската комора на Република Македонија.

Со Законите за измени и дополнувања на Законот за нотаријатот од 2008, од 2009 и од 2011 година, се предвидоа критериуми за определување на наградата и надоместоците на трошоците на нотарите за преземање дејствија во вршење на нотарските работи, се намали износот на нотарската такса за 75% со цел услугите кои ги даваат нотарите да бидат поевтини за граѓаните и за правните субјекти, се утврдија законски основи за донесување Нотарска тарифа согласно критериумите предвидени во законот, се прецизираа низа законски одредби кои се однесуваат на донесувањето на подзаконските акти со кои се уредува начинот на постапувањето на нотарите при составувањето нотарски акти, водење уписници, книги и именици, начинот на водењето на евиденцијата на нотарските списи, означувањето на нотарските канцеларии, издавањето, употребата и одземањето на печатот, сувиот и водениот жиг, се избриша обврската на слепите лица за сите правни работи кои ги преземаат да не мора да се составува нотарски акт, се воведо Уписникот за примени предлози за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа и Именикот за извршни предмети кои беа потребни за работењето на нотарите по предлозите за донесување решенија за дозвола на извршување врз основа на веродостојна исправа. Се интервенира и во одредбите за дисциплинската одговорност и во одредбите кои ја уредуваат постапката за донесување на Нотарската тарифа.

ПОТРЕБА ОД ИЗМЕНИ И ДОПОЛНУВАЊА НА ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ, ОДНОСНО ДОНЕСУВАЊЕ НОВ ЗАКОН ЗА НОТАРИЈАТОТ

Имајќи го предвид фактот дека еден добар дел од надлежностите не само од оние кои им се доверени на нотарите, туку и некои кои се изворна надлежност на нотарите, не се уредени со Законот за нотаријатот од 2007 година, како што е постапувањето на нотарите по предлозите за донесување решение за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа, коешто е уредено во Законот за измени и дополнувања на Законот за извршување од 2009 година, се наметна потребата да бидат уредени со законот којшто ја уредува материјата на

нотаријатот. Иако во досегашното работење на нотарите нема некои поголеми проблеми, некои од досегашните решенија се надминати со оглед на промените кои ги наметнаа други закони. Така со донесувањето на Законот за извршување со кој се предвиде нова професија извршител, отпаднаа причините поради кои се довери реализацијата на договорниот залог да биде во надлежност на нотарите. Исто така, и реализацијата на обезбедувањето со пренос на сопственост на предмети и со права која е уредена со Законот за обезбедување на побарувањата, не треба да биде во надлежност на нотарите. Времето во кое живееме и технолошкиот развој ја наметнаа потребата од интервенции во Законот за нотаријатот. Некои од надлежностите на нотарите бараат меѓусебното компјутерско поврзување, како и поврзување со други институции и установи, а посебно новите технологии, како што се електронскиот потпис, видеоконференцијата и сл. кои го менуваат поимот на личното присуство со потпишување документ со електронски потпис преку интернет или присуство на странките на екранот на компјутерот по пат на видеоконференција. Се наметнува прашањето за можноста на нотарската исправа во електронска форма. Исто така, станува многу актуелно прашањето за водење на книгите и уписниците во електронска форма. Станува многу актуелно и прашањето за чување на архивата, односно документацијата која треба да се чува подолго време или трајно, а сега е во печатена форма. Покрај погоренаведеното, имајќи го предвид фактот дека неколкугодишната примена на Законот за нотаријатот од 2007 година покажа дека има потреба да се интервенира во него било редакциски, а на некои одредби и суштински, се дојде до заклучокот дека треба да се пристапи кон изготвување нов закон за нотаријатот, но притоа да се задржи латинскиот тип на нотаријат и начелата на кои се заснова латинскиот модел на нотаријат.

Благодарейќи на сесрдната помош на Германската агенција за развој ГИЗ (German Development Cooperation GIZ/ Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GIZ GmbH), кон крајот на 2012 година, поточно почнувајќи од месец септември, се пристапи кон изготвување нов Законот за нотаријатот.³

³ Нацртот на законот за нотаријатот им беше доверен да го изготват проф. д-р Арсен Јаневски и д-р Агим Нухиу. Откако беше изготвен Нацртот на законот за нотаријатот, истиот беше испратен во Канцеларијата на ГИЗ во Сараево каде беше и преведен текстот на српски јазик, а потоа следуваа две работилници на кои се разговараше за текстот на Нацртот во присуство на експерти кои ги определи канцеларијата на ГИЗ од Сараево. Првата работна средба се одржа во Скопје од 19 до 21 ноември 2012 година. Работната група која го разгледуваше Нацртот на законот за нотаријатот ја сочинуваа: Селим Адеми, Владимир Јанковски, Лидија Којчева, Драган Додевски, Теута Бериша (сите од Министерството за правда на Република Македонија), Зорица Пулејкова и Марјан Коцевски (од Нотарската комора на Република Македонија), проф. д-р Арсен Јаневски и д-р Агим Нухиу (во својство на експерти на кои им беше доверено изготвувањето на Нацртот на законот за нотаријатот), Јагода Вајдик-Шевшек и Ранкица Бенц (нотари од Република Хрватска) и проф. д-р Мелиха Повлакиќ, проф. д-р Енес Бикиќ и Сефедин Сулјевиќ (сите од Република Босна и Херцеговина). По дводневната расправа, проф. д-р Арсен Јаневски беше задолжен да ги вгради забелешките за кои се постигна согласност, а потоа да се одржи втора работна средба на која повторно да се разгледа текстот на Нацртот на законот за нотаријатот. Откако беа вградени забелешките, се одржа втората дводневна работна средба во истиот состав на работната група на 10 и на 11 декември 2012 година во Скопје. Откако беа вградени забелешките од втората работна средба на работната група, Нацртот на законот за нотаријатот стана Нацрт на Работната група и истиот беше доставен на Министерството на правда на Република Македонија.

НАЦРТ НА ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ ОД 2012 ГОДИНА

Појдовна основа на Нацртот на Законот за нотаријатот од 2012 г. е Законот за нотаријатот на Република Македонија од 2007 г., вклучувајќи ги и неговите измени и долнувања. **Нацртот на Законот за нотаријатот во целост повторно ги вгради веќе усвоените начела на латинскиот тип на нотаријат кои беа прифатени уште со донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи од 1996 година, а потврдени и во Законот за нотаријатот од 2007 година.**

Согласно одредбите содржани во Нацртот, нотарската служба е јавна служба која ја вршат нотарите слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно врз основа на Уставот, законот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот на Република Македонија и други прописи и општи акти засновани врз закон.

Нотарската служба се врши со примена на начелата за гарантирање на законито вршење на работите, одговорност за причинета штета во вршењето на нотарската служба, неспорност на правниот однос, надзор над законитоста во вршењето на нотарската служба и надоместок за извршената работа.

Во Нацртот на Законот за нотаријатот од 2012 година, во однос на Законот за нотаријатот од 2007 година, иако се заснова на истите начела, постојат бројни разлики кои се од редакциски карактер, односно избришани се или додадени зборови, додадени се цели реченици или нови членови, поместен е редоследот на членовите, на некои места се додадени цели глави кои регулираат материја која досега не била уредена со овој закон, поради што и не беше можно да се направат измени и дополнувања на Законот за нотаријатот од 2007 година, што беше и причина да се пристапи кон изготвување нов Закон за нотаријатот. Во натамошните излагања ќе бидат потенцирани само новите решенија кои ја уредуваат материјата која досега не беше уредена со Законот за нотаријатот од 2007 година, а беше уредена со други закони, иако е изворна надлежност на нотарите, или воопшто досега не беше уредена.

Нацртот на Законот за нотаријатот содржи одредби со кои за прв пат се дава можност нотарот да состави нотарска исправа во електронски облик, одредби со кои е предвиден електронски извод на нотарска исправа, електронски заверен препис, одредби за доставување податоци, запишување и внесување нотарски исправи во електронски облик во јавни регистри и електронска комуникација на нотарот со електронската база на податоците, одредби за архи-

вирање нотарска исправа во електронски облик, како и одредби со кои би се решил проблемот на архивирањето и чувањето на нотарскиот архивски материјал со озаконовување на неколку алтернативни можности за чување на истиот, и тоа во специјализирана лиценцирана институција за чување архивски матријал, во заедничка архива која ја води Комората или пак во друга соодветна просторија за чување архивски матријал.

Нацртот на Законот за нотаријатот во посебната глава насловена „Нотарски платен налог“ ја уредува постапка за донесување решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, која е изворна надлежност на нотарот, а е уредена со Законот за измени и дополнувања на Законот за извршување (Службен весник на Република Македонија, број 83/2009). Редактирани се одредби за предлогот за издавање решение за нотарски платен налог, за содржината на предлогот, за основот за донесување решение за издавање нотарски платен налог, за постапката по предлогот за донесување решение за издавање нотарски платен налог, за приговорот против решението со кое е издаден нотарски платен налог, за ставање на потврдата за правосилност и извршност, за укинување на потврдата за правосилност и извршност, за правото на награда и надомест на трошоци, за повлекување на предлогот за издавање нотарски платен налог, за обврската за плаќање судска такса, за формата и содржината на решението за издавање нотарски платен налог и за супсидиерна примена на Законот за парничната постапка, во недостаток на одредби за оваа постапка. Со горенаведените одредби во целост се уредува изворната надлежност на нотарот во оваа постапка во Закон каде што и му е местото и со тоа ќе се отстранат сите дилеми и нејаснотии кои се резултат на недоволно јасно и прецизно редактирани одредби во Законот за измени и дополнувања на Законот за извршување од 2009 година во кој за прв пат се предвиде оваа надлежност на нотарите.

Во Нацртот на Законот за нотаријатот значајна новина е и тоа што за прв пат се редактирани одредби со кои се предвидува можноста уписниците, како деловни книги, нотарите да можат да ги водат и во електронска форма, а Заедничкиот именик може по избор на нотарот да се води или во печатена или во електронска форма.

Со Нацртот на законот за прв пат се редактирани одредби со кои Комората води книга на депонирани потписи на овластени лица на државни органи, јавни претпријатија, други јавни институции, банки и други органи и организации за кои постои неопходна потреба за непречено извршување на нотарските службени дејствија.

Овластените лица го вршат депонирањето на својот потпис пред претседателот на Комората.

Значајна новина во Нацртот на законот е и тоа што за прв пат е редактирана одредба со која е дадена можност во рамките на Нотарската комора на Република Македонија да може да се основа Нотарска академија, која би била извонредно значајна подлога за избор на добро и квалитетно обучени нотари.

Новина во Нацртот на законот е и тоа што за прв пат се редактирани во посебна глава „прекшочни одредби“ во кои се предвидуваат прекршочни казни за сторени прекршоци од страна на претседателот на Нотарската комора и други лица кои не ги почитуваат одредбите на законот.

Со Нацрт-законот се предвидени одредби со кои треба да престанат да важат одредбите содржани во други закони кои ја уредуваат материјата која сега се уредува со Нацрт-законот.

Суштинските промени кои се вградени во Нацртот на Законот за нотаријатот, заедно со бројните редакциски подобрувања на старите решенија кои се преземени од Законот за нотаријатот од 2007 година, даваат гаранција дека ќе се зголеми правната сигурност и ќе се олесни правниот промет, ќе се олесни пристапот на граѓаните и другите правни субјекти во остварувањето на нивните права, ќе се унапреди превентивната правна заштита, ќе се намали бројот на споровите пред судовите и ќе дојде до нивно растоварување.

Новите решенија кои ги содржи Нацртот на Законот за нотаријатот уште повеќе ќе го подигнат угледот и вербата на граѓаните во нотаријатот како јавна служба.

Врз усвоениот текст на Нацртот на Законот за нотаријатот кој го утврди работната група, Министерството за правда на Република Македонија продолжи да работи и во Нацртот на текстот Министерството има вградено доста редакциски измени, но и дополнувања од суштествена природа. Нацртот на Законот за нотаријатот утврден од работната група сега станува Нацрт на Законот за нотаријатот на Министерството за правда и истиот во месец октомври 2013 година е ставен на веб-страницата на Министерството за правда.

Најзначајното суштествено дополнување на Нацртот е одредбата со која се уредува прашањето на примената на одредбите од Законот за употребата на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните во Република Македонија во единиците на локалната самоуправа соодветно да се применува и во постапката пред нотар. За ова прашање во Работната група која работеше на утврдување на Нацртот на законот се водеше долга дискусија и се заклучи дека

ова прашање е од политичка природа и ги надминува овластувањата на Работната група и затоа не беше вградено во Нацртот. Работната група застана на ставот дека за ова прашање одлука треба да донесе Владата, односно Собранието на Република Македонија.

Второто суштествено дополнување на Нацртот се однесува на нотарскиот испит, условите за полагање, програмата, начинот на полагањето на испитот (предвидено е електронско полагање на испитот), формирањето на базата на прашањата за првиот дел и базата на студиите на случај за вториот дел од испитот, комисија за ревизија на испитите и надзор на спроведување на испитот.

OFFENER REGIONALFONDS FÜR SÜDOSTEUROPA RECHTSREFORMBERATUNG (ORF-RR)

Prof. Dr. Enes Bikic
Universität in Zenica, Juristische Fakultät

GUTACHTEN ZU DEN AKTUELLEN REGIERUNGSBESCHLÜSSEN IM HINBLICK AUF DEN ENTWURF DES NOTARIATSGESETZES VON MAZEDONIEN

I VORBEMERKUNG

Die mazedonische Regierung hat die Absicht, ein neues Notariatsgesetz zu verabschieden, und dazu hat sie 2012 eine Arbeitsgruppe ernannt. Die Arbeitsgruppe hat Anfang des Jahres 2013 einen Gesetzesentwurf erstellt und der mazedonischen Regierung überreicht. Der aktuelle Gesetzesentwurf ist zur Zeit stark von den Regierungsbeschlüssen beeinträchtigt. Die Regierung hat das Justizministerium beauftragt, einen entsprechenden Vorschlag zu dem aktuellen Entwurf des Notariatsgesetzes vorzubereiten. Dadurch werden dem Justizministerium von der Regierung Richtlinien (Anweisungen) erteilt.

Man könnte allgemein den Schluss ziehen, das die Anweisungen der Regierung in eine bestimmte Richtung führen. Nach den vorgeschlagenen Anweisungen lässt sich eindeutig schliessen, dass man bei der Erstellung der Notarakte auch die Rechtsanwälte einbeziehen muss. Diese Beteiligung der Rechtsanwälte reflektiert sich in zwei hauptsächlichen Absichten (Richtungen) der Regierung. Eine Richtung ist die obligatorische Anwesenheit des Rechtsanwalts bei der Erstellung der Notarakte, und die zweite Richtung betrifft den Fall, wo man für die Erstellung der Notarakte ein Rechtsanwaltssiegel an den Rechtsgeschäften benötigt. Es bleibt die Frage: *„Warum hat sich die mazedonische Regierung für diese Arten und Formen der Regelungen im Entwurf des Notariatsgesetzes entschieden? Oder die Frage: „Was ist der Grund für diese Ergänzungen des Entwurfes?“*

Hier soll ein Gutachten zu den aktuellen Regierungsbeschlüssen im Hinblick auf den Entwurf des Notariatsgesetzes von Mazedonien erstellt werden. Welche Rechtsfolgen werden die anstehenden Änderungen für die bisher erreichten Fortschritte in der Rechtsreform auslösen? Wie könnten sich diese vorgeschlagenen Änderungen auf die Notartätigkeit auswirken? Der Versuch einer nachfolgenden Antwort wird zunächst über einige Ausführungen zum Normzweck der Beurkundungsvorschriften führen. Man

muss auch die Voraussetzungen, Pflichten und Natur der Notartätigkeit erwähnen. Die rechtsvergleichenden Lösungen - besonders aus den Ländern der Region - sind sehr interessant, um die passende Antwort auf die Änderungen zu finden.

II BEWERTUNG

Der Binnenmarkt führt zu einer verstärkten Mobilität der Rechtssubjekte und einem vermehrten Austausch von Urkunden, Akten und Verträgen. Dies bringt auch eine erhebliche Zunahme der Notariatstätigkeit innerhalb der Gesellschaft mit sich. Die juristischen Berufe sollen in jedem Rechtssystem einen eigenen Platz und eine eigene Funktion haben, um ihre Existenz zu rechtfertigen. Dies gilt auch für die Notare und Rechtsanwälte. Durch die Transition des Rechtssystems ist die Notartätigkeit wie auch andere rechtsberatende Berufe von den starken Einflüssen nicht ausgenommen.

a) Voraussetzungen für die Durchführung der Notartätigkeit

In Mazedonien funktionieren schon seit einiger Zeit die Notare und werden den Bürgern und anderen Reschtssubjekten ihre Dienste angeboten. In der Europäischen Union überwiegt das System des sog. lateinischen Notariats, das auch in Mazedonien eingeführt worden ist. Dieses ist gekennzeichnet durch eine partielle Abtretung der Souveränität des Staates. Das ist die erste Voraussetzung, um die Öffentlichkeit der Rechtsgültigkeit von Rechtsvorgängen und Beweismitteln zu sichern. Der Notar ist ein öffentlicher Amtsträger und er wurde vom Staat bestellt. Der Notar gewährleistet die Verwahrung von ihm errichteter Urkunden in seinem Archiv, die Beweiskraft, die Vollstreckbarkeit, das richtige Datum und Angaben, usw.

Das lateinische Notariat zeichnet sich in den meisten Fällen als eine freiberufliche unabhängige Tätigkeit aus, die alle privaten Rechtsvorgänge mit Ausnahme von Streitsachen abdeckt. Die Tätigkeit des Notars zeigt sich insbesondere bei der Beratung oder Unterstützung von Rechtssuchenden. Die Ausstellung von Privaturkunden hat der Staat für bestimmte Rechtsgeschäfte auf die Notare übertragen. Diese ausschließliche Zuständigkeit für die Urkundenerstellung für bestimmte Rechtsgeschäfte trennt den Beruf des Notars von anderen rechtsberatenden Berufen.

Diese Trennung ist auch zwischen dem Notarberuf und dem Rechtsanwaltsberuf eindeutig festzulegen. Der Notar ist ein Träger eines öffentlichen Amtes, der entsprechend qualifiziert ist, weil er vom Staat bestellt wurde. Der Notar unterliegt der staatlichen Kontrolle über die Einhaltung der Vorschriften hinsichtlich der Eintragung der Urkunden, des Zugangs zum Beruf oder dessen Tätigkeit. Der Notar ist zur Ausübung seines Amtes verpflichtet. Der Notar unterliegt auch der staatlichen Kontrolle des Amtssitzes

und der behördlich festgelegten Gebührenverordnung, ebenso auch der geforderten moralischen Integrität und strenger Disziplinarbestimmungen. Das so beschriebene Notariat überwiegt im Rechtssystem der Europäischen Union, sowie auch dasjenige, das in Mazedonien bisher besteht. Es bleibt die Frage, ob dies alles auch der Rechtsanwalt erfüllen muss oder erfüllen kann.

b) Normzweck der Beurkundung

Die Beurkundungsvorschriften sind nicht nur eine Frage der Gesetzesauslegung. Hier geht es um den Sinn von Vorschriften, die die Beurkundung für bestimmte Rechtsgeschäfte vorschreiben. Man könnte sich auch an dem Hintergrund dieser Frage orientieren, ob man den mit dem Zwang zur Beurkundung verfolgten Zweck durch Notariat erfüllen und erreichen kann. Man könnte sich auch fragen, ob man den Zwang zur Beurkundung durch andere Instrumente bedienen kann. Es geht nicht nur darum, weshalb der Gesetzgeber vorgeschrieben hat, ein Rechtsgeschäft müsse beurkundet werden. Es geht darum, ob dieser Zweck durch notarielle Praxis tatsächlich erreicht wird oder gleichwohl verfehlt wird. Wird dieser Zweck in der Praxis verfehlt, stellt sich die Sinnfrage nach der Notwendigkeit des Notariats (Existenz).

Den Normzweck der Beurkundung kann man verstehen, wenn wir uns die Normen ansehen, die die Aufgaben des Notars und das von ihm einzuhaltende Verfahren beschreiben. Diese die Aufgaben des Notars beschreibenden Normen dienen auch dazu, ein Verfahren zu sichern, um den mit den Normen verfolgten Zweck zu erreichen. Es muss vom Notar immer verlangt werden, durch ein geeignetes Verfahren sicherzustellen, dass er die gesetzlichen Pflichten erfüllen kann. Diese Pflichten sind jedenfalls nicht nur Prüfungs- und Belehrungspflichten. Als Pflichten des Notars kann man im Einzelnen beschreiben, dass der Notar den Willen der Beteiligten erforschen soll, wie auch den Sachverhalt klären, die Beteiligten über die rechtliche Tragweite des Geschäfts belehren und ihre Erklärungen klar und unzweideutig in der Niederschrift wiedergeben.

III ERGEBNISSE

Die Vorschläge des Justizministeriums zur Änderung des Entwurfes kann man auch als eine Kontrolle der Arbeit des Notar von der Seite des Rechtsanwalts verstehen (ansehen). Durch diese Änderungen wird eine ähnliche Form des staatlichen Notariats in Mazedonien eingeführt, was unserer Ansicht nach ganz falsch wäre. Bei dem staatlichen Notariat handelt es sich um ein System, in dem die Notare in die staatliche Behördestruktur eingebunden sind und den Beruf als Beamte ausüben. Nach den Änderungsvorschlägen wird in Mazedonien ein Rechtsanwalt die Arbeit des Notars kon-

trollieren, obwohl er nicht die Voraussetzungen für einen Notar erfüllt. Man könnte auch sagen, das es in den EU-Mitgliedstaaten und insbesondere in Südosteuropa ganz andere Bemühungen gibt, und deshalb ist es für uns nicht verständlich, warum sich die mazedonische Regierung für eine andere Richtung entschieden hat. Parallel zur politischen Entwicklung und Strebungen zur EU-Mitgliedschaft sollte sich die mazedonische Regierung bemühen (einsetzen), um verstärkt das lateinische Notariat zu etablieren.

Der Gesetzgeber wird sich mit der Frage befassen müssen, was man sich dabei gedacht hat, als man eine weitere Bezugnahme auf andere notarielle Niederschriften zuließ und dann die Vorlesungspflicht eingesetzt hat. Der Gesetzgeber muss auch eine Antwort geben oder sich zumindest Gedanken machen über die entscheidende Rolle der sehr oft verwendeten Begriffe „Unabhängigkeit und Unparteilichkeit“ bei der Notartätigkeit. Diese Begriffe sind mehrschichtig. Sie werden oft verwendet, um zu beschreiben, dass der Notar von den Urkundsparteien unabhängig und ihnen gegenüber unparteilich sein soll. Die vorgeschlagenen Änderungen der Regierung werden bestimmt negative Einflüsse auf die Grundlagen der Notartätigkeit haben, die die „Unabhängigkeit und Unparteilichkeit“ vom Notar verlangen.

ОТВОРЕН РЕГИОНАЛЕН ФОНД ЗА ЈУГОИСТОЧНА ЕВРОПА ПРАВНА РЕФОРМА (ОРФ-ПР)

проф. д-р Енес Бикиќ
Универзитет во Зеница, Правен факултет

ЕКСПЕРТСКО МИСЛЕЊЕ ЗА АКТУЕЛНИТЕ ЗАКЛУЧОЦИ НА ВЛАДАТА ВО ОДНОС НА НАЦРТ-ЗАКОНОТ ЗА НОТАРИЈАТОТ ВО МАКЕДОНИЈА

I. ВОВЕДНА ЗАБЕЛЕШКА

Македонската влада има намера да донесе нов Закон за нотаријатот и за таа цел во 2012 г. основа работна група. На почетокот на 2013 г. работната група изготви нацрт-закон и го поднесе тој нацрт до македонската влада. Неодамнешните заклучоци на Владата имаат големи последици врз актуелниот нацрт-закон. Владата му наложи на Министерството за правда да подготви соодветен предлог за измена на актуелниот нацрт-закон за нотаријатот. Притоа, Владата му даде насоки на Министерството за правда.

Може да се извлече заклучокот дека насоките на Владата се движат во еден одреден правец. Според предложените насоки може недвосмислено да се заклучи дека при составувањето на нотарските акти ќе мора да биде вклучен и адвокат. Ова учество на адвокатите се одразува во двете главни намери (насоки) на Владата. Едната насока се однесува на задолжителното присуство на адвокат при составувањето на нотарските акти, а втората насока се однесува на случаите кога за составување на нотарскиот акт е неопходен печат од адвокат на правната работа. Останува прашањето: *„Зошто македонската влада се одлучи за внесување вакви одредби во нацрт-Законот за нотаријатот?“,* или прашањето: *„Кои се причините за овие дојолнувања на нацрт-законот?“*

За тие цели е потребно е изготвување на мислење за актуелните заклучоци на Владата во однос на нацрт-Законот за нотаријатот во Македонија. Кои ќе бидат правните последици на претстојните измени врз веќе постигнатиот напредок во правната реформа? Какво влијание ќе имаат овие предложени измени врз нотарската служба? Во овој обид за давање одговор на прашањата ќе се започне со излагање за целта на прописите за заверка на исправи. Исто така мора да се споме-

нат и условите, обврските и природата на нотарската служба. Споредбените законски решенија - особено оние од земјите во регионот, се многу интересни, за да се најде соодветен одговор на измените.

II. ЕВАЛУАЦИЈА

Воведувањето на единствениот пазар доведува до засилена мобилност на правните субјекти и поголема размена на исправи, акти и договори. Тоа носи со себе значително ширење на нотарската служба во едно општество. Правничките професии мора да имаат свое место и своја функција во секој правен систем, за да биде оправдано нивното постоење. Тоа важи и за нотарите и за адвокатите. Нотарската дејност и другите правнички советодавни професии не беа поштедени од силните влијанија на транзицијата на правниот систем.

а) Услови за вршење на нотарската служба

Нотарите во Македонија работат веќе одредено време и им ги нудат своите услуги на граѓаните и на другите правни субјекти. Во Европската Унија позастапен е системот на т.н. латински нотаријат, којшто беше воведен и во Македонија. Тој се одликува со делумно отстапување на суверенитетот на државата. Тоа е првиот услов за да се увери јавноста во правната важност на правните работи и доказните средства. Нотарот е носител на јавна служба којшто е именуван од страна на државата. Нотарот гарантира за чувањето на исправите составени од него во својата архива, веродостојноста, извршноста, точноста на датумот и податоците итн.

Латинскиот нотаријат во повеќето случаи е слободна и независна дејност што ги опфаќа сите приватни правни работи, со исклучок на правните спорови. Дејноста на нотарот особено се состои во советување и поддршка на странки во правни работи. Државата го пренесува составувањето приватни исправи за одредени правни работи на нотарите. Оваа исклучива надлежност за составување исправи за одредени правни работи ја одделува нотарската служба од другите правнички советодавни професии.

Таа разлика мора да биде недвосмислена и помеѓу нотарската служба и адвокатурата. Нотарот е носител на јавна служба, којшто е соодветно квалификуван и именуван од државата. Нотарот подлежи на контрола од страна на државата во однос на почитувањето на прописите за упис на исправи, пристапот до професијата и неговата дејност. Нотарот е обврзан да ја врши својата служба. Нотарот подлежи на контрола од државата во однос на своето службено седиште, предвидените прописи за судските такси, како и во однос на неопходниот морален интегритет и строгите одредби за дисциплинска одговорност.

Вака опишаниот нотаријат преовладува во правниот систем на Европската Унија, како и во досегашниот правен систем во Македонија. Останува неодговорено прашањето дали и адвокатот мора или може да ги исполни сите овие услови.

б) Цел на прописите за заверка

Прописите за заверка на исправи не се само прашање на толкување на законите. Тука се работи за смислата на прописите што го уредуваат заверувањето одредени правни работи. Може да се ориентираме и според аргументите во позадината на ова прашање, имено дали со нотарската служба може да се исполни и да се постигне целта што треба да се исполни со обврската за заверка. Би можело да се постави и прашањето дали може со други инструменти да се исполни обврската за заверка. Не се работи само за тоа зошто законодавецот пропишал дека правната работа мора да се завери. Се работи за тоа дали таа цел навистина се постигнува или не се постигнува преку нотарската служба. Ако во практиката таа цел не се постигнува, тогаш се поставува прашањето за смислата и потребата од нотаријатот (постоењето).

Целта на прописите за заверка може да се разбере ако се погледнат одредбите што ги опишуваат задачите на нотарот и постапката до којашто тој мора да се придржува. Овие одредби што ги опишуваат задачите на нотарот служат и за тоа да се обезбеди постапка со којашто ќе се постигнат целите на тие одредби. Од нотарот секогаш мора да се бара преку соодветна постапка да гарантира дека може да ги исполни законските обврски. Овие обврски не ги опфаќаат само обврските за проверка на правните работи и поучување на странките. Обврските на нотарот поединечно опфаќаат утврдување на волјата на странките, разјаснување на фактичката состојба, поучување на странките за правните последици од правната работа и јасно и недвосмислено пренесување на изјавите на странките во нотарскиот акт.

III. РЕЗУЛТАТИ

Предлозите на Министерството за правда за изменување на нацрт-законот може да се разберат (да се гледаат) како контрола врз работата на нотарот од страна на адвокатот. Со овие измени во Македонија се воведува форма слична на државниот нотаријат, што, според нашето мислење, би било сосем погрешно. Државниот нотаријат е систем, во којшто нотарите се дел од структурата на државните органи и ја вршат службата како државни службеници. Според измените, во Македонија адвокатите ќе ја контролираат работата на нотарот, иако тие не ги исполнуваат условите потребни за именување за нотар. Може да се рече дека развојот на настаните во земјите членки на ЕУ и особено во Југоис-

точна Европа оди во сосем поинаков правец, па затоа за нас не е разбирливо зошто македонската влада се одлучила да оди во друга насока. Паралелно со политичките стремежи за членство во ЕУ, македонската влада треба да се заложити за посилно етаблирање на латинскиот нотаријат.

Законодавецот ќе мора да се зафати со прашањето што била замислата во позадината на тоа да се дозволи повикување други нотарски акти и предвидување на обврската тие да им се прочитаат на учесниците. Законодавецот треба и да даде одговор или барам да размисли за одлучувачката улога на многу често користените термини „независност и непристрасност“ на нотаријатот. Овие поими се повеќеслојни. Тие често се користат за да се каже дека нотарот е независен во однос на учесниците во правната работа и дека треба да биде непристрасен кон нив. Измените предложени од Владата ќе имаат одредени негативни влијанија врз основите на нотарската служба, којашто од нотарот бара „независност и непристрасност“.

Глава II

СТРУЧНИ ТЕМИ

ПРАВНИ ЛЕКОВИ ПРОТИВ РЕШЕНИЕ СО КОЕ СЕ ДОЗВОЛУВА ИЗВРШУВАЊЕ ВРЗ ОСНОВА НА ВЕРОДОСТОЈНА ИСПРАВА ДОНЕСЕНО ОД НОТАР

д-р Арсен Јаневски,
редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“
при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј,“ во Скопје

1. НАМЕСТО ВОВЕД

Во 2005 година беше донесен Законот за извршување.¹ Неговата примена започна во мај 2006 година. До отпочнувањето на примената на ЗИ извршувањето се спроведуваше врз основа на извршна исправа и врз основа на веродостојна исправа. Од месец мај 2006 година основ за извршување е само извршна исправа. Ова од причини што според ЗИ извршувањето наместо судот го спроведува извршител-лице со јавни овластувања именувано од Министерот за правда според условите и постапката предвидени во ЗИ. Постапката за извршување пред да се донесе ЗИ имаше два стадиуми и тоа: стадиум на дозвола (решение) за извршување и стадиум на спроведување на извршувањето. Со ЗИ извршувањето се спроведува без претходно да се донесе дозвола (решение) за извршување. Иако веродостојните исправи врз основа на кои судот спроведуваше извршување имаат висок степен на веројатност со кој се докажува постоењето на определено втасано парично побарување, тие не содржат изјава со која должникот се согласува да не му биде дадена загарантираната правна заштита, па затоа доверителот кој не може да го наплати своето втасано парично побарување што го докажува со веродостојна исправа, треба да води парнична постапка-постапка за издавање на платен налог (посебна парнична постапка) во која судот ќе му наложи на должникот во определен рок да му го исплати паричното побарување.² Неможноста извршителите да спроведуваат извршување врз основа на веродостојна исправа доведе до многу големо зголемување на бројот на постапките за издавање на платни налози врз основа на веродостојни исправи што дополнително ги оп-

¹ Законот за извршување е објавен во „Службен весник на Република Македонија, бр.35/2005. Во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗИ. Измените и дополнувањата на Законот за извршување се објавени во „Службен весник на Република Македонија, бр.50/2006, 129/2006, 8/2008, 83/2009, 50/2010, 83/2010, 88/2010, 171/2010, и 148/2011. Пречистен текст на Законот за извршување е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.59/2011. По објавувањето на пречистениот текст Законот за извршување е изменет и дополнет во 2013 година. Измените и дополнувањата на ЗИ од 2013 година се објавени во „Службен весник на Република Македонија, бр.187/2013.

² За постапката за издавање на платен налог подетално види: А.Јаневски, Т.Зороска-Камиловска, Граѓанско процесно право, книга прва Парнично право, Скопје 2009, стр.492-498 и Граѓанско процесно право, книга прва, Парнично право, второ изменето и дополнето издание, Скопје, 2012, стр.510-516.

товари судовите со голем број на предмети и практично ефектот што беше постигнат со трансферот на предметите од судот кај извршителите не можеше да дојде до полн израз. Покрај овие предмети во надлежност на судовите останаа и започнатите, а незавршени извршни предмети каде што постапките требаше да завршат до 31 декември 2008 година, од кои еден голем број беа предмети каде што извршувањето требаше да се спроведе врз основа на веродостојна исправа.

Излезот од ваквата ситуација се најде во трансферот на судските работи кои не претставуваат правораздавање во права смисла на зборот на други субјекти, па така за втасаните парични побарувања за кои судот издаваше платни налози врз основа на веродостојна исправа, а за кои до отпочнувањето на примената на ЗИ во мај 2006 година, доверителите можеа да бараат извршување без претходно да биде издаден платен налог, со измените и дополнувањата на ЗИ од 2009 година, се пренесоа во надлежност на нотарите.

2. ЗАКОНСКИ ОСНОВ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ ВРЗ ОСНОВА НА ВЕРОДОСТОЈНА ИСПРАВА.

Според Законот за изменување и дополнување на Законот за извршување (ЗИДЗИ) од 2009 година, нотарите добија изворна надлежност да можат по предлог на доверителот да донесат решение со кое ќе дозволат извршување врз основа на веродостојна исправа за втасани парични побарувања. Решението на нотарот донесено врз основа на веродостојна исправа претставува основ за извршување, односно основ за спроведување на извршување. Одредбите на ЗИДЗИ од 2009 година според кои беше предвидено нотарите да донесуваат решенија со кои ќе дозволат извршување врз основа на веродостојна исправа требаше да се применуваат од 01.јули 2010 година, но нивната примена со донесувањето на ЗИДЗИ од 2010 година беше одложена за 01.јули 2011 година.

Според член 2 и член 3 од ЗИДЗИ од 2009 година основ за извршување е и решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар и истото претставува извршна исправа.³ Ваквата надлежност на нотарите е изворна надлежност.

Покрај изворната надлежност што ја добија нотарите според ЗИДЗИ од 2009 година, добија и доверена надлежност.⁴

³ Член 2 од ЗИДЗИ од 2009 година гласи: Во членот 2 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи: „(2) Основа за извршување е и решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар. „Ставовите (2), (3) и (4) стануваат (3), (4) и (5).

Членот 3 од ЗИДЗИ од 2009 гласи: Во член 12 став (1) по точката 3-а сврзникот „и“ се брише и се додава нова точка 3-б, која гласи: „3-б) решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар и „.

⁴ Види член 13 од ЗИДЗИ од 2009 година.

Се поставува прашањето зошто постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар е уредена во ЗИ, иако местото и е во Законот за нотаријат, затоа што во прашање е изворна надлежност на нотарот. Во ниеден момент кога се редактираа одредбите за оваа постапка немаше двоумење дека станува збор за изворна надлежност на нотар, но одредбите се вградија во ЗИДЗИ од 2009 година затоа што во постапка за измени и дополнувања беше ЗИ, а како во одредбите од оваа постапка беше предвидено дека решението на нотарот донесено врз основа на веродостојна исправа е извршна исправа, предлагачот на законските измени се одлучи да бидат вградени во ЗИ. На ова свое влијание имаше и Законот за извршување на Република Хрватска (Овршни закон)⁵ од чии решенија беше инспириран и нашиот законодавец. Секако влијание имаше и факторот време, се настојуваше што е можно побрзо да се растеретат судовите затоа што судовите беа неажурни. Не е спорно дека одредбите со кои е уредена постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар треба да се префрлат во Законот за нотаријат (што е веќе и направено во предлогот за донесување на нов Закон за нотаријат кој е во постапка пред Влада). Исто така видот на актот што го донесува нотарот во оваа постапка, наместо „решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа“ во предлогот на Законот за нотаријат гласи: „нотарски платен налог“.

3. ОДРЕДБИ СО КОИ Е УРЕДЕНА ПОСТАПКАТА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ СО КОЕ СЕ ДОЗВОЛУВА ИЗВРШУВАЊЕ ВРЗ ОСНОВА НА ВЕРОДОСТОЈНА ИСПРАВА ДОНЕСЕНО ОД НОТАР

Во ЗИДЗИ од 2009 година, во членовите 16-а до 16-ж содржани се одредбите со кои е уредена постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Со напред наведените одредби уредени се следниве прашања: поведувањето и месната надлежност, основот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, видовите на веродостојни исправи, постапувањето по предлогот за донесување

⁵ Законот за извршување на Република Хрватска (Овршни закон) е објавен во „Народне Новине на Република Хрватска“; бр.57/96, 29/99, 42/00, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 121/05 и 67/08. Во 2010 година е донесен нов Закон за извршување кој никогаш не стапил во сила, објавен во „Народне Новине“ бр 139/10, 125/11, 150/11, 154/11, 12/12 и 70/12.

Во 2012 година е донесен Законот за извршување кој сега е во сила. Законот за извршување на Република Хрватска (Овршни закон) објавен во „Народне Новине на Република Хрватска“ бр.112/2012, 25/2013 и 93/2014. Се применува од 01.09.2014 година.

на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, содржината на решението за извршување, приговорот против решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, правото на нотарите на награда и на надомест на трошоците и обврската за плаќање на судска такса. Во натамошните излагања во овој труд ќе се задржиме само на прашањето за правните лекови.⁶

4. ПРИГОВОР ПРОТИВ РЕШЕНИЕТО СО КОЕ СЕ ДОЗВОЛУВА ИЗВРШУВАЊЕ ВРЗ ОСНОВА НА ВЕРОДОСТОЈНА ИСПРАВА ДОНЕСЕНО ОД НОТАР.

Ако нотарот оцени дека предлогот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа е допуштен и основан, ќе донесе решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа и истото ќе го достави до странките (член 16-г став (1) од ЗИДЗИ од 2009). Решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа треба да содржи поука дека должникот има право да поднесе приговор. Приговорот е правен лек кој може да го изјави должникот. Доверителот не може да изјави приговор против решението со кое нотарот го дозволил извршувањето врз основа на веродостојна исправа, затоа што тој нема правен интерес и ако изјави таков приговор тој ќе биде отфрлен од нотарот. Приговорот изјавен од должникот се поднесува до нотарот кој го донел решението. Приговорот против решението на нотарот се изјавува во рок од осум дена од денот на приемот на решението (член 16-д од ЗИДЗИ од 2009). Бидејќи рокот е определен во денови, треба да се имаат во предвид одредбите од ЗПП⁷ кои се однесуваат на сметањето на роковите. Според член 104 став (2) од ЗПП кога рокот е определен во денови, во рокот не се засметува денот кога доставувањето или соопштувањето е извршено, односно денот во кој паѓа настанот од кога треба да се смета траењето на рокот, туку за почеток на рокот се зема првиот нареден ден. Според став (4) од членот 104 од ЗПП ако последниот ден на рокот паѓа на државен празник или во недела или во некој друг ден кога судот не работи, рокот истекува со истекот на првиот нареден работен ден. Исто така, треба да се има во предвид и член 105 став (2) од ЗПП според кој, ако поднесокот е упатен по пошта со препорачана пратка, денот на преда-

⁶ За сите напред наведени прашања види: А.Јаневски, Т.Зороска-Камиловска, Измените на Законот за Парнична постапка и во Законот за извршување и нивното влијание на работата на нотарите, Нотариус, бр.19/2011, стр.34-52.

⁷ Законот за парничната постапка е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.79/2005. Неколку пати е менуван и дополнуван. Законот за измени и дополнувања на Законот за парничната постапка е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.110/2008, 83/2009, 116/2010. ЗИДЗПП од 2010 година почна да се применува една година по неговото влегување во сила (09.09.2011), освен одредбите од член 96 кои почнаа да се применуваат од 01.07.2011 година. Во месец јануари 2011 година, Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија го утврди пречистениот текст на Законот за парничната постапка кој е објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.7 од 20 јануари 2011 година.

вањето на поштата се смета како ден на предавање на судот до кој е упатен.

Приговорот на должникот е редовен правен лек затоа што се изјавува против решение што го донел нотарот кое не е правосилно. По приемот на приговорот, нотарот кој го донел решението испитува дали тој е навремен, дали е дозволен и дали го содржи сето она што треба да го содржи односно дали е целосен. Приговорот е ненавремен ако е поднесен по истекот на рокот од осум дена од денот на приемот на решението. Приговорот е недозволен ако е поднесен од неовластено лице или лице кое нема правен интерес за поднесување на приговор. Приговорот е нецелосен ако не е јасен, ако не е потпишан и ако не може да се определи за кое решение се работи. По ненавремениот, недозволен и нецелосниот приговор одлучува нотарот и во таков случај донесува решение со кое го отфрла таквиот приговор (член 16-д став (2) од ЗИДЗИ од 2009).

Одредбата од ЗИ според која нотарот може да го отфрли приговорот кога тој е ненавремен, недозволен или нецелосен, е рационално решение и има за цел да го растерети судот да не одлучува за приговори кои се очигледно ненавремени, недозволен и нецелосни, но се поставува прашањето дали е во согласност со овластувањата и природата на работите кои му се доверени да ги врши нотарот. Дали нотарот треба да одлучува за правен лек изјавен против негово решение? Сметаме дека нотарот не би требало да има овластувања да постапува и одлучува по правни лекови изјавени против негово решение, па макар тоа било само во случаите кога е очигледно дека приговорот е ненавремен, недозволен или нецелосен. Постапувањето на нотарот по правни лекови во никој случај не е во согласност со овластувањата и природата на работите кои согласно закон му се доверени да ги извршува, затоа што одлучувајќи по приговор против свое решение нотарот добива класични ингеренции на судија кои во никој случај не треба да ги има, затоа што во прашање не е неспорна работа. Неговите овластувања се однесуваат на постапување се до оној момент додека не настане спор, а тоа значи дека може да постапува само до донесување на решение со кое дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа.

Ако биле исполнети условите за донесување на решение со кое е дозволено извршување врз основа на веродостојна исправа и нотарот донел такво решение, а должникот изјавува приговор на тоа решение (без оглед на тоа дали приговорот е ненавремен, недозволен или нецелосен) постапката станува спорна и овластувањата и природата на работите кои ги врши нотарот не му даваат за право тој понатаму да постапува по предметот. Затоа и во овој случај би требало предметот со

сите списи да му се достави на судот на натамошно постапување, како што постапува со навремениот и допуштениот приговор. Затоа предлагаме ова прашање на ваков начин да се уреди во Законот за нотаријат кој е во постапка на донесување.

Во ЗИДЗИ од 2009 година нема изрочна одредба дали е дозволена жалба против решението на нотарот со кое нотарот го отфрлил приговорот на должникот како ненавремен, недозволен или нецелосен. Против решението на нотарот со кое е отфрлен приговорот на должникот како ненавремен, недозволен или нецелосен сметаме дека треба да биде дозволена жалба и за неа треба да одлучува судот на чие подрачје е седиштето на нотарот кој го донел решението против кое е изјавен ненавремениот, недозволен или нецелосниот приговор. Во овој случај треба да се применат одредбите за жалба против решение од член 368 од ЗПП во врска со член 10 од ЗИ.⁸ На овој начин постапуваат и нотарите дозволувајќи право на жалба против решението со кое приговорот на должникот е отфрлен како ненавремен, недозволен или нецелосен, а по жалбата на должникот против ова решение одлучува судот според одредбите на ЗПП кои се однесуваат на жалба против решене.⁹

ЗИДЗИ од 2009 година нема одредба и за тоа дали е дозволена жалба против решението на основниот суд донесено по жалба на должникот против решението на нотарот со кое нотарот го отфрлил приговорот на должникот како ненавремен, недозволен или нецелосен. Сметаме дека против решението на основниот суд донесено по жалба на должникот е дозволена жалба затоа што решението на нотарот против кое должникот изјавил жалба за прв пат се разгледува во судска инстанца и одлуката на судот во овој случај е првостепена судска одлука, а имајќи ги во предвид одредбите од Уставот (Амандман XXI точка 1 од Уставот) кој го гарантира правото на жалба против одлуки донесени во прв степен во постапка пред суд, се наметнува заклучокот дека против одлуката на судот донесена по жалба на должникот и во случаите кога нотарот го отфрлил приговорот на должникот против решението со кое тој го дозволил извршувањето врз основа на веродостојна исправа како ненавремен, недозволен или нецелосен е дозволена жалба до Апелациониот суд.

Ако нотарот утврди дека приговорот на должникот изјавен против решението кое го донел нотарот е навремен, дозволен и целосен ќе ги

⁸ Така и К.Чавдар, К.Чавдар, Закон за извршување, со коментати, судска пракса, обрасци за практична примена и предметен регистар, Академик, 2011, стр.103.

⁹ На заедничка седница на Апелациониот суд во Скопје, Апелациониот суд во Битола, Апелациониот суд во Штип и Апелациониот суд во Гостивар, одржана на 11.11.2011 година заземен е едногласен став дека дека против решенијата на нотарот со кои е отфрлен приговорот на должникот како ненавремен, недозволен или нецелосен дозволена е жалба во рок од осум дена од приемот на решението. Жалбата се доставува преку нотарот до основниот суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен приговорот, а по жалбата одлучува судија поединец.

достави списите до основниот суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен приговорот, за спроведување на постапка по повод приговорот и донесување на одлука согласно со одредбите на Законот за парничната постапка за постапување по приговор за платен налог (член 16-д став (3) од ЗИДЗИ од 2009). Одкако судот ќе ги прими списите од нотарот, од овој момент натака постапката се води според одредбите на ЗПП и се трансформира во редовна парнична постапка, но може да се трансформира и во посебна парнична постапка во зависност од вредноста односно висината на паричното побарување (ако паричното побарување е до 180.000 денари ќе важат одредбите од ЗПП со кои е уредена постапката по споровите од мала вредност. Постапка по спор од мала вредност ќе се води и кога паричното побарување е до 300.000 денари и е од стопански спор). Тоа значи дека судот без оглед дали приговорот е основан или не и без оглед на тоа каква одлука ќе донесе во поглед на решението на нотарот, тој не може предметот да му го врати на нотарот за натамошно постапување. Во ваков случај постапката мора да продолжи и да заврши пред судот. Бидејќи постапката продолжува пред судот и сите натамошни парнични дејствија судот ги презема според одредбите на ЗПП, неспорно е дека и во поглед на правните лекови (како за редовните така и за вонредните) тие можат да се изјавуваат под условите кои се предвидени во ЗПП и за нив одлучува судот¹⁰.

Во поглед на причините поради кои должникот може да изјави приговор во ЗИДЗИ од 2009 година ништо не е кажано. Исто така во ЗИДЗИ од 2009 година не е наведено дали приговорот треба да биде образложен. Сметаме дека должникот треба да го образложи приговорот. Иако во Законот не се наведени причините поради кои должникот може да го изјави приговорот тие можат да бидат различни и тоа: дека должникот го намирил побарувањето; дека побарувањето е застарено; дека не му должи на доверителот; дека побарувањето не е втасано; дека за истото побарување е правосилно пресудено; дека нотарот не е месно надлежен; дека во прашање е побарување за кое има услов кој не е исполнет; дека не се исполнети условите предвидени во членовите 16-а до 16-г од ЗИДЗИ од 2009 година и др.¹¹ Бидејќи должникот претходно немал можност да се запознае со предлогот на доверителот, во приговорот треба да ги наведе фактите и доказите со кои го побива решението на нотарот. Во суштина приговорот претставува писмен одговор на тужба, затоа што по приговорот ќе одлучува судот и постапката ќе се трансформира во постапка по тужба.

¹⁰ За правните лекови против платниот налог види: А.Јаневски, Т.Зороска-Камиловска, Граѓанско процесно право, книга прва, Парнично право, второ изменето и дополнето издание, Скопје, 2012, стр.514 -516.

¹¹ Така и А.Јаневски, Т.Зороска-Камиловска, цит.дело, Нотариус, бр.19/2011 стр.48; К.Чавдар, К.Чавдар, Закон за извршување, со коментати, судска пракса, образци за практична примена и предметен регистар, Академик, 2011, стр.103.

Исто така постапката по предлогот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа ќе продолжи пред суд како да е поднесена тужба, кога нотарот ќе оцени дека предлогот не е допуштен или основан. Во ваков случај нотарот не носи решение, туку едноставно го препраќа предметот до надлежниот суд, со пропратно писмо со кратко објаснување на причините поради кои смета дека предлогот е недопуштен или основан односно дека не може да донесе решение со кое се дозволува извршување.¹² Примерок од пропратното писмо со кое нотарот му го препраќа предметот на судот треба да му достави на доверителот.

5. ЖАЛБА ПРОТИВ РЕШЕНИЕ НА НОТАРОТ СО КОЕ СЕ ОТФРЛА ПРЕДЛОГОТ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА РЕШЕНИЕ ВРЗ ОСНОВА НА ВЕРОДОСТОЈНА ИСПРАВА

Ако нотарот оцени дека предлогот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа не е уреден, ќе го врати на доверителот да го уреди според дадените насоки во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето. Ако доверителот не го достави предлогот во определениот рок, предлогот ќе се смета за повлечен (член 16-г став (3) од ЗИДЗИ од 2009).

Ако доверителот го достави предлогот, а предлогот не е уреден согласно со дадените насоки, предлогот ќе биде отфрлен со решение, против кое е дозволена жалба во рок од осум дена до надлежниот основен суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен предлогот (член 16-г став (4) од ЗИДЗИ од 2009). Од напред наведените одредби јасно е дека жалба може да изјави само доверителот затоа што должникот се уште не знае дека е поведена ваква постапка и не е вклучен во постапката. Во решението со кое го отфрла предлогот на доверителот, нотарот е должен да му даде поука на доверителот за правото на жалба, за рокот во кој таа се поднесува и за судот кој е надлежен да одлучува по жалбата. Во образложението на решението со кое се отфрла предлогот нотарот треба да наведе во што се состои неуредноста на предлогот. Во ЗИДЗИ од 2009 година не е уредено прашањето дали жалбата се поднесува кај нотарот или кај надлежниот основен суд. Со сообразна примена на одредбите од ЗПП во согласност со член 10 од ЗИ, жалбата треба да се поднесе кај нотарот кој по добивањето на жалбата предметот со сите списи (целиот предмет) треба да го достави до надлежниот суд. Ако надлежниот суд ја уважи жалбата и оцени дека предлогот ги исполнува претпоставките да може по него да се постапува како по тужба, постапката ќе продолжи пред судот

¹² Така и К.Чавдар, К.Чавдар, цит. дело стр.101.

како да е поднесена тужба. Во овој случај доаѓа предвид примената на член 16-г став (2) од ЗИДЗИ од 2009 година, исто како да е во прашање препраќање на предмет за постапување на судот како да е поднесена тужба кога нотарот смета дека не е допуштен или основан предлогот за донесување на решение врз основа на веродостојна исправа.

ЗИДЗИ од 2009 година нема изрична одредба за изјавување на правен лек против решението на нотарот за делот во кој е одлучено за трошоците на постапката. Во овој случај во согласност со член 10 од ЗИ би можело сообразно да се применат одредбите од член 422 од ЗПП, според кои платниот налог ако се побива само во поглед на одлуката за трошоците, би можело да се побива со жалба. Ако должникот го побива само делот на решението кој се однесува на трошоците на постапката, околноста што правниот лек со кој го побива тој дел од решението го нарекол приговор не влијае на неговото правно значење-жалба против решението (*falsa nominatio non nocet*). Во овој случај жалба можат да изјават како доверителот, така и должникот. По жалбата треба да одлучува основниот суд (на подрачјето на кој нотарот има седиште) до кој нотарот го доставува предметот. Ако должникот не изјавил приговор против решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, а должникот или доверителот изјавил жалба на решението за делот на трошоците на постапката, во другиот дел решението станува правосилно и може да се стават клаузулите на правосилност и извршност и да се бара извршување.

Исто така, ако должникот не изјавил приговор против решението на нотарот со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, односно ако приговорот е отфрлен како ненавремен или недозволен¹³ решението станува правосилно и нотарот ќе стави клаузула односно потврда на правосилност и извршност.

6. ВРАЌАЊЕ ВО ПОРАНЕШНА СОСТОЈБА

Враќањето во поранешна состојба (*restitutio in integrum*) е процесно средство кое има за цел да ги отстрани штетните последици од пропуштањето во ситуации кога до пропуштање дошло од оправдани причини.¹⁴

¹³ Во членот 16-г став 1 од ЗИДЗИ не е наведено дека ако биде отфрлен приговорот затоа што е нецелосен, дека и тогаш ќе може нотарот да стави потврда на правосилност и извршност како и во случаите кога приговорот е отфрлен кога е ненавремен или недозволен. Во прашање е недоследност на законодавецот која треба да биде отстранета при идни измени и дополнувања на ЗИ.

¹⁴ Опширно за враќањето во поранешна состојба во парнична постапка види: А.Јаневски, Т.Зороска-Камиловска, Граѓанско процесно право, цит. дело.стр.294-297. С.Трива, М.Дика, Граѓанско парнично процесно право, VII. изменето и дополнето издание, Народне новине, Загреб,2004, стр.389-393. За враќање во поранешна состојба во извршната постапка види: Г.Станковиќ, В.Боранијашевиќ, Извршно процесно право, Косовска Митровица, 2012, стр.102-104.

¹⁵ Законот за извршната постапка од 1997 година објавен во „Службен весник на Република Македонија, бр.53/97,59/2000 и 64/2003, во натамошниот текст ќе биде употребуван скратено ЗИП.

Законот за извршната постапка од 1997 година¹⁵ содржеше одредба член 30 според која: „Враќање во поранешна состојба е дозволено во постапката за извршување само поради пропуштање на рокот за жалба и приговор,.. Во ЗИДЗИ од 2009 година, во делот на одредбите со кои е уредена постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа нема одредба за враќање во поранешна состојба. Нема изрична одредба ни во ЗИ, но во членот 10 став (1) од ЗИ содржана е одредба за примена на одредбите од ЗПП, според која: „При спроведувањето на извршувањето сообразно се применуваат одредбите на Законот за парничната постапка, ако со овој или друг закон поинаку не е определено,.. Во досегашното работење на нотарите основано се постави прашањето дали во постапката за донесување на решение за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа се применуваат одредбите од ЗПП кои се однесуваат на враќање во поранешна состојба и ако се применуваат кој е надлежен да одлучува дали нотарот или судот.

Ако се има предвид одредбата од ЗИП дека враќање во поранешна состојба во постапката за извршување беше дозволено само поради пропуштање на рокот за жалба и приговор, а во ЗИДЗИ од 2009 и во ЗИ нема одредба освен одредбата од членот 10 став (1) од ЗИ според која сообразно се применуваат одредбите на ЗПП, тешко би можело да се брани ставот дека во начело е дозволено враќање во поранешна состојба во постапка за извршување во недостаток на изрична одредба во ЗИ. Ваквиот став е последица на карактерот и концептот на извршната постапка и на широко прифатениот систем на преклузии и настојувањето постапката за извршување ефикасно да се спроведе¹⁶. Во законите кои ја уредуваат материјата на извршното право, како во Законот за извршната постапка на поранешна СФРЈ, така и во Законот за извршување и обезбедување на Република Србија и во Законот за Извршување и обезбедување на Република Хрватска, изрично е наведено дека враќање во поранешна состојба е дозволено само по исклучок кога е пропуштен рокот за жалба и приговор¹⁷.

Меѓутоа, кога е во прашање донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа иако одредбите со кои е уредена оваа постапка се содржани во ЗИ, во прашање е донесување на решение кое ќе биде основ за извршување,¹⁸ ова постапка не е извршување, па затоа сметаме дека би можело да се дозволи враќање

¹⁶ Така и Г.Станковиќ, В.Боранијашевиќ, цит. дело стр.102.

¹⁷ Законот за извршната постапка на поранешна СФРЈ, е објавен во „Службен лист на СФРЈ“, бр.20/1978, 6/1982, 74/1987, 57/1989, и 35/91; Законот за извршување и обезбедување на Република Србија е објавен во „Службен Галник на РС“, бр.31/2011, 99/2011,109/2013 и УС бр.55/2014 и 139/2014; Овршни закон на Република Хрватска, објавен во „Народне новине“, бр. 112/2012, 25/2013 и 93/14.

¹⁸ Постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, уредена во Законот за извршување со донесувањето на Законот за нотаријат ќе биде уредена во тој закон и одредбите од ЗИ кои ја уредуваат ова постапка ќе престанат да важат.

во поранешна состојба и тоа само кога е во прашање пропуштен рок за изјавување на приговор односно жалба во случаите кога тие се дозволени. Сметаме дека би можело сообразно да се применат одредбите на ЗПП согласно член 10 став (1) од ЗИ, кога е во прашање враќање во поранешна состојба само за пропуштен рок за изјавување на приговор и жалба кога се тие дозволени во постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа. Со тоа што ќе се дозволи враќање во поранешна состојба кога е пропуштен рокот за изјавување на приговор или жалба не се доведени во прашање овластувањата, карактерот и природата на работите кои ги врши нотарот. Друго е прашањето кој ќе одлучува за предлогот за враќање во поранешна состојба, дали нотарот или судот.

Ако се прифати ставот дека предлогот за враќање во поранешна состојба за пропуштен рок за изјавување на приговор односно жалба против решение на нотар донесено во постапка со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, предлогот за враќање во поранешна состојба според одредбите на ЗПП треба да се поднесе до судот кај кого требало да се изврши пропуштеното дејствие (член 110 став (1) од ЗПП). Бидејќи станува збор за сообразна примена на одредбите на ЗПП, предлогот за враќање во поранешна состојба за пропуштениот рок за изјавување на приговор односно жалба (и приговорот на должникот против решението на нотарот со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа и жалбата кога е дозволена против решението на нотарот без оглед дали ја изјавува доверителот или должникот) се доставуваат до нотарот кој го донел решението. Согласно членот 110 став (5) од ЗПП, ако враќањето во поранешна состојба се предлага поради пропуштање на рокот, предлагачот е должен истовремено со поднесувањето на предлогот да го изврши и пропуштеното дејствие, а тоа значи да го достави и приговорот односно жалбата. Бидејќи по приговорот против решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа согласно член 16-д од ЗИДЗИ одлучува надлежниот суд (основниот суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен предлогот), кога ќе му биде доставен приговорот односно жалбата, ќе му биде доставен и предлогот за враќање во поранешна состојба со сите списи за спроведување на постапка по предлогот, односно приговорот или жалбата и донесување на одлука согласно одредбите на ЗПП за постапување по предлогот за враќање во поранешна состојба, односно по приговорот или жалбата.¹⁹ Понатака постапката се трансформира во парнична постапка и важат одредбите на ЗПП.

И кога би одлучувал нотарот за предлогот за враќање во поранешна

¹⁹ Ваков став има заземено и Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија на седница одржана на 29.03.2012 година, усвоен од Управниот одбор на Нотарската комора на Република Македонија на 19.05.2012 година. Види: Збирка на правни мислења, заклучоци и обрасци-Стручен совет на Нотарската комора на Република Македонија (2011-2014), стр.79-80.

состојба кога е пропуштен рокот за изјавување на приговор односно жалба и ако одлучи да не дозволи враќање во поранешна состојба против тоа решение треба да биде дозволена жалба до основниот суд. Во таков случај предметот со сите списи со предлогот за враќање во поранешна состојба и ненавремениот приговор односно жалба треба да ги достави до належниот суд. Во тој случај постапката пак ќе продолжи според одредбите на ЗПП и се трансформира во парнична постапка.

Нотарот не би можел да одлучува за враќање во поранешна состојба воопшто, па ни во случај кога е поднесен предлог за враќање во поранешна состојба за пропуштен рок за изјавување на приговор или жалба, затоа што ако тој одлучува треба да утврдува факти односно во одредени случаи треба да изведува докази за да може да ги оцени причините за пропуштањето дали се оправдани или не. Кога тој би одлучувал применувајќи ги одредбите на ЗПП (член 109-114) за враќање во поранешна состојба тој би имал улога на судија што во никој случај не би можел да ја има, согласно позитивните прописи. Неговите овластувања и карактерот на нотарската служба се такви да не може да одлучува за спорни работи. Во постапка пред нотар штом се појави спор, постапката продолжува пред суд. Поради напред изнесеното сметаме дека за предлогот за враќање во поранешна состојба за пропуштен рок за изјавување на приговор односно жалба и за приговорот односно жалбата треба да одлучува судот. За да нема дилеми во поглед на сообразната примена на ЗПП предвидена во член 10 став (1) од ЗИ, ова прашање, треба со изрична одредба да се уреди во ЗИ, односно во Законот за нотаријат.

7. ПОВТОРУВАЊЕ НА ПОСТАПКАТА

Повторувањето на постапката е вонреден правен лек што можат да го изјават странките во парничната постапка против одлуки со кои постапката правосилно се завршува (член 392, став (1) од ЗПП).²⁰ Повторување на постапката може да се бара независно од тоа дали постапката е правосилно завршена со пресуда или со решение.

Законот за извршна постапка од 1997 година содржеше одредба, член 8 според која: „ Против правосилна одлука донесена во постапката за извршување и обезбедување не е дозволена ревизија ниту повторување на постапката,.. Во ЗИДЗИ од 2009 година, во делот на одредбите со кои е уредена постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа нема одредба за повторување на постапката. Нема изрична одредба ни во ЗИ, но во Дел први, со наслов-Основни одредби, во членот 10 став (1) од ЗИ содржана е одредбата според која: „ При спроведувањето на извршува-

²⁰ За повторувањето на постапката види: А.Јаневски, Т.Зороска-Камиловска, Граѓанско процесно право, цит.дело стр.494-501.

њето сообразно се применуваат одредбите на Законот за парничната постапка, ако со овој или друг закон поинаку не е определено,„

Во ЗИ само во член 77-а став (8), изрично е наведено дека против правосилна одлука на судот, не се дозволени ревизија и повторување на постапката. Членот 77 од ЗИ го уредува прашањето на правниот лек приговор против неправилности при извршувањето, а членот 77-а го уредува прашањето на жалба против решението на претседателот на основниот суд. Со одредбата содржана во членот 77-а, став (8) од ЗИ, исклучени се ревизијата и повторувањето на постапката, против одлуката на судот кога одлучувал за приговор против неправилности при извршувањето. Во други случаи при спроведување на извршување од извршител во ЗИ нема можност за изјавување на правен лек, освен кога се во прашање одредбите со кои е уредена постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, но во тој дел од ЗИДЗИ од 2009 година нема одредба со која се дозволува или исклучува ревизијата односно повторувањето на постапката.

При недостаток на изрична одредба за повторување на постапката против решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, а при постоење на членот 10 став (1) од ЗИ за сообразна примена на одредбите на ЗПП при спроведувањето на извршувањето, се поставува прашањето дали е дозволено повторување на постапката.

Ако дословно се толкува одредбата содржана во член 10 став (1) од ЗИ „При спроведувањето на извршувањето сообразно се применуваат одредбите на Законот за парничната постапка,„ тоа би значело дека одредбите на ЗПП сообразно би се примениле само во постапката на извршувањето, а не и во постапката на донесувањето на решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар. Но, ако се има предвид дека одредбата од членот 10 став (1) од ЗИ за сообразна примена на ЗПП е содржана во ЗИ уште при неговото донесување во 2005 година, а одредбите со кои е уредена постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа се содржани во ЗИДЗИ од 2009 година, и со нив не е исклучена примената на одредбата содржана во член 10 став (1) од ЗИ, а не е поинаку определено ни си друг закон, произлегува дека би можело сообразно да се применуваат одредбите на ЗПП и на постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар.

Сега се поставува прашањето кои одредби од ЗПП сообразно ќе се применат? Можат да се применат оние одредби од ЗПП за кои некои прашања не се уредени во ЗИ, а нема изрична одредба со која нивната примена би била исклучена. Но и тогаш мора да се внимава дали примената на тие одредби е соодветна на природата и карактерот на по-

стапката на извршување која ја спроведува извршителот. Ако се има предвид дека извршната постапка се води врз основа на перфектна извршна исправа на чие донесување и претходело водење на парнична, управна или друга постапка и дека таа треба да биде итна и ефикасна и дека не треба да се претвори во втора парнична постапка, а имајќи ја предвид околноста дека ЗИ максимално ги редуцирал правните лекови (дозволен е само приговор против неправилности при извршувањето и жалба против одлуката на претседателот на судот, а изрично ги исклучил ревизијата и повторувањето на постапката против одлука на судот донесена по приговор против неправилности во извршувањето), а го дозволува противизвршувањето, според нас не би било сообразно да се применуваат одредбите на ЗПП за ревизија и повторување на постапката во извршна постапка.

Меѓутоа, сепак мора да се има предвид дека одредбите со кои е уредена постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа согласно ЗИДЗИ од 2009 година, иако се содржани во ЗИ, оваа постапка не е постапка за извршување, туку во прашање е постапка за донесување на решение кое ќе биде основ за извршување, односно постапка во која треба да се донесе извршна исправа. Во прашање е постапка која пред да се довери на нотарите ја спроведуваше судот. И не само тоа, туку во прашање е постапка во која ако нотарот оцени дека предлогот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа не е допуштен или основан предметот ќе го препрати до надлежниот суд за натамошно постапување и одлучување како да е поднесена тужба. На ист начин нотарот ќе постапи ако е изјавен навремен и дозволен приговор или жалба против неговото решение. И во двата случаи постапката продолжува пред судот според правилата на ЗПП, таа се трансформира во парнична постапка. Бидејќи постапката продолжува според одредбите на ЗПП, дозволени се сите правни лекови кои се дозволени против одлуките на судот донесени во постапката по повод на приговор против платен налог. Имајќи го предвид напред наведеното сметаме дека е можна сообразна примена на одредбите на ЗПП, за оние делови на постапката за кои нема одредби во ЗИДЗИ

²¹ Во Законот за извршување на Република Хрватска има изрична одредба според која во исклучителни случаи се дозволени ревизија, повторување на постапката и враќање во поранешна состојба.

Член 12 од Законот за извршување на Република Хрватска гласи: „

(1) У овршном поступку и поступку осигурања ревизија се може изјавити само ако одлука донесена у другом ступњу овиси о решењу неког материјалноправног или поступовноправног питања важног за осигурање јединствене примене права и равноправности свих у његовој примјени, у складу с правилима парничног поступка. Понављање поступка није допуштено, осим у случају из члана 58. ставка 7. овог Закона.

(2) Поврат у пријашње стање допуштено је само због пропуштања рока за жалбу и приговор...

Члан 58. став 7 гласи: „ Ако овршеник не поднесе приговор против дијела решења о оврси којим му је наложено да намири тражбину против тога дијела решења може тражити понављање поступка по правилима парничног поступка...

Члан 58. став 8 гласи: „ Ако суд којем је предлог из става 7 овог чланка поднесен није надлежан одлучивати по правилима парничног поступка, уступит ќе предмет надлежном суду ради одлучивања о предлогу...

од 2009 година, вклучувајќи ги и одредбите за вонредните правни лекови под условите и постапка која е уредена во ЗПП.²¹

Бидејќи постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа е предвидено да се уреди во Законот за нотаријат кој е во постапка на донесување со нов назив-нотарски платен налог, за да нема дилеми во поглед на примената на одредбите на ЗПП, посебно во делот на правните лекови треба изрично да биде предвидена одредба за нивна примена и да има одредба дека за правните лекови одлучува судот според одредбите на ЗПП.

Второто спорно прашање во врска со сообразната примена на одредбите на ЗПП во поглед на повторувањето на постапката на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар, е кој треба да одлучува по предлогот за повторување на постапката, дали нотарот кој го донел решението или судот?

Во случајот кога нотарот оценил дека предлогот за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа не е допуштен или основан и предметот го препратил до надлежниот суд за натамошно постапување и одлучување како да е поднесена тужба (член 16-г став (2) од ЗИДЗИ од 2009), не е спорно дека постапката ќе продолжи пред судот според правилата на ЗПП и ако се исполнети условите за повторување на постапката, за барањето за повторување на постапката ќе одлучува судот кој и ја донел одлуката во прв степен.

Во случајот кога нотарот донел решение со кое го отфрлил предлогот на доверителот како неуреден, а доверителот изјавил жалба во предвидениот рок, предметот со сите списи нотарот го доставува до надлежниот основен суд на чие подрачје е седиште на нотарот кај кој е поднесен предлогот (член 16-г став (4) од ЗИДЗИ од 2009). По жалбата постапува судот според одредбите на ЗПП и предметот не му се враќа повеќе на нотарот, така што ако во натамошното постапување на судот има барање за повторување на постапката одлучува судот кој ја донел одлуката по жалба и другите одлуки.

Во случајот кога нотарот донел решение со кое го дозволува извршувањето врз основа на веродостојна исправа (член 16-г став (1) од ЗИДЗИ од 2009), а должникот изјавил приговор против решението (согласно член 16-д став (1) од ЗИДЗИ од 2009), а приговорот е навремен и допуштен, нотарот кој го донел решението е должен предметот со сите списи да го достави до основниот суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен приговорот за спроведување на постапка по повод приговорот и донесување на одлука согласно со одредбите на ЗПП за постапување по приговор за платен налог (член 16-д став (3) од ЗИДЗИ од 2009), така што постапката се трансформира во парнична постапка и

во таа постапка неспорно е дека се применуваат одредбите на ЗПП, па ако има барање за повторување на постапката одлучува основниот суд.

Ако нотарот донел решение со кое го дозволил извршувањето врз основа на веродостојна исправа (согласно член 16-г став (1) од ЗИДЗИ), а должникот против тоа решение изјавил приговор кој нотарот со решение го отфрлил како ненавремен, недозволен или нецелосен (согласно член 16-д став (2) од ЗИДЗИ), а против ова решение должникот изјавил жалба преку нотарот до основниот суд, нотарот треба да му го достави предметот со сите списи на основниот суд и во овој случај постапката ќе продолжи според одредбите на ЗПП, така што ако има барање за повторување на постапката одлука треба да донесе основниот суд од прв степен кој одлучувал по жалбата.

Во сите напред наведени случаи не е спорно дека кога нотарот предметот му го доставил на основниот суд било по приговор, било по жалба или пак кога нотарот оценил дека предлогот не е допуштен или основан постапката продолжува пред основниот суд според одредбите на ЗПП и одлуката за повторување на постапката ја донесува основниот суд кој постапувал по добивањето на предметот од нотарот, затоа што во ниеден од напред наведените случаи не може да му го врати предметот на нотарот за натамошно постапување.

Кога решението на нотарот со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа станало правосилно затоа што должникот не изјавил приговор, а нотарот ставил клаузули на правосилност и извршност, па во текот на извршувањето должникот дознал за ваквото решение, може да бара од нотарот да ги укине клаузулите на правосилност и извршност, затоа што должникот тврди дека не примил решение од нотарот (неуредна достава). Во ваков случај нотарот може самиот по службена должност или по предлог на должникот да ги укине²² потврдите на правосилност и извршност. Ако ги укине потврдите на правосилност и извршност врши нова уредна достава и со тоа се одбегнува барањето за повторување на постапката. Ако нотарот смета дека доставата е уредна носи решение со кое го одбива предлогот на должникот за укинување на клаузулите на правосилност и извршност. Против ова решение е дозволена жалба до основниот суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен предлогот. Ако судот ја уважи жалбата го укинува решението на нотарот со кое нотарот го одбил предлогот на должникот за укинување на клаузулите за правосилност и извршност и го задолжува нотарот да ги укине клаузулите на правосилност и извршност и да изврши нова достава на решението. На овој начин е избегната потребата да се бара повторување на по-

²² Според член 12 став 2 од ЗИ потврда за извршност дава судот, односно органот кој одлучувал за побарувањето во прв степен. Според став 3 од истиот член, неоснованата потврда за извршноста на решението ќе ја укине истиот суд, односно орган по предлог или по службена должност.

стапката. Дури и во случај кога должникот погрешно го означил поднесокот со предлог за повторување на постапката, а очигледно е дека бара укинување на клаузулите на правосилност и извршност, а не го оспорува решението со кое е дозволено извршување врз основа на веродостојна исправа, предлогот за повторување на постапката може да се смета за предлог за укинување на клаузули за правосилност и извршност (*falsa nominatio non nocet*).

Ако судот ја одбие жалбата на должникот како неоснована и го потврди решението на нотарот, против тоа решение сметаме дека треба да биде дозволена жалба до Апелациониот суд. Бидејќи одлуката која ја донел судот по изјавена жалба на решението на нотарот со кое нотарот го одбил предлогот за укинување на клаузулите на правосилност и извршност како неоснован, според нас е првостепена судска одлука, а како според Уставот (Амандман XXI) се гарантира правото на жалба против одлуки донесени во постапка во прв степен пред суд, произлегува дека против одлуката на основниот суд е дозволена жалба до Апелациониот суд. Спротивен став е заземен во Одлука на Апелациониот суд во Битола.²³

Останува отворено уште прашањето, кога нотарот донел решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, истото уредно му го доставил на должникот, а тој не изјавил приговор и решението станало правосилно, а должникот поднел барање за повторување на постапката. Кој во овој случај ќе одлучува за повторувањето на постапката? Во овој случај, предлогот за повторување на постапката според нас треба да се достави до нотарот кој го донел решението кое по истекот на рокот за приговор станало правосилно, но нотарот како што можевме да видиме од напред изложеното нема овластувања да одлучува по правни лекови. Имајќи ги предвид одредбите од ЗИДЗИ од 2009 година, според кои нотарот не може да одлучува мериторно ни по приговорот на должникот што е изјавен против неговото решение кога приговорот е навремен и допуштен (тој одлучува само за приговорот кога тој е очигледно ненавремен, недозволен или нецелосен, но и тогаш е дозволена жалба против таквото решение на нотарот и за неа одлучува судот), тогаш не може да одлучува ни по предлогот за повторување на постапката кој е вонреден правен лек. Затоа кога нотарот ќе го добие предлогот за повторување на постапката треба предметот со сите списи да го достави до надлежниот основен суд на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен предлогот.

²³ Види: Решение на Апелациониот суд во Битола ГЖ-3000/14 од 15.12.2014 година. Апелациониот суд во Битола, жалбата на должникот изјавена против решението на Основниот суд во Струга ПЛ1-П-127/14 од 15.10.2014 ја отфрлил како недозволена. Апелациониот суд во Битола во образложението на своето решение наведува дека Решението на Основниот суд во Струга донесено по жалбата на должникот против решението на нотарот со кое се одбива предлогот на должникот да се укинат потврдите на правосилност и извршност смета дека е востепена одлука, а одлучувањето по жалба против решението на Основниот суд во Струга би било судење во трет степен. Од тие причини ја отфрлил жалбата на должникот.

На ист начин ќе постапи нотарот по предлог за повторување на постапката кога должникот не се жалел на решението на нотарот со кое приговорот на должникот против решението со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа бил отфрлен од нотарот како ненавремен, недозволен или нецелосен, а решението станало правосилно. И во овој како и во претходниот случај, од истите причини надлежен да постапува по предлогот за повторување на постапката ќе биде основниот суд на чие подрачје има седиште нотарот кај кој е поднесен предлогот.

Според член 395 од ЗПП, предлогот за повторување на постапката се поднесува секогаш до судот кој ја донел одлуката во прв степен. Во предлогот особено мора да се наведат: законскиот основ според кој се бара повторување, околностите од кои произлегува дека предлогот е поднесен во законскиот рок и доказите со кои се поткрепуваат наводите на предлагачот.

Повторувањето на постапката е сложен процесен институт. За да може да се повтори постапката што е правосилно завршена, потребно е да се укине правосилната одлука која според правилото *ne bis in idem* е процесна пречка за повторно постапување и одлучување во иста работа, а потоа да се преистапи кон донесување на нова одлука.

Затоа постапката по предлогот за повторување се одвива во неколку фази: а) фаза во која се испитува дозволеноста на предлогот за повторување на постапката; б) фаза во која се испитува основаноста на предлогот за повторување на постапката; и в) фаза во која повторно се расправа за главната работа.

Фазата во која се испитува дозволеноста на предлогот за повторување на постапката има подготвителен карактер. Во оваа фаза се испитува дали предлогот за повторување на постапката е навремен, целосен и дозволен. Во оваа фаза не се испитува основаноста на предлогот.

Ако судот утврди дека предлогот за повторување на постапката е ненавремен, нецелосен или недозволен судијата поединец, односно претседателот на советот на првостепениот суд без одржување на рочиште ќе го отфрли предлогот (член 396, став (1) од ЗПП).

Ако судијата поединец, односно претседателот на советот не го отфрли предлогот, примерок од предлогот ќе достави до спротивната странка според правилата за лично доставување. Спротивната странка има право во рок од 15 дена да одговори на предлогот. Кога до судот ќе стигне одговорот на предлогот или кога ќе истече рокот за давање одговор, судијата поединец, односно претседателот на советот определува рочиште за расправање за предлогот (член 396, став (2) од ЗПП).

Во втората фаза судот испитува дали предлогот за повторување на

постапката е основан. За основаноста на предлогот се одлучува врз основа на непосредно, усно и јавно расправање, на посебно рочиште пред претседателот на советот. Рочиштето за расправање по предлогот за повторување на постапката се одржува пред судијата поединец, односно пред претседателот на советот на првостепениот суд. Ако повторувањето на постапката се бара поради тоа што странката дознала за нови факти или нашла, односно стекнала можност да употреби нови докази, судијата поединец, односно претседателот на советот може расправањето за предлогот за повторување на постапката да го спои со расправањето за главната работа (член 396, став (3) од ЗПП). Во овој случај рочиштето се одржува пред советот.

По одржаното рочиште за расправање за предлогот, судијата поединец, односно претседателот на советот на првостепениот суд донесува одлука за предлогот, освен ако причината за повторување на постапката се однесува исклучиво на постапката пред повисокиот суд.

Во решението со кое се дозволува повторување на постапката ќе се изрече дека се укинува одлуката донесена во поранешната постапка (член 398, став (2) од ЗПП). Судијата поединец, односно претседателот на советот ќе определи главна расправа дури по правосилноста на решението со кое се дозволува повторување на постапката, но во тоа решение може да одлучи веднаш да започне расправањето за главната работа. На новата главна расправа странките можат да изнесуваат нови факти и да предлагаат нови докази.

Против решението со кое се дозволува повторување на постапката не е дозволена посебна жалба, ако судијата поединец, односно претседателот на советот одлучил веднаш да започне расправањето за главната работа.

Во случаите кога судијата поединец, односно претседателот на советот дозволил повторување на постапката и одлучил веднаш да се расправа за главната работа или ако за предлогот за повторување на постапката се расправало заедно со главната работа, решението со кое се дозволува повторување на постапката и се укинува одлуката донесена во поранешната постапка се внесува во одлуката за главната работа.

Врз основа на напред изложената постапка за одлучување по предлогот за повторување на постапката, за неговата дозволеност и донесување на мериторна одлука за основаноста на предлогот, а ако се дозволи повторување на постапката и биде укината одлуката донесена во поранешната постапка и биде закажано рочиште на кое ќе се расправа за главната работа, јасно се гледа дека во прашање е спорна двострана парнична постапка, која според природата и дејствијата кои се преземаат мора да се води пред суд односно пред судија поединец или судски совет. Станува збор за постапка во која треба да се одржат рочишта на

кои треба да се утврдуваат спорни факти, да се изведуваат и оценуваат нови докази, да се преземаат дејствија од странките и судот, за кои нотарот нема такви овластувања и не може да се стави во улога на судија и неговите овластувања не можат да преминат во вршење на судиска функција. Тој не може да постапува во спорни постапки и неможе да одлучува ни по редовни, ни по вонредни правни лекови.

Ако се имаат предвид одредбите од ЗИДЗИ од 2009 година со кои е уредена постапката за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, неспорно е дека нотарот го донесува ова решение во неспорна постапка, по предлог на доверителот само врз основа на веродостојна исправа, без одржување на рочиште и расправа, станува сосема јасно дека нотарот нема законски овластувања да може да постапува и да одлучува мериторно по предлогот за повторување на постапката.

Меѓутоа, одредбата содржана во член 10 став (1) од ЗИ за „сообразната примена на Законот за парничната постапка,“ во поглед на вонредниот правен лек повторување на постапката изјавен против правосилно решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа кое го донесува нотарот, од страна на судот поинаку е протолкувана во судската практика. Судовите сметаат дека не се надлежни да одлучуваат по предлогот за повторување на постапката и го отфрлаат како недозволен. Во досегашната судска практика колку што ни е на нас познато има две судски одлуки.

Првата судска одлука е на Основниот Суд Скопје II Скопје,²⁴ Решение Пл1 бр.1766/13 од 25.03.2013 година, со кое предлогот за повторување на постапката изјавен против Решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа донесено од нотар УПДР бр.2265/12 од 26.10.2012 година, се отфрла како недозволен. Предлогот за повторување на постапката бил поднесен до нотарот кој го донел решението со кое дозволил извршување врз основа на веродостојна исправа. Нотарот предлогот го проследил до судот. Постапувајќи по предлогот за повторување на постапката, а имајќи ја во предвид одредбата содржана во член 395 став (1) од ЗПП, според која предлогот за повторување на постапката се поднесува до судот што ја донел одлуката во прв степен, судот го отфрлил предлогот како недозволен, затоа што предлогот за повторување на постапката е поднесен во врска со решение на нотар, а не во врска со одлука на суд, па судот смета дека не е надлежен да постапува. Со ова образложение овој суд го отфрлил предлогот како недозволен.

По жалба изјавена од предлагачот, против решението на Основниот суд Скопје 2 Скопје, Апелациониот суд во Скопје, донел Решение ТСЖ. Бр.1013/13 на 14.11.2013, со кое жалбата на предлагачот, се одбива како

²⁴ Види: Решение на Основен суд Скопје 2 Скопје, Пл1 бр.1766/13 од 25.03.2013 година и Решение на Апелациониот суд Скопје ТСЖ. бр.1013/13 од 14.11.2013 година.

неоснована, а Решението на Основниот суд Скопје 2 Скопје ПЛ1. бр.1766/13 од 25.03.2013 година се потврдува. Во своето образложение Апелациониот суд смета дека правилно постапил Основниот суд кога го отфрлил предлогот за повторување на постапката како недозволен, затоа што е во прашање решение донесено од нотар а не од суд. Зачудува фактот што ни првостепениот ни второстепениот суд не ја споменуваат одредбата од член 10 став (1) од ЗИ. Ако ја имале предвид оваа одредба можеби ќе беше поинаква нивната одлука.

Втората судска одлука е исто така, Решение на Основниот суд Скопје 2 Скопје²⁵. Против правосилно решение на нотарот УПДР бр.15/2013 од 05.02.2013 година, со кое е дозволено извршување врз основа на веродостојна исправа, на 05.08.2013 година, поднесено е барање за повторување на постапката од должникот, преку нотарот до основниот суд Скопје 2 Скопје.

Основниот суд Скопје 2 Скопје, по приемот на предметот на 21.08.2013 година, кој е заведен под број ПЛ1- ТС-471/13, откако констатира дека надлежен за повторување на постапката не е судот, бидејќи тој одлучува само по барање за повторување на постапката која е поведена пред судот, а не и пред друг орган, со писмо од 20.09.2013 година, му го враќа предметот на нотарот, наложувајќи му да одлучи по барањето за повторување на постапката и ценејќи го истото да донесе решение со кое ќе одлучи дали е основано барањето или истото е неосновано. Во решението со кое ќе одлучи по барањето за повторување на постапката наведено е да се даде поука за правото на жалба. Во случај на евентуално изјавена жалба предметот да се достави до судот на надлежност за постапување и одлучување по евентуално изјавената жалба.

Откако му е вратен предметот на нотарот, нотарот носи Решение УПДР.бр.15/13 од 02.03.2014 со кое го отфрла предлогот за повторување на постапката, со образложение дека нотарот нема законски основ да одлучи за повторување на постапката. Против решението на нотарот изјавена е жалба од должникот, која со Решение 2ПЛЖ-51/14 од 05.05.2014 година Основниот суд Скопје 2 Скопје, ја усвојува и Решението на нотарот го укинува и предметот му го враќа на нотарот на натамошно постапување. Во образложението на решението на судот е наведено дека нотарот требало да го има во предвид членот 10 од ЗИ и да ги примени одредбите од ЗПП, односно членот 396 став 1 и да наведе во изреката зошто го отфрла, а потоа во образложението да ги наведе причините за отфрлањето. Покрај другото во образложението на решението на нотарот му се наложува како да постапи при повторното одлучување по предлогот.

²⁵ Види :Предмет: Враќање насписи на нотар на надлежност од Основен суд Скопје 2 Скопје, ПЛ1-ТС-417/13; Решение на нотар УПДР бр. 15/13 од 02.03.2014; Решение на Основен суд Скопје 2 Скопје, 2ПЛЖ-51/14, од 05.05.2014; Решение од нотар УПДР бр.15/13 од 02.07.2014;Решение на Основен суд Скопје 2 Скопје, ПЛЖ-158/14 од 02.10.2014;Решение на нотар УПДР бр.15/13 од 11.11.2014; и Решение ПЛЖ-211/14 од 26.02.2015.

Нотарот при повторно одлучување носи Решение со кое го отфрла предлогот поради стварна неналежност. На ова решение следи жалба од должникот. Основниот суд Скопје 2 Скопје одлучувајќи по жалбата носи Решение ПЛЖ-158/14 од 02.10.2014 година, со кое жалбата се усвојува, а Решението УПДР бр.15/13 од 02.07.2014 се укинува. Во образложението на решението меѓу другото е наведено дека наводите на нотарот се неосновани и на судот не му е јасно од кои причини нотарот по втор пат погрешно го применил материјалното право иако според наоѓањето на судот веќе за ова еднаш му било укажано од страна на судот со детални објаснувања и детални напатствија. На 11.11.2014 година, нотарот носи ново Решение УПДР бр.15/13 со кое го усвојува предлогот за повторување на постапката, дозволува повторување на постапката, ги укинува клаузулите на правосилност и извршност и го укинува Решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа УПДР 15/13 од 05.02.2013 година. Против ова решение на нотарот жалба изјавил доверителот, а одговор на жалба должникот приложувајќи и докази. Основниот суд Скопје 2 Скопје, постапувајќи по жалбата на 26.02.2015 година носи Решение ПЛЖ-211/14, со кое жалбата делумно ја уважува. Решението на нотарот со кое во став (1), е усвоен предлогот за повторување на постапката, во став (2), е дозволено повторување на постапката и во став (3), се укинати клаузулите на правосилност и извршност се потврдува, а Решението на нотарот со кое нотарот во став (4), го укинал своето решение УПДР 15/13 од 11.11.2014 година, судот го укинал. Во образложението судот наведува дека нотарот во решението немал наведено доволно образложени причини за укинување на решението, и бара при повторното одлучување нотарот со сигурност да процени дали се исполнети условите за укинување на дозволата на решението од 05.02.2013 година, согласно одредбите од 16-в, 16-г и 16-д од ЗИ. Судот против ова решение не дозволил жалба. Останува да се сочека какво решение ќе донесе нотарот.

Без да навлегуваме во оцена и да даваме заклучок за решенијата кои ги донел нотарот и решенијата кои ги донел судот по жалбите кои ги изјавиле должникот и доверителот, дали се во согласност со закон (бидејќи не се правосилни), се поставува сериозно прашањето зошто судот три пати ги укинува решенијата на нотарот и му го враќа предметот на нотарот при констатација дека нотарот погрешно го применил материјалното право. Исто така се поставува и прашањето, дали може судот да му го врати предметот на нотарот на повторно одлучување, ако се знае дека во прашање е постапка за донесување на решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, за која кога предметот ќе дојде во судот по жалба се применуваат одредбите за постапката по платен налог.

Од напред наведеното неспорно е дека судот му наложува на нотарот да постапува и одлучува по предлогот за повторување на постапката, да презема дејствија кои имаат обележје на вршење на судска функција, да утврдува спорни факти, да изведува и оценува нови докази за кои нотарот нема овластувања да ги презема. Затоа се поставува прашањето, дали може судот со своја одлука да им наложи на нотарите да постапуваат и одлучуваат за повторување на постапката и при тоа да преземаат дејствија за кои ниту според овластувањата кои ги имаат нотарите според закон, ниту според природата на работите кои можат да ги вршат не спаѓаат во доменот на работите кои му се доверени да ги врши нотар.

Затоа, прашањето за повторувањето на постапката како вонреден правен лек изјавен против решение со кое се дозволува извршување врз основа на веродостојна исправа, треба да се уреди така што во Законот за нотаријат кој е во постапка на донесување, во кој се содржани одредбите за издавање на нотарски платен налог, со изрична одредба да се предвиди дека за повторување на постапката по издаден нотарски платен налог е дозволено повторување на постапката и за овој лек да одлучува судот на чие подрачје е седиштето на нотарот кај кој е поднесен предлогот за издавање на платен налог согласно одредбите од ЗПП. До донесување на новиот Закон за нотаријат да се заземе став на ниво на Апелациони судови или да се бара од Врховниот суд на Република Македонија да заземе начелен став за ова прашање.

НОТАРИТЕ ИЛИ СУДОВИТЕ СЕ НАДЛЕЖНИ ДА ОДЛУЧУВААТ ВО ПРВ СТЕПЕН ПО ПРЕДЛОЗИТЕ ЗА ВРАЌАЊЕ ВО ПОРАНЕШНА СОСТОЈБА И ПРЕДЛОЗИТЕ ЗА ПОВТОРУВАЊЕ НА ПОСТАПКАТА ПОДНЕСЕНИ ПРОТИВ НОТАРСКИТЕ ПЛАТНИ НАЛОЗИ

Фиданчо Стоев, Судија во пензија
Надворешен соработник во НК и член на Стручниот совет

Во нотарската практика при одлучување по Предлозите за донесување на решение за дозвола на извршување врз основа на веродостојна исправа (во натамошниот текст: нотарски платни налози), како надлежност премина од судовите на нотарите од јуни 2011 година. Со изменување и дополнување на Законот за извршување, „исплива“ на површина процесно-правното прашање и дилема: кој е надлежен да одлучува во прв степен по Предлозите за враќање во поранешна состојба и Предлозите за повторување на постапката поднесени против нотарските правосилни платни налози. Причината за актуелизирање на ова прашање е пред се законодавната неконзистентност со тоа што оваа изворна надлежност на нотарите се утврди и внесе во Законот за извршување а не во Законот за нотаријатот (како што се очекува да биде уредено со новиот Закон за нотаријатот), како и недореченоста и правната празнина во уредувањето на ова прашање во истиот закон. При тоа во однос на правните лекови е предвидено само правото на должникот да поднесе приговор против нотарскиот платен налог и по кој **одлучува надлежниот суд**, а нотарот при приемот на приговорот има само процесни овластувања: да цени и ако е благовремен, целосен и слично и да го достави предметот на судот, а ако има недостатоци (неблаговремен и сл.) да го отфрли со решение со право на жалба по која пак одлучува судот.

Меѓутоа конкретен повод за оваа дилема е различното толкување и примена на член 10 став (1) од Законот за извршување, кој се однесува на „сообразната примена на одредбите на Законот за парничната постапка“ во постапката на извршување што ја спроведуваат извршителите, па и во постапката што ја водат нотарите по Предлозите за дозвола за извршување и донесување на нотарски платен налог (наречен-решение за дозвола на извршување врз основа на веродостојна исправа). Различното толкување и различната судска практика и примена на оваа одредба се изрази во две спротивставени правни мислења:

1. Според правното мислење што преовладува во Нотарската комора и Стручниот совет на Комората, нотарите не се надлежни и овластени да одлучуваат во прв степен по предлозите за враќање во поранешна состојба и за повторување на постапката поднесени против нотарските платни налози, затоа што со овие правни средства може да се предлага и бара утврдување на спорни факти и изведување на нови докази во веќе завршената постапка од нотарите, што е предимно судска функција, а нотарите согласно концептот на нотаријатот и видот на јавните овластувања на нотарите, нотарските овластувања ги вршат со примена на (меѓу другите) **начелото на диспозиција и неспорност** на правниот однос (член 5 од ЗН), а што во случајот значи дека нотарот ја води постапката согласно одредбите на Законот за извршување до фазата на неспорност и штом е, ако е поднесен приговор против неговото решение (платен налог), тој го отстапува предметот на надлежниот суд, и не може по правило да го менува своето решение освен по исклучок од процесни причини (неуредна достава), може, согласно член 12 од ЗИ, да ја укине потврдата на правосилност и извршност на решението и да изврши повторна достава.

2. Според правното мислење на судовите изразено во повеќе одлуки на Основниот суд Скопје 2 Скопје, судот не е надлежен да одлучува во **прв степен** по предлозите за враќање во поранешна состојба и предлозите за повторување на постапката поднесени против нотарските платни налози, па огласувајќи се за ненадлежен, судот ги враќа предметите до нотарите со став дека тие се должни и треба да одлучуваат во прв степен по овие предлози. Според правното мислење на судиите, нотарите се надлежни да одлучуваат согласно член 10 став (1) од Законот за извршување со сообразна примена на одредбите на ЗПП, затоа што согласно член 110 од овој закон, предлозите за враќање во поранешна состојба се поднесуваат до судот кај кого требало да се изврши пропуштеното дејствие а по член 395 од истиот закон, предлозите за повторување на постапката се поднесуваат секогаш до судот што ја донел одлуката во прв степен.

На нотарските денови одржани на 17-19 октомври 2014 год. во Охрид, Проф. Д - р. Арсен Јаневски имаше излагање по ова прашање, со импресивна анализа за можните случаи и причини за поднесување на споменатите правни средства против правосилните нотарски платни налози и присутните дилеми, што беше проследено со големо внимание, што е разбирливо со оглед дека тој е исклучителен афторитет и познавач на граѓанското процесно право и посебно на ЗПП во чие донесување и неговите новели е непосреден и редовен учесник, но исто така од почеток е вклучен и е посветен на унапредувањето и развојот на нотаријатот во Македонија. При тоа тој изрази категоричко мислење

дека судовите а не нотарите се надлежни да одлучуваат во прв степен по споменатите правни средства, затоа што нотарот не е и не може да биде судија, дека несомнено постои правна празнина во ЗИ по ова прашање, но дека не може во овој случај да се примени член 10 став (1) од ЗИ за сообразна примена на ЗПП, дека ако тој би бил нотар би останал на своето решение дека тој не е надлежен да одлучува во прв степен по споменатите правни средства и дека би требало судовите да го преиспитат своето правно мислење.

Во таа прилика, немаше временска можност да се отвори продлабочена дискусија со аргументи за едното или другото правно мислење, така што не се јавија за дискусија ниту членовите на Стручниот совет на Комората иако одредени членови имаа подготвени дискусии, ниту присутните судии-кои разбирливо, во принцип не водат јавна полемика за своите правни мислења (особено на вакви едукативни средби со учесници од повеќе институции), туку своето мислење го изразуваат во конкретни судски одлуки. А прашањето несомнено заслужува внимание пред се од практично функционален аспект, поагајќи предимно од правата и интересите на странките учесници во овие постапки, за кои постојат и работат и судовите и нотарите.

Во пристапот кон разгледување на ова прашање секако треба да се тргне од правното мислење на судовите изразено во нивните одлуки, со оглед на позицијата и функциите на судската власт во правниот систем на државата. Познато е и неспорно е дека во услови на општествен поредок заснован врз владеењето на правото, во никој случај не може да се занемари почитувањето на одлуките на судската власт односно на судовите, како врвни носители на толкување и примена на правото. Тие се овлатени и задолжени да ја обезбедуваат, меѓу другото, правната сигурност и заштита на правата и правните интереси на физичките и правните субјекти, **преку законскиот императив** според кој: правосилната судска одлука има неприкосновено дејство, дека е задолжителна за правните и физичките лица и има поголема сила во однос на одлуките на кој и да било друг орган, дека може да ја менува или укинува само надлежен суд во постапка предвидена со закон, дека секој е должен да ја почитува под закана на законски санкции, и дека правосилната и извршна судска одлука се спроведува на најбрз и најефикасен можен начин и тоа не може да биде попречено со одлука на било кој друг државен орган (член 3 и 13 од Законот за судовите).

Освен овој начелен принцип за правното дејство на судските одлуки, судската заштита и контрола на над нотарските акти и работата на нотарите, поконкретно е утврдена во Законот за нотаријатот, Законот за вонпарнична постапка, Законот за извршување и други закони. Накусо согласно уставната гаранција (член 50) на судска заштита на законито-

ста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања (во кои влегува и нотарската служба), според Законот за нотаријатот:

1) Секој поединечен нотарски акт може да биде оспорен пред суд поради негова апсолутна или релативна ништавност (член 56);

2) Надлежен суд по тужба на странка може да го одложи извршувањето на конкретна нотарска исправа, во случаите кога ќе утврди дека при составувањето или издавањето на нотарскиот акт не се почитувани условите кои мора да бидат исполнети за тој акт да добие сила на јавна исправа или да стане извршен (член 43 став (8));

3) Во Комисијата формирана од Министерството за правда за вршење надзор на работата на нотарите, членува судија од надлежниот суд, од подрачјето на кое се наоѓа седиштето на нотарот (член 112);

4) Во Дисциплинскиот совет на Нотарската комора, кој ги спроведува дисциплинските постапки против нотарите, членува и еден судија делегиран од Владата на РМ (член 106);

5) Нотарот прави дисциплинска повреда и против него може да се изрече дисциплинска мерка ако не постапува по одлука на суд за привремено одземање на нотарска исправа (член 126) и друго.

Доколку наскоро не се донесе новиот Закон за нотаријатот, за надминување на присутната дилема, би требало излезот да се насочи и бара кон можноста од евентуално преиспитување на правното мислење на судовите, се разбира од самите нив на начин и постапка предвидена со Законот за судовите. Појдовна и стожерна законска одредба за евентуална промена на судиското правно мислење секако е член 10 став (1) од Законот, ако одредбата се подведе на анализа и утврдување на нејзиното значење согласно познатите видови на толкување на правните норми. Одредбата гласи: „При спроведување на извршувањето сообразно се применуваат одредбите на Законот за парничната постапка, ако со овој или друг закон поинаку не е определено“. Ако се направи обид за нејзино толкување (макар и со кратка анализа), би можело да се констатира:

а) оваа одредба постоеше таква каква е, уште пред утврдување во Законот за извршување на новата надлежност на нотарите. Општествените околности поради кои се пренесе оваа надлежност на нотарите беа преголемата пренатрупаност и неефикасност на судовите во решавањето на предметите воопшто и посебно на платните налози, а веќе (во 2005 год) се востановија **извршители** како лица со јавни овластувања за спроведување на извршување на правосилните судски и управни одлуки. Значи историско-општествените околности упатуваа на интенцијата утврдена од законодавниот орган, оваа надлежност да се пренесе на нотарите, заради нејзино ефикасно вршење, како дел од

постапката за извршување, иако суштински се разликуват и не можат да имаат исти правила и постапката за **донесување** на извршна исправа и постапката за **извршување** на извршна исправа (историско толкување).

б) во одредбата се употребени зборовите „при спроведување на извршувањето“, сообразно ќе се примени ЗПП, а тоа бувално би значело дека се однесува само на постапката на извршувањето а не и на постапката за донесување на нотарски платен налог дополнително внесена во ЗИ. Меѓутоа продолжението на реченицата „ако со овој или друг закон не е поинаку определено“ и дава поинакво значење, односно ја вклучува и постапката на нотарите утврдена во овој закон (јазичко толкување).

-Ако оваа одредба се гледа во целината на законот, ќе се констатира дека иако во член 1 од ЗИ, стои непроменето дека со овој закон се уредуваат само правила за постапување на извршителите, а исто така во член 10 од истиот закон говори само за спроведување на извршувањето, и во нив изрично не се споменуваат нотарите, со тоа што законот се ДОПОЛНУВА со утврдување на правила за постапување на нотарите по предлозите за извршување и донесување на решение за дозвола на извршување врз онова на веродостојна исправа (член 16-а до член 16-ж) и таквото решение се утврдува како извршна исправа (член 12), споменатите одредби во член 1 и во член 10 на законот, добиваат **подруго новелирано значање**, односно не ги исклучуваат дополнително вградените норми во законот, кои се однесуваат на правилата и постапката на донесување на нотарските платни налози. Според тоа **не може** да се исклучи сообразната примена на одредбите на ЗПП и на постапката на донесување на нотарските платни налози, и покрај неадекватното и неконзистентно уредување на оваа материја во Законот за извршување (систематско толкување).

в) сообразната примена на одредбите на ЗПП е условена со „ако со овој закон поинаку не е определено“, од што произлегува дека ако некое прашање е уредено со овој закон (ЗИ), предимство ќе се даде на него, односно ќе се примени (на пр. месната надлежност е уредена со член 16-а, па неможе да се применат одредбата од ЗПП за договорената надлежност). Ако пак некое прашање не е уредено со ЗИ, ќе се применат одредбите на ЗПП, но не шаблонски и буквално туку „сообразно“, а тоа значи: секоја одредба од ЗПП не може сообразно да се примени, односно ќе се примени само ако не се коси туку соотвествува на општите и конкретните правилата на постапување на нотарите (или извршителите) коципирани во ЗИ, на пример за нотарите: неспорни парични побарувања засновани само и единствено на веродостојни исправи, донесување на решение без рочиште, приговор како единствено правно средство и др.

г) сообразната примена на една одредба не значи секогаш нејзина буквална примена, туку во зависност од прашањето, значи и можност за некое адекватно отстапување од неа, но се разбира во рамките на општите правила на постапување на нотарот (или извршителот) утврдени во ЗИ. Логично е сообразната примена на одредбите на ЗПП, да не биде, ниту може да биде истоветна и за судовите и за нотарите со оглед дека правилата за издавање на судски платен налог утврдени во ЗПП и правилата за издавање на нотарски платен налог утврдени во ЗИ, **се различни**. Делот пак на одредбата на член 10 став (1) од ЗИ, „ако со друг закон поинаку не е определено“ не може да значи примена на Законот за нотаријатот во однос на нотарските платни налози, не само затоа што во него воопшто не се споменува оваа надлежност на нотарите, туку и затоа што во него се утврдени сосема поинакви правила за службените дејствија на нотарите при издавање на нотарски извршни исправи (член 43 став (8)), зошто тоа би значело дека освен поднесување на приговор против нотарското решение за дозвола на извршување, не би можело против таквото решение да се поднесе друго правно средство, туку само да се оспори нивната законитост со тужба до надлежен суд. Затоа сосем логично и исправно е што кога се работи за нотарски платни налози, нотарите постапуваат по член 12 од ЗИ, кој се однесува на можноста за укинување на потврдата на правосилност и извршност на своето решение-издаден платен налог (логично толкување).

д) целта и смислата на пренесување на оваа надлежност од судовите на нотарите е обезбедување на брзо и ефикасно одлучување и завршување на платните налози (можеби првичната намера на законодавецот била оваа надлежност да ја пренесе на извршителите па затоа тоа го уредил во Законот за извршување), со оглед дека се работи за бројни неспорни парични побарувања засновани на веродостојни исправи, со тоа **што останува и се засилува судската заштита и контрола**, против секој издаден нотарски платен налог кој е оспорен со приговор од страна на должникот. Значи целта и смислата на пренесување на оваа надлежност на нотарите, како што е постулирана во целина во одредбите на Законот за извршување, е нотарите да одлучуваат по предлозите за дозвола на извршување **до фаза на неспорност**, а за се што е спорно или сторено неправилно и незаконито во постапката на издавањето на нотарскиот платен налог-наречен решение за дозвола на извршување врз основа на веродостојна исправа, да одлучува и судска заштита да обезбедуват судовите (целно толкување).

Напред изложените можни толкувања на одредбата на член 10 став (1) од ЗИ земена засебно и поврзно со другите одредби, упатува на заклучокот дека со внесувањето во овој закон изворната надлежност и

овластувања на нотарите да постапуваат и одлучуваат по платните налози-наречени предлози за дозвола на извршување, сообразната примена на ЗПП дефинирана во оваа одредба **доби подруго-новелирано значање**, односно се однесува и важи не само за постапувањето на извршителите при спроведување на извршување, туку и за постапувањето на нотарите во постапката за издавање на нотарско решение за дозвола за извршување (нотарски платен налог). Затоа правилно и логично е што нотарите применуваат и други одредби од ЗИ, како што е член 12 и член 78, а исто така и сообразна примена на одделни одредби од ЗПП, како што е за начинот на достава на писмената и многу други.

Меѓутоа, **централно е прашањето**, дали сите одредби од ЗПП може соодветно да се применуваат од нотарите во постапката на издавање на нотарските платни налози, како што се во случајот предметните правни сретства. Сообразната (соодветната) примена на одредба од друг закон ако некое прашање не е уредено со некој закон, често се употребува (особено за процесно-правни прашања), како рационален инструмент во законодавната техника-да се избегне повторување на исти норми во повеќе закони, ако прашањето односно материјата тоа го дозволува, што понекогаш создава проблеми и дилеми во примената на правото.

Во конкретниот случај, судот и судиите постапувајќи по член 14 од ЗПП при оценка по службена должност дали постојат процесни претпоставки за своја надлежност по предлозите за враќање во поранешна состојба и предлозите за повторување на постапката поднесени против нотарски платни налози, при формирањето на своето судиско убедување и утврдувањето на правното мислење на судот и евентуалното негово преиспитување, би можеле да ги имаат предвид и следните прашања и аргументи:

1) Кога се работи за примена на правни лекови и кој е надлежен да одлучува по нив, можна ли е сообразна примена на ЗПП поточно член 110 и член 395, ако во Законот за извршување во постапката за издавање на нотарски платен налог е предвиден правен лек-приговор и по него одлучува надлежниот суд а не нотарот (освен одредени процесни овластувања), како што Судот одлучува за поднесен приговор за сторени неправилности во извршувањето (член 77 и 77-а од ЗИ). Овој принцип би било логично да важи и за предметните правни средства за враќање во поранешната состојба и за повторувањето на постапката односно за нив во прв степен да одлува судот, затоа што 1) се работи за веќе донесени правосилни решенија на нотарот во конкретна постапка во која завршила фазата на неспорност, и 2) во случајот не се работи за вообичаена првостепена и второстепена постапка, туку битно различни постапки: постапка спроведена од нотар врз основа на јавни овластувања

и судска постапка со која се обезбедува судска заштита (против актите на институциите со јавни овластувања) преку приговор и други правни средства за кои е надлежен единствено судот и во прв и втор степен.

2) Кога се работи за одлучување по правни сретства на физичките и правните субјекти, можно ли е по пат на сообразна примена на одредбите на ЗПП, да им се дадат овластувања, односно да им се наложи на нотарите, да постапуваат по предлозите во прв степен по член 109 и член 395 од ЗПП, по кои за да се одлучи е потребно одржување на рочиште, утврдување на спорни факти, изведување и оцена на нови докази, и друго, со што во принцип се надминува позицијата на нотарот како носител на јавни овластувања, и се преминува во вршење на судска функција.

3) Со оглед дека во Законот за извршување нема изрична одредба за поднесување на предметните правни сретства, па можеби место сообразна примена на одредбите на ЗПП, треба да се има предвид член 8 од Законот за судовите според кој судот се повикува на судска ненадлежност, само кога со закон изрично е превидена надлежност за решавање на конкретно барање на друг надлежен орган.

Меѓутоа, меѓувремено до законско изречно уредување на ова прашање или евентуално преиспитување на судското правно мислење, не би требало да се одлага одлучувањето по правните сретства по член 109 член 395 од ЗПП. **Останува должноста** да се почитуват правосилните судски одлуки од страна на нотарите, постапувајќи по насоките на конкретните судски пресуди откако ќе ги добијат, со превземање на соодветни процесни дејствија, зошто спротивно можат да бидат повикани на дисциплинска одговорност.

15.12.2014 год.

ОДРЖУВАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНИОТ МИР И БЕЗБЕДНОСТ ПРЕКУ СПРОВЕДУВАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНИТЕ РЕСТРИКТИВНИ МЕРКИ (САНКЦИИ) И ОБВРСКА НА НОТАРИТЕ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА КЛИЕНТИТЕ

Доц. Д-р Ивица Симоновски¹

АБСТРАКТ

Во периодот на Студената војна започна, а својата кулминација ја доживува како паралелен процес со развојот на техниката и технологијата. Развојот на новото софистицирано оружје со деструктивен карактер и кое има капацитет за масовно уништување ја стави на дневен ред не само судбината на поедина држава или регион, туку и судбината на целата планета и човечкиот род.

Колективната безбедност претставува безбедносен аранжман во кој сите држави заедно соработуваат со цел да се обезбеди сигурност за сите страни како и склоп на активности против било која држава или група на држави кои имаат за цел да вршат дестабилизација и нарушување на меѓународниот мир и безбедност. Со цел да функционира колективната безбедност мора да се исполнат неколку пред услови: 1. Сите држави особено големите сили да бидат дел од аранжманот на колективната безбедност; 2. Ниедна држава не смее да го блокира процесот на одлучување; 3. Да се обезбедат економски и финансиски санкции кон државата која ја нарушува колективната безбедност со цел нанесување на економска штета и слабеење на моќта на државата; и 4. Државите да имаат верба во колективната безбедност.

Во анализата на овој труд, предмет ќе ни биде третиот пред услов, односно влијанието на економските и финансиските санкции врз градењето на колективната безбедност, со јасна цел, да се постигне промена на политиката или активностите во конкретната државата или пак на одредени ентитети, физички или правни лица.

Клучни зборови: рестриктивни мерки, економски санкции, финансиски санкции, замрзнување на имот, анализа на клиент, идентификација на клиент

Во периодот на Студената војна започна, а својата кулминација ја доживува како паралелен процес со развојот на техниката и техноло-

¹ Управа за финансиско разузнавање – Министерство за финансии;

гијата. Развојот на новото софистицирано оружје со деструктивен карактер и кое има капацитет за масовно уништување ја стави на дневен ред не само судбината на поедина држава или регион, туку и судбината на целата планета и човечкиот род.

Колективната безбедност претставува безбедносен аранжман² во кој сите држави заедно соработуваат со цел да се обезбеди сигурност за сите страни како и склоп на активности против било која држава или група на држави кои имаат за цел да вршат дестабилизација и нарушување на меѓународниот мир и безбедност. Со цел да функционира колективната безбедност мора да се исполнат неколку пред услови:

1. Сите држави особено големите сили да бидат дел од аранжманот на колективната безбедност. Скицата за колективната безбедност која беше проектирана и промовирана од познатиот филозоф Имануел Кант во своето дело „Вечен мир“ се оствари со формирање на Друштвото на народите. Дипломатската филозофија на Друштвото на народите претставува фундаментална промена на мислења за претходните сто години. Но, немањето свои вооружени сили претставуваше своевиден хендикеп, а спроведување на своите одлуките (економски санкции или ангажирање на војска секогаш кога е потребно) беше во зависност од Големите Сили. Гледајќи го својот државен и меѓудржавен билатерален или мултилатерален интерес, Големите Сили често се противеа да го направат тоа. Санкциите можат да им наштетат на самите членови на Друштвото, па затоа тие беа подготвени да се усогласат со нив.

2. Ниедна држава не смее да го блокира процесот на одлучување; Во ситуација кога државите имаат право на вето, како што беше случајот со Друштвото на народите, а истата ситуација ја имаме и во Советот на безбедност каде пет постојани држави имаат право на вето, се доведува во прашање функционирањето на системот на колективна безбедност.

3. Да се обезбедат економски и финансиски санкции кон државата која ја нарушува колективната безбедност со цел нанесување на економска штета и слабеење на моќта на државата. Во услови на глобализација каде државите се повеќе економски се зависни едни од други, се појавува проблем при моментот на донесување и спроведувањето на истите. Овие санкции пред се, треба да се однесуваат само на државата која е потенцијален загрозувач на меѓународниот мир и безбедност и

² Claude Jr., Inis L. (2006). Collective Security as an Approach to Peace in: Classic Readings and Contemporary Debates in International Relations ed. Donald M. Goldstein, Phil Williams, & Jay M. Shafritz. Belmont CA: Thomson Wadsworth. pgs. 289-302.

³ Council Decision 2012/35CFSP of 23 January 2012, Official Journal of the European Union from 24.1.2012; На 23 јануари 2012 година Европската Унија воведо санкции за Иран кои вклучуваа замрзнување на средства на Иранската централна банка и ембарго на нафта кое стапи на сила од јули истата година. (Со овој потег директно беа погодени државите кои увезуваа нафта директно од Иран, особено медитеранските држави Грција, Италија и Шпанија. Со овој потег европските држави требаа да изнајдат алтернативно решение за краток период, што од

влеење на правото. Но, што ако повеќе држави директно се зависни на економски и трговски план токму од државата која е под санкции.³

4. Државиџе да имаа верба во колеџивнаџа безбедноџи. Битен предуслов од причина што државите треба да имаат верба едни меѓу други и заедно да учествуваат во градењето на системот за негово по-добро функционирање.

1. МЕЃУНАРОДНОТО ПРАВО И МЕЃУНАРОДНИ МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧУВАЊЕ (РЕСТРИКТИВНИ МЕРКИ/САНКЦИИ)

Меѓународното право, или попрецизно меѓународното јавно право се дефинира како состав на правни правила кои ги уредуваат односите на субјектите во меѓународната заедница.⁴ Фрчковски, Тупурковски и Ортаковски го дефинираат меѓународното јавно право како збир на правни правила или норми кои се правно обврзувачки за субјектите на меѓународното право во нивните заемни односи.⁵ Главната карактеристика и специфичност на меѓународното право е тоа што претставува еден хоризонтален, нехиреархијски состав на субјекти меѓу кои има и суверени држави над кои не постои поголема власт.

Во ваква ситуација каде немаме монополизација на силата, својствена и карактеристично за вертикалната и хиреархијска структура на внатрешното право на државите, се поставува прашањето дали може воопшто да се збори за санкции во меѓународното право и дали воопшто некој може да им наметне на државите да ги спроведуваат истите. Овие правила не се од областа на моралот или пак зависат од желбата на самите субјекти во меѓународното право. Тие правила се предвидени со некој меѓународен акт (резолуција) или обичај и истите треба да се почитуваат и спроведуваат од самите субјекти.

Не постои унифицирана дефиниција за рестриктивните мерки која би била општо прифатена и важечка. Според Дохеу, меѓународните санкции се дефинираат како казни со кои се настојува да се заплаши одреден објект или казни кои се наметнати како последица на пропуст на одреден објект да ги почитува меѓународно правните стандарди или обврски и служат пред се како предупредување за другите држави или ентитети да се воздржат од такви престапи.⁶ Воедно нагласува

гледано од економски причини влијае на зголемување на купопродажната цена на нафтата. Поради овие санкции, цената на суровата нафта на Меѓународната берза на нафта во Лондон се зголеми за 90 центи, додека пак на Американско тло за 1 американски долар. Како контра одговор, Иран забрани извоз на нафта кон европските држави, а продажбата ја насочи кон азиските држави, Индија и Кина. Во овој контекст, 90% од големопродажбата на нафтени деривати во Република Македонија доаѓа преку Окта. Рафинеријата пак, добива сурова нафта од мајката-фирма, Хеленик петролеум, која дури 40% од потребите за нафта и за нафтени деривати ги задоволува преку увоз на иранска нафта;

⁴ Andrassy J./ Bakotic B./ Vukas B., *Megunarodno pravo*, sv.1., Zagreb, Skolska knjiga, 1998, str.1;

⁵ Фрчкоски Љ.Д./ Тупурковски В./Ортаковски В., *Меѓународно јавно право*, Табернакул 1995, стр.15;

⁶ Doxey M.P., *International Sanctions in Contemporary Perspective*, Basingstoke, Macmillan Press, 1987, p4.

дека формалната улога на овие санкции е да ги заштитат вредностите на меѓународната заедница.

Генерално земено, меѓународните мерки за ограничување (санкции) се инструмент од дипломатска или економска природа преку кои се настојува да се променат одредени активности или политика на одреден ентитет (физичко или правно лице/а) или држава/и поради кршење на меѓународното право или човекови права, загрозување на меѓународниот мир и безбедност или политики кои не го почитуваат владеењето на правото и демократските начела.

1.1 Организација на обединетите нации

Со самото донесување и стапување на сила на Повелбата, Обединетите нации како меѓународна организација станува главен акцелератор и столб на одржување на меѓународниот мир и безбедност во светот, како и развивањето на добрососедските односи, економската соработка, толеранцијата, развивање и почитување на човековите права и основните слободи на човекот.

Во членот 11 од Повелбата, собранието на предлог на некоја држава членка или на Советот за безбедност може да расправа за сите прашања кои се однесуваат на меѓународниот мир и безбедност. Доколку собранието оцени дека постои опасност по загрозување на меѓународниот мир и безбедност, ќе го извести Советот за безбедност кој според членот 24 од Повелбата има најголема одговорност за одржување на меѓународниот мир и безбедност.

Спрема Повелбата на Обединетите нации (глава VII, член 41), Советот за безбедност е одговорен за утврдување на секоја закана по мирот и безбедноста или одреден чин на агресија и дава препораки или одлучува кои мерки ќе бидат преземени поради одржување или воспоставување на меѓународниот мир и безбедност. Тие мерки можат да опфатат целосен или ограничен прекин на економските односи, железничките, воздушните, телеграфските и другите средства како и прекин на дипломатските односи.⁷

1.2 Европската унија (Заедничка надворешна и безбедносна политика)

Од друга страна, санкциите се еден од инструментите на ЕУ со кои се промовираат целите на Заедничката надворешна и безбедносна политика (ЗНБП): мир, демократија и почитување на владеењето на правото, човекови права и меѓународно право. Воведувањето на санкциите е регу-

⁷ Anthony, I., „Sanctions applied by the European Union and United Nation“, u: SIPRI Yearbook, 2002., p. 200-210;

лирано во член 215 од Договорот за функционирање на Европската унија. Во склад со целите на Заедничката надворешна и безбедносна политика, Советот на ЕУ може со квалификувано мнозинство, на основа на заедничкиот предлог на Високиот претставник за ЗНБП и Комисијата, да усвои рестриктивни мерки (санкции) кои се однесуваат на држави, физички и правни лица и групи, односно недржавни актери.⁸

ЕУ ги применува сите санкции кои се усвоени од Обединетите нации. Воедно, доколку има потреба, ЕУ може да ги поостри санкциите донесени од Советот за безбедност при ООН со примена на многу построги и додатни мерки. Но, и покрај тоа, ЕУ може да воведe автономни санкции.

1.3 Цели на рестриктивните мерки (санкции)

Воведувањето на рестриктивните мерки има за цел да го постигне следното:

Прекинување на заканата по глобалната безбедност (забрана за нуклеарни тестирања, забрана за тестирање на балистички ракети, почитување на режимот на непролиферација, забрана за поддршка на терористичките организации и сл.).

Јакнење на легитимно избраната власт (доверување на власта избрана на демократски начин, прекинување на насилство, разоружување и реинтеграција, реформа на безбедносниот сектор, прогрес во одржувањето на стабилноста).

Поспијнување на мирно пополитичко решение во вооружениите немири преку менаџирање со конфликтот (престанок на непријателство, прекинување на поддршката на невладини вооружени сили, имплементација на мировен договор, повлекување на трупи и сл.).

1.4 Видови на рестриктивни мерки (санкции)

1.4.1 Sprema субјектот кој ги воведува

Sprema субјектот кој ги воведува, рестриктивните мерки можат да бидат **мултилатерални и унилатерални**.

Мултилатералните санкции се воведуваат од страна на повеќе држави или други меѓународноправни субјекти. Најпознати санкции се санкциите воведени од страна на Советот за безбедност при Обединетите нации во согласност со член 41 од Повелбата и санкциите воведени од страна на Европската Унија.

Унилатералните санкции се воведуваат од страна на одредена држава во согласност со нејзината надворешна политика и надворешно – политичките приоритети. Според својата флексибилност, резолуциите

⁸ Ibid., p. 200-210.

и одлуките со кои се воведуваат мултилатералните санкции, даваат можност на државите во одредени случаи да преземат дополнителни и поостри санкции во однос на санкциите кои се веќе донесени спрема одредени ентитети, држави и недржавни актери.

1.4.2. Спрема степенот на обврзаност

Советот за безбедност на Обединетите нации може да ги повика државите членки (Во согласност со членот 41 од Повелбата)⁹ да ги прекинат економските односи кои се состојат од прекин на трговијата, извоз и увоз со конкретната држава, ентитетите и/или поединците кои го загрозуваат меѓународниот мир и безбедност. Во праксата ова е познато како доброволно ембарго ("*Calls upon all States*"). Советот за безбедност воедно може да усвои резолуции кои се обврзувачки за сите држави членки на Обединетите нации ("*decides that all States shall prohibit the sale or supply...*").

Европската унија воведува санкции кои се обврзувачки за сите држави членки на унијата. Додека пак, државите кои не се дел од Европската унија а се дел од Европа, во согласност со надворешната политика и аспирации за членство во Европската унија можат да се придружат кон овие санкции и истите да ги имплементираат и спроведуваат во домашното законодавство со што би придонеле кон одржување на меѓународниот мир и безбедност.

1.4.3. Спрема субјектот за кои се однесуваат санкциите

Спрема субјектите врз основа на кои можат да се донесат, санкциите се делат на:

Држави – Влади;

Меѓународни организации;

Недржавни актери (невладини вооружени сили, терористички организации и сл.);

Правни лица (Банки, трговски друштва, акционерски друштва и сл.) и

Физички лица (терористи, лидери на одредени политички или воени елити како и нивните фамилии, лидери на терористички организации или пара воени организации и сл.)

Воведувањето на санкции против одредени држави (на пример Иран) се покажаа како несоодветни, од причина што истите се однесуваа и на цивилното население, а не само спрема оние ентитети кои го кршеа меѓународното право. Од тие причини меѓународните институции за-

⁹ Article 41: The Security Council may decide what measures not involving the use of armed force are to be employed to give effect to its decisions, and it may call upon the Members of the United Nations to apply such measures. These may include complete or partial interruption of economic relations and of rail, sea, air, postal, telegraphic, radio, and other means of communication, and the severance of diplomatic relations. UN Charter. <http://www.un.org/en/documents/charter/chapter7.shtml>.

почнаа да воведуваат т.н. „паметни“ санкции насочени директно спрема оние ентитети кои го прекршуваа меѓународното право.

Како додаток на усвоените резолуции, се донесува и дополнителен анекс документ во кој се наведени сите ентитети за кои важат санкциите.

1.4.4. Поделба на санкциите спрема природата

Членот 41 од Повелбата на ООН дефинира какви мерки содржат донесените резолуции од страна на Советот за безбедност. Според ова, мерките можат да содржат ограничен или целосен прекин на економските односи и прекин на железничкиот, морскиот, воздушниот, поштенскиот, телеграфскиот, радио сообраќајот и други средства за комуникација, како и прекин на дипломатските односи.

Според Lapas постојат дванаесет вида на санкции кои постојат во меѓународното право: морални санкции, правни санкции, дипломатски санкции, научни санкции, културни и спортски санкции, сообраќајни санкции, економски санкции, санкции на ограничување на суверенитетот, санкции со употреба на сила, санкции на меѓународното казнено право, дисциплински санкции и санкции на суспензија или раскинување на меѓународните договори.¹⁰

Според Doxey, во меѓународното право се донесуваат санкции во кои не се бара употреба на сила и истите се делат на четири вида и тоа: дипломатски и политички мерки, културни и сообраќајни мерки, економски мерки и мерки кои се однесуваат на правната положба на субјектот во меѓународната организација.¹¹

Најшироко прифатена класификација на рестриктивните мерки според нивната природа е следната:

- Економски мерки;
- Специфични економски мерки – ембарго на вооружување, забрана за увоз на дијаманти, забрана за трговија со нафта и нафтени деривати и сл.;
- Финансиски санкции и замрзнување на средства;
- Забрана за влез или транзит преку територија;
- Прекин на сообраќајните врски и
- Прекин на дипломатските односи.

2. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА МЕЃУНАРОДНИТЕ РЕСТРИКТИВНИ МЕРКИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Во 2004 година Република Македонија беше поканета да ги усогласи своите позиции со позициите на Европската унија. Меѓу другото, тој процес вклучуваше и усогласување на законската рамка за постапување

¹⁰ Lapas D., *Sankcija u megunarodnom pravu*, Zagreb, Pravni fakultet u Zagrebu, 2004, str. 261-366;

¹¹ Doxey M.P., *op.cit*, str.2-4.

и примена на санкциите. Во насока на афирмирање на нашата подготвеност и посветеност за споделување на целите на надворешната политика на ЕУ, Република Македонија како држава - кандидат во периодот од 2004 до 2011 година воспостави законска рамка со која ја регулира постапката за воведување и укинување на меѓународните рестриктивни мерки во домашното законодавство.

Постапката за имплементација вклучува повеќе државни институции и агенции кои преземаат мерки и активности за имплементација за рестриктивните мерки. Со цел да се подобри целосната имплементација и координација помеѓу инволвираните институции, во 2007 година беше донесен првиот Закон за меѓународни рестриктивни мерки¹² во кој се дефинира одговорноста на секоја институција поединечно, во зависност од типот на воведената рестриктивна мерка.

Следејќи ги препораките дадени од MONEYVAL комитетот во текот на 2010-та година, со цел да се отстранат недостатоците за целосно спроведување на Законот за меѓународни рестриктивни мерки, Собранието на РМ донесе нов Закон за меѓународни рестриктивни мерки.¹³ Законот воведува неколку новини како што се:

- Хармонизација на меѓународно усвоената дефиниција за финансиски мерки и имот итн.
- Процедура за имплементација на финансиските мерки;
- Воведување на прекршоци;
- Формирање на Национално координативно тело и Регистар за меѓународни рестриктивни мерки.

Законот предвидува целосна, ефикасна и ефективна имплементација на меѓународните обврски на Република Македонија во полето на санкциите, како и придонес за меѓународниот мир и безбедност, почитување на човековите права и фундаменталните вредности, јакнење на демократијата и почитување на правото.

Процедура

- Покана од Советот (EEAS)-краток период за одлучување / меѓу секторска работа водена од ЕУ секторот во Министерството за надворешни работи, одобрена од ресорниот Министер.
- Доставување на одговор до Брисел преку мисијата на РМ во ЕУ.
- Почеток на правната постапка од одделот за меѓународно право (превод, подготовка на владината одлука), завршна фаза: Одлуката на Владата. Одлуката содржи: а) тип на рестриктивната мерка; б) Надлежни органи за спроведување на одлуката во согласност со нивните надлежности; в) Начин на спроведување на рестриктивната мерка г) времетраење на рестриктивната мерка.

¹² Закон за меѓународни рестриктивни мерки, („Службен весник на Република Македонија“, бр. 36/2007);

¹³ Закон за меѓународни рестриктивни мерки, („Службен весник на Република Македонија“, бр. 36/2011).

2.1. Постапка за воведување и укинување на меѓународните рестриктивни мерки – финансиски мерки

По предлогот на Министерството за надворешни работи, Владата на Република Македонија донесува Одлука за воведување на финансиски рестриктивни мерки со која се дефинира следното:

- a) Типот на рестриктивната мерка;
- b) Надлежни органи за спроведување на одлуката во согласност со нивните надлежности;
- c) Начин на спроведување на рестриктивната мерка и
- d) времетраење на рестриктивната мерка.

Како дополнување на Одлуката, се донесува и дополнителен документ во кој се наведуваат ентитетите за кои важи рестриктивната мерка.

Одлуката за воведување на рестриктивната мерка и анекс документот со ентитетите се објавуваат во Службен весник на Република Македонија или на официјалната интернет страна www.slvesnik.com.mk.

Потоа, Управата за финансиско разузнавање (Во натамошниот текст: УФР) има обврска веднаш да ги извести **релевантните финансиски институции**, Агенцијата за катастар и Централниот депозитар за хартии од вредност за воведената финансиска рестриктивна мерка. Воедно УФР заедно со известувањето ги доставува и Одлуката на Владата за воведување на рестриктивната мерка како и анекс документот со ентитетите кои се под санкции.

Институциите се должни без одлагање да извршат проверка и да го замрзнат имотот на лицата опфатени со финансиската рестриктивна мерка, доколку со нив воспоставиле деловен однос или кај нив користеле услуги, или да одбијат воспоставување деловен однос со лицата опфатени со финансиската рестриктивна мерка и за истото да ја известат УФР.

Доколку истрагата даде позитивни резултати, наведените институции се обврзани да го замрзнат имотот на ентитетите веднаш, без одлагање. Во случај кога ентитетот за кои се воведени санкции сака да воспостави деловен однос или да изврши трансакција или пак да користи некаква друга услуга, институциите се обврзани да го одбијат воспоставувањето на деловниот однос и да го одбијат користењето на услугата или пак реализацијата на трансакцијата.

По добивањето на известувањето со позитивните резултати од истражувањето од страна на институциите УФР има обврска да го информира Министерството за надворешни работи кое пак на одреден квартален или полумесечен период ја информира Владата на РМ за придонесот на Република Македонија на ова поле.

2.2. Утврдени проблеми при идентификацијата на клиентите

Како што веќе погоре наведовме, обврска на релевантните финансиски институции, Агенцијата за катастар на недвижности и Централниот депозитар за хартии од вредност е да извршат проверка дали ентитетите кои се под санкции се нивни клиенти и доколку се нивни клиенти да го замрзнат имотот односно да одбијат воспоставување на деловен однос или одбивање на трансакција. Според истражувањето направено врз банките, оваа постапка трае моментално, односно ентитетите се проверуваат во моментот кога УФР ќе достави известување.

Кога настануваат проблемите? – Имено, листите со ентитети кои се под санкции воведени од страна на ООН се во хартиена форма, а не во електронска форма. Единствено, санкциите за резолуциите 1267¹⁴ (листата на терористи и терористички организации) е во електронска форма (XML или PDF формат) и таа листа се ажурира постојано. Истата листа е јавно достапна и секое физичко и правно лице може да врши проверка. Истото ова важи и за санкциите воведени од страна на ЕУ.¹⁵ Овие листи можат да се внесат (импортираат) во софтверските системи на банките и на секој поединечен компјутер и при вршење на идентификација, системот ќе го идентификува клиентот и навремено ќе алармира дека тој клиент е на листа за санкции.

Проблемите започнуваат со листите на ентитети кои се под санкции воведени од ООН кои не се во електронска форма, туку во хартиена форма. Овие ентитети треба да се внесуваат рачно и поединечно во секој компјутерски софтвер, што дополнително ангажира време, ресурси и сл. Некои од европските држави ваквиот проблем го имаат решено со креирање на национална листа на ентитети кои се под санкции, во кои влегуваат ентитетите кои се под санкции воведени од ООН и ЕУ како и ентитети кои самата држава ќе ги прогласи за опасни по слободата и безбедноста на државата. Вакви листи имаме во Бугарија, Холандија, Соединетите американски држави итн.

Одлучувањето за внесувањето и изнесувањето на ентитетите на овие листи најчесто го вршат Безбедносни – советодавни тела во кои учествуваат министри од безбедноста, експерти од безбедноста, Министерот за надворешни работи, Претседателот на државата и др.

2.3 Улогата на нотарите

Во согласност со Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање тероризам, нотарите имаат обврска да вршат анализа на клиентите во кои спаѓа и задолжителна

¹⁴ <http://www.un.org/sc/committees/1267/consolist.shtml>;

¹⁵ http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/list/version4/global/global.xml.

идентификација на самиот клиент, обврска која се наметнува и со Законот за меѓународни рестриктивни мерки во делот на спроведување на финансиските рестриктивни мерки.

Иако, согласно Законот за меѓународни рестриктивни мерки кој е на сила, нотарите не се вклучени како облигаторни субјекти кои имаат обврски за спроведување на меѓународните рестриктивни мерки, сепак врз основа на направените анализи, се наметнува потреба од нивно вклучување, а пред се од превентивен аспект.

Ова не е повик од државните институции за помош, ова претставува потреба за надградување и зајакнување на системот кој веќе функционира.

Која би била улогата на нотарите и какви обврски би имале? – Во сите оние случаи кога се воведени меѓународни рестриктивни мерки од страна на Владата на РМ за пооделни ентитети, нотарите ќе имаат обврска да вршат идентификација на клиентите која би опфаќала, покрај редовната процедура за анализа и идентификација на клиентите од Законот за спречување на перење пари и други приноси од казниво дело и финансирање на тероризам, проверка и во санкционите листи на ООН и ЕУ и листата на санкционирани лица која треба да биде изготвена од страна на домашните државни институции. Листата на санкционирани лица би ги сочинувала сите ентитети за кои меѓународните институции (ООН и ЕУ) донеле резолуции за нивно санкционирање. (Резолуциите кои се на сила).

Доколку утврдат дека нивниот клиент е лице кое се наоѓа на овие листи, потребно ќе биде да го одбијат деловниот однос и да достават известување до Управата за финансиско разузнавање. Со ваквиот чин, нивните обврски завршуваат.

2.4. Што треба да направиме во иднина?

1) Прво, да го редуцираме, односно намалиме периодот помеѓу усвоените резолуции од страна на ООН и ЕУ и Владините одлуки за примена на меѓународните рестриктивни мерки. Зошто? Од причина што во овој период, лицата кои се под санкции ќе можат да го дислоцираат својот имот на за нив безбедно место.

2) Да се дефинираат **релевантните финансиски институции** во Законот. Кои се тие институции? - За подобра точност. Зошто? - Затоа што, не треба да се доведеме во ситуација кога треба да се казни некоја банка за не преземање на мерки и активности за спроведување на меѓународните рестриктивни мерки, банката едноставно да се изјасни дека таа не е релевантна финансиска институција бидејќи не е точно дефинирано во Законот. Таквите докази судот нема да ги земе во предвид и ќе пресуди во корист на банката.

3) Подобра координација и размена на информации помеѓу институциите кои усвојуваат резолуции и државите. Оваа препорака е директно поврзана со причините од првата препорака.

4) Супервизија! Во Законот треба точно да се дефинира која институција е надлежна за супервизија на имплементацијата на рестриktivните мерки и да се дефинира која институција ќе доставува информации до надлежниот суд за утврдени прекршоци од страна на некоја институција која не преземала мерки и активности за спроведување на обврските кои произлегуваат од Законот за меѓународни рестриktivни мерки.

5) Креирање на јавно достапна национална листа на санкционирани лица. Оваа листа би ја изготвило Министерството за надворешни работи, а Владата на Република Македонија би ја изгласало. Во оваа листа би влегле ентитетите за кои меѓународните организации веќе вовеле рестриktivни мерки. Внесувањето и отстранувањето на ентитетите од оваа национална листа, би била во согласност со резолуции.

ЗАКЛУЧОК

Во ситуација кога постои меѓусебна условеност, зависност и поврзаност помеѓу државите во меѓународните односи, особено кога станува збор за држави кои се дел од некоја меѓународна организација или пак за држави кои стапиле во некакви меѓународни односи, од особена важност е да се утврдат правилата на играта, како и мерките кои ќе се преземат во случај кога некој субјект, т.е. држава нема да ги почитува тие правила, при тоа загрозувајќи го меѓународниот мир и безбедност со своето однесување.

Од ова, произлегува констатацијата дека државите како самостоен субјект во меѓународните односи и како дел од некоја меѓународна организација треба да има механизам за преземање на конкретни активности кои се состојат од санкционирање, а се наменети кон државата која ги прекршила правилата на однесувањето.

Во текстот видовме дека и Советот за безбедност на Обединетите нации и Европската унија имаат механизам за воведување на санкции кои се преземаат со цел да се променат одредени активности или политика на одреден ентитет (физичко или правно лице/а) или држава/и поради кршење на меѓународното право или човекови права, загрозување на меѓународниот мир и безбедност или политики кои не го почитуваат владеењето на правото и демократските начела.

Но, исто така споменаваме дека во услови на глобализација и меѓусебна поврзаност на државите, успешноста за спроведување на санкциите зависат од многу фактори, а пред се од директната зависност на

државите од субјектот за кого се изречени санкциите (Примерот со Иран и зависноста на европските држави од иранската нафта).

На крајот заклучуваме дека и Република Македонија како субјект во комплексната шема на меѓународните односи, има обврска да креира механизам за санкционирање насочено спрема конкретни субјекти, пред се преку законодавната рамка и обврски кои институциите треба да ги преземат. Треба да се спомене и дека не спроведувањето на санкциите повлекува санкции спрема самиот субјект.

Користена литература

Anthony, I., „Sanctions applied by the European Union and United Nation“, u: *SIPRI Yearbook*, 2002.

Andrassy J./ Bakotic B./ Vukas B., *Megunarodno pravo*, sv.1., Zagreb, Skolska knjiga, 1998.

Claude Jr., Inis L. (2006). *Collective Security as an Approach to Peace in: Classic Readings and Contemporary Debates in International Relations* ed. Donald M. Goldstein, Phil Williams, & Jay M. Shafritz. Belmont CA: Thomson Wadsworth.

Doxey M.P., *International Sanctions in Contemporary Perspective*, Basingstoke, Macmillan Press, 1987.

Фрчкоски Љ./ Тупурковски В./Ортаковски В., *Меѓународно јавно право*, Табернакул 1995.

Lapas D., *Sankcija u megunarodnom pravu*, Zagreb, Pravni fakultet u Zagrebu, 2004.

Закон за меѓународни рестриктивни мерки, („Службен весник на РМ“, бр. 36/2007).

Закон за меѓународни рестриктивни мерки, („Службен весник на РМ“, бр. 36/2011).

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ ВО ВРСКА СО ПРАШАЊЕТО: „ДАЛИ Е МОЖНО ДИРЕКТНО СКЛУЧУВАЊЕ НА ДОГОВОРИ И ДРУГИ ПРАВНИ РАБОТИ ПОМЕЃУ ДВЕ ИЛИ ПОВЕЌЕ ДРУШТВА СО ОГРАНИЧЕНА ОДГОВОРНОСТ ОД ЕДНО ЛИЦЕ (ДООЕЛ) ВО КОИШТО ЕДИНСТВЕНИОТ СОДРУЖНИК – ФИЗИЧКО ЛИЦЕ Е ИСТОВРЕМЕНО И УПРАВИТЕЛ ВО ТИЕ ДООЕЛ-И?

Д-р Горан Коевски
Редовен професор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“
Правен факултет „Јустинијан Први“

I. ИЗВРШНО РЕЗИМЕ – ЗАКЛУЧОЦИ:

1. Одредбите од македонскиот Закон за трговските друштва (ЗТД) скоро во целост кореспондираат со одредбите на Директивата на ЕУ која го уредува друштвото со ограничена одговорност од едно лице;

2. Едно физичко или правно лице може да се јави како основач на неограничен број на друштва со ограничена одговорност, вклучително и на друштва со ограничена одговорност од едно лице, под услов да не ги повредува забраните предвидени во ЗТД во поглед на субјектите кои можат да се јават како основачи ба трговско друштво;

3. Застапникот по закон, односно управителот на друштво со ограничена одговорност може да склучува договори од свое име и за своја сметка, во свое име, а за сметка на други лица, или во име и за сметка на други лица со посебно овластување. Доколку со договорот за друштвото, односно со изјавата за основање на ДООЕЛ не се предвидени ограничувања на овластувањето за застапување, се претпоставува дека такво овластување на застапникот по закон е дадено;

4. Во ЗТД не е предвидена изречна забрана за единствениот содружник кој истовремено е управител во две или повеќе ДООЕЛ-и да не може да директно да склучува договори во име и за сметка на двете или повеќето ДООЕ-ли. Во ниту една одредба не е утврдено барање дека управителот кога склучува договори во име и за сметка на двете или повеќето ДООЕ-ли да треба да издаде посебно полномошно на една од договорните страни согласно одредбите од ЗОО и ЗТД;

5. ЗТД не поставува никакво експлицитно ограничување едно лице кое ги исполнува условите од ЗТД да биде именувано за управител на друштвото, да може да биде именувано за управител во повеќе од едно

друштво со ограничена одговорност, вклучително и во повеќе друштва со ограничена одговорност од едно лице. Едно физичко лице може да се јави како основач и истовремено како управител на повеќе друштва со ограничена одговорност од едно лице. Ова се потврдува и од досегашната практика на Трговскиот регистар;

6. Македонското позитивно право (Законот за трговските друштва, Законот за облигационите односи, Законот за стечај, Кривичниот законик, Законот за извршување, Законот за процена, Законот за данокот на добивка и други) нуди доволна правна заштита за надворешните доверители кои стапуваат во должничко доверителски односи со друштва со ограничена одговорност од едно лице во кои единствениот содружник – физичко лице истовремено се јавува и како управител во тие друштва и сметаме дека нема потреба од дополнителни легислативни интервенции во тој правец.

II. ЗАДАЧА

Одговор на прашање дали „Дали е можно директно склучување на договори и други правни работи помеѓу две или повеќе друштва со ограничена одговорност од едно лице (ДООЕЛ) во коишто единствениот содружник - физичко лице е истовремено и управител во тие ДООЕЛ-и?“

Правното мислење е изработено врз основа на барање на Стручниот совет при Нотарската комора на Република Македонија.

Методологија - при изработката на ова Правно мислење е користен споредбено-правниот и позитивно-правниот метод.

III. ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

III.1. Правниот основ за уредување на друштво со ограничена одговорност од едно лице во македонското право

Во рамки на ЕУ долго време се водеше и сè уште се води дискусија во врска со тнр. Дванаесеттата директива на ЕЗ 89/667/ЕЕЗ од 12 декември 1989 година, а која првенствено се однесува на друштвата со ограничена одговорност од едно лице.¹

Поради честите, суштествени измени на оваа Директива, се пристапи кон нејзино укинување и заменување со нова Директива од 16 септември 2009 година, а се однесува повторно на приватни (затвортени) капиталски друштва од едно лице.²

---

¹ Види: TWELFTH COUNCIL COMPANY LAW DIRECTIVE of 21 December 1989 on single-member private limited-liability companies (89/667/EEC), (OJ L 395, 30.12.1989, p. 40).

² Directive 2009/102/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 in the area of company law on single-member private limited liability companies (Text with EEA relevance), OJ L 258, 1.10.2009, достапна на: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32009L0102>

Целта на Директивата е, првенствено, да се заштитат интересите на трети лица (доверители) кога влегуваат во деловни односи со капиталско друштво основано од едно лице, кое за обврските на друштвото не одговара, односно го сноси ризикот од работењето на друштвото само до висината на внесениот влог. Се дава можност националните права да предвидат посебни одредби и казни доколку едно физичко лице се јавува како единствен член (содружник, акционер) во повеќе капиталски друштва од едно лице. Националните права може да предвидат ограничувања во поглед на тоа во колку капиталски друштва одредено физичко лице може да биде единствен член или пак да се воведат одредби за неограничена одговорност на единствениот содружник доколку се злоупотреби таквата форма. Националните права може да предвидат дополнителни мерки за обезбедување од ризикот кој може да го предизвикаат во практиката капиталските друштва од едно лице, особено од аспект дали е уплатена основната главнина. **Од лукиот е кои ги носи единствениот член на друштвото мора да бидат донесени и евидентирани во писмена форма. Договорите помеѓу единствениот член и неговото друштво, исто така, треба да се евидентираат во писмена форма.**

Од април 2014 година на јавна расправа е ставен нов Предлог на директива за приватни компании со едно лице³. Целта на Предлогот е да се олесни прекугранично вршење на трговска дејност од мали и средни претпријатија во рамките на ЕУ, но и да се даде поголема правна сигурност на сите засегнати страни вклучени во работењето со овие друштва.

Заклучок: Одредбите од македонскиот Закон за трговските друштва⁴ скоро во целост кореспондираат со одредбите на Директивата на ЕУ која го уредува друштвото со ограничена одговорност од едно лице .

III.2. Споредбено – правни аспекти на односите помеѓу ДООЕЛ и кои имаат ист единствен содружник и ист управител

III.2.a) Германија

Согласно членот 35(3) од германскиот Законот за друштвата со ограничена одговорност⁵ насловен како „Застапување на друштвото“ доколку друштвото има еден содружник кој истовремено е и единствен

³ Види: Proposal for a DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on single- member private limited liability companies, достапен на <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014PC0212>

⁴ Види: Закон за трговските друштва (“Службен весник на Република Македонија” број 28/2004, 84/2005, 25/2007, 87/2008, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14 и 138/14 – во понатамошниот текст: „ЗТД“).

⁵ Види: Act on companies with limited liability (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, GmbHG) of 20 April 1892 (Federal Law Gazette III 4123-1), as last amended by Article 27 of the Act of 23 July 2013 (Federal Law Gazette I p. 2586), достапно на http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gmbhg/englisch_gmbhg.html#p0008

директор, членот 181 од германскиот граѓански законик ќе се применува на сите правни зделки на компанијата. **Пр авнит е зделки помеѓу него и компанијат а која ја заст апува мора да будат документ ирани без неоправдано одложување.** Во членот 48, насловен како „Собрание/собрин на содружници“, во ставот (3) јасно се определува дека во друштвата на едно лице, **единст вениот содружник ќе ја документира одлуката во писмена форма и ќе ја поти ше одлукат а без непотребно одлагање по нејзиното усвојување .**

III.2.б) Велика Британија

Во Компанискиот закон на Велика Британија од 1985 година⁶, во членот 322В. насловен како „Договори помеѓу единствениот содружник/акционер кој е истовремено и директор“, во случај **кога приватна компанија со еден член склучува договор со единствениот член кој истовремено е и директор на компанијата, договорот мора да биде во писмена форма или да постои писмен меморандум или соодветен писмен запис од сост анокот на кој е донесена одлукат а за склучување на т акват а зделка.**

Ова барање не се однесува на зделки кои се склучуваат во рамки на редовното, вообичаено работење на друштвото. Доколку директорот не ги почитува одредбите од овој член во поглед на писмената форма на договорот или на одлуката, подлежи на парична казна. Одредбите од членот 322В. се укинати со Компанискиот закон на Велика Британија од 2006 година.⁷

III.2.в) Индија

Во Индија, согласно нивниот Компаниски закон од 2013 година, едно лице може да биде **единствен член (содружник акционер) во најмногу 5 (пет) друштва со едно лице.**⁸

III.2.г) Хрватска

Согласно членот 426(8) од хрватскиот Закон за трговски друштва⁹, доколку друштвото со ограничена одговорност има само еден член (ДООЕЛ), правните работи помеѓу него и друштвото во кои тој го застапува друштвото може да се склучат под претпоставката од член 41, став 3 од Законот, па дури и коге не е единствен член на управата,

⁶ Достапен на: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1985/6>

⁷ Достапен на: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/pdfs/ukpga_20060046_en.pdf

⁸ Види: Indian Companies Act, 2013 has finally been enacted by the Legislature in August 2013. – повеќе на: <http://taxguru.in/company-law/single-member-person-company-features-facts-origin-current-day-scenario.html#sthash.JZnbYoDZ.dpuf>

⁹ Види: ZAKON O TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA, Urednički pročišćeni tekst, «Narodne novine», broj 111/93, 34/99, 52/00 – Odluka USRH, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11 – Kazneni zakon, 152/11 (pročišćeni tekst), 111/12 i 68/13

– во понатамошниот текст: „Хрватски ЗТД“. Достапно на: <http://www.poslovni-savjetnik.com/propisi/trgovacka-drustva-opci-dio/zakon-o-trgovackim-drustvima-urednicki-procisceni-tekst-nn-br111>

но тие и работите кои во име на друштвото ги склучува со трети лица мора да ги склучи во писмена форма или за тоа мора да се состави исправа со текстот на она што е договорено. Споменатите исправи на се потребни кога се работи за работи во рамки на вообичаеното работење на друштвото склучени под вообичаени услови.¹⁰

Членот 41 од хрватскиот ЗТД на кој се реферира во ставот (8) од членот 426, всушност се уредува овластувањето за застапување на трговско друштво по закон, а во ставот (3) од истиот член се упатува на ограничувањето предвидено во член 49 од хрватскиот ЗТД. Во овој член, пак, се укажува дека прокурисот без посебно овластување од трговското друштво не може да истапува како друга договорна страна и со друштвото да склучува договори во свое име и за своја сметка, во свое име, а за сметка на други лице, или во име и за сметка на други лица.

Значи, можно е склучување на договори со самиот себе си, но со посебно овластување од трговското друштво.

Во поглед на ограничување на членства во повеќе органи на управување, хрватскиот ЗТД предвидува ограничување за членување во најмногу дваесет надозрни одбори кај друштвата со ограничена одговорност (член 436(2) од хрватскиот ЗТД), а во врска со член 255(2) 2 од хрватскиот ЗТД кадешто се предвидува ограничување за членство во надзорен, односно управен одбор во најмногу десет акционерски друштва.

III.2.д) Србија

Во српскиот Закон за стопански друштва¹¹ во членот 31 се уредуваат законските (статутарни) застапници на друштвата. Во членот 42 од српскиот ЗПД се уредени ограничувањата за склучување на договори во име на друштвото. Во ставот (1) од овој член се предвидува дека застапникот на друштвото, полномошникот по вработување и прокурисот не можат без посебно овластување да истапуваат како друга договорна страна и со друштвото да склучуваат договори во свое име и за своја сметка, во свое име а за сметка на друго лице, ниту во име и за сметка на друго лице. Посебното овластување се дава со одлука на содружниците на јавното трговско друштво, со одлука на комплементарите, односно собирот/собранието, освен ако со основачкиот акт, односно со статутот не е поинаку определено. Она што за ова правно мислење е особено важно е дека погоре наведените ограничувања не се однесуваат и на законскиот застапник кој истовремено е и единствен член (содружник/акционер) на друштвото.

¹⁰ Види: член 426(8) од хрватскиот ЗТД.

¹¹ Види: Закон о привредним друштвима, "Sl. glasnik RS", br. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - dr. zakon i 5/2015, достапен на http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_privrednim_drustvima.html во понатамошниот текст: „српски ЗПД“.

Во член 198(3) од српскиот ЗПД каде што се уредуваат органите на друштвото со ограничена одговорност јасно се кажува дека во друштвото од едно лице функцијата на собрание (собрание на содружници) ја врши единствениот член (содружник) на друштвото.

III.3. ПОЗИТИВНО ПРАВО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

III.3.a) Основање на трговско друштво и на друштво со ограничена одговорност, вклучително и на ДООЕЛ

Според одредбите од Законот за трговските друштва на Република Македонија „основач на трговско друштво“ е секое лице, кое заради основање трговско друштво, потпишало договор за друштвото, статут, односно изјава за основање друштво со ограничена одговорност од едно лице (член 3(137) од ЗТД).

Согласно член 27(1) од ЗТД трговското друштво одговара за своите обврски со свој имот, додека содружниците на друштвото со ограничена одговорност и акционерите на акционерското друштво како и командиторите во командитното друштво и командитното друштво со акции не одговараат за обврските на друштвото, ако со ЗТД поинаку не е определено (член 27(3) од ЗТД).

Според членот 29(1) од ЗТД, трговско друштво можат да основаат домашни и странски физички и правни лица. Во ставот (3) од истиот член се предвидува дека секое лице може да биде основач на повеќе друштва, ако со ЗТД тоа не е забрането. Такво ограничување е предвидено во став (5) од истиот член каде што е нормирано дека физичко лице може, во исто време, да биде содружник со неограничена одговорност само во едно друштво, а јавно трговско друштво, командитно друштво и командитно друштво со акции не можат да бидат содружник со неограничена одговорност во друго такво друштво.

Во ставот (2) од членот 29 од ЗТД таксативно се наброени случаите во кои одредени лице (било правно или физичко) не може да се јават како основачи на трговско друштво, додека регистарот на лица кои не можат да основаат и да управуваат со трговски друштва и на лица кои се спречени или престанале да ги вршат своите функции во органот на управување во трговските друштва е уреден во членот 29-б од ЗТД.

Според членот 167(1) од ЗТД друштво со ограничена одговорност може да биде основано од едно или од повеќе физички и правни лица.

Според членот 224(3) и (4) од ЗТД во друштвото основано од едно лице, одлуките се евидентираат во книгата на одлуки веднаш по донесувањето и се заверуваат со потпис на единствениот содружник, а начинот на водењето на книгата на одлуки поблиску се уредува со договорот за друштвото.

Иако во македонскиот ЗТД нема изречна одлука кој ги врши овластувањата на собир на содружници кај ДООЕЛ-от (како на пример во српскиот Закон за стопански друштва), **претходнава одредба од членот 224 од ЗТД би можело да се толкува во смисла дека единствениот одружник ги има тие овластувања.**

Заклучок: едно физичко или правно лице може да се јави како основач на неограничен број на друштва со ограничена одговорност, вклучително и на друштва со ограничена одговорност од едно лице, под услов да не ги повредува забраните предвидени во ЗТД во поглед на субјектите кои можат да се јават како основачи ба трговско друштво.

III.3.6) Застапување на трговско друштво

Во членот 65 од ЗТД се уредува институтот „застапник по закон“. Застапник на трговско друштво по закон е физичкото лице коешто со одредбите на овој закон е определено да ја застапува одделната форма на друштвото. Именувањето, престанувањето на мандатот и податоците за застапникот по закон, како и ограничувањата на неговите овластувања спрема трети лица се запишуваат во трговскиот регистар. При уписот на застапникот по закон во трговскиот регистар се приложува потпис заверен кај нотар. Странските лица можат да приложат потпис заверен кај надлежниот орган во земјата чиешто државјани се. Пропуштање во постапката или која било нерегуларност при давањето на овластување за застапување или при објавувањето податок којшто се однесува на застапникот по закон, не може да се употреби против трети лица, освен ако трговското друштво докаже дека третите лица знаеле за тоа. **Застапникот по закон не може, без посебно овластување на трговското друштво, да настапува како договорна страна и со друштвото да склучува договори од свое име и за своја сметка, во свое име, а за сметка на други лица, или во име и за сметка на други лица (член 65(1),(2),(4) и (5) од ЗТД).**

Во членот 73 од ЗТД, пак, се уредува состојбата на склучување на договор со самиот себе од страна на прокурист. Имено, **договорот кој прокуристит, од името на трговското друштво, ќе го склучи со самиот себе како друга договорна страна, било тоа да го направи од свое име и за своја сметка, од свое име, а за туѓа сметка или од името и за сметка на друго лице, е ништовен доколку прокуристит за тоа не бил изречно овластен.** Значи можно е и склучување на договор со самиот себе од страна на прокурист, доколку прокуристит бил изрешно овластен за тоа.

III.3.в) Управување со друштво со ограничена одговорност

Во членот 231(3) и (4) од ЗТД се определуваат условите за избор на управител, меѓу кои и дека **за управител може да биде избрано физичко лице кое е деловно способно, односно дека за управител не може да биде избрано лице на кое со правосилна судска одлука делумно или во целост му е забрането да врши професија, дејност или должност што е поврзана со функцијата управител на друштвото додека трае забраната.**

Според членот 232(1) и (3) од ЗТД за избор на управител одлучуваат содружниците. Ако за управител се избира содружник, мандатот може да му трае додека му трае содружничкиот однос.

Управителот, неговото овластување за застапување на друштвото и сите промени, без одлагање, се запишуваат во трговскиот регистар. Помеѓу останатото, **кон пријавата за упис се приложува: (...) актот со којшто се определува видот и обемот на застапувањето** (член 234(1) и (2)4) од ЗТД.

Овластувањата на управителот се определуваат со договорот за друштвото. Ако со договорот за друштвото не се определени овластувањата на управителот, тој може да ги презема сите правни работи и дејствија што се поврзани и вообичаени за водењето на работите и што се во интерес на друштвото. **Во односите со трети лица, управителот е овластен да дејствува во сите околности од името на друштвото, со исклучок на овластувањата што, според овој закон и договорот за друштвото, ги имаат содружниците** (член 235(1) и (2) од ЗТД).

Друштвото во односите со трети лица го застапува управителот. Управителот се потпишува такашто по наведување на фирмата на друштвото, го назначува својот статус на управител и го става својот потпис. **Управителот е обврзан да ги почитува ограничувањата на овластувањето за застапување, определени во договорот за друштвото, во одлуката на собирот на содружниците или во одлуката донесена преку допишување. Ограничувањата од овој член на ЗТД се без правно дејство спрема трети лица, дури и ако ограничувањата биле објавени.** Управителот кој знаел дека презема дејствие од името на друштвото без да има овластување за тоа, лично му е одговорен на друштвото за штетата што произлегла од тоа (член 236 од ЗТД).

Во членот 243 од ЗТД се уредува управувањето на друштвото со ограничена одговорност од едно лице. **Со друштвото со ограничена одговорност од едно лице управува содружникот лично, или од него избран управител.** Ако единствениот содружник е правно лице, со друштвото управува, од него избрано лице. Единствениот содружник, како управител, го управува друштвото на начин на кој што смета дека е целисходен за остварување на интересот на друштвото.

Одредбите од овој закон што се однесуваат за одговорноста на друштвото во однос на третите лица и на управителот, како застапник по закон, во однос на третите лица, се применуваат на единствениот содружник како основач на друштвото, како содружник и како управител на друштвото. **Договорите меѓу единствениот содружник и друштвото во коешто единствениот содружник е истовремено и управител мораат да бидат внесени во записник или да бидат склучени во писмена форма.**

Во македонското право на друштва не се предвидува прекршочна санкција – глоба за трговското друштво, односно на одговорното лице во друштвото за повреда на одредбите од член 243 од ЗТД, како што беше предвидено со Компанискиот закон на Велика Британија од 1985 година. **Би препорачале во некоја наредна новела на ЗТД задолжително да се предвиди ваква прекршочна санкција со цел да се превенираат потенцијални злоупотреби при склучување договори меѓу единствениот содружник и друштвото во коешто единствениот содружник е истовремено и управител.**

Како што може да се спореди со одредбите од споредбените национални законодавства дадени во делот III.2. од ова Правно мислење, македонскиот законодавец е малку построг од причина што во македонскиот ЗТД не се предвидува дека записник или писмена форма нема да се бара доколку се работи за зделки кои влегуваат во вообичаеното, редовно работење на друштвото.

Заклучок: застапникот по закон, односно управителот на друштво со ограничена одговорност може да склучува договори од свое име и за своја сметка, во свое име, а за сметка на други лица, или во име и за сметка на други лица со посебно овластување.

Доколку со договорот за друштвото, односно со изјавата за основање на ДООЕЛ не се предвидени ограничувања на овластувањето за застапување, се претпоставува дека такво овластување на застапникот по закон е дадено.

III.3.г) Дали при склучување на договори помеѓу два или повеќе ДООЕЛ-и во коишто единствениот содружник е истовремено и управител во двата или повеќето ДООЕЛ-и, истиот управител ќе се јавува во функција на управител како една договорна страна, а за да може да потпише како друга договорна страна ќе мора издаде полномошно на трето лице?

Според член 81 од Законот за облигационите односи¹², **полномошното е овластување за застапување што властодавецот со правна работа му го дава на полномошникот.** Постоенето и обемот на

¹² Види: Закон за облигационите односи („Службен весник на Република Македонија“ број 18/2001, 78/2001, 04/2002, 59/2002, 05/2003, 84/2008, 81/2009 и 161/09) – во понатамошниот текст: 300.

полномошното се независни од правниот однос врз чија основа е дадено полномошното. Како полномошник може да се јави и правно лице.

Според одредбите од членот 83 од ЗОО се разликуваат општо и посебно полномошно. Посебното полномошно се поврзува со работи кои не спаѓаат во редовното работење.

Застапникот по закон на трговското друштво може да даде полномошно на друго лице. Полномошното може да се даде во границите на овластувањата на застапникот што се запишани во трговскиот регистар (член 66(2) од ЗТД). Според одредбите од ЗТД, полномошното издадено од застапник по закон се дава во согласност со одредбите на Законот за облигационите односи, освен ако со ЗТД поинаку не е определено (член 66(3) од ЗТД). Значи, според оваа одредба ЗТД се става во положба на *lex specialis* во однос на ЗОО.

Заклучок: во ЗТД не е предвидена изречна забрана за единствениот содружник кој ист овремено е управител во две или повеќе ДООЕЛ-и да не може да директно да склучува договори во име и за сметка на двете или повеќето ДООЕ-ли. Во ниту една одредба не е утврдено барање дека управителот кога склучува договори во име и за сметка на двете или повеќето ДООЕ-ли да треба да издаде посебно полномошно на една од договорните страни согласно одредбите од ЗОО и ЗТД.

III.3.д) Дали исто лице може да биде управител во повеќе трговски друштва?

Во делот од ЗТД посветен на акционерското друштво кај управниот одбор (член 374(2) од ЗТД) се вели дека „**По исклучок** од ставот (1) на овој член, во друштвата коишто имаат основна главнина помала од 150.000 ЕВРА во денарска противвредност, наместо управен одбор **може да биде избран управител**, со сите права и обврски што ги има управниот одбор.“ Значи, во акционерското друштво може да се сретне и функција управител.

Одредбата од претходниот член може да се поврзе со ограничувањата предвидени со членот 346(2) од ЗТД кадешто јасно е определено дека „Извршен член на одборот на директори и член на управниот одбор не може да биде избран за извршен член на одбор на директори, односно за член на управен одбор во други акционерски друштва со седиште во Република Македонија, освен во банки, во друштва за осигурување и во други друштва ако тоа е определено со закон.“

На погорното би можеле да ги додадеме одредбите од членот 92(3) и (4) од Законот за банките¹³ како *lex specialis*, и би виделе дека член на

¹³ Види: Закон за банките („Службен весник на РМ“ број 67/2007, 90/2009, 67/10 и 26/13 и 15/15).

управен одбор на банка, покрај лицето од членот 83(2) и (3) од Законот за банки, **не може да биде и лице кое е член на орган на управување на кое било друго домашно или странско трговско друштво и дека членовите на управниот одбор мора да се во постојан работен однос во банката (...).**

Би заклучиле дека извршен член на одборот на директори, член на управниот одбор или управител во акционерско друштво не може да биде избран за извршен член на одбор на директори, односно за член на управен одбор, односно управител во други акционерски друштва со седиште во Република Македонија.

Во прилог на претходното би упатиле и на одредбите од членот 366 од ЗТД каде се уредува статусот на членовите на органот на управување и на раководните лица во акционерското друштво. Помеѓу другото, во ставот (4) од овој член експлицитно се вели дека на извршните членови на одборот на директорите, членовите на управниот одбор, односно на управителот и на раководните лица **не се применуваат одредбите од колективните договори, како и одредбите од Законот за работни односи што се однесуваат на засновањето и на престанувањето на работниот однос, на дисциплинската одговорност, на платата, на надоместоците и на заштитата на правата на работниците.**¹⁴ Правата од овие одредби од Законот за работни односи, овие лица ги остваруваат на начин и според условите утврдени во договорот за уредување на односите меѓу друштвото и извршен член на одборот на директори, член на управниот одбор, односно управител. Она што е важно за ова правно мислење е регулата од став (5) од членот 366, според која „**одредбите од овој член и од членот 365 на овој закон соодветно се применуваат и на управителот во другите форми на трговски друштва, на начин и под условите определени со договорот за друштвото, освен ако функцијата ја вршат без засновање работен однос.**“

Заклучок: ЗТД не поставува никакво експлицитно ограничување едно лице кое ги исполнува условите од ЗТД да биде именувано за управител на друштвото, да може да биде именувано за управител во повеќе од едно друштво со ограничена одговорност, вклучително и во повеќе друштва со ограничена одговорност од едно лице. Едно физичко лице може да се јави како основач и истовремено како управител на повеќе друштва со ограничена одговорност од едно лице. Ова е потврдено и од досегашната практика на Трговскиот регистар.

¹⁴ Сепак, овде треба да се имаат на ум и одредбите од членовите 54 и 55 од Законот за работните односи насловени како „Договор за вработување на деловни лица (менаџерски договор)“ и „Остварување на правата и обврските од работен однос на раководниот орган (менаџер)“. Види: Закон за работните односи (пречистен текст), („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/14).

III.3.ƒ)(i) Обврски и одговорност на управителот

Согласно членот 243(4) од ЗТД, **одредбите од ЗТД што се однесуваат на управителот за друштвата со ограничена одговорност коишто имаат два и повеќе содружници соодветно се применуваат и на управителот избран од единствениот содружник.**

Оттука, ќе се задржиме на некои одредби на ЗТД што се однесуваат на одговорноста на управителот, без оглед дали во друштво со ограничена одговорност или друштво со ограничена одговорност од едно лице:

III.3.ƒ)(ii) Обврски на управител

Управителот кај друштвото со ограничена одговорност е должен да ги води работите на друштвото со внимание на уреден и совесен трговец и да ја чува деловната тајна на друштвото (член 241 (1) од ЗТД).

Вниманието на уреден и совесен трговец е дефинирано во член 3(15) од ЗТД како правен стандард за утврдување на одговорноста на лицата одговорни за управување и за надзор на друштвата, со којшто се определува со какво внимание овие лица треба да ги вршат доверените работи во друштвото, односно да се однесуваат со внимание на способен и (во работењето на друштвото) вешт човек (професионалец), при што тие одговараат за обична небрежност при вршењето на доверените работи, освен ако со друг закон не е определено дека одговараат само за груба небрежност.

III.3.ƒ)(iii) „Чиста“ корпоративна одговорност
(отповикување и разрешување)

Управител може, во секое време, да биде отповикан со одлука на содружниците, на начин на којшто одлучувале за неговиот избор, со или без образложение. Секоја поинаква одредба во договорот за друштвото се смета за ништовна. На предлог на содружник судот може да донесе одлука за отповикување на управител кој е и содружник (член 242(1) и (2) од ЗТД).

Отповиканиот управител има право на надомест на штетата ако тоа е определено со договорот за уредување на односите меѓу управителот и друштвото (член 242(5) од ЗТД).

III.3.ƒ)(iv) Корпоративно – граѓанска одговорност во поглед на надомест на штета

Во ЗТД на многу места се уредува прашањето за одговорност на одредени лица за надомест на штета.

Така, во член 236(5) од ЗТД **управителот** кој знаел дека презема дејствие од името на друштвото без да има овластување за тоа, **лично му е одговорен на друштвото за штетата** што произлегла од тоа.

Во членот 241 од ЗТД се определува дека **управи телот е лично и неограничено одговорен**, а ако друштвото има два или повеќе управители тие одговараат и солидарно, (1) спрема друштвото и (2) спрема третите лица за работењето спротивно на одредбите на законот и другите прописи и за непочитувањето на договорот за друштвото. Ако има повеќе управители тие одговараат неограничено и солидарно (став 2). Управителот е **одговорен лично и за штетата што ќе му ја предизвика на друштвото со правна работа што ја склучил со друштвото во свое или во туѓо име**, а за своја сметка, ако за тоа претходно не добил согласност од органот за надзор, а ако друштвото нема орган на надзор, согласност од другите управители, ако содружниците во друштвото избрале повеќе управители (став 4). Би ја потенцирале одредбата од став (б) од истиот член според која освен тужбата за надомест на штетата која што лично ја претрпеле, содружниците можат, поединечно или групно, да поднесат тужба против управител за надомест на штетата на друштвото. Тужителите можат да бараат надомест на штетата која што ја претрпело друштвото. Интересно е да се упати дека законодавецот во ЗТД определува застареност на тужбата за одговорност на управителот(ите) согласно одредбите на овој член во рок од три години, сметано од денот на извршеното штетно дејствие, односно од денот на предизвиканата штета или, ако било прикриено, од неговото откривање. Но, кога дејствието е квалификувано како кривично дело, тужбата застарува за десет години (став 9).

Управителот во ДОО е одговорен за ажурно водење на книгата за удели и за точноста на податоците внесени во книгата за удели. Управителот е лично и неограничено одговорен на друштвото, на содружниците и на доверителите за штетата причинета за неточно и неажурно водење на книгата на уделите (член 195(3) од ЗТД).

Управителот во ДОО им одговара **лично и неограничено со сиот свој имот за штетата што ќе им ја предизвика на оние доверители** на кои им дал невистинити податоци при намалување на основна главнина во ДОО (член 263(3) од ЗТД).

Ако управителот во ДОО без одлагање не поднесе пријава за упис на престанувањето на друштвото во трговскиот регистар поради истекот на времето за коешто е основано друштвото или поради одлуката на содружниците за престанување на друштвото е лично и неограничено одговорен за штетата што ќе ја предизвика (член 269(1) од ЗТД).

На собирот на содружниците, односно со одлучување преку допишување содружникот не може да гласа, односно не може да се изјасни за одлука што го ослободува од обврска или од одговорност или што му признава некаква предност, или привилегија или со којашто

се одлучува за склучување правна работа меѓу содружникот и друштвото, за поведување судска постапка во којашто странки ќе бидат содружникот и друштвото и во другите случаи определени во договорот за друштвото (член 220(1) од ЗТД).

Содружниците на друштвото, ако на собирот на содружниците или со одлучување преку допишување, донесат одлука за која знаеле или за која со оглед на околностите, морале да знаат дека ги повредуваат интересите на друштвото, одговараат неограничено и солидарно за штетата настаната со таква одлука (член 223 од ЗТД).

Интересна е одредбата дека членовите на органот на управување, а ако друштвото има орган на надзор - членовите на надзорниот одбор, односно контролорот на друштвото што се присоединува, друштвата коишто се спојуваат и друштвото што се дели, се обврзани како солидарни должници да ја надоместат штетата, која што се присоединувањето, со спојувањето, односно со поделбата ја претрпува друштво што се присоединува, се спојува, односно друштвото што се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање (член 529(1) од ЗТД).

III.3.f)(v) Посебна одговорност за штета при основање на друштво, при исполнување на услови за забрана за конкуренција, при судир на интереси, при зделка со заинтересирана страна, при голема зделка, кај поврзани лица и при статусни промени

ЗТД предвидува посебна одговорност и за основачите и членовите на органите на управување при основање на трговско друштво. Така, **предвидена е одговорност на содружниците и управителите во ДОО при основање на друштвото** (член 181 од ЗТД).

ЗТД предвидува и одговорност и надомест на штета во случај на повреда на одредбите за **забрана на конкуренција** кај ДОО (член 238 од ЗТД) и одговорност при **постоење на судир на интереси** кај ДОО (член 239 од ЗТД).

Одредбите за одговорност при постоење на судир на интереси скоро секогаш се анализираат во контекст на одредбите од ЗТД кои се однесуваат на **зделките со заинтересирана страна** (член 457 – 460-в од ЗТД).

Со оглед дека македонската сопственичка структура во трговските друштва се карактеризира со изразена меѓусебна капитална, управувачка и/или персонална поврзаност на трговските друштва, сметаме дека треба да упатиме и на одредбите од ЗТД кои се однесуваат на **обемот на влијание на друштво со мнозинско учество, одговорноста на органите на зависното друштво**, како и на одговорноста на друштвото со мнозинско учество и неговите застапници по закон (членови 501 до 503 од ЗТД).

Членовите на органот на управување, а ако друштвото има орган на надзор членовите на надзорниот одбор, односно контролорот на друштвото што се присоединува, друштвата коишто се спојуваат и друштвото што се дели, се обврзани како солидарни должници да ја надоместат штетата, којашто со присоединувањето, со спојувањето, односно со поделбата ја претрпува друштво што се присоединува, се спојува, односно друштвото што се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање (член 529(1) и 530 од ЗТД).

III.3.f)(vi) Кревање на велот на правното лице

Веќе споменавме дека во правото на друштва постои јасна одвоеност на субјективитетот и имотот помеѓу содружниците/акционерите од една и првенствено капиталските трговски друштва (АД и ДОО), од друга страна.

По исклучок, во теоријата и практиката на статусното трговско право се дозволува развивање на судска практика позната како „пробивање на велот на корпорацијата“ (*lifting/piercing the corporate veil*). Оваа можност ја познава и македонското право на друштва и е уредена во членот 28 од ЗТД во членот насловен како “Посебна одговорност на содружниците, односно на акционерите“. Според одредбите од овој член содружниците, односно акционерите на трговското друштво одговараат неограничено и солидарно за обврските на друштвото во случаите, ако: 1) го злоупотребиле друштвото како правно лице за да постигнат цели што за нив како поединци, се забранети; 2) го злоупотребиле друштвото како правно лице за да им нанесат штета на своите доверители; 3) спротивно на законот, располагале со имотот на друштвото како со свој сопствен имот или 4) во своја корист или во корист на кое било друго лице го намалиле имотот на друштвото, а знаеле или морале да знаат дека друштвото не е способно да ги изврши своите обврски спрема третите лица.

III.3.f)(vii) Економски кривични дела

Економските кривични дела во Кривичниот законик на Република Македонија¹⁵ се поместени во главите дваесет и три насловена како „Кривични дела против имотот“ (членови 235 – 263) и дваесет и пет насловена како „Кривични дела против јавните финансии, платниот промет и стопанството“ (членови 268-287).

Повеќето дела се гонат по службена должност, но некои се гонат само по приватна тужба (на пример, кривичното дело „злоупотреба на довербата“ уредено во член 252 од КЗ).

¹⁵ Види: Кривичен законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 81/2005, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008, 114/2009, 51/11, 135/11, 185/11, 142/12, 166/12 и 55/13, 82/13, 14/14, 27/14, 28/14, 115/14, 132/14, 160/14 и 199/14) – во понатамошниот текст: „КЗ“.

Некои од овие кривични дела, покрај одговорно лице или лицата дефинирани во КЗ, може да ги стори и правно лице: лажен стечај (член 254 од КЗ), предизвикување стечај со несовесно работење (член 255 од КЗ), злоупотреба на постапката за стечај (член 256 од КЗ); оштетување или повластување на доверители (член 257 од КЗ), нелојална конкуренција во работи на надворешно-трговскиот промет (член 284), повреда на права од индустриска сопственост и неовластена употреба на туѓа фирма (член 285); повреда на правото од пријавен или заштитен пронајдок и топографија на интегрални кола (член 286 од КЗ) и слично. Притоа, некои кривични дела се поврзуваат со самото отворањето на стечајната постапка, додека други се поврзани со „сивата зона пред отворање на стечајната постапка, како што е случајот со кривичните дела предизвикување стечај со несовесно работење (член 255 од КЗ) и оштетување или повластување на доверители (член 257 од КЗ), кои, од своја страна, треба да се анализираат во контекст на член 51(8) од Законот за стечај;

Стандардот за „внимание на уреден и совесен трговец“ во споредбената литература се поврзува со тнр. фидуцијарни должности и обврски на членовите на органите на управување и на органите за надзор. Еден од основните елементи на овие фидуцијарни должности е довербата. Оттука, сметаме дека за кривично гонење за повреда на овие обврски е инкриминацијата предвидена во член 252 од КЗ, насловена како „злоупотреба на довербата“. Според неа, тој што застапувајќи ги имотните интереси на некое лице или грижејќи се за неговиот имот нема да ја исполни својата должност или ќе ги злоупотреби дадените овластувања со намера да прибави имотна корист или да го оштети лицето чии имотни интереси ги застапува или за чиј имот се грижи, ќе се казни со парична казна или со затвор до една година.

Интересно за анализа е и кривичното дело злоупотреба на овластување во стопанството (член 287 од КЗ). Имено, одговорно лице кое со намера да прибави противправна имотна корист за правното лице во кое работи или за друго правно лице: создава или држи недозволени фондови во земјата или во странство или со составување на исправа со неистинита содржина, со лажен биланс, процена или инвентарисување или со друго лажно прикажување или со прикривање на факти ја прикажува неистинитото состојбата и движењето на средствата и на резултатите на работењето и на тој начин ќе ги доведе во заблуда органите на управување во правното лице при донесувањето на одлуки, ќе се казни со затвор од една до пет години.

Укажавме дека кај капиталските трговски друштва (ДОО и АД) постои јасна персонална и имотна одвоеност помеѓу членовите на трговското друштво (акционерите/содружниците) и друштвото како посебно правно лице.

Оттука, би можело да се примени и одредбата од КЗ која се однесува на измама (член 247 од КЗ) доколку некој што со намера за себе или за друг да прибави противправна имотна корист ќе доведе некого во заблуда со лажно прикажување или со прикривање факти или ќе го држи во заблуда и со тоа ќе го наведе да стори или да не стори нешто на штета на својот или туѓ имот, ќе се казни со парична казна или со затвор до три години. Во зависност од висината на штетата казната може да биде парична казна или затвор од една до десет години.

Од поновите инкриминации уредени со КЗ би ги споменале злоупотребата при склучување на договор меѓу заинтересирани страни (член 275-г од КЗ), истовремено дефинирајќи ја „заинтересираната страна“ во членот 122(4), како и инкриминацијата за издавање на задолжница без покритие (член 274 - а од КЗ).

III.3.ф)(viii) Други правни механизми за заштита, првенствено на доверителите во случај на зделки помеѓу поврзани ДООЕЛ-и кои имаат идентичен единствен содружник, кој воедно е и управител во повеќе ДООЕЛ-и?

Ништовност на договори и други правни работи согласно одредбите од членовите 95, 96, а во врска со член 17, став (2) од Законот за облигационите односи;

Побивање на должникови правни дејствија според ЗОО (членови 269 – 274 од ЗОО); побивање на правни дела на стечаен должник (членови 172 – 188 од Законот за стечај¹⁶) и поништување на трансакции согласно член 26 од Законот за извршување¹⁷,

Би ја споменале и постапката утврдена според Законот за процена¹⁸. Имено со овој закон се утврдува според методологија на процена (член 4), дека процената се врши за трговски друштва (член 5, став (1), точка 1) и дека, меѓу другото, процена се врши и за пренос на правото на сопственост и за определување на вредноста на капитал во случаи во кои доаѓа до промена на вредноста и структурата на капиталот и при статусни измени, стечајна постапка и ликвидација, пребивање на побарување (член 6, став (1), алинеи 1, 2, 3 и 5). Не е јасно дали одредбите од законот се од императивна или од диспозитивна природа. Ако се толкува регулата од став (2) од член 4 на Законот за процена, проценувачот е должен процената да ја достави до нарачателот на процената во согласност со условите и роковите договорени од страна на нарачателот и проценителот. Значи, процената би била првенствено

¹⁶ Види: Закон за стечај („Службен весник на Република Македонија“ број 34/2006, 126/2006, 84/2007, 47/11, 79/13 и 29/14)

¹⁷ Види: Закон за извршување („Службен весник на Република Македонија“ број 35/2005, 50/2006, 129/2006, 8/2008, 83/2009, 50/10, 83/10, 88/10, 171/10 и 148/11 и 187/13)

¹⁸ Види: Закон за процена („Службен весник на Република Македонија“ број 115/10 158/11, 185/11, 64/12 и 188/14).

од договорен карактер, освен во случаите кога таа задолжително се бара со закон, како, на пример, при процена на непаричен влог во трговски друштва, при процена на удел, големи зделки и слично. Од друга страна, граматичкото толкување на став (1) од член 6 од Законот за процена се вели дека

„Процената се врши (...)“, а не се вели дека „Процената може да се врши (...)“, што би не упатило дека во случаите таксативно наброени во овој член од Законот се од императивна природа и дека задолжително би морало да се изврши процена во наброените случаи.

- Даночно-правни аспекти на зделки помеѓу поврзани лица. Заштита на зделките коишто ги склучуваат правните лице со еден содружник, може да се анализира и од аспект на македонското даночно право.¹⁹ Така, во членовите 12 – 16 од законот за данокот од добивка се уредуваат непризнаените расходи за даночни цели во создавање обврски помеѓу поврзани лица (разлика помеѓу трансферна и пазарна цена); камати по заеми меѓу поврзани лица кое не е банка или друга овластена кредитна институција; затезните камати кои произлегуваат од односите со поврзано лице кое не е банка или друга овластена кредитна институција; каматите на заемите добиени од содружниците или акционерите и слично.

Заклучок: македонското позитивно право (Законот за трговските друштва, Законот за облигационите односи, Законот за стечај, Кривичниот законик, Законот за извршување, Законот за процена, Законот за данокот на добивка и други) нуди доволна правна заштита за надворешните доверители кои стапуваат во должничко доверителски односи со друштва со ограничена одговорност од едно лице во кои единствениот содружник – физичко лице истовремено се јавува и како управител во тие друштва и сметаме дека нема потреба од дополнителни легислативни интервенции во тој правец.

¹⁹ Види: Закон за данокот од добивка, („Службен весник на РМ, бр. 112 од 25.07.2014 година - во примена од 1 јануари 2015 година“).

Глава III

ИНФОРМАЦИИ ОД ОРГАНИ И ТЕЛА НА НОТАРСКА КОМОРА НА РМ

Union Internationale du Notariat

**COMMISSION DES AFFAIRES EUROPEENNES (CAE)
DE LA UINL**

**нотар Златко Николовски
заменик-член**

ИЗВЕШТАЈ
од 2. редовна седница на Комисијата,
за мандатниот период 2014–2016,

одржана во Барселона, Шпанија,
на 21 и 22 ноември 2014 година

Скопје, декември 2014

ИЗВЕШТАЈ

**од 2. редовна седница на Комисијата за европски прашања,
за мандатниот период 2014–2016, одржана во Барселона,
Шпанија, на 21 и 22 ноември 2014 година**

Во Барселона, Шпанија, на 21 и 22 ноември 2014 година се одржа втората редовна седница на Комисијата за европски прашања на Меѓународната унија на латинскиот нотаријат за мандатниот период 2014-2016 г. На седницата присуствуваше Златко Николовски – заменик-член на комисијата од НКРМ. Во ваа информација ќе бидат опфатени позначајните прашања од работата на истата.

Седницата ја отвори и ја водеше Пјер Беке, претседател на Комисијата за европски прашања.

За работата на пленарната седница на Комисијата беше усвоен следниот дневен ред (на 21.11.2014 г.):

- 1. Отворање на пленарната седница на САЕ:**
претседател на Комисијата Пјер Беке (Pierre Besque);
- 2. Усвојување на записникот од првата редовна седница одржана во Бања Лука, Р. Српска - известител Тиери Вакон (Thierry Vachon);**
- 3. Запознавање со збиднувањата во Унијата од последната седница на Комисијата во Бања Лука (април 2014) – Пјер Беке (Pierre Besque):**
- Првата редовна седница на Генералниот совет во Берн, мај 2014 година - запознавање со усвоените одлуки;

- Заедничка конференција ЦАЕ-ЦЦНИ (CAE-CCNI) со Нотаријатот во Тбилиси – Грузија;

- Состанок во Рим на 18 септември 2014 г. со преставниците на Форумот на Велика Британија, претседателот Бари Холанд (Barry Holland) и Мајкл Лајтовлер (Michael Lightowler) од Нотарското друштво на Англија и Велс;

- Состанок на Бирото на Комисијата (CAE) во Рим на 20 септември 2014 година;

- Седница на Собранието на нотаријатите членки во Будимпешта на 10 и 11 октомври;

4. Претставување на завршените студии – синтеза

- Системите на дисциплинска одговорност во европските нотаријати - одговорна: Кристина Планелс (Cristina Plannels);

5. Претставување на студиите во тек:

- Потврдување, заверување, составување исправа (во форма на нотарски акт);

- Еволуција на семејното право - одговорна: Марианде лос Рејес Санчес Морено (Mariande los Reyes Sanchez Moreno);

- Нотарски активности во односите со странство - одговорен: Јорг Буколц (Jorg Buscholz);

- Претставување на студијата и предлог-прашалникот;

- Формирање група одговорна за студијата;

Соработка помеѓу нотарите - одговорен: Нургун Цејлан (Nurgun Ceylan);

Презентација на студијата и предлог-прашалникот;

Формирање група одговорна за студијата;

Прашања и одговори;

Академско заседание – конференција: „ЕВРОПА, НОТАРОТ И ПОТРОШУВАЧОТ“

- *Инауџурација*

- Пјер Беке (Pierre Besque) – претседател на ЦАЕ (CAE)

- Хоан Карлес Оле Фаваро (Joan Carles Olle Favaro) – претседател на Каталонската нотарска комора

- Хозе Мануел Гарсија Колантес (Jose Manuel Garcia Collantes) - претседател на Генералниот совет на Шпанскиот нотаријат;

САБОТА, 22 НОЕМВРИ 2014 ГОДИНА, ПЛЕНАРНО ЗАСЕДАНИЕ

7. Тркалезна маса – сите делегации;

8. Нотарска европска академија (одговорен Игор Медведев)

- следење на академската сесија во Барселона – дискусија;
- идни проекти;

9. Предлози за други студии;

10. Предлог за соработка на ТОМПСОН РОЈТЕРС (THOMSON REUTERS) со нотарите од Квебек - Генеалошкото друштво ДЕКУЈПЕР ГЕНДЕК КА (DECUYPER GENDEC CA) и издавачкото друштво ТОМПСОН РОЈТЕРС (THOMSON REUTERS) се заинтересирани за соработка во издавање книга за брачните режими во Европа. Целта на овој проект е можност да се овозможи едно корисно средство на нотарите во Квебек и во Канада;

11. Излагање на претседателот на ЦЦНИ (CCNI), Мишел Мерлоти, за неговите активности во изминатиот период;

12. Соработка помеѓу ИРЕНЕ-ЦАЕ (IRENE-CAE) – колоквиум на ИРЕНЕ (IRENE);

13. Календар на идни збиднувања.

* *
*

По отворањето на сесијата на Комисијата и усвојувањето на записникот од 1. седница на Комисијата одржана во Бања Лука, во април 2014 година, збор зеде претседателот на Комисијата, Пјер Беке, кој ги информира присутните за донесените одлуки од Првата седница на Генералниот совет одржана во Берн, Швајцарија, во мај 2014 година, а особено за оформување на посебната работна група „Вообичаено право – граѓанско право“ („Common Law – Civil Law“), која на своите состаноци ќе ги разгледува прашањата кои можат да помогнат во зближувањето на двата водечки правни системи.

Исто така претседателот информира и за Конференцијата ЦАЕ-ЦЦНИ (CAE-CCNI) – со нотаријатот на Грузија во Тбилиси, во септември 2014 година, за состанокот со преставниците на Форумот на Обединетото Кралство, со претседателот Бари Холанд (Barry Holland) и со Мајкл Лајтовлер (Michael Lightowler), претставникот на Нотарското друштво на Англија и Велс, како и за седницата на Бирото на ЦАЕ (CAE) во Рим во септември 2014 година и за првата сесија на нотаријатите членки на УИНЛ во Будимпешта на 10 и 11 октомври 2014 година.

Претседателот Пјер Беке сумарно ги изложи и своите активности помеѓу двете сесии на ЦАЕ, и тоа:

1. Србија – учество во Белград на две седници во врска со едукација на нотарите во Србија, како и на 7 август на полагање заклетва на првите 100 нотари;

2. На 18 и 19 јуни учество на округла маса за трансгранично наследување, организирана во рамките на Форумот во Санкт Петербург, каде го запознал и новиот претседател на Руската нотарска комора;

3. На 28 и 29 јуни, заедно со потпретседателот за Европа, Марио Миколи, учество на меѓународниот колоквиум организиран во Тирана по повод 20-годишнината од албанскиот нотаријат;

4. На 28 и 29 јули учество на седницата на Стратегискиот комитет на УИНЛ во Париз;

5. На 31 јули средба со претседателот на Каталонската нотарска комора во Барселона заради прецизирање на организацијата на седницата на САЕ;

6. На 12 и 13 септември учество, заедно со Мишел Мерлоти, на меѓународната конференција организирана во Тбилиси, Грузија;

7. На 14 до 19 септември учество на Светскиот нотарски универзитет во Рим, на која имал и предавања.

По 4. точка од дневниот ред - **претставување на завршените студии – синтеза**, Кристина Панелс (Cristina Plannels) одговорната за студијата „Системите на дисциплинска одговорност во европските нотаријати“, ја претстави синтезата на дадените одговори од европските нотаријати.

По 5. точка – претставување на студиите во тек, одговорните за темите за кои е во тек прибирањето на одговорите од европските нотарски комори, и тоа:

- **Потврдување, заверување, составување исправа (во форма на нотарски акт)**, состојба со активностите и продолжување на истите (одговорни: Алајн Делиеге, Нигел Реди и Пјер Беке). Предлог синтезата на оваа студија да биде доверена на определен универзитетски професор кој ќе биде платен од белгиската фондација Вентосе (Ventose);
- **Еволуција на семејното право** (одговорна: Миранде лос Рејес Санчес Морено);
  - Претставување на прашалникот;
  - Анализа на одговорите примени досега;
- **Нотарски активности во односите со странство** (одговорен: Јорг Буколц);

- Преставување на студијата и предлог-прашалникот;
- Формирање група, одговорна за студијата;
- **Соработка помеѓу нотарите** (одговорен: Нургун Цејлан);
- Презентација на студијата и предлог-прашалникот;
- Формирање група, одговорна за студијата;

6. точка - всушност тоа беа излагањата на тема „ЕВРОПА, НОТАРОТ и ПОТРОШУВАЧОТ“, во рамките на Нотарската европска академија на ЦАЕ (CAE).

На отворањето на нотарската академија присуствуваше градоначалникот на Барселона, г. Ксавиер Триас (Xavier Trias), кој го отвори заседанието на Академијата, им посака добредојде на сите присутни нотари и укажа на важноста која ја имаат нотарите во правните системи на својата држава.

Потоа свои излагања имаа следните излагачи:

1. Франциско Фонсека Морило (Francisco **FONSECA MORILLO**), директор на шпанското претставништво во Европската комисија;
2. **Ивес Пикод (YVES PICOD)**, доајен на Правниот факултет на Универзитетот во Перпињан, Франција;
3. Франциско Марин Кастаин (Francisco **MARIN CASTAN**), претседател на Првиот шпански касациски суд.

Вториот ден од заседанието на ЦАЕ (CAE) беше всушност и најзначајниот дел: презентирање на состојбите во европските нотаријати. По тој повод, секогаш се организира округла маса на која претставник на

секоја од присутните делегации ги изложува евентуалните позначајни збиднувања во сопствениот нотаријат, а за период од претходната сесија на ЦАЕ (CAE).

Врз основа на усните излагања и доставените пишани извештаи, можно е, како позначајно, да се истакне следното:

Андора – се истакнаа напорите на државните органи да ја оддалечи оваа држава од листата на европски даночен рај;

Бугарија - почнувајќи од 1 јануари 2014 година, укинати се сите ограничувања за промет со земјоделско земјиште и шуми кога купувачите се државјани на земјите на Европската Унија.

Нема никаков напредок во врска со предложените измени на законот за адвокатура во Бугарија, изготвен од Управниот одбор на Бугарската адвокатска комора, кој предвидува пренесување на низа нотарски надлежности врз адвокатите, а кои моментално се во исклучива надлежност на бугарските нотари, како на пример потврдување на содржината на документ, заверка на потпис, заверка на фотокопии, потврдување на датумот на потпишување на определен документ, заверка на полномошна. Бугарската комора остро се спротивстави на ваквите измени, а ставот на Комората беше поддржан и од Конференцијата на нотаријатите на земјите членки на ЕУ, ЦНУЕ (CNUE)

Германија – информираат дека нотаријатот е стабилен, без проблеми и дека тарифата е зголемена за 20%;

Естонија - нотарите добија дополнителни надлежности во материјата на трговското право, а особено за упис и измена на статусот на друштвата во јавните регистри;

Италија – околу 50% опаѓање на прометот на нотарите во последните 8 години, нелојална конкуренција помеѓу нотарите поради укинување на задолжителната тарифа. Секој нотар наплатува колку сака;

Франција – во тек се дискусии околу предлог-реформата на Владата на Франција која ги опфаќа регулираните професии во Франција и посебно нотаријатот. Овие реформи ги доведуваат во прашање основните принципи на професијата, како што се: контролирано отворање на нотарските канцеларии на определено географско подрачје, загрозување на исклучивите нотарски надлежности во врска со недвижностите и семејните односи каде нотарскиот акт ја дава и гарантира сигурноста

на договорните страни и тарифата која дозволува пристап и на сиромашните граѓани.

Овие измени се моментално предмет на дебата помеѓу Нотарската комора, Министерството за правда и Министерството за финансии.

Конечниот текст на измените треба да биде завршен во релативно краток рок, а најдоцна ќе се најде на дневен ред на Француското собрание до крајот на јануари 2015 година.

По повод овие измени, на 16 и 17 септември 2014 година имаше протести на нотарите и извршителите, а на 30 септември имаше голем штрајк на сите засегнати професии, поради што министерот на економија мораше да ја смирува ситуацијата која стануваше сè поексплозивна.

Сpreма нотарите, 4 точки во предвидените реформи ги сплотуваат засегнатите професии во нивниот отпор, и тоа:

- Слободата на отворање нотарски канцеларии.

Министерството на економија сака да го дерегулира отворањето на нотарските канцеларии со образложение дека ќе овозможи полесен пристап на младите и пополнување на постојната „правничка пустина“.

На оваа теза нотарите се спротивставија со аргументот дека спротивно на мислењето на Министерството, слободното отворање на нотарските канцеларии ќе биде причина на правничка пустина, како кај отворањето на приватните амбуланти, кои поради поголем приход, се отвораат исклучиво во поголемите места. Нотарите како контра предлог предлагаат тригодишен план, во кој во соработка на Министерството за правда е предвидено отворање 300 нови канцеларии во рок од две години и прием на нови 1.000 нотари во постојните канцеларии како здружени или вработени;

- Право на претставување.

Предлогот предвидува укинување на правото на отстапување на клиентелата. На ова прашање нотарите, адвокатите и извршителите се посебно чувствителни бидејќи ова значи значително намалување на вредноста на канцелариите кога истите се продаваат (отстапуваат) на друг. Ова особено е значајно за младите нотари кои во тој случај не ќе можат да ги отплатуваат земените кредити. За оваа точка нотарите, адвокатите и извршителите се одлучни ништо да не се менува;

- Отворање влез на надворешен капитал.

Наводната цел на овозможувањето влез на надворешен капитал во нотарските, адвокатските и извршителните канцеларии е нивна модернизација со додатни средства од заинтересираните трговски друштва, банки, осигурителни компании и сл.

Оваа мерка уште повеќе го засили спротивставувањето на засегнатите професии, бидејќи има голема загриженост само на помислата на влез на банки, осигурителни компании во нивните канцеларии. Овие три професии својата рентабилност ја гледаат во довербата која странките ја имаат во нив, во човечките односи, во љубезноста и во стручноста. Владата овој пат ја увиде грешката и го измени предлогот на начин што во канцелариите може да влезе капитал само од истата професија.

- Тарифа

Спрема министерот за економија, кој го очекува конечниот извештај на Комисијата за конкуренција, тарифите не водат сметка за остварената добивка и реализираната продуктивност. Министерот предлага „тарифен коридор“ кој ќе им дозволи на нотарите да ги фиксираат своите награди помеѓу определениот минимум и максимум, за да може да дојде до израз конкуренцијата меѓу нив, а притоа да се избегне нелојалната конкуренција, односно намалувањето на наградите. Идејата би овозможила една сигурност во приходите, но истовремено би го динамизирала пазарот на услугите.

„Коридорот е многу лоша идеја бидејќи 70% од наградата на нотарите е под вредноста на нотарската услуга“, оценува претседателот на Нотарската комора на Франција, Пјер Лик Вогел. „Би биле принудени да ги покачине услугите за низа мали заверки и акти“, додава тој.

Предлага создавање дегресивни стапки на тарифата.

Од сето горенаведено, јасно произлегува дека предложената реформа нема поддршка на засегнатите професии и останува и понатаму главна преокупација во дејствувањето на Комората;

Косово – нотарите од Косово истакнаа дека имаат добра соработка со државните органи и дека немаат никакви проблеми со другите правни професии. Моментално на Косово има 73 нотари, а министерот за правда оформи комисија за дисциплинска одговорност. Имаат проблем со распоредот на нотарските места бидејќи некои помали места немаат нотари;

Летонија – воведен е олографски тестамент. Од 1 јануари 2015 година ќе почне да се применува електронски регистар на тестаменти, кој ќе биде поврзан со европскиот регистар АРЕРТ (ARERT);

Лондон – востановен е систем на интерна контрола на нотарите. Инспекцијата се врши од колега кој има најмалку 10 години искуство како нотар, а самата контрола треба да е најавена најмалку 7 дена претходно;

Црна Гора – нотаријатот се развива добро, наспроти некои персонални судири внатре во комората. Во тек е изработка на нотарската тарифа. Се оформи систем на интранет како начин за комуникација на нотарите;

Полска – помината е една година од дерегулацијата на полските нотари. Тоа доведе до 17% зголемување на бројот на нотарите, намалу-

вање на потребниот стаж за да се стане нотар, што го намали нивото на квалитетот на нотарите. Нотарската комора на Полска има формирано, од сопствени средства, регистар на тестаменти, кој е поврзан со Европскиот регистар АРЕПТ (ARERT);

Португалија – се добија некои нови надлежности, како што се: неспорна физичка делба, постапка за испразнување на изнајмените недвижности и изготвување тестаменти. Нотарската комора исто така има формирано центар за посредување и арбитража;

Русија – направени се измени во организација на нотаријатот. Претседателот на Федералната комора не може да има повеќе од два последователни мандати. Формирана е комисија за контрола на работата на нотарите. Прецизирани се износите на членарината за нотарската комора. Се оформи регистар на нотарските акти, се призна еднаквоста на електронскиот со пишаниот документ;

Словачка – во Словачка моментално работат 331 нотар и 54 кандидати за нотари. Се воспоставија електронски врски со поважните регистри во државата. Се укина условот на државјанство за да се стане нотар во Словачка. Нотарската комора со Министерството за правда работи на нови законски решенија за наследувањето;

Република Чешка – има поголем број нови надлежности, а во врска со наследувањето, трговските друштва и заложниот регистар. Владата работи на модалитетите на новите европски правила за наследувањето и на европското наследно решение;

Турција – турските нотари се во преговори со Владата за да добијат надлежности во областа на недвижностите и се надеваат дека ќе успеат во тоа;

Украина – членка е на европскиот нотаријат една година и нотаријатот се судрува со огромни проблеми во врска со војната на еден дел на територијата на земјата. Особено се поставува прашањето на заштита на нотарските архиви во окупираните подрачја. Нотарите соработуваат со Владата за разрешување на овој проблем и формирана е една работна група која го проучува овој проблем. Комората исто така оформи комисија за деонтологија и комисија за меѓународна соработка. Направени се измени во Статутот на комората за потранспарентно управување со комората;

Хрватска – значајни измени во семејното право, а поради усогласување на истото со европската регулатива. Новиот закон е објавен во Службениот весник на РХ бр. 75/2014. Законот воведе нови надлежности на нотарите, од кои позначајни се:

- Барател на азил или странец кој сака да склучи брак во РХ мора да даде изјава заверена кај нотар дека нема склучено брак во странство;
- При преносот на сопственоста на недвижност или нивно оптоварување со залог, а која е стекната во брак и која е живеалиште на брач-

ните другари, мора да има писмена согласност заверена од нотар од другиот брачен другар;

- Согласноста од брачниот другар се бара и за продажба или оптоварување и на движни предмети ако се предмет на упис во јавна книга (автомобили, бродови, лични и реални предмети);
- Брачниот договор мора да биде составен во писмена форма и потпишан од двете страни пред нотар;
- Кога на брачниот другар му е одземена делованата способност, склучувањето договори, односно давањето согласност се врши преку неговиот старател со претходна согласност од Центарот за социјални работи. Договорот мора да биде склучен пред нотар;

Македонија - претставникот на НКРМ укажа на опасноста која го демне нотаријатот, а во врска со предлог-законот за нотаријатот, со кој се предвидува обврзна присутност на адвокат како полномошник на странка во сите правни дела кои ја надминуваат вредноста од 10.000 евра при солемнизација на договорите, односно 20.000 евра при изготвување на нотарскиот акт. На овој начин ќе се доведе во опасност слободата и автономијата на нотаријатот и ќе се загрозат слободите и правата на граѓаните на Македонија, бидејќи не ќе можат да се застапуваат сами во неспорните правни работи што е преседан не само во Македонија, туку и во цела Европа.

Во врска со **10-тата точка** од дневниот ред, беше прочитано писмото за соработка на Генеалози Декујпер (**Genealogie Decuyper**) од Канада кој ја информира Комисијата дека во соработка со издавачката куќа Томпсон Ројтерс (**Thomson Reuters**) подготвуваат книга на тема на брачните режими во Европа, а со цел да им се овозможи на нотарите од Канада практична книга која ќе им помогне во нивната работа.

По **11-тата точка** излагање имаше Мишел Мерлоти, претседател на Комисијата на УИНЛ за меѓународна соработка кој ги информира присутните за неговите активности помеѓу двете сесии на ЦАЕ (CAE).

12-тата точка беше информирање од страна на Јероме Чевриер (Jerome Chevrier) за резултатите на семинарот на ИРЕНЕ (IRENE) одржан во Софија на 26 септември 2014 година, како и за одржување на следниот семинар во Солун во текот на месец февруари 2015 година.

И за крај, како место на одржување на следната сесија на ЦАЕ (CAE) се определи **Сан Марино**, во април 2015 година.

Скопје, декември 2014 година

ИНФОРМАЦИЈА

**од семинарот на Институтот за истражување
и европски нотарски студии ИРЕНЕ,
одржан во Софија, Бугарија, на 26.09.2014 година**

Во организација на Институтот за истражување и европски нотарски студии ИРЕНЕ и Нотарската комора на Р. Бугарија, со поддршка на регионалните комори на Нотарската комора на Р. Бугарија, на 26 септември 2014 година, во Софија, се одржа научен семинар за меѓуграничните наследувања за земјите во Европската Унија.

На семинарот, од страна на претставниците, како главна тема беше нагласена примената на **Регулативата на Европскиот парламент и на Советот бр. 650/2012 од 4 јули 2012 година, потенцирајќи ги надлежноста, важечкото право, признавањето и спроведувањето на одлуките и прифаќањето и спроведувањето на автентичните инструменти за прашања на сукцесијата и создавањето европски сертификат за наследување**

На овој семинар присуствуваа членовите на Управниот одбор на Нотарска комора на РМ, нотар Весна Дончева и нотар Севим Дестани.

ИНФОРМАЦИЈА

за присуство на конференцијата за информирани и сеопфатни земјишни сопственички права на жените од Западен Балкан

Во периодот од 11 до 15 мај 2014 година, во Драч – Албанија, се одржа завршна конференција за информирани и сеопфатни земјишни сопственички права на жената во регионот на Западен Балкан, под покровителство на Светската банка и на Организацијата за храна и земјоделство на ОН (ФАО).

На конференцијата присуствуваа работни групи од земјите на Западен Балкан, и тоа од: Р. Македонија, Р. Србија, Косово, Р. Босна и Херцеговина, Р. Црна Гора и Р. Албанија.

За време на овој настан, беа презентирани резултатите кои беа зададени и постигнати како проектни активности во текот на 11-месечниот период за реализација на Акцискиот план.

Македонскиот тим, составен од претставници од Агенцијата за катастарот на недвижности, од Министерството за труд и социјална политика и јас, нотар Весна Дончева, како претставник од Нотарската комора на РМ, ги претстави своите реализирани активности во рамките на проектот насловен „Како да се зголеми процентот на жените сопственици на имот во Република Македонија“. За време на конференцијата беа одржани повеќе работилници, кои се однесуваа на начинот на подготовка на комуникациски стратегии и политики со цел да се подигне свеста за важноста на родовите прашања и еднаков пристап до земјишните права и запишување на имотот во Агенцијата за катастар.

Во рамките на програмата „Повеќе од лидерство“, која има цел градење на капацитетите и подобрување на информираноста за потребите и начините за подобро управување со земјиштето за жените и за ранливите групи во Западен Балкан, конференцијата беше структурирана на 3 (три) клучни области:

- **Ревидирање на напредокот и стекнатото искуство досега (понеделник 12 мај);**
- **Како да се користат податоците за лобирање, подигнување на јавната свест и за мобилизирање на клучните учесници (вторник 13 мај);**
- **Осврт кон иднината: одржливост и следни чекори (среда, 14 мај).**

На овој семинар присуствуваше членот на Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, нотар Весна Дончева.

Стручниот совет на Нотарската комора на РМ, врз основа на членовите 18 и 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на НКРМ, на седницата одржана на ден **27.11.2014 година** ги утврди и Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, на седницата одржана на ден **21.2.2015 година**, ги усвои следните

ЗАКЛУЧОЦИ

ОД НОТАРСКИТЕ ДЕНОВИ ОДРЖАНИ НА 18 И 19 ОКТОМВРИ 2014 ГОДИНА ВО ОХРИД, ХОТЕЛ ИНЕКС ГОРИЦА

Врз основа на излагањата, прашањата и дискусиите на нотарските денови, одржани во Охрид на 18 и 19 октомври 2014 година, Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија ги утврди долунаведените заклучоци.

1. ПРАШАЊЕ: Како да постапи нотарот во случај кога од него е побарано да состави нотарски акт или да потврди приватна исправа во случај кога предмет на купопродажба е сосопственички дел од објект или градежно земјиште, а другите сосопственици се или иселени во странство, а со непозната адреса, или се покојни, па во случајов нотарот не е во можност да го примени членот 33 од Законот за сопственост и други стварни права?

Истиот проблем се јавува и кога се продава шума, која не спаѓа во категоријата на земјоделско земјиште и во случајот да не може да се примени член 15 од Законот за земјоделско земјиште?

ЗАКЛУЧОК: *Имајќи предвид дека одредбите од Законот за соопственост и други стварни права, кои се однесуваат на продажба на сосопственички дел, се мошне конкретни, децидни и империјативни, треба во практиката доследно да се применуваат. Во членот 33 од ЗСДСП е подробно утврден начинот на кој соопственикот Е ДОЛЖЕН да им достави понуда на другите соопственици со соопштување на цената и условите и не случајно изрично е предвидено дека продавачот својата понуда за продажба на својот дел треба да им ја даде до соопствениците СО ПОДАВКА ПРЕКУ НОТАР, утврдувајќи го припоа и рокоот од 30 дена, во кој соопствениците треба да се произнесат.*

Во членот 34 од ЗСДСП е обезбедена и посебна судска заштита на соопствениците со можност за поднесување тужба за повреда на право на првенствено купување.

Со оглед на ваквиот карактер на споменатите одредби од Законот за соопственост и други стварни права, каде не е предвидено

дру̀го законско решение, но̀таро̀и мора да се движи во т̀ие законски рамки, со т̀оа т̀ио ќе го задолжи ѝродавачо̀и-сосо̀йственик да обезбеди ѝодаѝоци за сосо̀йственицѝте (живеалиѝте, адреса, име и ѝрезиме, а доколку има ѝочинаѝт сосо̀йственик, мора да бидат ѝознаѝи, односно о̀гласени нѐговиѝе наследници).

Члено̀и 33 од ЗСДСП се ѝрменува и ѝри ѝродажба на шума. има̀јки ѝредвид дека во Законо̀и за шумиѝе не е ѝособно ѝредвиден начино̀и на ѝродажба на шуми во сосо̀йственос̀т, а не би можел да се ѝрмени нѝшу Законо̀и за земјоделско̀и земјѝи (член 15). Ваков заклучок е веќе донесен од Сѝручно̀и совети на НКРМ и е објавен во Збирка̀а на сѝр. 232.

2. ПРАШАЊЕ: Од нотар е поставено следното прашање - ако во нотарскиот акт е предвидено предбележување на купопродажбата, од причина што купувачот дури по одредено време ќе плати данок на промет, на катастарот веднаш треба да му се даде еден извод од актот, за да се предбележи купопродажбата во имотниот лист. Другите изводи, без печат од нотарот, му се даваат на купувачот за да ги однесе во даночните служби, па дури по оданочувањето, нотарот го потпишува нотарскиот акт и става печат на изводите и изворникот и го поднесува во катастарот, но овојпат заради промена на сопственоста и упишување на купувачот како сопственик. Меѓутоа, во разговор со катастарот, а врз основа на претходно поднесениот извод за предбележување, откако странката ќе му однесе решение за платен данок од Општината, катастарот ќе ја промени сопственоста на име на купувачот, што значи дека тогаш купувачот нема обврска да се враќа кај нотарот со изворникот и изводите на кои е ставен печат за платен данок на промет, за да му стави нотарот печат и потпис. Бидејќи не е јасно како ќе постапуваат нотарите во случај кога во нотарските акти е содржана обврска за предбележување, потребно е да се даде појаснување како оди постапката при склучување договори со таа клаузула и дали е можна солемнизација на такви договори, без платен данок на промет, а со клаузула на предбелешка.

ЗАКЛУЧОК: *Предбележувањето и ѝромена̀а на ѝраво̀и на со̀йственос̀т се две сосема ѝособни ѝос̀таѝки во кат̀астаро̀и, со ѝособни шифри на ѝос̀таѝка и архивски знак, кон кој се ѝоднесува соодветен ѝравен основ, во со̀гласнос̀т со член 176 од Законо̀и за кат̀астар на недвижнос̀иите.*

Предбележувањето, како условно укнижување на сѝекнувањето на ѝраво̀и на со̀йственос̀т, ѝредвидено во член 171 од Законо̀и за кат̀астар на недвижнос̀иите, но̀таро̀и го ѝрави со ѝо̀олнување ѝријава со архивскиот знак 1120 и шифра̀а на ѝос̀таѝка 4004, а

како *правен основ за предбележување* го поднесува *нотарскиот акт*, сè уште *неоданочен*.

По оданочувањето на *договорот (нотарскиот акт)*, *нотарот повторно поднесува пријава до катастарот за промена на сојственоста*, со *архивскиот знак 1112 и шифрата на постајка 4001*, кон која *пријава*, како *правен основ*, го *приложува нотарскиот акт кој го има печатот за плаќан данок на промет*.

Решението за данок не претставува правен основ за промена на правото на сојственост и најверојатно во конкретниот случај за кој прашува нотарот, се работи за грешка на катастарскиот службеник.

Што се однесува до вториот дел од прашањето, солемнизација на договор за куйородажба, како приватна исправа, во кој е содржана одредба за упис на предбелешка, пред оданочувањето НЕ Е ДОЗВОЛЕНО, според членот 35 од Законот за даноците на имот (Сл. весник на РМ бр. 61/04) изрично предвидува дека „без плаќан данок на промет не може да се изврши заверка на договорот за пренос на правото на сојственост кај нотар или надлежен суд или упис на преносот на правото на сојственост на недвижностите во катастарските и другите јавни книги“, а членот 46 од Законот за нотаријатот предвидува дека „нотарот ги појврдува приватните исправи за пренос на правото на сојственост, делба или размена на недвижностите, само ако претходно ујврдил дека се исполнети условите и постајките предвидени со посебни закони“.

3. ПРАШАЊЕ: Во врска со член 32 од Законот за спречување на перене пари и финансирање тероризам, стои дека нотарот го испраќа извештајот до Управата на денот на составувањето на нотарскиот акт, но нотарот секогаш не ќе може да го испрати извештајот до Управата при составувањето на нотарскиот акт од причини што секогаш не се знае вистинската вредност на имотот, бидејќи актот оди во даночното одделение, односно на процена по неговото потпишување, а нотарот доаѓа до вистинската вредност на имотот кој е предмет на нотарскиот акт по враќањето на актот од даночното одделение, а со тоа и до податокот дали е потребно да се испрати извештај или не. Вредноста на имотот која ја определите странките секогаш не соодветствува со вистинската од разни причини, а пред сè од мотивот за: плаќање помал данок, плаќање помала награда кај нотарот (кај договорите за дар и сл.). Затоа е потребно да се предложи во законскиот текст при негова идна измена да се стави опција извештајот нотарот да го доставува до Управата при составување на нотарскиот акт или по неговото враќање од даночното одделение.

ЗАКЛУЧОК: Членот 32 од ЗСППФТ е јасен и дециден и предвидува обврска за нотарите извештаите да ги доставуваат истиот ден кога е сочинет актот, потврдена приватната исправа или кога се заверени потписите, па сè додека законското решение е такаво, нотарите се должни така да постапуваат.

Меѓутоа, доколку нотарот дојде до сознанија дека во согласност со Листата на индикаторите за препознавање сомнителни трансакции утврдени од Уравата за финансиско разузнавање се работи за сомнителна трансакција, во тој случај ќе поднесе пријава за сомнителна трансакција во согласност со членовите 30 и 31 од Законот за сиречување на перење пари и финансирање тероризам.

4. ПРАШАЊЕ: Дали како веродостојна исправа може да се прифатат фактури издадени во електронска форма (без потпис и печат од издавачот-доверителот) со оглед дека доверителот е од Италија и кај нив е дозволено фактурите да се издаваат во електронска форма?

ЗАКЛУЧОК: Според членовите 13 и 15 од Закон за изменување и дојолнување на Законот за данокот на додана вредност (Службен весник на РМ бр. 130/14) предвидено е издавање фактура и во електронска форма, но примената на овој член ќе зайочне од 01.03.2015 г., откако министерот за финансии ќе донесе упатство за начинот на издавање, пренос, примање и чување на фактурата издадена во електронска форма.

Докогаш фактурата како веродостојна исправа треба да ги исполнува условите според членот 53 од Законот за данокот на додана вредност.

5. ПРАШАЊЕ: Постапувајќи по 126 предмети врз основа на веродостојна исправа примени од судот како доверена работа, во кои се гледа дека има уредна достава од должник, или каде извршен судија презел извршни дејствија (заклучок од забрана за плата, попис, излегол на лице место, или се започнати извршни дејствија и доверителот дал изјава постапката да продолжи кај извршител), нотарот административно ги вратил во основниот суд. По една година, дел од истите предмети, кои веќе еднаш се запишани во УДР кај нотарот и добиле УДР број, по што и административно се вратени во судот, судот повторно ги доставува на постапување до нотарот. Дали нотарот овие предмети треба повторно да ги запишува во УДР и како да постапи по истите, со оглед на горенаведеното?

ЗАКЛУЧОК: Доколку има предмет врз основа на веродостојна исправа примен од судот како доверена работа, во кој се гледа дека

извршен судија презел извршни дејствија (заклучок за забрана од иланта, йоис, излегол на лице место), во такав случај нотарот предметот ќе му го врати административно на судот што му го доверил предметот. Административно треба да се врати во судот и предметите по кои се зайочнати извршни дејствија и доверителот дал изјава постојатка да продолжи кај извршител.

Во врска со второто прашање, предметите не треба повторно да бидат заведени во УДР.

6. ПРАШАЊЕ: Во врска со заклучокот на Стручниот совет дека во оставинска постапка поведена по службена должност, кога наследниците не се јавуваат на закажаните рочиште и не приложуваат доказ за имотот на оставителот, нотарот треба да донесе решение да не се води постапка во согласност со член 165 од ЗВП и истото да го достави до учесниците, па по правосилноста, да го врати во судот, се поставува прашањето кој на нотарот ќе му ги плати трошоците за достава на поканите и за достава на решението.

ЗАКЛУЧОК: За ова прашање донесен е заклучок од Стручниот совет на 19.06.2014 година, односно дека нотарот со решението ќе ги задолжи учесниците во постојатка да ги иланти трошоците, ја доколку не ги иланти, ќе им достави ф-ра, која претставува веродостојна исправа и со иста може да поднесе предлог за донесување решение за присилна иланта.

7. ПРАШАЊЕ: Дали кога нема имот за расправање оставина, треба да се донесе формално решение за запирање или може да се направи записник?

ЗАКЛУЧОК: Доколку во смртovníца се наведени и наследниците, треба да се донесе решение, а доколку не се наведени наследниците, тогаш е доволно решението да се донесе на записник.

За ова прашање донесен е заклучок од Стручниот совет на 16.07.2014 година, а усвоен од Управниот одбор на 3.10.2014 година.

8. ПРАШАЊЕ: Дали нотар може да издаде оставинско решение на адвокат како полномошник на лице кое има правен интерес, а во согласност со член 3-а од Законот за адвокатура?

ЗАКЛУЧОК: Кога нотарот постојува како повереник на судот (во оставинска постојатка), може во согласност со член 3-а од Законот за адвокатура на адвокат, кој е полномошник на лице кое има оправдан интерес, да му дозволи разгледување, преглежување или копирање на одделни списи во предметот, бидејќи членот 144 од ЗПП, кој се применува врз основа на член 33 од ЗВП, што го дозволува,

а доколку барањето на адвокатот се однесува на изводи, прейиси и потврди кои нотарот сам ги чува, тогаш треба да го применува членот 77 од Законот за нотаријатот, кој не дозволува издавање такви документи, туку може само да издаде потврда за постоење одреден упис во уписниците (во согласност со член 79 од ЗН).

Што се однесува до конкретниот предмет на нотарот, бидејќи адвокатот кој го поднел барањето истакнувал во име на доверител кој бил предлагач на оставинската постапка, секако има право на примерок од решението како учесник во постапката.

9. ПРАШАЊЕ: Пред суд се води постапка со основ утврдување на постоење тестамент и од страна на лице кое е наследник на починатото лице преку негов полномошник - адвокат до нотарот е доставено барање за увид во списи и издавање фотокопија од списи по сочинет тестамент пред нотар (кој тестамент во време на сочинувањето со записник е даден на чување на оставителот) и адвокатот инсистира да му се достави фотокопија од списите кои се наоѓаат кај нотарот или пак нотарот писмено да му одговори дека не може да му издаде фотокопија од списите, поради тоа што истото му треба како доказ во постапка која се води пред суд. Како да постапи нотарот? Дали е доволно нотарот во согласност со член 79 од ЗН на наследникот да му достави потврда дека под определен број и на определен ден лицето НН има сочинето тестамент? Дали нотарот, доколку го повика судот, пред судот може да ја каже содржината на тестаментот?

ЗАКЛУЧОК: *Бидејќи членот 30 од Законот за нотаријатот е строга норма во однос на тестаментот, со која му се забранува на нотарот да дозволи увид, да издаде прейис, извод или потврда што се однесува на тестамент, доколку барањето прейходно не приложи уреден извод на родението и извод на умрението на оставителот и тоа само во отворањето на тестаментот, во барање на која било заинтересирана страна, нотарот не смее да потпишува без да внимава на прейходно наведението услови.*

Доколку нотарот е повикан да сведочи пред судот, не смее да ја открива содржината на тестаментот.

10. ПРАШАЊЕ: Како да постапи нотарот кога по известување од МВР има добиено одговор дека должникот се наоѓа во странство или одговорот е во Америка, но нема наведена точна адреса или пак трета опција, не е достапен за службите во МВР?

ЗАКЛУЧОК: *На вакво прашање е веќе одговорено во прейходниите заклучоци од 19.06.2014 година, односно нотарот ќе го известит доверителот дека на должникот (физичкото лице) треба да му се*

иоста̀ви ѝривремен засѝа̀ѝник, во со̀гласно̀сти со член 76 од ЗПП, ѝреку Цѝѝаро̀ѝ за со̀цијални рабо̀ти, до̀колку до̀веришело̀ѝ ѝрифа̀ѝ да ги ѝла̀ѝ ѝромо̀цѝе за ѝоста̀вува̀е ѝривремен засѝа̀ѝник.

11. ПРАШАЊЕ: Во постапка на донесување решение со кое се дозволува извршување, донесено е решение УПДР за правно лице. Направен е прв обид за достава – должникот (правното лице) не е пронајден во седиштето кое е вистинското седиште, според сите сознанија и според тековната состојба (нова). Направен е втор обид за достава, повторно не е затекнат во седиштето и му се остава писмено известување во рок од 8 дена да го подигне писменото од седиштето на доставувачот (ДЕЛКО). Должникот во рок од 8 дена не го подигнал писменото, а доставувачот констатирал на писменото НЕ ПОБАРАЛ. Дали доставата е УРЕДНА и дали да се стави правосилност и извршност или да се прикочи на огласната табла во судот?

ЗАКЛУЧОК: *Во со̀гласно̀сти со член 128 од ЗПП, до̀ста̀ва̀ѝа̀ на ѝравно лице се врши на адреса̀ѝа̀ заѝѝшана во ѝр̀го̀вскио̀ѝ или во дру̀г рѐгис̀тар, а сѝоред член 127 сѝав (2) од ЗПП, до̀ста̀ва̀ѝа̀ на ѝравно лице може да се изврши ѝреку нѐго̀ва̀ѝа̀ деловна единица, ако сѝоро̀ѝ ѝроизлѐжува од ѝравен одно̀с на ѝаа деловна единица, ѝа заради ѝого̀лема сѝурно̀сти, би ѝребало но̀таро̀ѝ да се обиде и на ѝаа адреса. Сѝоред член 128 сѝав (2), до̀колку до̀ста̀ва̀ѝа̀ не усѝее на ѝаа адреса, до̀ста̀ва̀ѝа̀ се врши со обја̀ва на о̀гласна̀ѝа̀ ѝабла на судо̀ѝ, но ѝред обја̀ва̀ѝа̀, но̀таро̀ѝ би ѝребало да ја ѝобара но̀ва̀ѝа̀ ѝековна состо̀јба, заради ѝроверка дали се уѝѝе е истѝа̀ѝа̀ адреса. По истѝеко̀ѝ на 8 дена од сѝа̀ва̀еѝе на о̀гласна̀ѝа̀ ѝабла, до̀ста̀ва̀ѝа̀ се смѐа за уредна.*

12. ПРАШАЊЕ: Дали е дозволено да се склучи договор за плаќање надоместок за уредување градежно земјиште/ комуналии на рати, за кои треба солемнизација, кога градителот земјиштето на кое ќе гради му е купено од РМ, под услов за девет месеци да го изгради објектот, а има повеќе?

ЗАКЛУЧОК: *Нема законски ѝречки за да се склучи до̀го̀вор за ѝла̀ка̀е надомес̀ток за уредува̀е г̀радежно земјѝште (комуналии) на ра̀ѝи до̀колку за ѝоа одлучи надлежнио̀ѝ ор̀ган и ѝаков до̀го̀вор може да се солемнизира.*

13. ПРАШАЊЕ: За отуѓување градежно земјиште, добиено е позитивно мислење од државниот правобранител, но подоцна е утврдено дека во договорот има грешка, односно истиот не е во согласност со

геодетскиот елаборат, па правобранителот, при повторното обраќање до него, нè упатува до Министерството за транспорт и врски, со образложение дека не може да дава повторно мислење за ист договор.

ЗАКЛУЧОК: Доколку во договорот за оштетување градежно земјиште за кој веќе е дадено позитивно мислење од ДП, но дојдло е утврдено дека договорот содржи суштински грешки, потребно е странките да се укажат до Министерството за транспорт и врски за подготвување нов договор или анекс на постоечкиот договор, па дури потоа да се побара ново мислење од државниот правобранител.

14. ПРАШАЊЕ: Кај донесување решение за дозвола на извршување врз основа на веродостојна исправа, веродостојната исправа е картица од кредит, со краен датум 03.06.2012 година, а кон предметот се дадени и пропратни документи – раскинување на договорот за кредит и повлекување на извршување/ заклучок од извршител за запирање на реализација на хипотека, со која бил обезбеден кредитот. Дали е во ред да се поднесе предлог кога веќе е водена постапка за извршување?

ЗАКЛУЧОК: Без оглед на тоа дали прелиминарно е водена или завршена реализација на хипотека по некој кредит, а доверителот-банка дал предлог за донесување решение за присилна наплата на останатиот дел од неиспламениот кредит, врз основа на веродостојна исправа, нотарот треба да ја цени само веродостојната исправа врз основа на која се бара донесување решение и да отстапи по неа.

15. ПРАШАЊЕ: Кога отвораат оставинска постапка за дополнително пронајден имот, во предлогот изјавиле дека има недвижен имот, доставуваат документација и дополнително се утврдува дека всушност нема имот за кој треба да се расправа согласно потврдата од катастарот за постоење на имот, поведена по грешка, па дали со покана само до тој кој ги дал податоците во смртовницата и неговата изјава на записник за рочиште може да се запре постапката или доколку не дојде на рочиштето, врз основа на веќе доставената документација нотарот да ја запре постапката на записник?

ЗАКЛУЧОК: Во случај кога е воведена оставинска постапка за дојдло е утврдено пронајден имот, по предлог, ќе се повика предлагачот да го уреди предлогот во согласност со член 101 од ЗПП, па доколку не го уреди во дадениот рок кој не може да биде подолг од 8 дена, предлогот ќе го отфрли.

16. ПРАШАЊЕ: Во смртовницата во рубриката за постоење имот на име на оставителот напишано е ДА, а во директен разговор странките

изјавуваат дека всушност нема имот и практично имале стан со корисничко право, за кој од АД за стопанисување со станбен и деловен простор воопшто не чекаат оставинско решение, туку веднаш го пренесуваат корисничкото право на член на семејството. Странките немаат никаков интерес да постапат, ниту пак имаат средства да собираат документација и одбиваат да дојдат, уредно поканети за рочиште. Дали носиме формално решение за запирање со достава или можеме да констатираме и да ја запреме постапката на записник, а сето тоа од аспект на економичност и целисходност на постапката - две доставки за предмет за кој нема имот или немаме податок за постоење имот, сеедно? Се случува да имаме повеќе наследници, да живеат во различни општини во државата или некој од нив да е во странство.

ЗАКЛУЧОК: *Како и во погорегадениот одговор, штом наследниците се познати и имаат адреси, мора да се донесе решение за запирање и да се достави до учесниците, а за прошоците веќе е даден одговор погоре.*

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, на седницата одржана **на ден 6.11.2014 година** го утврди и Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, на седницата одржана **на ден 21.2.2015 година**, го усвои следниот

ПРАВЕН ЗАКЛУЧОК

Нотарот е должен во архивата на нотарската канцеларија да го чува преписот (во писмена или во електронска форма во согласност со член 71 од Правилникот за видот, содржината, формата, начинот на водењето и чувањето на актите, уписниците, книгите и имениците на нотарот, начинот на примање и чување на нотарските исправи и предметите од вредност и нивното издавање и преземање, како и преземање други формални дејствија) на оставинскиот предмет во случаите утврдени со член 134 став (3) од Законот за вонпарнична постапка, сè до моментот кога истиот од страна на надлежниот суд, во согласност со член 375 став (1), а во врска со став (2) точка 7 од Судскиот деловник, ќе биде предаден во Државниот архив на Република Македонија.

Образложение

Во врска со прашањето до кога нотарот е должен во архивата на нотарската канцеларија да го чува преписот на оставинскиот предмет, во согласност со член 134 став (3) од Законот за вонпарнична постапка, Стручниот совет при утврдувањето на правниот заклучок се раководи од следното:

Со член 134 став (3) од Законот за вонпарнична постапка е утврдено дека по правосилното решение со кое постапката е завршена, односно по повод изјавениот приговор, како и во другите случаи кога според одредбите на овој закон ги враќа списите на судот, нотарот ќе му ги врати списите на надлежниот суд, а во нотарските списи ќе задржи препис на списите. Со член, пак, 375 став (1) од Судскиот деловник е утврдено дека предметите од трајна вредност се одделуваат заради предавање на надлежниот архив на трајно чување, при што се прави список од кој еден примерок останува на судот, а меѓу предметите кои се од трајна вредност, според став (2) точка 7), спаѓаат и оставинските предмети – смртovníца, записници за делба на оставина, како и решенија за наследување.

Според член 71 од Правилникот за видот, содржината, формата, начинот на водењето и чувањето на актите, уписниците, книгите и име-

ниците на нотарот, начинот на примање и чување на нотарските исправи и предметите од вредност и нивното издавање и преземање, како и преземање други формални дејствија (Сл. весник на РМ бр. 55/2010), преписи од списите на оставинските предмети што се враќаат на чување во судот можат да бидат во пишана или во електронска форма. При тоа, преписот во пишана форма се прави со фотокопирање на сите акти, прилози и доставници содржани во предметот, вклучувајќи ја и обвивката на списите кои се архивираат во посебни фасцикли во општиот архив на нотарот, а преписот во електронска форма се прави со скенирање на претходно наведената документација.

Бидејќи чувањето на преписите на оставинските предмети на посебен начин не е уредено со закон или со подзаконски акт, истото треба да се доведе во контекст на обврската која ја има надлежниот суд во поглед на ова прашање. Тоа значи дека нотарот е должен преписот на оставинскиот предмет да го чува во архивата на нотарската канцеларија сè до оној момент додека надлежниот суд не постапи во согласност со цитираниот член 375 став (1) од Судскиот деловник, бидејќи нотарот постапува како повереник на судот во согласност со член 131 од Законот за вонпарнична постапка.

Со цел нотарот да може да пристапи кон поништување на преписот на оставинскиот предмет, најупатно е тоа да го стори преку увид во списокот на предадените оставински предмети со кој располага надлежниот суд во согласност со цитираниот член 375 став (1) од Судскиот деловник.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, на седницата одржана на ден 16.7.2014 година го утврди и Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, на седницата одржана на ден 21.2.2015 година, го усвои следниот

ПРАВЕН ЗАКЛУЧОК

I

1. Во случај кога кај двајца нотари, во исто време, се води постапка за расправање на истата оставина на оставителот, нотарот кај кого постапката започнала подоцна со писмено известување предметот административно ќе му го врати на судот.

2. Со посебно решение нотарот ќе одлучи за трошоците на постапката доколку такви трошоци се направени и по правосилноста на решението, нотарот ќе му ги врати списите на надлежниот основен суд, а во нотарскиот спис ќе задржи препис на списите.

II

1. Во случај кога кај двајца нотари се води постапка за расправање на различни делови од оставината на истиот оставител, нотарот кај кого постапката започнала подоцна со пропратно писмо списите ќе ги врати на надлежниот суд да одлучи за спојување во согласност со член 299 став (1) од Законот за парничната постапка, а во врска со член 33 став (1) и 131 од Законот за вонпарнична постапка.

2. Со посебно решение нотарот ќе одлучи за трошоците на постапката и за нотарската награда за преземените нотарски дејствија до денот на враќањето на списите до надлежниот суд.

3. Нотарот на кого списите ќе му бидат доставени од страна на надлежниот суд, во смисла на точка II-1 од Правниот заклучок, во натамошниот тек на постапката ќе постапува како по еден предмет, со тоа што на обвивката предметот во кој се спојува другиот предмет се означува предметот кој е споен заради заедничко расправање (О. бр. __).

4. Бидејќи предметот кој се спојува не добива посебен УДР број, нотарот е должен во графата „забелешка“ на постојниот оставински предмет да го регистрира денот на приемот на предметот кој се спојува.

Образложение

До Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија доставено е прашањето како да се реши судирот на надлежност кога

се води оставинска постапка на оставителот кај еден нотар, а потоа да се оформи оставински предмет кај друг нотар за истиот оставител.

При утврдувањето на Правниот заклучок, Стручниот совет се раководи од следното:

I-1. Во практиката е можно, поради начинот како се поведува оставинската постапка, кај различни нотари, за иста оставина на оставителот, да биде започната оставинска постапка. Во тој случај, нотарот кај кого постапката започнала подоцна со писмено известување предметот административно ќе му го врати на судот. При тоа, датумот на враќањето на предметот треба да биде регистриран во Уписникот УДР;

I-2. Нотарот вака ќе постапи ако до денот на административното враќање на предметот во судот се предизвикани трошоците;

II-1. Во овој случај станува збор за спојување на предметите во согласност со член 299 став (1) од ЗПП. Одлуката за спојување ја донесува надлежниот суд бидејќи предлозите за поведување на оставинската постапка се доставуваат до судот кој потоа, во согласност со член 131 од ЗВП, ги доставува на постапување до надлежниот нотар;

II-2. Нотарот вака ќе постапи ако до денот на доставувањето на предметот до надлежниот суд се предизвикани трошоци и ако се преземени нотарските дејствија за кои се плаќа нотарска награда во согласност со Нотарската тарифа;

II-3. Постапката за спојување на предметите се врши во согласност со членовите 225 и 226 од Судскиот деловник („Сл. весник на РМ“ бр. 66/13);

II-4. Споениот предмет не добива нов УДР број, туку само во графата „забелешка“ на Уписникот УДР се заведува датумот на приемот на списите.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ

Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, на седницата одржана **на ден 11.9.2014 година** го утврди и Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, на седницата одржана **на ден 21.2.2015 година**, го усвои следното

УПАТСТВО

за постапување на нотарот по барање за ставање потврда на извршност на нотарската исправа во согласност со член 43 став (7) од Законот за нотаријатот и за определување на нотарската награда

1. Писменото барање за ставање потврда на извршност на нотарската исправа се прима со приемен штембил (образец бр. 3) во согласност со член 7 став (1) точка 3) од Правилникот за формата и содржината на службениот печат, сувиот и водениот жиг, штембилите и фирмата на нотарот, како и начинот на нивното издавање и одземање.

Применото барање заедно со заверената писмена изјава се здружува кон ОДУ бројот на кој треба да се стави потврдата на извршност и се запишува во опис и попис на обвивката на предметот.

За приемот на барањето не се наплатува нотарска награда.

2. По усмено инсистирање на странката која нема изготвено писмено барање за ставање потврда на извршност на нотарска исправа, нотарот може нејзиното барање според нејзините кажувања да го прими на посебен записник за прием на барање (член 67, а во врска со член 71 од Законот за нотаријатот) кој се заведува во Уписникот ОДУ.

За составување на записникот нотарот има право на нотарска награда во износ од 400,00 ден. (член 15 став (2) од Нотарската тарифа).

3. Доколку писмената изјава на странката дека побарувањето или дел од него пристигнало не е заверена кај друг нотар, тогаш по барање на странката се врши заверка на потпис (потписи) на изјавата и се заведува во уписникот УЗП.

За извршената заверка на потпис (потписи) нотарот пресметува и наплатува нотарска награда во износ од 100,00 денари од потпис (член 38 од Нотарската тарифа).

4. Како и во случајот од точка 2, по усменото инсистирање на странката, нотарот може да состави изјава дека побарувањето или дел од

него пристигнало, во форма на нотарски акт - изјава, кој се заведува во Уписникот ОДУ и се здружува кон барањето.

За составувањето на изјавата во форма на нотарски акт, нотарот има право на нотарската награда во износ од 400,00 ден. (член 15 став (2) од Нотарската тарифа).

5. По преземените нотарски дејствија во смисла на точките од 1 до 4 од Упатството, нотарот става штембил за потврда на извршност на изворникот и изводот од нотарската исправа (образец бр. 6) во согласност со член 7 став (1) точка 6) од Правилникот за формата и содржината на службениот печат, сувиот и водениот жиг, штембилите и фирмата на нотарот, ка

ко и начинот на нивното издавање и одземање.

За ставената потврда на извршност на нотарската исправа, нотарот пресметува и наплатува нотарска награда во износ од 220,00 ден. (член 51 од Нотарската тарифа).

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, на седницата одржана на ден **11.9.2014 година** го утврди и Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, на седницата одржана на ден **21.2.2015 година**, го усвои следното

ПРАВНО УКАЖУВАЊЕ

за штембилите за правосилност и извршност

1. Штембилите за правосилност и извршност се ставаат во десниот горен агол ОД ИЗРЕКАТА на решението за наследување и решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа и се заверуваат со округлиот печат на нотарот.

2. Пожелно е при изготвување на изреката на решението нотарот да го има тоа предвид и да остави простор за ставање на штембилите за правосилност и извршност.

Образложение

Со член 12 од Правилникот за изменување и дополнување на Судскиот деловник („Сл. весник на РМ“ бр. 114/14) дополнет е член 138 со нов став (3) кој гласи: „Штембилите за правосилност и извршност се ставаат во десниот горен агол од изреката на одлуката и се заверуваат со печат во облик на круг на судот“.

Бидејќи според член 74 од Правилникот за видот, содржината, формата, начинот на водењето и чувањето на актите, уписниците, книгите и имениците на нотарот, начинот на примање и чување на нотарските исправи и предметите од вредност и нивното издавање и преземање, како и преземање други формални дејствија („Сл.весник на РМ“ бр. 55/10), за прашањата кои не се уредени со овој правилник се применуваат одредбите од Судскиот деловник, наведената одредба од Судскиот деловник се однесува на решенијата опфатени со Правното укажување.

На истиот начин нотарот ќе постапи и во случај кога постапува како повереник на судот и кога во согласност со член 246 став (5) од Законот за извршување става потврда на правосилност и извршност на решението со кое е дозволено извршување од страна на надлежниот суд.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, на седницата одржана **на ден 5.12.2014 година** го утврди и Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, на седницата одржана **на ден 21.2.2015 година**, го усвои следното

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Во постапка пред нотарот странскиот државјанин може да презема правни работи само под услов неговиот идентитет да биде утврден со важечка патна исправа издадена од надлежниот орган на странската држава чиј државјанин е тој.

Образложение

До Стручниот совет е поставено прашањето дали во постапката пред нотарот идентитетот на странскиот државјанин може да биде утврден врз основа на биометриска лична карта издадена од страна на надлежниот орган на неговата домицилна држава.

При утврдувањето на правното мислење, Стручниот совет се раководи од следното:

Според член 47 став (1) од Законот за нотаријатот ако нотарот не ги познава учесниците лично и по име, нивниот идентитет ќе го утврди со важечка лична карта или патна исправа. Ако тоа не е можно, или ако нотарот се сомнева во нивниот идентитет, тогаш идентитетот ќе биде посведочен од двајца сведоци на идентитетот кои пред нотарот ќе изјават дека лично ги познаваат учесниците и кои ги исполнуваат законските услови да бидат сведоци.

Со член 1 став (1) од Законот за личната карта („Сл. весник на РМ“ бр. 8/95) е утврдено дека личната карта е јавна исправа со која се докажува идентитетот, државјанството на Република Македонија, живеалиштето и адресата на граѓанинот на Република Македонија, а според став (2), личната карта **може да се употреби и за преминување на државната граница**, во случаи и под услови утврдени со меѓународен договор ратификуван согласно Уставот на Република Македонија.

Според член 3 став (1) од Законот за патните исправи на државјаните на Република Македонија („Сл. весник на РМ“ бр. 46/04), патни исправи се пасош и други видови пасоши, а според став (2) за време на престој во странство, патната исправа служи за утврдување на идентитетот и како доказ за државјанство на РМ.

Поаѓајќи од содржината на цитираниот член 47 став (1) од Законот за нотаријатот, под терминот лична карта се подразбира само личната карта издадена од надлежните органи на МВР во Република Македонија, ако се има предвид дека според член 2 став (1) од Законот за личната карта секој граѓанин со наполнети 18 години живот е должен да има лична карта. Спротивно на тоа, граѓанинот може, но не мора да има и патна исправа издадена во согласност со Законот за патни исправи на државјаните на Република Македонија.

Тоа значи дека во согласност со член 47 став (1) од Законот за нотаријатот под лична карта, во постапката пред нотарот, може да се смета само личната карта издадена во согласност со Законот за личната карта на Република Македонија, а не и личната карта издадена од страна на надлежниот орган на домицилната држава на странскиот државјанин. Во прилог на ова оди и цитираниот член 1 став (2) од Законот за личната карта, според кој личната карта може да се употреби и за преминување на државната граница, во случаи и под услови утврдени со меѓународен договор ратификуван согласно Уставот на Република Македонија. Значи, важењето на личната карта во таков случај е со ограничено правно дејство и може да послужи само за преминување на државната граница, односно за влез во странската држава.

Од друга страна, како што е тоа веќе наведено, патната исправа претставува исправа врз основа на која државјанин на Република Македонија, во согласност со цитираниот член 3 став (2) од Законот за патните исправи на државјаните на Република Македонија, кога престојуваат во друга држава служи за утврдување на идентитетот и како доказ за државјанство на РМ, што аналогно важи и за патната исправа на странскиот државјанин. На ова укажува и Министерството за внатрешни работи во дописот упатен до Нотарската комора (бр. 121-75383/1 од 25.11.2013 год.), во кој се укажува дека биометриска лична карта издадена во Република Албанија само овозможува влегување на територијата на Република Македонија, меѓутоа дека во постапката за дозволување, односно продолжување на привремениот престој и во постапката за одобрување постојан престој во РМ, странците задолжително треба да поседуваат важечка и призната патна исправа или заверен препис од истата. Во прилог на наведеното оди членот 51 став (7) од Законот за странците („Сл. весник на РМ“ бр. 35/06) според кој се барање за издавање дозвола за привремен престој, странецот е должен да поднесе важечка и призната патна исправа или заверен препис од истата, а не и лична карта.

Во наведената смисла треба да се толкува ограниченото важење на биометриската лична карта на странските државјани кои на територијата на Република Македонија влегуваат, на пример, врз основа на

Одлуката за овозможување влез на државјани на Република Грција во Република Македонија со лична карта од 17.07.2007 год., на Законот за ратификација на спогодбата меѓу Република Албанија и Република Македонија, на Одлуката за овозможување влез на државјани на земји членки на ЕУ и потписнички на Шенгенскиот договор во Република Македонија и со важечка лична карта и др.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ

Претседател

Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, на седницата одржана на ден 7.5.2014 година го утврди и Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, на седницата одржана на ден 21.2.2015 година, го усвои следното

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

за правото на првенствено купување според Законот за земјоделското земјиште, член 15

1. Кога нотарот солемнизира договор за продажба на земјоделско земјиште или го составува во форма на нотарски акт, должен е да внимава дали е почитувано законското право на првенствено купување на тоа земјиште во корист на лицата кои го имаат: а)заедничкиот сопственик; б)сосопственикот; в)соседите чие земјиште граничи со земјиштето кое се продава.

2. Остварување право на првенствено купување се врши со достава на писмена понуда од сопственикот на земјиштето што се продава до субјектите кои имаат право на првенство. Во понудата се соопштуваат парцелата што се продава, цената и условите за продажбата.

Ако Република Македонија се јавува како субјект на првенствено право, понудата се доставува до Владата на РМ - Генерален секретаријат.

Сопственикот на земјоделското земјиште може да ја понуди парцелата и по пат на јавен оглас. Јавниот оглас, како начин на известување, се објавува преку средствата за јавно информирање, преку печатените и електронските медиуми, на државно или на локално ниво каде што се наоѓа земјоделското земјиште.

Лицата кои имаат право првенствено да купат, треба да ја прифатат највисоко постигнатата цена на јавниот оглас.

3. Ако повеќето од една група субјекти (пример: повеќе заедничари, сосопственици или соседи) ја прифатат понудата, приоритет се дава на заедничкиот сопственик, потоа на сосопственикот, па на соседите чие земјиште граничи со она што се продава.

4. Ако повеќе од едно лице од иста група субјекти со право на првенство ја прифатиле понудата, сопственикот може да го понуди земјиштето на оној кој дал највисока цена во рамките на таа група.

5. Носителите на правата на првенствено купување се должни во рок од 8 дена од денот на добивање на понудата или објавувањето на огласот да се изјаснат за прифаќање на понудата и да ја

платат цената, ако е условено плаќањето. Во спротивно го губат правото на првенство и сопственикот земјоделското земјиште може да го понуди на друго правно или физичко лице.

6. Сопственикот кој го понудил земјоделското земјиште на продажба има обврска да склучи договор за продажба со најповолниот понудувач, доколку ги исполнил потребните услови.

7. Договор за продажба склучен со пониска цена од онаа понудената на лицата со право на првенствено е ништовен.

Образложение

Од страна на нотари до Стручниот совет се поставени прашања како да постапуваат со одредбите на Законот за земјоделското земјиште во врска со правото на првенствено купување, и тоа понудата да се дава со писмо или со јавен оглас и дали може да се потврди договорот за продажба на земјоделското земјиште без да се објавува јавен оглас ако е сосопственик или сосед Република Македонија.

Имајќи ги предвид поставените прашања за примена во практиката на законските одредби за првенствено право, Стручниот совет го утврди наведеното правно мислење од следните причини:

1. Правото на првенствено купување е право на определени лица, кога сопственикот на стварта одлучил да ја продаде е должен првенствено да ја понуди за купување на лицата кои имаат законско или договорно право на првенствено купување. Доколку тие лица одбијат да ја купат стварта, тогаш сопственикот може да ја понуди на други лица.

Законско право на првенствено купување е предвидено за определени односи и карактерот на стварта, а секако во корист на определени лица.

Законското право на првенствено купување е неограничено, член 521 од 300 и со дејство *erga omnes* додека е во важност законот. Договорното право на првенствено купување во корист на продавачот е временски ограничено до пет години и со дејство *inter partes*, член 519 од 300;

2. Во нашиот правен систем постојат повеќе облици на законско првенствено право на купување определени ствари и права, и тоа: а) меѓу сосопственички делови; б) со наследнички делови; в) заедничка сопственост; г) гаража во станбена зграда; д) земјоделско и шумско земјиште; ё) споменици на културата; е) музејски материјали; ж) архивска граѓа; з) библиотечни материјали; с) акции и удели во трговско друштво и друго.

По прашањето како да се оценува доставата на понуда за првенствено право на купување ако државата Република Македонија се јавува како субјект што има вакво право, одговорот е даден и објавен во Нотариус бр. 13/2009 год., односно според известувањето на Мини-

стерство за транспорт и врски до Нотарската комора на РМ бр. 20-2001/09, писмените понуди треба да се доставуваат до Владата на РМ - Генерален секретаријат, со потребните податоци;

3. Законот за земјоделското земјиште (Сл. весник на РМ бр. 135/07, 18/11, 148/11, 95/12, 79/13) го уредува и правото на првенствено купување на земјоделското земјиште, член 15. Целта на ова законско право е да се спречи ситнењето на земјоделските парцели, а во функција на порационално користење на земјоделското земјиште и примена на современи агротехнички, агромелиоративни и хидромелиоративни мерки.

Со оглед дека правото на првенствено купување е уредено во повеќе законски прописи, Законот за земјоделското земјиште, како *lex specialis*, тоа го чини на начин што тоа право им го овозможува на повеќе субјекти, со пократки рокови за одговор. Понудата може да се направи на два начини, и тоа писмено и со јавен оглас. Кој од двата начина за понуда ќе го избере, одлучува сопственикот на земјоделското земјиште што го продава;

4. Нотарот со преземање на нотарските дејствија при солемнизација на договорот за продажба на земјоделското земјиште или ако го составува како нотарски акт е обврзан да внимава дали е постапено според одредбите на законот. Освен податоци за идентитетот на договорните страни, детален опис на земјиштето според катастарот на недвижностите, потребно е да провери и утврди дали од страна на продавачот е почитувано правото на првенствено купување, односно дали уредно е доставена понуда со потребните податоци за земјиштето и цената и условите за плаќањето. Утврдување на овие факти е битен услов за законитост на актот и евентуална можност за поништување во определена постапка;

5. При состојба кога постојат повеќе субјекти кои имаат право на првенствено купување, тие се делат на групи, а во ситуација кога ќе се јават повеќе купувачи, овој проблем го решава законот. Му се дава првенство на купување на оној кој дал највисока цена во рамките на групата. Групите се рангирани така што во првата група се заедничките сопственици, потоа сосопствениците и последни се соседите. Ваков статус на групите има оправдување во интерес да не се врши понатамошно ситнење на земјоделското земјиште. Кај заедничката сопственост не се знае кој колкав дел има секој заедничар, а сосопствениците може да продаваат како свои идеални делови. Реалните делови со физичка делба кај сосопственост може да се определат под услов големината на катастарската парцела да е над два хектари, односно ако се изврши легализација на изградените објекти - оранжерии, помошни објекти и објекти за примарна обработка на земјоделски производи, член 51 од Законот за измена и дполнување на Законот за земјоделското земјиште (Сл. Весник на РМ бр. 18/2011);

6. Ако со понудата за продажба е условена цената во целост или делумно да се исплати во готово, тогаш изјавата за прифаќање на понудата може да има дејство само ако сосопствениците кои се согласуваат да го откупат сосопственичкиот дел во определениот рок да му го исплатат на понудувачот целиот износ, што според понудата треба да се исплати, член 33 став (2) од Законот за сопственост и други стварни права.

Меѓутоа, ако за договорот се бара да биде склучен во определена форма, тогаш понудата за чие склучување законски е утврдена посебна форма, го обврзува понудувачот да ја направи во таа форма, член 30 од ЗОО.

По прашањето за понуда за продажба на недвижност, во судската практика е изразен следниот став: „Кога е ставена писмена понуда со прифаќање и депонирање на продажната цена, тоа правило не може да се применува во смисла на член 34 од Законот за сопственост и други стварни права на делови од згради затоа што таква понуда има карактер на соопштување на планираната продажба на стан или индивидуална станбена зграда и продажбата се смета дека е перфектна ако уследи и писмен договор за продажба“ (ВСМ ГЖ бр. 110/70 ЗСО I/80).

Од изложеното се заклучува дека примената на законските одредби за правото на првенствено купување на земјоделското земјиште од страна на нотарот при солемнизација на договори за продажба или правење нотарски акти треба да се состои во утврдување на неколку битни факти:

- а) Идентитетот на договорните страни и овластување на законските застапници и полномошници;
- б) Предметот на продажбата, локацијата, катастарската парцела и големината;
- в) Уредноста на дадената понуда за продажба и прифаќањето;
- г) Цената и плаќањето;
- д) Клаузулата интабуланти;
- ѓ) Владеењето и другите услови.

Ова правно мислење се однесува на продажба на земјоделското земјиште во сопственост на правно и физичко лице, а не се однесува на продажба на земјоделското земјиште во државна сопственост кое е уредено со посебниот Закон за продажба на земјоделското земјиште во државна сопственост.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на Нотарската комора на Република Македонија, на седницата одржана **на ден 5.12.2014 година** го утврди и Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, на седницата одржана **на ден 21.2.2015 година**, го усвои следното

ПРАВНО МИСЛЕЊЕ

Кога нотарот постапува по предлогот за донесување решение за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа во согласност со член 16-а од Законот за извршување и кога во текот на доставата на решението за дозвола за извршување преку увид во тековната состојба на должникот (правното лице) ќе утврди дека е во ликвидација, во таков случај решението за дозвола за извршување ќе го достави до ликвидаторот, кој податок е запишан во тековната состојба.

Образложение

До Стручниот совет е поставено прашањето како да постапува нотарот кога ќе утврди дека за должникот се спроведува ликвидација, дали да ја прекине постапката во согласност со член 200 став (1) точка 5) од ЗПП или да продолжи со постапката.

При утврдувањето на правното мислење, Стручниот совет се раководи од следното:

Стечајната постапка и постапката за ликвидација на друштвото се две различни и одделни постапки од кои првата е уредена со Законот за стечај, а втората со Законот за трговските друштва (ЗТД).

Според член 538 став (1) од ЗТД, ако не се отвори стечајна постапка над друштвото, по донесување на одлуката за престанување на друштвото се спроведува ликвидација, а според став (2) ако од одредбите од овој закон или од целта на ликвидацијата не произлегува нешто друго, до завршувањето на постапката на ликвидацијата се применуваат одредбите од овој закон што важат за друштвата коишто не престанале. Според член 539 став (2), ликвидација на друштво со ограничена одговорност и на акционерско друштво ја спроведуваат членовите на органот на управување, односно управителот на друштвото, во својство на ликвидатори, а според член 540 став (1), ликвидаторот може да биде назначен и од страна на судот. Првите ликвидатори и нивните овластувања, според член 541 став (1) од ЗТД, се пријавуваат заради упис во Трговскиот регистар. Секоја промена заради уписот во Трговскиот ре-

гистар ја пријавуваат самите ликвидатори. Со член 543 од ЗТД е утврдено дека ликвидаторите го застапуваат друштвото, а со член 544 став (1), дека ликвидаторот, по уписот во Трговскиот регистар, без одлагање и во интервал не пократок од седум дена и не подолг од 15 дена од уписот во Трговскиот регистар, објавува дека друштвото е во ликвидација. Објавата се врши на веб-страницата на Централниот регистар на РМ. Конечно, бришењето на трговското друштво од Трговскиот регистар се спроведува на начин утврден со член 545-в и 552 од ЗТД и од тој момент истото, како такво, повеќе не постои.

Оттука следува заклучокот дека, без оглед на фактот што должникот (правното лице) се наоѓа во ликвидација, нотарот решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа ќе го достави до ликвидаторот, кој според законот го застапува друштвото во ликвидација, а чиишто податоци се наведени во тековната состојба на Централниот регистар на РМ. Фактот дека друштвото се наоѓа во постапка за ликвидација не може да биде причина постапката да биде прекината, бидејќи во согласност со член 200 став (1) точка 5 од ЗПП до прекинување на постапката може да дојде само поради правните последици кои настапиле од отворање на стечајната постапка, а не и постапката за ликвидација на друштвото.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на РМ, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на НКРМ, на седницата одржана **на ден 16.7.2014 година** го донесе, и Управниот одбор на Нотарска комора на РМ на седницата одржана **на ден 21.2.2015 година**, го усвои следниот

ЗАКЛУЧОК

1. Со решението за наследување, во согласност со Законот за наследување, нотарот го прогласува наследникот на оружјето за кое постои дозвола за поседување оружје кое влегува во оставина на оставителот.

Под „оружје“ се сметаат предмети утврдени со член 2 од Законот за оружјето што треба да се имаат предвид при донесување на оставинското решение.

2. По правосилноста на решението за наследување, со кое е опфатено и оружјето на оставителот, нотарот е должен да го достави до надлежниот орган на МВР во согласност со член 39 став (8) од Законот за оружјето.

Образложение

Давајќи одговор на поставеното прашање, Стручниот совет се раководи од следните причини:

Според член 39 став (1) од Законот за оружјето („Сл. весник на РМ“ бр. 142/10), во случај на смрт на сопственикот на оружјето, полнолетни членови на неговото семејство или други полнолетни лица кои живееле со него во исто семејно домаќинство се должни во рок од шест месеци од смртта на лицето да го предадат на надлежните органи. Според став (4), лицето кое наследило оружје може во рок од два месеци по правосилното завршување на оставинската постапка да поднесе барање за издавање дозвола за оружјето или оружјето да го отуѓи во согласност со член 35 на овој закон, а според став (8), судот надлежен за расправање на оставината го известува надлежниот орган за секое решение со кое се наследува оружјето.

Поаѓајќи од наведеното, следува заклучокот дека според Законот за оружјето, оружјето може да биде предмет на наследувањето кое нотарот го расправа во согласност со Законот за наследување. Исто така, постои и законска обврска на нотарот, кој инаку постапува како повереник на судот, по правосилноста на решението за наследување, со кое е опфатено и оружјето на оставителот, да го достави до надлежниот орган на МВР.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на РМ, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на НКРМ, на седницата одржана **на ден 16.7.2014 година** го донесе, и Управниот одбор на Нотарска комора на РМ на седницата одржана **на ден 21.2.2015 година**, го усвои следниот

ЗАКЛУЧОК

1. Кога во Договорот за доживотна издршка се наведени податоци за имотот, а истите не се совпаѓаат со приложените имотни листови, потребно е нотарот да ги задолжи учесниците да достават Уверение за идентификација на парцела од Агенцијата за катастарот на недвижностите. Познато е дека АКН издава потврди за идентичност на податоци на парцелите од стариот земјишен катастар и новиот катастар на недвижностите.

2. Има случаи кога примателот на издршката бил сопственик на идеален дел од недвижен имот, а по склучување на Договорот за доживотна издршка, да направил физичка делба со другите сосопственици и подоцна имотот во имотниот лист е заведен со други податоци. Во тој случај давателот на издршката треба да достави доказ за извршената физичка делба или уверение за движење на имотот од АКН.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на РМ, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на НКРМ, на седницата одржана на ден 4.9.2014 година го донесе и Управниот одбор на Нотарската комора на РМ, на седницата одржана на ден 21.2.2015 година, го усвои следниот

ЗАКЛУЧОК

1. Во согласност со член 98 став (3) од Закон за парничната постапка, „Поднесоците мораат да бидат разбирливи и мораат да го содржат сето она што е потребно за да може да се постапи по нив. Тие особено треба да содржат означување на судот, име и презиме поткрепени со доказ за лична идентификација, живеалиште, односно престојувалиште на странките, односно фирмата и седиштето на правното лице запишани во Централниот регистар на Република Македонија или друг регистар, поткрепени со доказ од соодветниот регистар, нивните законски застапници и полномошници, ако ги имаат, предмет на спорот, вредноста на спорот, содржината на изјавата и потпис на подносителот, односно електронски потпис, е-пошта, адреса и телефон за контакт“. Според член 128 став (1), „Кога нема технички услови за регистрирање електронско сандаче, доставата на правно лице кое е запишано во Трговскиот или друг регистар се врши на адресата запишана во Трговскиот или во друг регистар“ и според став (2), „Доколку доставата не успее на таа адреса, доставата се врши со објава на писменото на огласната табла на судот и на веб-страницата на судот“.

Од одредбите произлегува дека доставата на правните лица задолжително се врши на адресата запишана во Трговскиот регистар и за да биде доставата уредна, нотарот задолжително треба да провери дали адресата назначена во предлогот за донесување решение за дозвола за извршување е иста со адресата запишана во Трговскиот регистар, по пат на извод од тековната состојба на правното лице или со увид во тековната состојба, ако тоа не го сторил доверителот.

2. Би била нерационална и неефикасна постапката ако се врати предлогот на доверителот за уредување на предлогот во однос на адресата на должникот. Освен тоа, одговорноста за уредноста на доставата е на нотарот кој треба да постапи во согласност со законот.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Стручниот совет на Нотарската комора на РМ, во согласност со член 19 од Правилникот за работа на Стручниот совет на НКРМ, на седницата одржана на ден 7.5.2014 година го донесе и Управниот одбор на Нотарска комора на РМ, на седницата одржана на ден 21.2.2015 година, го усвои следниот

ЗАКЛУЧОК

1. Според член 3 став (1) од Законот за судските такси, должно да ја плати таксата е лицето по чиј предлог се поведува постапката или во чиј интерес се преземаат дејствијата во постапката. Нецелосно платена или ненаплатена такса го задржува текот на судската постапка, ако со овој или со друг закон поинаку не е определено (член 6 став (1)).

2. Законот за изменување и дополнување на Законот за судските такси (Сл. весник на РМ бр. 106/2013) во член 6а став (1) уредил дека „стечаен управник кога поведува парнична и други парнични постапки поврзани со стечајна маса е должен да ја плати таксата најдоцна до правосилното завршување на парничната постапка“. Во случај кога парничната постапка завршила со целосно или делумно уважување на тужбеното барање, таксата ја плаќа тужениот (став (2)).

Со наведената законска одредба е извршено олеснување на стечајниот управник да не ја плати таксата веднаш со поднесување на предлогот за донесување решение за дозвола за извршување, туку тоа може да го стори најдоцна до правосилното завршување на парничната постапка. Тоа значи дека не е ослободен да ја плати таксата, туку е одложен рокот.

Меѓутоа, постапката по предлозите за донесување решение со кое се дозволува извршување парично побарување спаѓа во посебна постапка уредена во Законот за извршување. При донесување на решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа, нотарот ќе му ги дозволи трошоците и таксите на правното лице во стечај (доверителот). По исполнувањето на условите за ставање потврда на правосилност и извршност, за да ги стави нотарот овие потврди на решението, доверителот треба да ја плати судската такса за предлог и решение и доколку не ја плати, нотарот ќе побара истата да се наплати присилно преку УЈП.

СТРУЧЕН СОВЕТ НА НКРМ
Претседател
Наџи Зеќири с.р.

Глава IV

ИНФОРМАЦИИ ЗА НОТАРИ

НОТАРСКА КОМОРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

CHAMBRE DES NOTAIRES DE LA RÉPUBLIQUE DE MACÉDOINE

ИМЕНИК НА НОТАРИТЕ

Нотарска Комора на Република Македонија

1000 Скопје, бул. „8 Септември“ бр. 2/1

Тел.: +389 2 3115 816; +389 2 3214 448 • Тел./факс: +389 2 3239 150

Секретар (лице за контакт): моб.: +389 78 219 867

e-mail: nkrm@t-home.mk • www.nkrm.org.mk

1000 СКОПЈЕ ++389
НОТАРИ СО СЛУЖБЕНО СЕДИШТЕ НА ПОДРАЧЈЕТО НА
ОСНОВНИТЕ СУДОВИ НА ГРАДОТ СКОПЈЕ

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Анита АДАМЧЕСКА	Васил Главинов 3/3-2	02/3225-365 070/740-461 anita.adamceska@nkrm.org.mk anita_notar@yahoo.com
02	Ванчо АНДОНОВСКИ	Кочо Рацин 7А/1-2	02/3136-178 075/554-433 vanco.andonovski@nkrm.org.mk notarandonovski@t-home.mk
03	Фатмир АЈРУЛИ	Христијан Тодоровски Карпош 1/1	02/2656-866 076/260-053 fatmir.ajruli@nkrm.org.mk fatmirajruli@gmail.com
04	Зоја АНДРЕЕВА- ТРАЈКОВСКА	Стив Наумов 9/II-14А	02/3119-485 070/333-253 zoja.a-trajkovska@nkrm.org.mk zoja_a_trajkovska@hotmail.com
05	Елизабета АРСОВСКА	Божидар Аџија 3/5	02/2779-309 070/365-502 elizabetha.arsovska@nkrm.org.mk
06	Матилда БАБИК	Партизански одреди 55/1-1	02/3246-641 070/234-817 matilda.babic@nkrm.org.mk babicmat@yahoo.com
07	Ана БРАШНАРСКА	Никола Вапцаров 18-1/3	02/3100-130 078/490-037; 072/248-915 ana.brasnarska@nkrm.org.mk ana@notarbrasnarska.mk
08	Снежана БУБЕВСКА	Јане Сандански 24, локал 5	02/2450-004 070/223-687 snezana.bubevska@nkrm.org.mk
09	Џеват БУЧИ	Гоце Делчев 11 лок.1А ДТЦ Мавровка	02/3228-070 070/235-930 dzevat.buci@nkrm.org.mk xevatbuqi@yahoo.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
10	Мери ВЕСОВА	Ѓорче Петров 11 лок.7	02/2039-717 070/227-557 meri.vesova@nkrm.org.mk notar_vesova@yahoo.com
11	Снежана ВИДОВСКА	Ѓуро Ѓаковиќ 72	02/3112-149 070/268-552 snezana.vidovska@nkrm.org.mk sneze@lawyer.com
12	Владимир ГОЛУБОВСКИ	Дрезденска 11	02/30-75-066 vladimir.golubovski@nkrm.org.mk
13	Олга ДИМОВСКА	50 Дивизија 33, локал 2	02/3121-361 070/266-258 olga.dimovska@nkrm.org.mk notarolga@t-home.mk
14	Весна ДОНЧЕВА	Даме Груев 28	02/3212-101; 02/3212-102 070/384-859 vesna.donceva@nkrm.org.mk vesnanot@yahoo.com
15	Махир ЗИБЕРИ	Бутелска 4	02/2616-440 072/732-512 mahir.ziberi@nkrm.org.mk
16	Насер ЗИБЕРИ	Џон Кенеди 9А, локал 4	02/2617-206; 02/2627-629 070/244-402 naser.ziberi@nkrm.org.mk
17	Невенка ЗОЈЧЕВСКА ВУЧИДОЛОВА	Даме Груев бр.3-5/4	02/3115-008 075/271-751 nevenka.z-vucidolova@nkrm.org.mk
18	Драган ИВАНОВ	Њуделхиска 6/1 А-2 Карпош	02/30-73-777 070/400-019 dragan.ivanov@nkrm.org.mk notardraganivanov@t-home.mk
19	Нерџиван ИДРИЗИ	Даме Груев 7/7-1	02/3112-006 070/245-426 nerdzivan.idrizi@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
20	Ирфан ЈОНУЗОВСКИ	II Македонска бригада 58/1 стан 1	02/2628-748 070/231-962 irfan.jonuzovski@nkrm.org.mk notarirfan@gmail.com
21	Милена КАРТАЛОВА	Јане Сандански 78	02/2450-563; 02/2400-451 070/344-894; 078/344-894 milena.kartalova@nkrm.org.mk milenakartalova@yahoo.com
22	Ивана КАТЕВЕНОВСКИ	Александар Македонски 66	02/3171-571 070/231-937 ivana.katevenovski@nkrm.org.mk
23	Сашо КЛИСАРОСКИ	Маркс и Енгелс 1/5-1	02/3222- 355 070/353-757 saso.klisaroski@nkrm.org.mk klisaroskisaso@yahoo.com
24	Лазар КОЗАРОВСКИ	11 Октомври 115 А/1	02/3222-650 071/380-684 lazar.kozarovski@nkrm.org.mk
25	Кристина КОСТОВСКА	Максим Горки 1-1/2	02/3117-215; 02/3225-073 075/230-340 kristina.kostovska@nkrm.org.mk notarius@t-home.mk
26	Светлана ЛАЗАРЕВИЌ	Иван Козаров 43/2	02/2779-059 075/458-037 svetlana.lazarevic@nkrm.org.mk lazarevikss@yahoo.com
27	Стела ЛАЗАРЕВСКА	ТЦ Скопјанка Кузман Ј.Питу 19, лок. 50, приземје	02/2466-999; 02/2466-989 070/916-515 stela.lazarevska@nkrm.org.mk
28	Дрита ЛИМАНИ	Христијан Тодоровски Карпош 5	02/2624-653 071/216-269 drita.limani@nkrm.org.mk limanidrita@yahoo.com
29	Емилија МАНОЛЕВА	Народен фронт 13/1	02/3122-117 070/688-846 emilija.manoleva@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
30	Петар МИТКОВ	Јане Сандански ТЦ 13 Ноември лок. 21/1	02/2452-030; 02/2403-041 070/273-030 petar.mitkov@nkrm.org.mk mitkovnot@yahoo.com
31	Катерина МИТРЕВСКА	К. Ј.-Питу 26/1 мезанин лок. 11	02/2464-043 070/520-208 katerina.mitrevska@nkrm.org.mk notarkaterinamit@yahoo.com
32	Симона НИКОЛИЌ	Народен фронт зграда 1, влез 001, приземје	02/3226-208 070/305-747 simona.nikolic@nkrm.org.mk simonanikolic@nkrm.org.mk
33	Роза НИКОЛОВА	Мито Хаџивасилев Јасмин 36/1	02/3116-592; 02/ 3129-245 075/238-848 roza.nikolova@nkrm.org.mk notarroze@yahoo.com
34	Златко НИКОЛОВСКИ	Љубљанска бб	02/3071-981; 02/3093-250 070/226-551 zlatko.nikolovski@nkrm.org.mk notar.zlatko@laposte.net
35	Нада ПАЛИЌ	Пролет 1/3-18	02/ 3114-900; 02/ 3114-911 070/205-578 nada.palic@nkrm.org.mk palic@unet.com.mk
36	Ристо ПАПАЗОВ	Васил Главинев 3/10 мезанин	02/3223-268; 02/3223-802 risto.papazov@nkrm.org.mk contact@notarpapazov.com
37	Весна ПАУНОВА	Наум Охридски 2	02/3237-870 070/393-238 vesna.paunova@nkrm.org.mk vesnapaunova@yahoo.com
38	Наташа ПЕЈКОВА	Иво Лола Рибар 70а	02/3090-200; 02/30-90-203 078/380-904 natasa.pejkova@nkrm.org.mk pejkovanatasa@yahoo.com
39	Елена ПЕНЏЕРКОВСКИ	ГТЦ Кеј 13 Ноември анекс 2, 001/01, кат 1, лок 1	02/3119-499 070/367-107 elena.pendzerkovski@nkrm.org.mk elena@notarelena.com.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
40	Анастасија ПЕТРЕСКА	Васил Ѓоргов 29-1/000	02/3101-414 072/211-311 anastasija.petreska@nkrm.org.mk petreska.anastasija@yahoo.com
41	Ана ПЕТРОВСКА	Македонија 10/1-2	02/3061-905 070/873-814; 078/380-052 ana.petrovska@nkrm.org.mk notaranakajcevskapetrovska@yahoo.com
42	Анета ПЕТРОВСКА АЛЕКСОВА	Плоштад Македонија Н. Вапцаров 3/1	02/3114-008; 02/3165-018 078/307-922; 070/307-922 aneta.petrovska-aleksova@nkrm.org.mk aneta@notari-petrovski.mk
43	Виолета ПЕТРОВСКА СТЕФАНОВСКА	11 Октомври 36	02/3133-274 070/243-861 violeta.p-stefanovska@nkrm.org.mk petrovskastefanovskavioleta@yahoo.com
44	Билјана ПЕЦОВСКА	Партизански одреди 436 лок.2 мезанин	02/3245-444; 02/3245-441 02/3245-442 070/248-400 biljana.pecovska@nkrm.org.mk notar@t-home.mk
45	Оливера ПЕШИЌ	Вера Јоциќ 1-Д/1-4	02/2776-917 070/233-074 olivera.pesic@nkrm.org.mk notarpesic@yahoo.com
46	Слободан ПОПОВСКИ	Васил Главинов 7Б кат 1	02/3118-078 070/239-839 slobodan.popovski@nkrm.org.mk popovskav@t-home.mk
47	Зорица ПУЛЕЈКОВА	Кузман Јосифовски-Питу15 ТЦ Скопјанка, лок 6	02/2463-495 070/399-513 zorica.pulejkova@nkrm.org.mk zoricapulejkova@gmail.com
48	Јасмина РАДОНЧИЌ	Крсте Мисирков 3	02/3223-015 070/978-681 jasmina.radoncic@nkrm.org.mk jasmina_radoncic@hotmail.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
49	Методија РИСТОСКИ	Луј Пастер 23-1/2	02/6153-666 070/248-558 metodija.ristoski@nkrm.org.mk mristoski@yahoo.com
50	Снежана САРЦОВСКА	Народен фронт 19 кат 1 локал 21	02/2784-321 070/233-225 snezana.sardzovska@nkrm.org.mk
51	Верица СИМОНОВСКА- СИНАДИНОВА	Рузвелтова 63-А	02/30-70-206 070/231-118 verica.s-sinadinova@nkrm.org.mk vericasinadinova@yahoo.com
52	Лидија СМИЉАНОСКА	Дрезденска 15 лок.1	02/3078-727 077/828-080 lidija.smiljanoska@nkrm.org.mk
53	Вера СТАНОВЕВСКА	Пајко Маало 4/3	02/3214-232 070/791-354 vera.stanoevska@nkrm.org.mk notarvera@yahoo.com
54	Љубица СТЕФКОВА НАЧЕВСКА	Максим Горки 17/1-2	02/3222-993; 02/3222-994 070/268-676 ljubica.s-nacevska@nkrm.org.mk
55	Роберт СТОЈКОВСКИ	Ѓорче Петров 10	02/20-40-107; 02/ 20-50-750 robert.stojkovski@nkrm.org.mk notar.robertstojkovski@yahoo.com
56	Весна СТОЈЧЕВА	Партизански одреди 64А влез 2, мезанин, стан 4	02/3069-359 070/311-370 vesna.stojceva@nkrm.org.mk vesna.stojceva@gmail.com
57	Ирфан ТАХИРИ	Крсте Мисирков 10А	02/3130-332 078/380-467 irfan.tahiri@nkrm.org.mk irfantahiri_@hotmail.com
58	Емилија ХАРАЛАМПИЕВА	Димитрие Чуповски 31/3-2	02/3223-852; 02/3163-776 070/275-908 emilija.haralampieva@nkrm.org.mk haralampieva@yahoo.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
59	Зафир ХАЏИ-ЗАФИРОВ	Вељко Влаховиќ 1А/1-2	02/3212-033; 02/3212-936 071/391-540 zafir.hadzizafirov@nkrm.org.mk zhzafirov@gmail.com
60	Хакија ЧОЛОВИЌ	Ниџе Планина 16	02/2763-551 070/316-555 hakija.colovic@nkrm.org.mk
61	Силвана ШАНДУЛОВСКА	Мито Хаџи Василев Јасмин 3/1-1-1	02/3223-825; 02/3223-827 070/220-156; 02/3223-826 silvana.sandulovska@nkrm.org.mk notar.silvana@t-home.mk
62	Муамет ШЕХУ	Крсте Мисирков 57	02/3228-749 070/241-664 muamet.sehu@nkrm.org.mk

2330		БЕРОВО	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Јован ЃОРЃОВСКИ	23-ти Август 47	033/471-365 078/272-253 jovan.gjorgjovski@nkrm.org.mk notarjovan@yahoo.com
02	Татјана МИОВСКА	Задарска 15	033/470-060 070/542-288 tatjana.miovaska@nkrm.org.mk notar_tmiovaska@yahoo.com

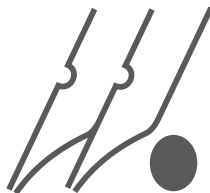
7000		БИТОЛА	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Виолета АНГЕЛОВСКА	Иван Милутиновиќ 21/1	047/228-880 070/269-061 violeta.angelovska@nkrm.org.mk notarvioleta@yahoo.com
02	Маринчо ВЕЛЈАНОВСКИ	1-ви Мај 208	047/236-255 077/547-013 marinco.veljanovski@nkrm.org.mk
03	Василка ГОНОВСКА	Мечкин Камен 3	047/203-344; 047/203-345 070/542-730 vasilka.gonovska@nkrm.org.mk vasilka.gonovska@hotmail.com
04	Билјана ДАМЈАНОВСКА- ЈАНЧЕВСКА	Иван Милутиновиќ 11	047/231-780 070/339-929 biljana.d-jancevska@nkrm.org.mk notardamjanovska@yahoo.com
05	Веселинка ДЕРЕБАНОВА- КРСТЕВСКА	Јосиф Христовски Зграда Грозд - 5 ламела	047/222-947; 047/222-615 070/312-324 veselinka.d-krstevska@nkrm.org.mk notarvdk@t-home.mk
06	Горан ДИМАНОВСКИ	1-ви Мај 173	047/228-250 076/408-877 goran.dimanovski@nkrm.org.mk
07	м-р Веселинка ЗДРАВКОВА	Филип II Македонски 13/1	047/226-080 070/269-117 veselinka.zdravkova@nkrm.org.mk
08	Вера КАРАМАНДИ	Јорго Османов 10/6	047/228-926 070/312-206 vera.karamandi@nkrm.org.mk
09	Елеонора ПАПАЗОВА	Стерјо Ѓоргиев 1	047/550-460 077/845-036 eleonora.papazova@nkrm.org.mk elipapaz@gmail.com
10	Петар СИЉАНОВ	Петар Петровиќ Његош 135	047/232-040 070/518-922 petar.siljanov@nkrm.org.mk
11	Луиза ХРИСТОВА	Јане Сандански 1 лок. 29	047/225-839 luiza.hristova@nkrm.org.mk luiza.hristova@yahoo.com

1400		ВЕЛЕС	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Тања АСПОРОВА	Борис Карпузов 2	043/ 230-598 071/338-144 tanja.asporova@nkrm.org.mk tanja_asporova@yahoo.com
02	Звонимир ЈОВАНОВ	Алексо Демниевски 3 кат 1	043/234-027 070/265-027 zvonimir.jovanov@nkrm.org.mk zvonimir.jovanov@yahoo.com
03	Елена МАРТИНОВА	8-ми Септември 70	043/239-378 070/216-617 elena.martinova@nkrm.org.mk
04	Магдалена ОРДЕВА	Владимир Назор 2	043/222-154 070/375-154 magdalena.ordeva@nkrm.org.mk
05	Миодраг СТОЈАНОВСКИ	Никола Оровчанец 11/1-7	043/223-023 070/635-940 miodrag.stojanovski@nkrm.org.mk
06	Марија ХАЦИ-ПЕТРУШЕВА	Маршал Тито 62	043/222-369; 043/225-211 071/452-479 marija.h-petruseva@nkrm.org.mk

2310		ВИНИЦА	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Стојмир НИКОЛОВ	Браќа Миладиновци 37	033/360-648 071/211-133 stojmir.nikolov@nkrm.org.mk notar_vinica@hotmail.com

1480		ГЕВГЕЛИЈА	+ +389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Маргарита ВАНГЕЛОВА	Димитар Влахов 7	034/212-381 071/366-381 margarita.vangelova@nkrm.org.mk vangelova.margarita@yahoo.com
02	Ѓорѓи НИКОЛОВ	Маршал Тито 77-А	034/215-230 070/320-570 gjorgji.nikolov@nkrm.org.mk nikolovnotar@yahoo.com
03	Нада ПРОЧКОВА	Скопска 6	034/211-250; 034/217-250 070/235-352 nada.prockova@nkrm.org.mk notarnada@yahoo.com
04	Цеца МАЛЕВА СТОЕВ	7 Ноември 1	034/211-909 070/209-901 ceca.maleva.stoev@nkrm.org.mk notarmalevastoev@t-home.mk
05	Соња СТОЈЧЕВА	Димитар Влахов 3	034/215-655 071/207-407 sonja.stojceva@nkrm.org.mk notarsonja@t-home.mk

1230		ГОСТИВАР		++389	
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС		
01	Весна ВАСИЛЕСКА	Живко Брајкоски бб	042/271-481 070/462-298	vesna.vasileska@nkrm.org.mk notar.vesna.vasileska@gmail.com	
02	Себаедин ДАУТИ	Браќа Ѓиноски бб	042/222-777 070/309-200	sebaedin.dauti@nkrm.org.mk	
03	Башким ЕЛЕЗИ	Браќа Ѓиноски 46	042/521-003 071/221-650	bashkim.elezi@nkrm.org.mk bashkim_elezi@hotmail.com	
04	Прпарим РЕЏЕПИ	Браќа Ѓиноски 64/1-1	042/222-275 070/674-615	prparim.redzepe@nkrm.org.mk prparimrexepi@yahoo.com	
05	Зулфикар СЕЈФУЛАИ	Кеј Братство Единство 5А	042/217-661; 042/221-347 070/271-313	zulficar.sejfulai@nkrm.org.mk notar.zuko@gmail.com	
06	Филип ТРИФУНОВСКИ	Браќа Ѓиноски 73	042/216-475; 042/221-552 042/217-787 070/252-901	filip.trifunovski@nkrm.org.mk filip_notar@yahoo.com	

1430		КАВАДАРЦИ		++389	
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС		
01	Кирил ГРКОВ	7-ми Септември 41	043/415-476 071/250-360	kiril.grkov@nkrm.org.mk	
02	Благој КИЧЕВ	Пано Мударов 7	043/415-328 075/414-394	blagoj.kicev@nkrm.org.mk	
03	Ристо САМАРЏИЕВ	4-ти Јули бб	043/414-782 070/605-300	risto.samardziev@nkrm.org.mk	

1250 **ДЕБАР** **++389**

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Сами ЛЕТМИ	8-ми Септември 66	046/835-175 070/444-585 sami.letmi@nkrm.org.mk
03	Агрон ЧУТРА	Атанас Илиќ 66	046/833-949 070/241-870 agron.cutra@nkrm.org.mk

2320 **ДЕЛЧЕВО** **++389**

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Богданка ДИМИТРОВСКА	Македонија 66	033/413-130 071/675-088 bogdanka.dimitrovska@nkrm.org.mk notar_bogdanka@hotmail.com
02.	Горан МАНОВ	Македонија 38	033/511-048 075/416-683 goran.manov@nkrm.org.mk goran.manov@yahoo.com

6250 **КИЧЕВО** **++389**

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Букурије АЛИМИ	Булевар Ослободување 9/9	045/223-600 072/608-357 bukurije.alimi@nkrm.org.mk
02.	Иса АЈДИНИ	Кузман Јосифовски Питу 66	045/220-392 070/223-357 isa.ajdini@nkrm.org.mk
03	Елица КОРУНОСКА	Тане Цалески 1/2 приземје и галерија	045/222-557 075/487-501 elica.korunoska@nkrm.org.mk ekorunoska@gmail.com
04	Ајдин МЕХМЕДИ	11-ти Октомври 27	045/228-650 070/318-198 ajdin.mehmedi@nkrm.org.mk ajdin.m@hotmail.com
05	Ахмет ХАЛИМИ	Ослободување 2	045/222-360 071/585-789 ahmet.halimi@nkrm.org.mk

2300		КОЧАНИ	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Менче ЗЛАТКОВСКА	Маршал Тито 86	033/271-995 070/272-280 mence.zlatkovska@nkrm.org.mk
02	Чедо ИВАНОВ	Димитар Влахов 5	033/272-080; 033/279-520 070/272-079 cedo.ivanov@nkrm.org.mk notarivanov@gmail.com
03	Светлана КИТАНОВСКА	Маршал Тито 54/IV	033/271-191 071/334-676 svetlana.kitanovska@nkrm.org.mk svetlanakitanovska@yahoo.com
04	Стоимен ТРАЈЧЕВ	Маршал Тито 54/3	033/276-080 070/946-774 stoimen.trajcev@nkrm.org.mk stoimen.trajcev@gmail.com

1360		КРАТОВО	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Миле АНДОНОВСКИ	Цветко Тонев 5	031/481-447 070/778-041 mile.andonovski@nkrm.org.mk notar_mile@yahoo.com

7520		КРУШЕВО	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Нада ПЕТРЕСКА- АНГЕЛЕСКА	Шула Мина 13	048/416-335 078/242-191; 071/242-191 nada.petreska.angeleska@nkrm.org.mk npetreskaangeleska@yahoo.com

1330 КРИВА ПАЛАНКА ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Богданка ДЕЈАНОВСКА	Св.Јоаким Осоговски 228	031/371-900 070/313-995 bogdanka.dejanovska@nkrm.org.mk
02	Весна МИТРОВСКА	Маршал Тито 162-2	031/372-610 071/226-493 vesna.mitrovaska@nkrm.org.mk notar.vesna@hotmail.com

1300 КУМАНОВО ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Мартин БОЖИНОВСКИ	Пелинска 3	031/613-560 070/334-895 martin.bozinovski@nkrm.org.mk
02	Лорија ВАНЕВСКА	Доне Божинов 9-2/14	031/421-663 078/220-587 lorija.vanevska@nkrm.org.mk vanevskal@hotmail.com
03	Драган ГЕОРГИЕВ	Доне Божинов 14	031/414-673 075/366-045 dragan.georgiev@nkrm.org.mk georgievnotar@yahoo.com
04	Севим ДЕСТАНИ	11 Октомври 1А	031/429-444 070/313-398 sevim.destani@nkrm.org.mk destaninotar@yahoo.com
05	Арбана ДЕСТАНИ АДЕМИ	11 Октомври 1А	031/429-444 070/381-668 arbana.destani.ademi@nkrm.org.mk
06	Мице ИЛИЈЕВСКИ	Доне Божинов 11/3	031/415-505 070/334-075 mice.ilijevski@nkrm.org.mk notarmice@hotmail.com

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
07	м-р Марјан КОЦЕВСКИ	11 Октомври 4-1/1	031/416-349 078/416-349 marjan.kocevski@nkrm.org.mk notarmarjan@yahoo.co.uk
08	Артан ЛИМАНИ	11-ти Октомври 11/2	031/411-755 078/227-689 artan.limani@nkrm.org.mk alimani@hotmail.com
09	Јорданка МИТЕВСКА	Доне Божинов 18	031/415-110 070/689-301 jordanka.mitevska@nkrm.org.mk
10	Артан РАХОВИЦА	11-ти Октомври 7	031/615-959 071/221-513 artan.rahovica@nkrm.org.mk a_rahovica@hotmail.com
11	Зорица УЗУНОВСКА	Доне Божинов 24 А/2	031/425-795; 031/520-025 070/313-133 zorica.uzunovska@nkrm.org.mk uzunovskazorica@yahoo.com

1440

НЕГОТИНО

++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Зарија АПОСТОЛОВА	Јане Сандански 3	043/371-770 070/394-001 zarija.apostolova@nkrm.org.mk notar.zarija@yahoo.com
02	Ванчо ТРЕНЕВ	Маршал Тито 148	043/371-010 075/466-433 vanco.trenev@nkrm.org.mk trenevvanco@yahoo.com

6000		ОХРИД	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Станка ГОРИЧАН	Македонски Просветители 8	046/265-618 075/777-415 stanka.gorican@nkrm.org.mk
02	Гордана ДЕСКОСКА	Македонски Просветители 8/II	046/260-001; 046/230-008 070/261-229 gordana.deskoska@nkrm.org.mk desko_c@t-home.mk
03	Момана ИВАНОСКА	Македонски Просветители 8	046/263-705 momana.ivanoska@nkrm.org.mk
04	Васил КУЗМАНОСКИ	Македонски Просветители 5	046/260-104 070/212-475 vasil.kuzmanoski@nkrm.org.mk vasilnot@t-home.mk
05	Никола КУЗМАНОСКИ	7-ми Ноември 28/5	046/261-505 075/870-444 nikola.kuzmanoski@nkrm.org.mk niknot@t-home.mk
06	Мирче РИСТЕСКИ	Туристичка 50/4-2 ламела 2 лок.8	046/266-080 075/232-202 mirce.risteski@nkrm.org.mk
07	Тана ТОПАЛОСКА	Димитар Влахов 9 А	046/260-868 070 232-562 tana.topaloska@nkrm.org.mk t-topaloska@t-home.mk
08	Едмонд ШАЗИМАНИ	Туристичка ламела 4 приземје 3	046/200-077 070/211-787 edmond.shazimani@nkrm.org.mk

7500		ПРИЛЕП		++389	
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС		
01	Татјана АДАМОСКА- КОНЕСКА	Гоце Делчев 64/1	048/417- 733 070/356-735 tatjana.a-koneska@nkrm.org.mk adamoskat@gmail.com		
02	Натали АЦЕСКА	Трајко Сандански 3	048/424-422 075/613-348 natali.aceska@nkrm.org.mk notarnatali@gmail.com		
03	Богe ДАМЕСКИ	Кузман Јосифоски 8	048/415-870 070/536-062 boge.dameski@nkrm.org.mk		
04	Трајко МАРКОСКИ	Сотка Ѓорѓиоски 4	048/413-967; 048/414-777 070/532-302 trajko.markoski@nkrm.org.mk		
05	Дано РОШКОСКИ	Гоце Делчев зграда Македонија приземје, лок.14	048/416-061 075/541-206 dano.roskoski@nkrm.org.mk		
06	Елизабета СТОЈАНОСКА	Маршал Тито 12	048/418-188 070/308-293 elizabetha.stojanoska@nkrm.org.mk notarelizabeta@yahoo.com		

7310		РЕСЕН		++389	
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС		
01	Мексуд МАКСУД	Мите Богоевски 66	047/453-132 070/261-883 meksud.maksud@nkrm.org.mk notarmaksud@hotmail.com		
02	Николче ПАВЛОВСКИ	Гоце Делчев 3	047/453-837 070/232-963 nikolce.pavlovski@nkrm.org.mk notarnikolce@yahoo.com		

2420 РАДОВИШ ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Јован СТОЈЧЕВ	Ацо Караманов 4	032/631-221 075/470-697; 078/300-954
02	Душко ЧЕРКЕЗОВ		jovan.stojcev@nkrm.org.mk dusko.cerkeзов@nkrm.org.mk

2220 СВЕТИ НИКОЛЕ ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Јадранка КОЦЕВСКА	Ленинова 14	032/444-801 075/375-988 jadranka.kocevska@nkrm.org.mk jadrankakocevska@yahoo.com
02	Благој НАСКОВ	Карпошева 24	032/440-953 070/891-298 blagoj.naskov@nkrm.org.mk

6330 СТРУГА ++389

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Вирџинија БАУТА	Кеј 8-ми Ноември зг.1/Б 1/5-13	046/780-700 070/212-963 virgjinija.bauta@nkrm.org.mk notarbauta@yahoo.com
02	Афрдита БИЛАЛИ	Братство Единство 66	046/781-556 070/578-438 afrdita.bilali@nkrm.org.mk afrditabilali@yahoo.com
03	Сашо ЃУРЧИНОСКИ	Маршал Тито 52	046/782-050 070/249-798 saso.gjurcinoski@nkrm.org.mk notarsaso@t-home.mk
04	Беса КАДРИУ	ЈНА 14	046/550-066 071/349-804 besa.kadriu@nkrm.org.mk

2400		СТРУМИЦА	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Соња БОЖИНКОЧЕВА	Ленинова 66	034/346-500; 034/330-526 070/306-111 sonja.bozinkoceva@nkrm.org.mk notar.sonja@yahoo.com
02	Данка ВАСИЛЕВА	Ленинова 1	034/343-758 072/261-783 danka.vasileva@nkrm.org.mk danka.vasileva@gmail.com
03	Стевица ЈАНЕВА	Ленинова 3 зграда 1/1 - кат пр	034/342-900; 034/342-902 stevica.janeva@nkrm.org.mk stevicajaneva@yahoo.com
04	Аница МАЏУНКОВА	Ленинова 12	034/345-533 070/618-298 anica.madzunkova@nkrm.org.mk
05	Јанко МИЛУШЕВ	Ленинова 42	034/345-850 070/214-050 janko.milusev@nkrm.org.mk jankom@t-home.mk
06	Верика ПАНОВА СТЕВКОВА	Ленинова 66	034/347-700; 034/348-700 070/253-434 verica.panova@nkrm.org.mk notarvericapanova@gmail.com
07	Данче ШЕРИМОВА	Маршал Тито 2	034/320-400; 034/321-000 070/309-400 dance.serimova@nkrm.org.mk notardance@t-home.mk

1200		ТЕТОВО	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Ирфан АСАНИ	ЈНА 1/1	044/333-451 070/389-489 irfan.asani@nkrm.org.mk

#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
02	Тодор БОШКОВСКИ	ЈНА 61	044/332-077 070/329-127 todor.boskovski@nkrm.org.mk todor.boskovski@yahoo.com
03	Снежана ЃОРЃЕСКА- ВИДОЕСКА	Јане Сандански 91/3	044/331-848 070/568-488 snezana.g-vidoeska@nkrm.org.mk
04	Фатиме ДУРМИШИ	Илинденска 1-1	044/333-096 075/360-501 fatime.durmishi@nkrm.org.mk
05	Наџи ЗЕЌИРИ	Дервиш Цара 35	044/345-207; 044/345-208 070/256-114 nadzi.zeciri@nkrm.org.mk naxhi_zeqiri@yahoo.com
06	Весна МАСЛОВАРИЌ- КОСТОВСКА	Благоја Тоска 214/1	044/351-999 071/772-123 vesna.maslovaric-kostovska@nkrm.org.mk notar.vesnamk@yahoo.com
07	Енвер МУСТАФИ	ЈНА зграда 1, влез 1, кат 1, бр. 1	044/333-208 070/224-045 enver.mustafi@nkrm.org.mk
08	Ариф НЕЗИРИ	Дервиш Цара 10	044/377-900 075/222-233 arif.neziri@nkrm.org.mk
09	Иво СЕРАФИМОСКИ	ЈНА 2	044/333-370 070/263-663 ivo.serafimoski@nkrm.org.mk ivo.notar@t-home.mk
10	м-р Ненад ТРИПУНОСКИ	Дервиш Цара 2	044/336-014 070/321-885 nenad.tripunoski@nkrm.org.mk nenad_tripunoski@yahoo.com
11	Љиљана ТРПОВСКА	Илинденска бб	044/341-400 070/240608 ljiljana.trpovska@nkrm.org.mk
12	Зоран ЧУКЕЛОВСКИ	ЈНА 53	044/331-599 070/814-401; 077/976-970 zoran.cukelovski@nkrm.org.mk

2000		ШТИП	++389
#	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	АДРЕСА	ТЕЛ./ФАКС
01	Весна ВЕСЕЛИНОВСКА	Јаким Спиоров 18 Пробиштип	032/480-280 078/399-360 vesna.veselinovska@nkrm.org.mk veselinovskavesna@yahoo.com
02	Лидија ИЛИЕВСКА	Ленинов Плоштад 2 Пробиштип	032/482-567; 032/481-999 070/264-167 lidija.ilievska@nkrm.org.mk
03	Ленче КАРАНФИЛОВСКА	Кеј Маршал Тито 35	Т/Ф: 032/385-341 lence.karanfilovska@nkrm.org.mk karanfilovski@gmail.com
04	Соња КАТРАНЦИСКА- КИМОВА	Кузман Јосифовски 2	032/382-165 075/433-266; 071/796-806 sonja.k-kimova@nkrm.org.mk notar.sonja@gmail.com
05	Искра КИРОВСКА	Кузман Јосифовски Питу 2	032/609-477 075/368-962; 070/210-962 iskra.kirovska@nkrm.org.mk n_kirovska@yahoo.com
06	Лидија РИБАРЕВА	Ванчо Прке 72/1	032/380-807; 032/607-808 070/368-808; 075/368-808 lidija.ribareva@nkrm.org.mk lidjaribareva@gmail.com
07	Лидија СИМОНОВА- ТРАЈЧЕВА	Тошо Арсов 55 лок.5	032/391-070 070/336-602 lidija.s-trajceva@nkrm.org.mk lidija-sim@yahoo.com

ИМЕНИК НА ПОМОШНИЦИ - НОТАРИ

1. **МАРИЈА АВРАМОВИЌ**
- помошник нотар на Нотарот Снежана Ѓорѓеска-Видоеска од Тетово;
2. **БИЉАНА НИКОЛОВА - АКИМОВ**
- помошник нотар на Нотарот Стојмир Николов од Винаца;
3. **ЖАКЛИНА АНДОНОВСКА**
- помошник нотар на Нотарот Ванчо Андоновски од Скопје;
4. **ЕЛЕОНОРА АНДРЕЕВ**
- помошник нотар на Нотарот Славјанка Андреева од Велес;
5. **ЕДИТА БЕЛУЛИ**
- помошник нотар на Нотарот Наџи Зеќири од Тетово;
6. **ВАЛЕНТИНА БЛАЖЕВА**
- помошник нотар на Нотарот Снежана Видовска од Скопје;
7. **ЕМИЛИЈА ВАКАНСКА**
- помошник нотар на Нотарот Татјана Миовска од Берово;
8. **КЕТИ ВАСИЛЕСКА**
- помошник нотар на Нотарот Зулфиќар Сејфулаи од Гостивар;
9. **СУЗАНА ВИДОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Снежана Сарџовска од Скопје;
10. **СОЊА ГАВРОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Златко Николовски од Скопје;
11. **ЕМИЛИЈА ГЕОРГИЕВСКА**
- помошник нотар на нотарот Анета Петровска Алексова од Скопје;
12. **ГОРДАНА ДИМИТРОВСКА - ГОЛУБОВИЌ**
- помошник нотар на нотарот Матилда Бабиќ од Скопје ;
13. **ФЕРХИДЕ ДАУТИ**
- помошник нотар на нотарот Иво Серафимоски од Тетово;
14. **БОЈАНА ДИМКОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Методија Ристоски од Скопје;
15. **БЕТИ ЃЕОРГИЕВА**
- помошник нотар на нотарот Зорица Пулејкова од Скопје;
16. **АНА ПЕНДОВСКА-ЃОРЃЕВСКА**
- помошник нотар на нотарот Катерина Митревска од Скопје;
17. **СОЊА ЗЛАТАНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Нада Палиќ од Скопје;

18. **ВЛАДИМИР ИВАНОВ**
- помошник нотар на нотарот Чедо Иванов од Кочани;
-
19. **ВЕСНА ЈАНЕВСКА**
- помошник нотар на нотарот Весна Дончева од Скопје;
-
20. **ЈОВАНКА КОСТАДИНОВА**
- помошник нотар на нотарот Ристо Самарџиев од Кавадарци;
-
21. **БИЛЈАНА КОСТОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Кристина Костовска од Скопје;
-
22. **АЛЕКСАНДРА КРФИСКИ**
- помошник нотар на нотарот Џеват Бучи од Скопје;
-
23. **ЦВЕТАНКА ЛУКИЌ**
- помошник нотар на нотарот Весна Стојчева од Скопје;
-
24. **МАРИЈА КРСТЕВСКА МАЛОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Ивана Катевеновски од Скопје
-
25. **ДАНИЕЛА МЕЧЕВА**
- помошник нотар на нотарот Силвана Шандуловска од Скопје
-
26. **ТАЊА МИНОВА**
- помошник нотар на нотарот Анастасија Петреска од Скопје;
-
27. **ЕМИЛИЈА МИТРЕВА**
- помошник нотар на нотарот Анастасија Петреска од Скопје;
-
28. **МЕРИ МИТРОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Весна Митровска од Крива Паланка ;
-
29. **МИРЈАНА МИТРОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Верица Симоновска Синадиновска од Скопје;
-
30. **КОСАРА НАУМОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Светлана Лазаревиќ од Скопје
-
31. **ЕЛЕНА НЕДЕЛКОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Емилија Харалампиева од Скопје;
-
32. **ВЕНЦИСЛАВА НЕШОВИЌ**
- помошник нотар на нотарот Ана Брашнарска од Скопје ;
-
33. **СЛАВИЦА НОВКОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Ристо Папазов од Скопје,
-
34. **СЛАВИЦА ПАУНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Башким Елези од Гостивар,
-
35. **ТАТЈАНА ПЕТРОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Светлана Китановска од Кочани ;
-
36. **КИРИЛ ПЕТРОВСКИ**
- помошник нотар на нотарот Анета Петровска-Алексова од Скопје;
-

-
37. **ЉУБИЦА КАРАМАНДИ ПОПЧЕВСКИ**
- помошник нотар на нотарот Вера Караманди од Битола;
-
38. **ЕЛЕНА РИСТОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Махир Зибири од Скопје;
-
39. **НАТАША РИСТОВСКА**
- помошник - нотар на нотарот Весна Дончева од Скопје;
-
40. **АЛЕКСАНДРА СИМОНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Нерџиван Идризи од Скопје;
-
41. **КРИСТИНА КИРКОВА - СПАСОВА**
- помошник нотар на нотарот Зафир Хаџи-Зафиров од Скопје;
-
42. **ГАБРИЕЛА ДЕНКОВСКА - СПАСОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Марјан Коцевски од Куманово;
-
43. **МАЈА СТАНИНОВА**
- помошник нотар на нотарот Силвана Шандуловска од Скопје;
-
44. **ХРИСТИНА СТЕФАНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Елизабета Стојаноска од Прилеп;
-
45. **МАЈА СТОЈКОВСКА**
- помошник - нотар на нотарот Фатмир Ајрули од Скопје ;
-
46. **ЛИДИЈА ЃОРЃИЕВСКА-СТОЈКОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Вера Станоевска од Скопје ;
-
47. **ЕЛЕНА ТОДОРОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Виолета Петровска-Стефановска од Скопје;
-
48. **АНЕТА МЛАДЕНОВСКА ТОДОРОВСКИ**
- помошник нотар на нотарот Богданка Дејановска од Крива Паланка;
-
49. **САЊА ТОМОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Билјана Пецовска од Скопје ;
-
50. **ИВАНА ТАЛЕВСКА - ТРЕНДАФИЛОВА**
- помошник нотар на нотарот Насер Зибири од Скопје;
-
51. **ТАТЈАНА ТРАЈКОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Јорданка Митевска од Куманово;
-
52. **ИВИЦА ТРИФУНОВСКИ**
- помошник нотар на нотарот Анита Адамческа од Скопје;
-
53. **ВАЛЕНТИНА ЦВЕТАНОВСКА**
- помошник нотар на нотарот Елена Пенџерковски од Скопје;
-
54. **АЛЕКСАНДРА ЏАЛЕВА**
- помошник нотар на нотарот Ана Брашнарска од Скопје;
-

НОТАРИ НА КОИ ИМ ПРЕСТАНАЛА СЛУЖБАТА

Со исполнување на условите за старосна пензија, во согласност со член 14 став (1) точка б) од Законот за нотаријатот, во текот на 2014 година, им престана службата на следниве нотари:

Љубица Ковчегарска, именувана за подрачјето на Основните судови на градот Скопје

Снежана Марковска Дојчинова, именувана за подрачјето на Основните судови на градот Скопје

Марија Ѓорѓиоска, именувана за подрачјето на Основниот суд во Прилеп

Нотарска комора на Република Македонија им посакува среќни и долги пензионерски денови.

